

The **TEACH YOURSELF** series includes complete courses in more than 40 languages

Rachel Dwyer
Teaching copy

GUJARATI

A COMPLETE COURSE FOR BEGINNERS

Rachel Dwyer

TEACH YOURSELF BOOKS

CONTENTS

Introduction	1
The geography of Gujarat	2
The history of Gujarat	2
Religion in Gujarat	4
The Gujarati language	5
Useful sources	6
How to use this course	10
The Gujarati script and sound system	16
The Gujarati Syllabary	18
Consonants	18
Vowels	22
Conjunct characters	27
Pronunciation	30
Punctuation	30
Alternative spellings	31
Numerals	31
1 Hello!	35
Dialogue 1: <i>How are you?</i>	35
1 Personal pronouns and present tense of <i>to be</i>	37
2 Questions and answers	40
3 Good manners	40
Dialogue 2: <i>This is my older brother</i>	41
4 Nouns	43
5 Adjectives	45
6 Sentence patterns	46
7 યા! પણ but, however	47
2 Do you come here every day?	54
Dialogue 1: <i>In the university (Part 1)</i>	54
1 The past tense of the verb <i>to be</i>	57
2 Interrogative (question) words	59
3 Clitics	60
4 Word order	61
5 યા! bas! enough!	61
Dialogue 2: <i>In the university (Part 2)</i>	62
6 Stem and base forms of nouns and adjectives	65

Long-renowned as the authoritative source for self-guided learning – with more than 30 million copies sold worldwide – the *Teach Yourself* series includes over 200 titles in the fields of languages, crafts, hobbies, sports, and other leisure activities.

British Library Cataloguing in Publication Data

Dwyer, Rachel

Gujarati

I. Title

491.4782421

Library of Congress Catalog Card Number: 94-65934

First published in UK 1995 by Hodder Headline Plc, 338 Euston Road, London NW1 3BH

First published in US 1995 by NTC Publishing Group, 4255 West Touhy Avenue, Lincolnwood (Chicago), Illinois 60646 – 1975 U.S.A.

Copyright © 1995 Rachel Dwyer

In UK: All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher or under licence from the Copyright Licensing Agency Limited. Further details of such licences (for reprographic reproduction) may be obtained from the Copyright Licensing Agency Limited, of 90 Tottenham Court Road, London W1P 9HE.

In US: All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, or otherwise, without prior permission of NTC Publishing Group.

Typeset by Thomson Press (India) Ltd, New Delhi.

Printed in Great Britain by Cox & Wyman Ltd, Reading, Berkshire.

Impression number	10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
Year	1999 1998 1997 1996 1995

7	The present continuous and indefinite	67	2	More perfective verbs: the perfect and remote past	151
8	Irregular present verb forms	72	3	Adverbial formations	152
9	<i>To go to</i>	73	Dialogue 2: <i>What did you do today?</i>	153	
10	Idioms	74	4	More perfective verbs: transitive verbs	155
3	<i>Where do you live?</i>	81	5	More pronouns and nouns as agents	156
	Dialogue 1: <i>What's your house like?</i>	81	6	Notes on gender	157
1	The particles ને and નું	84	7	Expressions for <i>now</i>	158
2	Impersonal verbs	87	7	<i>What's the time?</i>	167
3	Negatives	88		Dialogue 1: <i>Do you live far from here?</i>	167
4	Commands and requests	89	1	Numerals	170
	Dialogue 2: <i>How many brothers and sisters do you have?</i>	91	2	What's the time?	174
5	More irregular present verb forms	93		Dialogue 2: <i>I've heard you're going to India</i>	177
6	Pronouns with adverbials	94	3	The gerund	180
7	Expressions for <i>to have</i>	95	4	Expressions for <i>to begin</i>	181
8	Note on કોઈ koī and કોઈ kaī	96	5	Possibility/probability	182
4	<i>What shall we do?</i>	103	8	<i>Letters</i>	188
	Dialogue 1: <i>Ahmadabad</i>	103		Letter No. 1: <i>A wedding</i>	188
1	The future tense	106	1	વર્ણ forms	191
2	Expressions of purpose	108	2	Further uses of interrogatives and deictics	193
3	કે and એમ em	108		Letter No. 2: <i>Sad news</i>	197
4	Repetition	109		Letter No. 3: <i>Thank you</i>	198
	Dialogue 2: <i>Do you like Gujarati food?</i>	110	3	<i>To know how to, to be able to</i>	200
5	The reflexive pronoun	112	4	Particles	200
6	More impersonal verbs	113	5	Letter writing	202
7	<i>To know</i>	115	9	<i>Bombay</i>	211
5	<i>What do you need?</i>	122		Dialogue 1: <i>The Vadodara train</i>	211
	Dialogue 1: <i>I need some new clothes</i>	122	1	Compound verbs	214
1	Need, necessity, wanting	125	2	Expressions of time	217
2	Pronouns and nouns as agents	126	3	Dates	219
3	The habitual present	127		Dialogue 2: <i>Do you like Hindi films?</i>	220
4	Further uses of નું	129	4	The imperfect tense	223
	Dialogue 2: <i>I should go home now</i>	130	5	Other uses of imperfective forms	223
5	Transitive and intransitive verbs	133	6	Verb forms with તી	225
6	More on need, necessity and wanting	134	7	Age	226
7	Agreement of adjectives functioning as adverbs	135	10	<i>Do you like Gujarati food?</i>	232
8	Kinship and politeness	136		Dialogue 1: <i>In the vegetable market</i>	232
6	<i>I went to India</i>	144	1	Relative-correlative sentences: time and place	234
	Dialogue 1: <i>I went to India</i>	144	2	The endings વળ and વર	236
1	Perfective verbs: the simple past	148	3	The particle તી	237

Dialogue 2: <i>At meal time</i>	238
4 More relative-correlative sentences	239
5 The ending એણે	241
6 Expressions for <i>by, by means of</i>	242
11 Are you feeling better?	247
Dialogue 1: <i>In hospital</i>	247
1 Conditional sentences	249
2 Connectives: <i>because, that is to say</i>	250
Dialogue 2: <i>Homework</i>	251
3 More conditional sentences	254
4 Verbs in combination	255
5 Terms for illness	256
12 Do you like living here?	261
Dialogue 1: <i>Do you like living in Bombay?</i>	261
1 Similarity, comparison, difference	263
2 Echo words and word pairings	265
Dialogue 2: <i>Did you come to Leicester from East Africa?</i>	266
3 Modal forms	269
4 છેણું to allow	270
13 Living in the UK	274
Dialogue 1: <i>Is your business going well?</i>	274
1 Further uses of perfective forms	277
2 <i>On account of being</i>	278
3 Use of repetition	278
Dialogue 2: <i>Hello?</i>	280
4 Use of -ા- forms of verbs	282
5 Further uses of એ forms	283
6 Uses of વધારે <i>more, too much</i>	283
14 The village	289
Essay	289
1 Passive, potentials	292
2 Indirect speech	294
Latter: <i>This is the first time I have come to the village</i>	296
3 Politeness	298
4 Idiomatic uses of જણણું	298
15 Do you understand Gujarati?	301
Dialogue 1: <i>In a sari shop</i>	301
1 Causatives	304
2 Idiomatic uses of બનવું to become, happen	307

Dialogue 2: <i>How many languages do you know?</i>	308
3 More causatives	311
4 Further numerical terms	312
Appendices	
1 Conjunct consonants	319
2 Adverbials	320
3 Dictionary order	322
4 Gujarati numerals	324
Key to the exercises	325
Gujarati-English vocabulary	345

Rachel Dwyer is lecturer in Gujarati at the School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London. She took her BA in Sanskrit at SOAS, followed by an MPhil in General Linguistics and Comparative Philology at the University of Oxford. Her PhD research was on the Gujarati lyrics of Dayaram (1777–1852) and she is currently working on popular culture in India. She teaches courses on the literatures of South Asia and on Indian cinema and society.

Acknowledgements

I should like to thank in particular Monisha Shah for her help in writing the dialogues. For their detailed observations, corrections and suggestions I should like to thank Professor Harivallabh Bhayani, Dr Raghuvveer Chaudhari, Kornelius Krümpelmann and Professor Christopher Shackle. Thanks are due also to Dr Ian Raeside, Dr Rupert Snell and Professor J.C. Wright for their general comments. The students who attended Gujarati I classes studied this course in manuscript form and made many suggestions for improvements. I should like to mention in particular Vijayalakshmi Bhanap, Aanal Chandaria, Christine Chojnacki, Udita Jhunjunwala, Steve Neumann, Rakesh Odedra, Kanaiya Parekh, Prerana Patel, Viren Patel and Priya Shah.

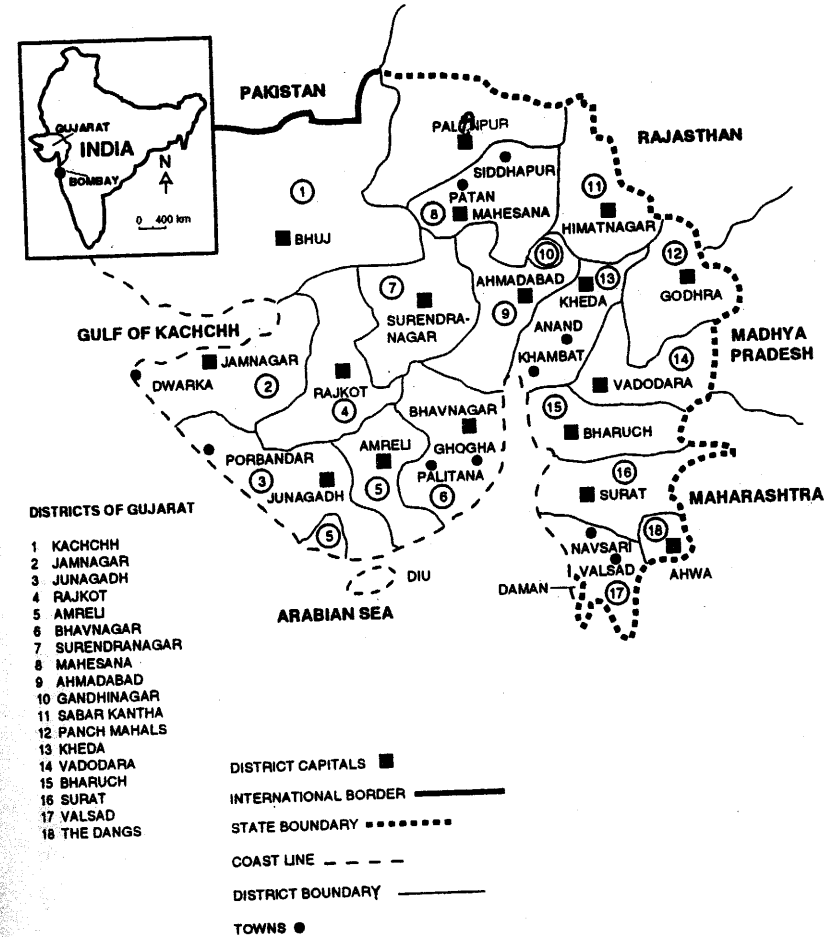
Further thanks are due to the following: Shree Ratilal Chandaria, who provided me with the software necessary to produce the manuscript; Dr Emma Tarlo, who lent materials for the artwork; Susan Madigan, for helping to make copies; my husband, Michael Dwyer, as ever.

Dedication

For my mother, Vivian Jackson.

— INTRODUCTION —

Please note that standard modern spellings and names have been used throughout the text, for example Saurashtra (for the Kathiawar peninsula), Ahmadabad (Ahmedabad), Kheda (Kaira), Vadodara (Baroda), Bharuch (Broach), Khambhat (Cambay) and Kachchh (Kutch).

The geography of Gujarat

The modern state of Gujarat, which includes the desert region of Kachchh and the peninsula of Saurashtra (also known as Kathiawar), is situated on the north-west coast of India. This region of plains and low hills is approximately the same size as the UK. Its boundaries are formed by Rajasthan in the north, Madhya Pradesh in the east, Maharashtra in the south and the national border with Pakistan in the north-west. The coastal border with the Arabian Sea is nearly 1,600 kilometres long, and nowhere in Gujarat is more than 160 kilometres from the sea. The climate of Gujarat is extreme, temperatures varying from sub-zero in the winter to 48°C in the summer. The rainfall, all of which falls during the monsoon between June and September, varies from 1,500 mm in the south to under 25 mm in Kachchh. The main rivers of Gujarat, the Narmada, the Tapi and the Sabarmati, all flow into the Gulf of Khambhat.

The history of Gujarat

Prehistoric remains have been found in Gujarat, notably those at the Harappan port of Lothal in Ahmadabad district. In historical times, the area was ruled by the great empires of the Mauryas (about third century BC) and the Guptas (about fifth century AD). In the fifth and sixth centuries AD it was overrun by invaders from north-western India, including the Gurjara tribes from whom the name Gujarat may have come. The area reached its Golden Age under the Solanki or Chalukyan dynasty, founded in AD 942, and under the following Vaghela dynasty. Around this time, the Parsis (Zoroastrians) came as refugees from Iran and later settled as agriculturists in Valsad district.

From the seventh century onwards, Arabs plundered the coastal area, while the Muslims, who had conquered Sindh by the eighth century, made sporadic raids on Gujarat. Traders, mostly from the

Persian Gulf, arrived from the ninth century onwards and settled in the chief cities of Gujarat, where they were allowed to practise their religion and to build mosques. Raids from the north began in 1026 when Muhammad of Ghazni sacked the great temple at Somnath, and petty raids continued until the area was brought under the rule of the Turkish sultans of Delhi. Gujarat became independent under the Sultanate of Ahmadabad (1407–1573) but was brought under the rule of the north once again when the great Mughal, Akbar, annexed the area which was ruled as a province of the Mughal empire (1573–1758) until the Marathas took Ahmadabad.

The first Europeans to come here were the Portuguese who came in the sixteenth century, followed soon after by the English who set up a factory in Surat in 1613 and soon installed themselves in Bombay. They came to power after defeating the last Maratha Peshwa in 1818 and consolidated their position in 1858 when the area was brought under the rule of the Bombay Presidency with residents in the many princely states.

The social unrest and political upheavals which occurred in the late eighteenth century led to great migrations to Bombay, which was perceived as an asylum for merchants from Gujarat and elsewhere. The Gujarati traders soon came to dominate the city in association with the East India Company, while the other major communities – the speakers of Marathi and Konkani – were mostly involved in government and administration.

After independence from Britain, the area became part of Bombay State (capital: Bombay) until 1960, when it was split on linguistic lines into Gujarat (capital: Ahmadabad; then Gandhinagar since 1970) and Maharashtra (capital: Bombay). The population of Gujarat is over 42 million with a literacy rate of almost fifty percent. Large numbers of Gujaratis still live in Bombay, where Gujarati is one of the most widely used languages, elsewhere in India and overseas, especially in East Africa, in the UK and in the USA.

Mumbai

Religion in Gujarat

Despite centuries of Muslim rule, Muslims have remained a minority community in Gujarat, where they form less than ten percent of the population. Most of the population is Hindu, many of whom are Vaishnavite (those who worship Vishnu in his incarnations of Rama or Krishna). There is a significant number of Shaivites, worshippers of Shiva, who are mainly Brahmans, as are the worshippers of the Mother Goddess (found more in north Gujarat). There are two major sects who worship Vishnu as Krishna, the Pushtimarg (whose followers are known simply as Vaishnavas) and the followers of Swaminarayan. Although these two sects do not have large number of followers in Gujarat, the Pushtimarg has dominated culturally ever since it was first introduced to the area in the sixteenth century, and the more recent sect of Swaminarayan is now growing rapidly.

The Jains have played a significant role in Indian cultural life, largely through spreading their doctrine of અહિંસા *ahimsā* (non-violence and strict vegetarianism), and as the majority are merchants they have played an active role in India's commercial and political life. As merchants, they have migrated all over India and the world, but they are mostly from Gujarat and Rajasthan, with a significant number of Digambar Jains living around the Maharashtra and Karnataka border.

The Parsis (Zoroastrians) were the wealthiest group in Bombay in the nineteenth century, and although only six percent of the population, they owned an enormous part of its wealth. They have always been a distinctive community, who have played important roles in the intelligentsia, in law, publishing, social reform and so on. They continue to play a prominent role in independent India in spite of constant worries within the community about their declining influence and numbers. Many Parsis (Zoroastrians) have migrated from Navsari to Bombay since the late eighteenth century.

The Muslim communities of Gujarat are the Shiite Bohras, the Shiite Khojas (who comprise both Aga Khani and Isna Ashari

Khojas) and the (Hanafite Sunni) Memons. Shia Muslims believe that Muhammad passed on his spiritual and temporal authority to his descendants, and the various Shia sects dispute the succession of imams. Many of these Muslims went to Pakistan at the time of Partition, and a large number have migrated around the world. Most of the Ismailis (the term is used here in its popular usage to refer to followers of the Aga Khan) and the Bohras went to East Africa and from there went on to the UK, the USA and to Canada, whereas the Memons went to South Africa, where they have remained. Some of the Gujarati Muslims who were in East Africa at the time of Partition (of India, 1947) opted for a Pakistani identity.

natianin

The Gujarati language

Gujarati is the language of Gujarat State in India, which was created when Bombay State was split along linguistic lines in 1960 into Gujarat and Maharashtra. Included in Gujarat State is the area of Kachchh, where Kacchi is spoken. This is a different language from Gujarati (being a variety of Sindhi), but many Kacchi speakers have been educated in Gujarati and use Gujarati as their language of culture.

As well as being the language of some 42 million speakers in Gujarat itself, Gujarati is spoken by the many thousands of Gujaratis who have migrated throughout the world, both within India and without, notably in Pakistan, East Africa, the UK and North America.

Gujarati dialects

In Gujarat there is a proverb, બાર ગાઉએ બોલી બદલાય *bār gāue bolī badlāy* (the dialect is changed every twelve leagues). Unlike British English, which has a standard written form (Standard English) and a standard spoken form (Received Pronunciation or RP), power in modern Gujarat has never been centralised enough for it to evolve

a standard form of the language. Some speakers claim that the Nāgar Brahmins speak the best Gujarati, others that it is spoken in Rajkot or Ahmadabad. In this course, an attempt has been made to use the language of the educated Gujaratis, which is generally called શુદ્ધ ગુજરાતી **śuddh gujarātī** (*pure Gujarati*).

Many Gujaratis claim that there is a Parsi or a Muslim Gujarati which is distinct from Hindu Gujarati. While this may be true of some of the vocabulary, it would be truer to say that the varieties which occur are due rather to other factors, such as education. There are traditionally four main dialects of notably geographical location: Surati or Southern Gujarati (a variety of which is used by the Parsis), Charotari Gujarati (from Kheda district), Pattani or Northern Gujarati and Kathiawadi or peninsular Gujarati (from the Saurashtran peninsula). Further dialects of Gujarati have developed among Gujarati migrants, notably those who went to East Africa (who incorporate many Swahili words); and English continues to influence the language, in particular in countries where the majority of the community speaks English.

USEFUL SOURCES

Dictionaries

Deshpande, P.G. (1974) *Gujarati-English Dictionary*. Ahmadabad: University Granth Nirman Board.

Deshpande, P.G. (1988) *Universal English-Gujarati Dictionary*. Bombay: Oxford University Press.

Parnwell, E.C. & Deshpande, P.G. (1977) *Oxford Picture Dictionary. English-Gujarati*. Bombay: Oxford University Press.

Grammars

Cardona, G. (1965) *A Gujarati Reference Grammar*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Lambert, H.M. (1971) *Gujarati Language Course*. Cambridge: Cambridge University Press.

Taylor, G.P. (1908) *The Student's Gujārātī Grammar*. Bombay: Thacker & Co. Ltd. Reprinted New Delhi: Asian Educational Services.

Tisdall, W.S. (1892) *A Simplified Grammar of the Gujarati Language*. Reprinted 1986 New Delhi: Asian Educational Services.

History of Gujarati literature

Jhaveri, K.M. (1914) *Milestones in Gujarati Literature*. Bombay: K.M. Jhaveri.

Jhaveri, K.M. (1956) *Further Milestones in Gujarati Literature*. Bombay: Forbes Gujarati Sabha.

Munshi, K.M. (1935) *Gujarāta and its Literature*. Calcutta: Longmans, Green & Co. Ltd.

Literature: The medieval period and religious literature

Alston, A.J. (1980) *The Devotional Poems of Mīrābāī*. Delhi: Motilal Banarsidass.

Bhatnagar, V.S. (1991) *Kahnadade Prabandha* [of Padmanabh (1456)]. Delhi: Aditya Prakash.

Mahadevananda, S. (1985) *Devotional Songs of Narsī Mehtā*. Delhi: Motilal Banarsidass.

Mallison, F. (1986) *Au point du jour. Les prabhātīyām de Narasima Mahetā, poite et saint vishnouite du Gujārāt (XVe siècle)*. Paris: EFEO.

Shackle, C. & Moir, Z. (1992) *Ismaili Hymns from South Asia. An Introduction to the Ginans*. London: SOAS, South Asian Texts 3.

Literature: The modern period

Alter, S. & Dissanayake, W. (1989) *The Penguin Book of Modern Indian Short Stories*. New Delhi: Penguin.

Bakshi, C. (1982) *Paralysis*. Calcutta: Writers Workshop.

Behl, A. & Nicholls, D. (1994) *New Writing in India*. New Delhi: Penguin.

Broker, G. (1966) *Of Life and Love. Short Stories*. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.

Ezekiel, N. & Mukherjee, M. (1990) *Another India. An Anthology of Contemporary Indian Fiction and Poetry*. Penguin: New Delhi.

Joshi, U. (1973) Special Issue of *Journal of South Asian Literature*, IX.1.

- Mistry, R.** (1991) *Such a Long Journey*. London: Faber.
- Mohan, S.J.** (ed.) *Modern Indian Short Stories*, Vol. II. New Delhi: Indian Council for Cultural Relations.
- Munshi, K.M.** (1988) *Jaya Somnath* (translation by H.M. Patel). Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.
- Munshi, K.M.** *Prithvīvallabh*. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.
- Patel, P.** (1980) *The jagirdar and his dog*. In: R. Ash (ed.) *Short Stories from India, Pakistan and Bangladesh*. London: Harrap.
- History of Gujarat**
- Commissariat, M.S.** (1938) *A History of Gujarat*, Vols I–III. Bombay: Longmans, Green & Co. Ltd.
- Michell, G. & Shah, S.** (1988) *Ahmadabad*. Bombay: Marg Publications.
- Majumdar, M.R.** (1964) *Cultural History of Gujarat from Early Times to the Pre-British Period*. Bombay: Popular Prakashan. (See also the *Bombay Gazetteers* from the nineteenth century.)
- 'Mahatma' Gandhi**
- Brown, J.** (1989) *Gandhi*. New Haven: Yale University Press.
- Gandhi, M.K.** (1982) *An Autobiography*. Harmondsworth: Penguin.
- Anthropology of Gujarat**
- Mattausch, J.** (1993) *The Gujaratis and the British*. London: Royal Holloway, College, University of London.
- Parmar, V.S.** (1989) *Haveli, Wooden Houses and Mansions of Gujarat*. Ahmadabad: Mapin Publishing Private Ltd.
- Pocock, D.F.** (1972) *Kanbi and Patidar*. Oxford: Clarendon Press.
- Pocock, D.F.** (1973) *Mind, Body and Wealth*. Oxford: Basil Blackwell.
- Tarlo, E.** (1995) *Clothing Matters. The Problem of 'What to Wear' in the Late Colonial and Modern Era*. London: C. Hurst & Co.
- Religions and religious communities of Gujarat**
- Dundas, P.** (1992) *The Jains*. London: Routledge.
- Dwyer, R.M.J.** (1994) 'Caste, Religion and Sect in Gujarat. The followers of Vallabhacharya and of Swaminarayan.' In: R. Ballard (ed.) *Desh Pardesh. The South Asian Experience in Britain*. London: C. Hurst & Co.
- Engineer, A.A.** (1989) *The Muslim Communities of Gujarat. An*

- Exploratory Study of Bohras, Khojas and Memons*. Delhi: Ajanta Publications.
- Hinnells, J.** (1988) 'The Parsi community.' In: A. Baird (ed.) *Religion in Modern India*. Delhi: Manohar Books.
- Thoothi, N.A.** (1935) *The Vaishnavas of Gujarat*. Bombay: Longman, Green & Co.
- Williams, R.B.** (1984) *A New Face of Hinduism: The Swaminarayan Religion*. Cambridge: Cambridge University Press.
- History of Gujarati Migration and Gujaratis in the UK**
- Ballard, R.** (ed.) (1994) *Desh Pardesh. The South Asian Experience in Britain*. London: C. Hurst & Co.
- Burghart, R.** (ed.) (1987) *Hinduism in Great Britain: The Perpetuation of Religion in an Alien Cultural Milieu*. London & New York: Tavistock. (Excellent bibliography)
- Edwards, V. & Katbamma, S.** (1988) 'The wedding songs of British Gujarati women'. In: J. Coates & D. Cameron (eds) *Women in their Speech Communities*. Harlow: Longman.
- Linguistic Minorities Project** (1985) *The Other Languages of England*, edited by M. Stubbs. London: Routledge & Kegan Paul.
- Tandon, Y. & Raphael, R.** (1984) (2nd ed.) *The new position of East Africa's Asians: problems of being a displaced minority. Minority Rights Group Report No. 16*. London.
- Tinker, H.** (1977) *The Banyan Tree: Overseas Emigrants from India, Pakistan and Bangladesh*. London: Oxford University Press.
- Twaddle, M.** (1975) *Expulsion of a Minority: Essays on Ugandan Asians*. London: Athlone Press for the University of London for the Institute of Commonwealth Studies.
- Watson, J.L.** (ed.) (1977) *Between Two Cultures*. Oxford: Basil Blackwell.
- General background**
- Robinson, F.** (ed.) (1989) *The Cambridge Encyclopedia of India, Pakistan, Sri Lanka, Nepal, Bhutan and the Maldives*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Further information about Gujarati courses is available from the Registrar (Ref T4G), School of Oriental and African Studies, University of London.

HOW TO USE THIS COURSE

Who is this course for?

This course has been written for the absolute beginner who may not have studied any language before and who may want to learn Gujarati to speak to their Gujarati friends, to study aspects of Gujarati culture, or simply to visit Gujarat or Bombay. However, it is also suitable for those who already speak some Gujarati but may not know how to read or write it, or who may feel that they lack the confidence to speak Gujarati except with their families. During the course, you will encounter many situations and learn how to give and to ask for information, to express your feelings, and so on. Each unit includes some background information about Gujarat and the Gujaratis, both within Gujarat and elsewhere.

The course is divided into two parts. The first part (Units 1–7) is for those who want to learn enough basic vocabulary and grammar to communicate at a simple level. The second part (Units 8–15) is for those who want to learn the language thoroughly and are prepared to make a commitment to learning the script.

The course covers the basic grammar of Gujarati, gives you a wide vocabulary and teaches you how to use the dictionary. By the end of it, you will have a sufficient knowledge of the spoken language to deal with most everyday situations, and of the written language to begin to read newspapers and literature.

How to use this course

The structure of the course is outlined at the beginning of the book. If you have not yet read the introduction to Gujarat, it is advisable to read it before proceeding with the course. Then work through the section on the Gujarati script and sound system (pages 16–34). If you do not intend to learn the script, you should still read this section carefully and practise reading the activities aloud.

After this section, each unit follows the pattern below:

A summary in English of what you are going to learn in the unit.

વત્કિત **vātcit** (*dialogue*) ■: These passages present everyday speech in ordinary situations and include the vocabulary and the grammatical structures you are going to learn.

Words and phrases are given ■. In Units 1–7, this vocabulary includes all the new words and phrases that occur in the texts. In Units 8–15, it contains only key expressions, and you will need to use the vocabulary list at the back of the book.

Questions and answers follow, and these check that you have understood the text ■. They may be of the ‘true or false?’ type or may ask you a more general question about the passage which you can answer in your own words.

વ્યાકરણ **vyākaraṇ** (*grammar*) ☑: This section explains and gives examples of the main grammatical points you have met in the dialogues. It is explained clearly and simply; where grammatical terms are used, they are explained, and examples of English equivalents are given.

These four structures are then repeated, that is, each unit has two sets of dialogue, words and phrases, questions and answers and grammar.

અભ્યાસ **abhyās** (*exercises*) ☑: These will help you to practise the grammar and vocabulary you have learnt in the main section. Correct or model answers are given in the key at the end of the book.

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyāṃ?** (*do you understand?*): This section has a dialogue or text which contains the grammatical points you have met in the unit. In Units 1–7, new vocabulary is given directly after it. In Units 8–15 the vocabulary is given at the back of the book (pages 345–377).

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ **gujarāt ane gujarātīo** (*Gujarat and the Gujaratis*): This puts into context some of the cultural material you have met in the unit.

How to study each unit

Read the summary to learn about the aim of the unit.

Study the dialogue using the vocabulary provided (In Units 8–15, try to understand the passage without using the vocabulary unless you really cannot understand the meaning from the context.)

Read all the background information provided.

Read the grammar section to understand the new forms encountered in the dialogue.

Reread the dialogue and make sure you have understood it fully. Do the questions and answers. Check your answers in the Key at the back of the book (pages 325–344).

Reread the dialogue out loud. You may find it useful to act out

the different characters. Repeat this as often as you can.

Do the exercises, then check your answers against those given in the Key. Make sure you have understood your mistakes.

Then revise the whole exercise by doing the comprehension section (*Do you understand?*) at the end of the unit, reading it aloud and trying to guess meanings from the context. Then answer the questions and check your answers.

How to use the course with the cassette

Although this book is self-contained, you will find the accompanying cassette of great help in improving your speaking and listening skills. The cassette contains pronunciation activities, the વાતચીત **vātcīṭ** *dialogue*, and additional oral exercises based on અભ્યાસ **abhyās** *exercises*.

For Units 1–7 you should start by listening to the recording of વાતચીત **vātcīṭ** (*dialogue*) at the same time as you read it. When you have understood the general meaning, listen to it again, this time without looking at the book. Pay special attention to the pronunciation and intonation of the speakers, and try to imitate them aloud sentence by sentence. When you reach Unit 8, try to listen to the cassette first of all without looking at the text at the same time.

How to study

The following are suggestions of ways of learning. You probably already have your own methods, but you might still like to try them to see if they help you.

Learning vocabulary

Every time you meet a new word or phrase, read it aloud several times.

Write it out several times to remember its spelling.

Write the Gujarati word on one side of a card and the English

equivalent on the back. You may then use the card to check if you remember what a Gujarati word means by looking at the Gujarati side, or you can look at the English side to check if you can remember the Gujarati equivalent and how it is spelt. Always learn the gender of nouns.

Studying grammar

Do not worry about not knowing any grammar. You are not expected to know any grammatical terms. All those used in the book are fully explained.

Always learn the examples. These will help you to remember the rules when you have to apply them.

Grammar can take a long time to learn and to understand, and so you should spend a fair amount of time on the grammar sections in each unit. If you work hard at learning the rules and the examples, you will eventually find that you can tell instinctively if a sentence is grammatically correct.

Improving your pronunciation and understanding of spoken Gujarati

Read aloud all the Gujarati passages and examples in the book. Try to attend classes. You may find it difficult to find a class that is aimed at people with your ability and linguistic background, but you may still benefit by attending.

Try to speak to mother-tongue speakers. This will be hard at first because they will use grammar and vocabulary which you have not yet encountered, and they may find your accent difficult. However, even if you only greet them they will most certainly be encouraging.

Try to listen to more Gujarati. You may live in an area where Gujarati is broadcast on the local radio, or you may be able to receive satellite or cable television.

Improving your fluency

Whenever you meet a new word or expression, try using it in different contexts.

Start trying to compose sentences in your head in Gujarati.

Keep revising the material you have already met. Learn the texts by heart.

Some general tips

Do not worry about what you do not know. You will find that you can express yourself to some extent even at the end of Unit 1. Remember that there are speakers of dialect of your mother-tongue whom you cannot understand easily and you will similarly encounter speakers of a variety of Gujarati dialects, some of whom you will not understand. Do not be disheartened if you have difficulty in understanding people or being understood at first.

Try to learn a little every day, rather than learning in large chunk and then leaving it for weeks or even days before doing some more. Learning a language is fun, but it does require hard and steady work.

It is better to progress slowly and thoroughly rather than to try and rush through the course. The units are designed to be cumulative, so you will not be able to understand one unless you have understood the units preceding it.

Always try to say something in Gujarati when you meet a Gujarati speaker. Even if you are a mother-tongue speaker, people will be pleased to hear you using the language, and if you are a non-Gujarati, people will be delighted to hear you speak, however limited your knowledge.

Abbreviations used throughout the book

f.	feminine	n.	neuter
intr.	intransitive	pl.	plural
lit.	literal(ly)	sing.	singular
m.	masculine	tr.	transitive

THE GUJARATI SCRIPT — AND SOUND SYSTEM —

The Gujarati script is related to the Devanagari script used for writing Hindi, Marathi, and Sanskrit, among others. Gujarati has no capital letters, although in older texts a bold character is printed where English would use a capital letter. The script is quasi-phonetic (words are pronounced more or less as they are written), so there are almost none of the huge spelling difficulties presented by English. As words are pronounced as they are written, the pronunciation and script will be covered together in this section.

It is more accurate to call the Gujarati writing system a syllabary, rather than an alphabet, because each sign represents a syllable. Vowels are syllables by definition, but it is the representation of consonants which is different. Each consonant has an inherent *a*

sound making it a syllable, unless it occurs in an unstressed position, usually at the end of a word. If another vowel sound follows, the consonant is modified (see below).

Two phonetic features of all North Indian languages are the system of contrasts between aspirated and unaspirated consonants, and the contrast between retroflex and dental consonants. These are important in pronouncing Gujarati correctly.

Aspirated consonants are accompanied by audible breath, whereas unaspirated consonants have minimal breath. In English, initial voiceless consonants are always lightly aspirated (for example, *kin*, *tin*, *pin*), whereas in other positions in a word they are not (for example, *skin*, *sting*, *spin*). (Test for aspiration by putting your hand in front of your mouth when you say these. You will feel a puff of air for the aspirated consonants.) So if these English initial voiceless consonants are pronounced with extra aspiration in all positions in a word, they will be close to the Gujarati aspirated consonants. The unaspirated consonants will require more effort to pronounce them as unaspirated consonants in Gujarati. At first, when you hear them pronounced by a Gujarati speaker they will sound more like their voiced counterparts (for example, *g*, *d*, *b*) which are unaspirated in all positions in English. The voiced aspirates, which are accompanied by extra breath, are difficult for an English mother-tongue speaker, and care should be taken to avoid making them disyllabic (for example, you might say *baha* instead of *bha*).

The English (so-called) dental consonants (*t*, *d*, *n*) are articulated in a position in between the Gujarati dentals and retroflexes. The Gujarati dentals are pronounced like the Italian dentals, with the tongue in a position to pronounce English *thin*. The retroflex consonants, which are found in all Indian languages, are the sounds which characterise Indian English to foreigners. To an English speaker, the Indian dentals sound closer to the English dentals, but to an Indian, the English dentals sound more like the retroflexes. The retroflexes are articulated with the back of the tip of the tongue touching the upper palate. It is usually the dentals which the English find harder to pronounce, and the feature of aspiration makes these even more difficult!

Gujarati mother-tongue speakers will, of course, encounter a different set of problems. Many of them will be speakers of a dialect of Gujarati and will find some differences between their variety of the language and the written form. The standard spelling (and pronunciation) of a word may be very different from that expected, and care must be taken to learn the standard spellings and grammatical forms.

The Gujarati syllabary

The standard modern system of transliteration (the writing of Gujarati in the roman alphabet) has been used with the traditional use of **m** to indicate nasalisation (**anusvāra**). In the written form, Gujarati syllables are called by the character with the ending, કાર **kār**, e.g. કા **ka** + કાર **kār** is કકાર **kakār**, the character *ka*. The only exception is ર **ra**, which is known as રેફ **reph**.

The consonants below have been divided into groups according to standard phonetic classifications.

Consonants

ક	ka	The <i>k</i> sound as in <i>sky</i> , but with less release of breath.
ખ	kha	The <i>k</i> sound as in <i>cot</i> , but with more release of breath.
ગ	ga	The <i>g</i> sound as in <i>go</i> , but with less release of breath.
ઘ	gha	The strongly aspirated counterpart of the above. Like <i>dog-house</i> said quickly.
ચ	ca	The <i>ch</i> sound as in <i>cheese</i> , but with less release of breath, and with the tongue in the same position as for English <i>t</i> and then released slowly and with no lip-rounding; somewhat similar to <i>tube</i> .

છ	cha	The strongly aspirated counterpart of the above.
જ	ja	The tongue should be in the same position as for English <i>t</i> and then should be released slowly as in <i>jeer</i> , but with less breath and with no lip-rounding somewhat similar to <i>duty</i> . In some borrowed words, <i>z</i> may be found, but most Gujarati speakers write and say <i>j</i> in this position.
ઝ	jha	The strongly aspirated counterpart of the above, somewhat like English <i>bridge</i> . This sign is used for writing English [z] which is pronounced as [jh] by many Gujarati speakers.
ટ	ṭa	This is the first of the retroflex consonants described above. It is pronounced somewhat similarly to <i>train</i> , but with the tongue curled further back and with less aspiration.
ઠ	ṭha	The strongly aspirated counterpart of the above.
ડ	ḍa	This voiced counterpart of ṭa , when pronounced in between vowels, has a less tense contact and is 'flapped', that is, the tongue makes only light contact with the roof of the mouth and then falls forward.
ઢ	ḍha	The strongly aspirated counterpart of the above.
ત	ta	As mentioned above, the relaxed tip of the tongue should be touching the back of the upper front teeth, in a similar position as for English <i>thin</i> , but pronounced as <i>stay</i> .
થ	tha	The strongly aspirated counterpart of the above.
દ	da	The voiced counterpart of ta , as in <i>breadth</i> .

૬	dha	The strongly aspirated counterpart of the above.
૫	pa	Unaspirated as in <i>spade</i> .
૬	pha	This is the aspirated form of pa , but most Gujaratis pronounce it as <i>f</i> as in <i>for</i> .
૭	ba	The <i>b</i> sound as in <i>be</i> .
૮	bha	The strongly aspirated counterpart of the above.
૯	ña	The velar nasal as in <i>sing</i> .
૧૦	ṅa	The palatal nasal as in <i>onion</i> .
૧૧	ṇa	This is a retroflex nasal, pronounced with the tongue in a similar position as for the retroflex stops, but less tense and with some flap. It rarely comes at the beginning of words.
૧૨	na	The <i>n</i> sound as in <i>no</i> .
૧૩	ma	The <i>m</i> sound as in <i>me</i> .
૧૪	śa	This is pronounced further forward in the mouth than English <i>ship</i> and with less lip-rounding.
૧૫	ṣa	This was originally a retroflex, but it is usually pronounced as śa .
૧૬	sa	This is similar to <i>sat</i> although the tip of the tongue should be further forward in the mouth.

You should note that in many dialects of Gujarati there is no contrast between the *s* sounds, and **sa** is used everywhere except before or after *i*. In colloquial (non-standard) speech *s* is pronounced as an aspirate (**ha**).

૧૭	ra	The tip of the tongue should actually touch the teeth ridge, as for English <i>t</i> , but pronounced like a Scottish rolled <i>r</i> although shorter. It is never lost like the English <i>r</i> in <i>motor</i> or <i>farm</i> .
૧૮	la	This is similar to <i>l</i> in <i>leaf</i> or <i>feeling</i> , but not as southern English <i>feel</i> or <i>well</i> . The

૧૯	la	This is a retroflex lateral, with the tongue in similar position as for a retroflex stop, but less tense, and with some flap.
૨૦	ya	This palatal semi-vowel is pronounced as in <i>yes</i> before a vowel, as in <i>egg</i> before a consonant.
૨૧	va	This labial semi-vowel is pronounced somewhere between English <i>v</i> and <i>w</i> , although without lip-rounding and with only a slight contact between the lower lip and the upper teeth.
૨૨	ha	Similar to the English <i>h</i> except that it has some voicing, as in <i>ahead</i> .

Activity A

It is easiest to learn to write Gujarati on lined paper, with the character hanging from the line. The characters are not difficult to learn and with practice can be learnt in a few weeks.

- 1 The following Gujarati words are arranged in alphabetical order. Practise pronouncing them. You may find it easiest to copy them out, then to copy out each character separately, for example:

કમળ = ક + મ + ળ = **ka + ma + ḷ (a)**

ખબર	ધન	ટપક	યમ
ગરજ	નજર	ઠગ	રસ
ધર	પદ	ડર	વખત
ચક્રમક	ફળ	ઢગ	શમ
છ	બચત	તક	સહન
જઠર	ભરત	થર	હવન
ઝટપટ	મઠ	ઢળ	

- 2 The diagram on page 23 shows how the consonantal characters are formed. Practise writing them out, moving your pen in the direction of the arrows.

3 Now try writing out the following transliterated words in the Gujarati script. You may find it helpful to begin by segmenting them as in the first example:

kamaḷ = ka + ma + ḷa + ṣ + ṃ + ḷ

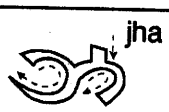

phaḷ	naḷ	naram	maḍh
haraṇ	mat	bhay	batak
kaḍak	kam	saras	nakh
hak	maphat	taras	pal
saḍak	ṭak	baraph	vatan
maraṇ	man	tak	baḷ
bhagat	pag	naṭ	lasaṇ
pharaj	yam	paṭ	nar
haṭh	pad	kapaṭ	par

Vowels

The vowels of Gujarati are also different from English vowels. There are pure vowels (those where only one sound is made, for example, English *ago*) and diphthongs (where two vowels are combined and the sound changes, for example, English *bake*, where the *a* combines *a* and *i* sounds). You saw in the introduction to the script that unless vowels begin syllables, they are written as part of the consonant with which they form syllables. The following examples are all shown with ṣ *ka*, but the same rule applies with most consonants.

અ	a	ક	ka	As in <i>ago</i> .
ઁ	ā	ક	kā	As in <i>part</i> .
ઈ	i	ક	ki	As in <i>bit</i> (see below).
ઊ	ī	ક	kī	As in <i>beat</i> (see below).
ઉ	u	ક	ku	As in <i>foot</i> (<i>ru</i> is written રૂ) (see below).
ઊ	ū	ક	kū	As in <i>food</i> (<i>rū</i> is written રૂ).

As mentioned above, Gujarati speakers do not distinguish long and short *i* and *u*, although some may do so to display their knowledge of the written form.

 ka	 kha	 ga	 gha	 ṅa
 ca	 cha	 ja	 jha	 ṅa
 ta	 tha	 da	 dha	 ṅa
 ta	 tha	 da	 dha	 ṅa
 pa	 pha	 ba	 bha	 ma

 ya	 ra	 la	 va
 śa	 ṣa	 ṣa	
 ha	 ḷa		

ઋ r ૠ kr As in southern English *rook*. This is found only in Sanskrit loan words (*hr̥* is written ૠ).

એ e કે ke As in the first part of English *day*. This is a pure vowel, not a diphthong as in English. There are two variants (which you will hear on the cassette and will not cause problems.)

ઐ ai કે kai As in English *mice*.

ઔ o કો ko As in first part of English *hotel*.

This is a pure vowel, not a diphthong as in English. There are two variants (which you will hear on the cassette and will not cause problems.)

ઝૌ au કૌ kau As in English *house*.

Nasalisation

Most of the vowels above may occur with nasalisation, that is, a large amount of breath passes through the nose as the vowel is being said. This is indicated in the script by *anusvāra*, a dot occurring above the vowel or the consonant, and in transliteration by *m̄*. *You should note that care must be taken not to pronounce this as a full m, but as a nasalised vowel.*

Anusvāra is also used to indicate any of the five nasal consonants of the syllabary when they occur as the first member of a conjunct (see page 319), where the dot is written above the preceding character, for example, ઈંદ્ર *Indra* (name of a god).

Visarga

This sign looks somewhat like a colon and may occur in the middle or at the end of a word. It occurs rarely and is not usually pro-

nounced in Gujarati. It is transliterated as *ḥ*, for example, દુઃખ *duḥkh*.

Inherent a

We saw in the introduction to this section that inherent *a* is not pronounced in unstressed positions. This means that *a* is not pronounced at the end of a word, but there are times when an inherent *a* vowel is not stressed and so not pronounced in the *middle* of a word, even though the spelling is not with a conjunct. The general rule is that when a word has three or more script syllables (or ends in a vowel other than inherent *a*), the penultimate inherent vowel is not pronounced. Thus, સમજ *samaj*, but સમજણ *samjan*; રચન *racan*, but રચના *racnā*. This general rule does not always hold, but one soon becomes aware of how a word is pronounced. If the infinitive ending વું *vum̄* is final, it is an exception to this rule; thus, સમજવું *samajvum̄*.

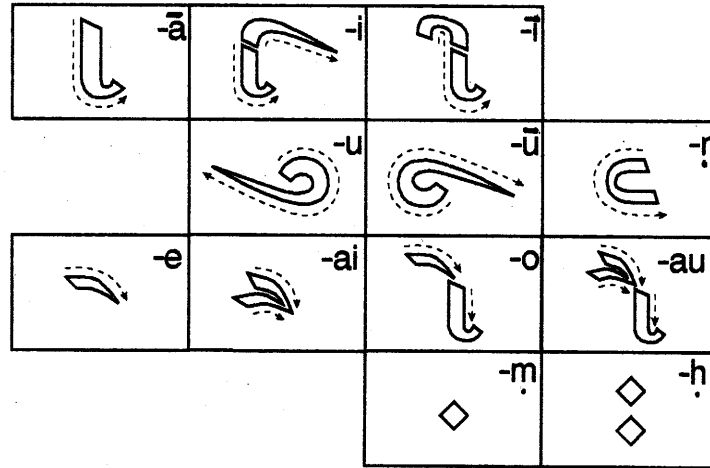
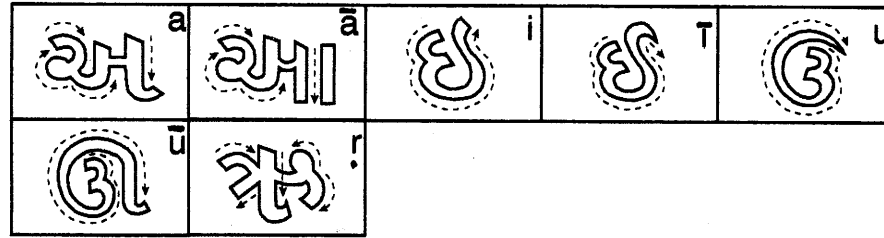
Activity B

1 The following Gujarati words are arranged in alphabetical order. Practise writing them out. You may find it easiest to copy them out, then to separate each character, for example:

અધિકમાસ = અ + ધિ + ક + મા + સ = a + dhi + ka + mā + s(a) = (by the rule on inherent *a*) *adhikmās*.

અધિકાર	ઔષધ	એક	જમીન
આડણી	કારેલું	ઐડ	તિલક
ઈકોતેર	પુશ	ઓછું	દલિત
ઈમાન	ગેડો	નિવાસ	બોલાવવું
ઉપર	ઘેર	પેટી	લીધું
ઊનું	ચોપન	પાકવું	સંધિ
ઋણ	છોકરી		

2 Practise writing the vowels according to the following diagram.

3 Write out the following transliterated words in Gujarati script, rereading the note on inherent *a* before beginning the second column, for example:

vahāṇ = va + hā + ṇ(a) = વા + હા + ણ = વાહાણ

amṅ	auṣadhī	uṭhāvṇuṃ	ṣaṭkoṇ
āṅgaḷiyāt	utāvaḷ	ūtaruṇuṃ	oḷkhīto
īṣu	ūn	oṛḍo	khurśī

āsā	īāṇuṃ	oṭlī	keṭluṃ
uṃdar	ṭhaliyo	talvār	āvjo
ūṃṭ	dayārām	amdāvād	garmī
eśiyā	gujarātī	jāmphal	āṅgaṇ
aitihāsik	īḍlīḍlī	sapharjan	gamtuṃ
audic		baḍbaḍ	

Conjunct characters

These are characters which form special combinations with vowels:

જ	ja	
જા		જા
જી		જી
જુ		જુ
જૂ		જૂ
ર	ra	
રુ		રુ
રૂ		રૂ
દ	da	
દ		દ
હ	ha	
હ		હ

Special conjunct characters are used when two characters are combined with no inherent *a* between them. The list in Appendix 1 (page 319) shows almost all of the possible combinations. Most conjunct characters use simply a half-form (the first stroke) of the first consonant, and the others are quickly recognisable. The sign (called *virām*) under the first character shows that the inherent vowel is missing, for example:

જ n + ય ya = જn ya

કન્યા kanyā

Conjunct characters combine with vowels in the same way as single consonants, for example:

स s + म ma = स्म sma

स्मित smitā

र ra needs some extra attention. If it is the first member of a consonant cluster, it is written as ʀ at the very end of the syllable, for example:

स्वर्ग svarg वर्ग vargo

If it is the second member of a consonant cluster, it is written below the first consonant in a number of ways, for example:

प्र pra, त्र tra, द्र dra

Do not worry about learning all of these immediately, but have a careful look through them so you will be able to recognise them when you first meet them. In the third of the script activities below you will also practise writing them.

Here are some frequently occurring conjunct characters which are not immediately recognisable:

क + र ra = क kra

क + ष śa = क kṣa

ज + ञ ña = ज jña

द + म ma = द dma

द + य ya = द dya

द + र ra = द dra

द + व va = द dva

प + र ra = प्र pra

भ + र ra = भ bra

त + त ta = त tta

त + र ra = त tra

द + द da = द dda

भ + र ra = भ bhra

श + ष śa = श śca

श + न na = श śna

श + र ra = श śra

श + व va = श śva

Activity C

1 The following Gujarati words are arranged in alphabetical order. Practise writing them out. You may find it easiest to copy them out, then to write out each character separately, for example:

निश्चय = नि + च (श + य) + य = ni + śca + y = niścay

અક્ષર

નિષ્કલંક

જિલ્લો

રજોગુણ

आशा

उद्धव

उद्योग

कार्यक्रम

यशमा

जानु

निःस्पृह

पचा

पर्यषक

पित्रार्थ

प्रतिपत्ति

कारुण्य

ट्रेन

दक्षिण

दंड

द्राविड

द्वार

धर्मपति

राज्य

शुद्धादित

श्रील

श्यास

दृढय

2 Practise writing the conjunct characters in the following diagram.

क्ष kṣa	ज्ञ jña		
त् tta	त्र tra		
द्र dra	दद dda	दध dha	
द्व dva	दम dma	दय dya	प्र pra
श्च śca	श्च śra	श्च śra	श्च śtra
ह्य hma	ह्य hya	ह्य hya	ह्य hna

3 Write the following words out in Gujarati script, for example:

kṣetra = kṣe + tra ॠ = क्षे + ॠ = क्षेत्र

indra

išk

iṛṣyā

ektā

sāhitya

yunivarsiṭi

maṇikarnikā

rakṣābandhan

ṛgved

buddha

dveṣ

dhyān

drākṣa

viṣṇu

kṛṣṇa

prakṛti

śabda

utsav

saharsa

svikār

jñān	pyār	patra
aṃgrejī	ḍabbo	vīsvās
pātra	jvar	sthiti
joḍī	iṣṭa	snān
joban	caitra	rāṣṭra
netra	khinna	śrī
pr̥thvī	āścarya	ṣṭeśan
najīk	iṭṭhoter	vidyārthī

Pronunciation

It is helpful if you can find a mother-tongue speaker of Gujarati to check your pronunciation. You will also find the tapes made to accompany the course very useful.

It is important to note the following:

- Doubled consonants must be pronounced with lengthening, for example પક્કુમ **pakkum**.
- The inherent vowel *a* is not pronounced at the end of a word. However, when a word ends in a conjunct of two or more consonants (see below), an 'echo' of the *a* vowel may be heard at the end of the consonant cluster, for example: યોગ્ય **yogy(a)**, રાષ્ટ્ર **raṣṭr(a)**.
- There are times when an inherent *a* vowel is not pronounced in the *middle* of a word, even though the spelling is not with a conjunct. (See page 319).
- No attempt has been made here to reproduce stress or intonation patterns in writing. You should learn these by listening to the cassette and to mother-tongue speakers.

Punctuation

Gujarati uses the same punctuation as English. For abbreviations, Gujarati uses a small circle (◦) after the first syllable of the word

abbreviated; thus, રૂં **ru-** stands for રૂપિયા **rūpiyā**. With the initials of proper names, a Gujarati transliteration of the English form may be used, for example, બી.જી.પી. **bī.je.pī.** or ભા.જા.પા. **bhā.ja.pa.** may stand for the B.J.P. (Bharatiya Janata Party).

Sometimes ઓ is written ઔ to represent the English sound o in words like ચોકલેટ **coklet** chocolate.

Alternative spellings

Spelling was standardised in Gujarati only in the early twentieth century. Although it is mostly fixed, older texts (and dictionaries!) may fluctuate in spelling between long and short *i* and *u* since most Gujaratis do not distinguish them in speech. It is important to learn the correct dictionary spelling.

Activity D

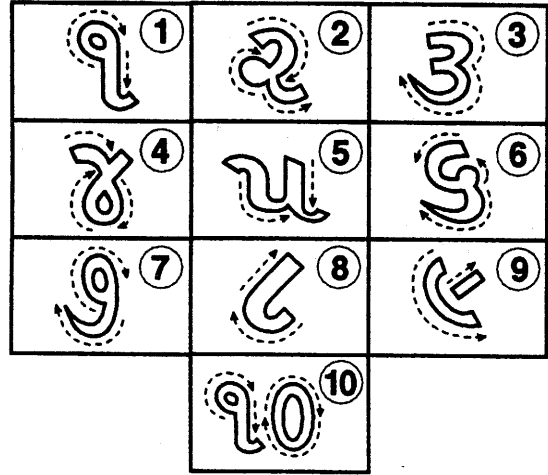
On the following pages there are some names and English words written in the Gujarati script. Read them out loud and write out the English equivalents.

Numerals

The numerals will be explained in more detail in Unit 7.

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Practise writing the numerals out using the diagram on page 32 as a model:

જાપાનીઝ પ્રિન્ટેડ સારી

બોમ્બે	£૩૮૦થી	નાઈરોબી	£૪૨૦થી	
દિલ્લી	£૪૧૫થી	ન્યુયોર્ક	£૨૪૦થી	
કરાંચી	£૩૫૦થી	ટોરન્ટો	£૨૮૯થી	'ડોન્ટ સ્લીપ એન્ડ ડ્રાઇવ'

સ્કાયવેઝ ટ્રાવેલ
એન્ડ ટ્રાન્સપોર્ટ

બ્રિટન

સમર સેલ ... સેલ ... સેલ..

|| જયશ્રી જલારામ ||

સુપરસ્ટાર અમિતાભ

⊕ અભિજીવનમાં લોગિયોપેથિક ક્લીનિક ⊕

સાગર સ્વીટ માર્ટ

: વીક એન્ડ સ્પેશીયલ :-

પાટા ગાંઠીયા - જલેબી - પાનરા - ખાંડવી - ખીચી - રગડા પેટીસ -
પંજાબી પકોડા - વેજિટેબલ ચોપ - પીઝ શેલ - સંભારો, ચટણી તથા મરચાં

યુ.કે. એશિયન વિમેન્સ કોન્ફરન્સ

બી.સી.સી.આઈ.

બોમ્બીઝ લાઉસ ગૉફ સારીઝ

ગુજરાત સમાચાર

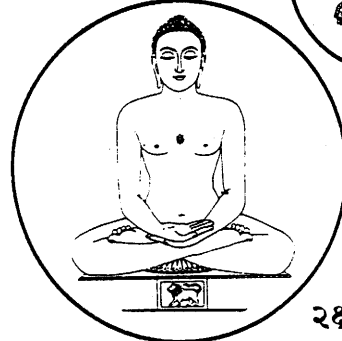
જાપાનીઝ પ્રિન્ટેડ સાડી

ગણેશ

મહાલક્ષ્મી

મહાવીર

શ્રીનાથજી

રક્ષા બંધન
સેલ

1

— કેમ છો KEM CHO! —

How are you?

In this unit you will learn how to

give information about yourself
ask other people questions about themselves
exchange greetings

— વાતચીત vātcī Dialogue —

— તમે કેમ છો? tame kem cho? *How are you?* —

Deepak Mehta, who has just come to the United Kingdom from Bombay, is being met at the airport by Leela Patel and her daughter Neela.

દીપક	નમસ્તે! તમે કેમ છો?
Dīpak	namaste! tame kem cho?
લીલા	હું મજામાં છું. કેમ છો?
Līlā	huṃ majāmāṃ chuṃ. kem che?
દીપક	મજામાં. હું દીપક છું. તમે નીલાબેન છો?
Dīpak	majāmāṃ. huṃ Dīpak chuṃ. tame Nīlāben cho?

લીલા ના, હું નીલા નથી. આ નીલા છે. હું લીલા છું.
Lilā **nā, huṃ Nilā nathī. ā Nilā che. huṃ Lilā chuṃ.**
 દીપક કેમ છે, નીલા? તું ભારતીય છે?
Dīpak **kem che, Nilā? tuṃ bhāratīy che?**
 નીલા જી હા, હું ભારતીય છું.
Nilā **ji, hā, huṃ bhāratīy chuṃ.**
 લીલા આપણે ગુજરાતી છીએ.
Lilā **āṇe gujarātī chīe.**

(Neela sees a group of people; she wonders whether they are Indian.)

નીલા દીપકભાઈ, એ લોકો ભારતીય છે?
Nilā **Dīpakhāi, e loko bhāratīy che?**
 દીપક ના, તેઓ ભારતીય નથી, તેઓ પાકિસ્તાની છે.
Dīpak **nā, teo bhāratīy nathī, teo pākistānī che.**

નમસ્તે! **namaste! hello!** (formal use among Hindus)
 તમે કેમ છો? **tame kem cho?** *how are you?* (also *hello* informally)
 હું મજામાં છું **huṃ majāmām chuṃ.** *I'm fine*
 કેમ છે? **kem che?** *how are you?*
 મજામાં **majāmām fine**
 હું દીપક છું **huṃ Dīpak chuṃ** *I'm Deepak.*
 તમે નીલાબેન છો? **tame Nilāben cho?** *are you Neelaben?*
 ના **nā no**
 નથી **nathī (am) not**
 આ નીલા છે **ā Nilā che** *this is Neela*
 તું ભારતીય છે? **tuṃ bhāratīy che?** *are you Indian?*
 જી હા **ji hā yes**
 આપણે ગુજરાતી છીએ **āṇe gujarātī chīe** *we are Gujarati*
 એ લોકો ભારતીય છે? **e loko bhāratīy che?** *are those people Indian?*
 ના, તેઓ ભારતીય નથી **nā, teo bhāratīy nathī no,** *they are not Indian*
 તેઓ પાકિસ્તાની છે **teo pākistānī che** *they are Pakistani*

True or false? Correct and rewrite the following sentences. Here's an example to start you off:

નીલા અંગ્રેજ છે.
Nilā aṅgrej che.

ના, નીલા અંગ્રેજ નથી.
nā, Nilā aṅgrej nathī.
 નીલા ભારતીય છે.
Nilā bhāratīy che.
 ૧ લીલાબેન ગુજરાતી છે.
1 Lilāben gujarātī che.
 ૨ એ લોકો ગુજરાતી નથી.
2 e loko gujarātī nathī.

Answer the following questions:

- ૩ દીપકભાઈ ગુજરાતી છે?
3 Dīpakhāi gujarātī che?
 ૪ નીલા અમેરિકન છે?
4 Nilā amerikan che?

અંગ્રેજ **aṅgrej** *English, British (person)*
 અમેરિકન **amerikan** *American*

વ્યાકરણ **vyākaraṇ Grammar**

1 Personal pronouns and present tense of to be (I am, you are)

Singular			
First person	હું છું	huṃ chuṃ	<i>I am</i>
Second person	તું છે	tuṃ che	<i>you are</i> (familiar)
Third person	તે/એ છે	te/e che	<i>he/she/it is</i>
	આ છે	ā che	<i>this is</i>
Plural			
First person	અમે છીએ	ame chīe	<i>we are</i> (exclusive)
	આપણે છીએ	āṇe chīe	<i>we are</i> (inclusive)

Second person	તમે છો	tame cho	<i>you are (polite)</i>
	આપ છો	āp cho	<i>you are (formal)</i>
Third person	તેઓ/તે/એ છે	teo/te/e che	<i>they are</i>
	આ છે	ā che	<i>these are</i>

First person pronoun (*I, we*)

The first person plural pronoun (*we*) makes a distinction between inclusive and exclusive forms: આપણે **apne** is used when both the speaker and the person(s) addressed are referred to by the pronoun. When the person addressed is not included, અમે **ame** is used, for example:

અમે ભારતીય છીએ **ame bhāratīy chīe** *we are Indian*. This would mean that the speaker and others were Indian, but the person addressed was not (exclusive). But:

આપણે ભારતીય છીએ **apne bhāratīy chīe** *we are Indian*. But this would mean that the person addressed was also Indian (inclusive).

Second person pronoun (*you*)

In the second person, in addition to the distinction between singular and plural forms, there is also a distinction between familiar, polite and formal forms.

(a) The familiar pronoun (તું **tum**) is used when talking to a female relative, a child or much younger person, to a person of lower status, to a close friend and to a younger family member. Some speakers, notably the Parsis, use તું **tum** more readily than others between contemporaries, but beginners should exercise caution and use તમે **tame** where there is any doubt.

(b) The polite form (તમે **tame**) is used for addressing an older male relative, an older person and a person of higher status. આપ **āp** is used by Gujaratis only when addressing someone of markedly higher status, or when they wish to imply such a situation. It is used very rarely in Gujarati.

(c) The plural form of the familiar form તું **tum** is તમે **tame**, whereas the polite and formal forms are both singular and plural. તમે **tame** and આપ **āp** are grammatically plural, even when used as logical singulars (e.g. Dīpakbhāī), so when referring to someone who would be addressed by તમે **tame** or આપ **āp**, plural forms should be used in the third person (*he, she, they*) (તેઓ **teo**, and so on).

Third person pronoun (*he, she, it, they*)

આ **ā**, એ **e** and તે **te** are all used when referring to a person you would address as તું **tum**. They are all used to mean *he, she, it*, i.e., there is no marking of gender in this pronoun as in English. આ **ā** is the pronoun used when something or someone is present or near the speaker (*this, he, she, it*). એ **e** is used when something or someone is further away from the speaker (*that*), and it is also the third person singular pronoun (*he, she, it*). તે **te** is the more formal form of એ **e**.

In the plural, તેઓ **teo** is used for referring to a person you would address as તમે **tame**, or to more than one person. એ **e** is used for referring to inanimate (non-living) things or ideas. એ **e** and so on are used (rather than તેઓ **teo**) when the pronoun is used with nouns, for example:

એ લોકો પાકિસ્તાની છે **e loko pākistānī che** *they are Pakistani*
But: તેઓ પાકિસ્તાની છે **teo pākistānī che** *they are Pakistani*

You should note that એ લોકો **e loko** (lit. *those people*) is used frequently to mean simply *they*, and તમે લોકો **tame loko** means *you*.

<i>to be</i>		
હું ગુજરાતી છું	hum gujarātī chum	<i>I am Gujarati</i>
તું ભારતીય છે	tum bhāratīy che	<i>you are Indian</i>
તે પાકિસ્તાની છે	te pākistānī che	<i>she is Pakistani</i>
અમે અંગ્રેજ છીએ	ame aṅgrej chīe	<i>we are English</i>
તમે પંજાબી છો	tame paṅjābī cho	<i>you are Punjabi</i>
તેઓ બંગાળી છે	teo baṅgālī che	<i>they are Bengali</i>

The negative (*i.e. amli/are not*) for all persons is **nathī**, for example:

હું અંગ્રેજ નથી **hum angrej nathī** *I am not English*
તેઓ ગુજરાતી નથી **teo gujarātī nathī** *they are not Gujarati*

2 Questions and answers

English can form questions by changing the word order. For example, *you are Gujarati* can be made into a question by changing the word order (*are you Gujarati?*) or by changing the intonation (*you are Gujarati?*), which provides a variety of meanings according to which words are stressed. In Gujarati, questions are mostly formed by changing the stress and intonation without changing the word order, for example:

તમે ગુજરાતી છો **tame gujarātī cho** *you are Gujarati*
તમે ગુજરાતી છો? **tame gujarātī cho?** *you are Gujarati?*

When you listen to the dialogue on the cassette, you will notice the difference between the statements and the questions in that the questions have a rising tone.

In English, the reply to a question usually has the following pattern: *Are you Gujarati? Yes, I am.* However, in Gujarati, most of the words of the question are repeated in the reply, for example:

તમે ગુજરાતી છો? **tame gujarātī cho?** *you are Gujarati?*
હા, હું ગુજરાતી છું **jī, hā, hum gujarātī chum** *yes, I am Gujarati*

3 Good manners

When addressing someone whom you would call તમે **tame**, ભાઈ **bhāī** (lit. *brother*) or બેન **ben** (lit. *sister*) must be added to the name, as in લીલાબેન **Lilāben** and દીપકભાઈ **Dīpakbhāī**. These forms are then as polite as saying *Mr* or *Ms* in English.

Although હા **hā** and ના **nā** (*yes* and *no*, respectively) are used on most occasions, some speakers use the formal હા જી **hā jī** or જા હા **jī hā** (or simply જી **jī**) for *yes* and ના જી **nā jī** for *no*. The latter two are used mostly when the person would be addressed as આપ **āp**.

નમસ્તે **namaste!** *Hello! Goodbye!* (lit. *homage to you!*) is a formal greeting used by Hindus and Jains (for Muslim equivalents see page 53). It is usually sufficient to say કેમ છો? **kem cho?** *How are you?*

વાતચીત ૨ vātcīt 2 Dialogue

આ મોટા ભાઈ છે **ā moṭā bhāī che** *This is my older brother*

Neela introduces some members of her family to Deepak.

નીલા કેમ છો, દીપકભાઈ?
Nīlā kem cho, Dīpakbhāī?
દીપક મજામાં. કેમ છે, નીલા?
Dīpak majāmām. kem che, Nīlā?
નીલા સારું છે. આ મોટા ભાઈ, સેતુ, અને આ નાનો ભાઈ, સમીર. મોટી બહેન અહીં નથી.
Nīlā sārūm che. ā moṭā bhāī Setu, ane ā nāno bhāī Samīr. moṭī bahen ahīm nathī.
દીપક કેમ છો? સમીર, તું નાનો છે?
Dīpak kem cho? Samīr tuṃ nāno che?
સેતુ હા, એ નાનો છે અને એ પણ હોશિયાર છે.
Setu hā, e nāno che, ane e paṇ hośiyār che.
દીપક તું પણ હોશિયાર છે, સેતુ?
Dīpak tuṃ paṇ hośiyār che, Setu?
નીલા તેઓ પણ હોશિયાર છે પણ આજસુ છે!
Nīlā teo paṇ hośiyār che, paṇ ājsu che!

દીપક	પેલી લાંબી છોકરી શ્રુતિ છે?
Dīpak	pelī lāmbī chokrī Śruti che?
સમીર	હા, મોટી બહેન છે!
Samīr	hā, moṭī bahen che!
નીલા	મોટી બહેન છે? ભલે. આવજો, દીપકભાઈ!
Nīlā	moṭī bahen che? bhale. āvjo, Dīpakbhai!
દીપક	આવજો!
Dīpak	āvjo!

સારું છે **sāruṃ che** (*I'm fine* (lit. *it is good*)
 મોટા ભાઈ **moṭā bhāī** *older brother*
 અને **ane** *and*
 નાનો ભાઈ **nāno bhāī** *younger brother*
 મોટી બહેન **moṭī bahen** *older sister*
 અહીં **ahīm** *here* (you should note that this is pronounced as if it were written અહીંયાં **ahīmyāṃ**)
 નાનો **nāno** *young, small*
 પણ **paṇ** *but, also*
 હોશિયાર **hośiyār** *clever*
 આળસુ **ālsu** *lazy*
 પેલી લાંબી છોકરી **pelī lāmbī chokrī** *that tall girl*
 ભલે **bhale** *well then, OK, so be it*
 આવજો **āvjo!** *goodbye!*

True or false? Correct and rewrite the following sentences. Here is an example to start you off:

સેતુ નાનો છે.

Setu nāno che.

ના, સેતુ નાનો નથી, એ મોટો છે.

nā, Setu nāno nathī. e moṭo che.

૧ સેતુ હોશિયાર છે.

1 Setu hośiyār che.

૨ સમીર અને સેતુ ભાઈઓ નથી.

2 Samīr ane Setu bhāio nathī.

Answer the following questions:

૩ મોટી બહેન સેતુ છે?

3 moṭī bahen Setu che?

૪ શ્રુતિ લાંબી છે?

4 Śruti lāmbī che?

વ્યાકરણ vyākaraṇ Grammar

4 Nouns

Gujarati nouns have two numbers (singular and plural), as does English, for example *chair, chairs*. As in many languages, Gujarati nouns have genders (masculine, feminine and neuter). These are called *grammatical gender* because there is no logical reason why, for example, પુરશી **khurśī** *chair* should be feminine, rather than neuter or masculine. You will have to learn the gender of every noun as you meet it, but you will soon remember them. However, the following rules may help.

- Sometimes grammatical gender is the same as natural gender, i.e. males are masculine gender, females are feminine gender, for example: બહેન **bahen** *sister* is feminine and ભાઈ **bhāī** *brother* is masculine.
- Nearly all nouns ending in ઓ **-o** are masculine, nearly all nouns ending in ઊ **-uṃ** are neuter, most nouns ending in આ **ā**, ઈ **i**, ઈ **ī** or ઉ **u** are feminine.
- Rule (a) has precedence over rule (b), so that although it ends in ઈ **ī**, ભાઈ **bhāī** *brother* is masculine.

There is no definite article (*the*) or indefinite article (*a, an*) in Gujarati, although એક **ek** *one* sometimes is used to mean *a, one*, so પુરશી **khurśī** can mean *chair, a chair, the chair*.

If you have learnt French genders by remembering *le* or *la* before the noun, you may find it helpful to try learning Gujarati genders

along with an adjective, for example, instead of learning ખુરશી *khursī chair*, you could learn મોટી ખુરશી *moṭī khursī big chair*.

The plural of all nouns (except masculines ending in ઓ -o and neuters ending in ઉં -uṃ) is formed by adding ઓ -o. However, when plurality is indicated by another word, this ending is nearly always omitted, for example:

બહેન **bahen** (sing.) *sister* ભાઈ **bhāī** (sing.) *brother*
બહેનો **baheno** (pl.) *sisters* ભાઈઓ **bhāīo** (pl.) *brothers*

But:

ચાર **cār** *four* ચાર **cār bhāīo** (pl.) *four brothers*
bahen (pl.) *sisters* ભાઈઓ

However, the plural marker ઓ -o is not deleted if leaving it out would make the number unclear, for example:

બહેનો હોશિયાર છે **baheno hośiyār che** *the sisters are clever*
And: બહેન હોશિયાર છે **bahen hośiyār che** *the sister is clever*
But: ચાર બહેન હોશિયાર **cār bahen hośiyār che** *the four sisters are clever*

An exception to this rule is that final ઓ -o can never be omitted in લોકો **loko** (m.pl.) *people*.

Masculine nouns ending in ઓ -o have plural forms in આઓ -āo, with optional omission of ઓ -o in all circumstances. When plurality is indicated by another word, this ending is nearly always omitted, for example:

છોકરો **chokro** (sing.) *boy*
છોકરાઓ, છોકરા **chokrāo, chokrā** (pl.) *boys*
છોકરો હોશિયાર છે **chokro hośiyār che** *the boy is clever*
છોકરા હોશિયાર છે **chokrā hośiyār che** *the boys are clever*
Or: છોકરાઓ **chokrāo hośiyār che** *the boys are clever*
હોશિયાર છે

Neuter nouns ending in ઉં -uṃ have plural forms in આં -āṃ. The extending ending આંઓ -āṃo is rarely used, for example:

છોકરું **chokruṃ** (sing.) *child*
છોકરાં, છોકરાંઓ **chokrām, chokrāmo** (pl.) *children*

છોકરું હોશિયાર છે **chokruṃ hośiyār che** *the child is clever*
છોકરાં હોશિયાર છે **chokrām hośiyār che** *the children are clever*
Or: છોકરાંઓ **chokrāmo hośiyār che** *the children are clever*
હોશિયાર છે

(see Appendix, page 399, for tables of the different forms.)

5 Adjectives

Gujarati has two types of adjectives - variable and invariable. Invariable adjectives (for example, હોશિયાર **hośiyār**) do not change their endings even when used with nouns of different genders or numbers, for example:

છોકરી હોશિયાર છે **chokrī hośiyār che** *the girl is clever*
છોકરાં હોશિયાર છે **chokrām hośiyār che** *the children are clever*

Variable adjectives change their form according to the gender and number of the nouns they describe. In the glossary at the back of the book (as in dictionaries) variable adjectives are given ending in ઉં -uṃ, the neuter singular form. You should note that only adjectives in ઉં -uṃ are variable. All other adjectives are invariable. From now on, all variable adjectives will appear in the vocabulary in their form in ઉં -uṃ. The endings for masculine adjectives are the same as nouns ending in ઓ -o, for neuter they are the same as for nouns ending in ઉં -uṃ. The feminine adjective endings are always ઇ -ī in both singular and plural. The plural forms never take ઓ -o, for example:

છોકરો મોટો છે **chokro moṭo che** *the boy is big*
છોકરા મોટા છે **chokrā moṭā che** *the boys are big*
છોકરી મોટી છે **chokrī moṭī che** *the girl is big*
છોકરીઓ મોટી છે **chokrīo moṭī che** *the girls are big*
છોકરું મોટું છે **chokruṃ moṭuṃ che** *the child is big*
છોકરાં મોટાં છે **chokrām moṭām che** *the children are big*

Adjectives agreeing with a noun referring to a person addressed as તેમે **tame** or આપ **ap** (see Unit 1, grammar point 1) and referred to as તેઓ **teo** use the plural forms. When showing respect to women, the neuter plural form in અમે **-ām** is used, for example:

સમીર નાનો છે	Samīr nāno che	<i>Sameer is small</i>
But: દીપકભાઈ મોટા છે	Dīpakhāi moṭā che	<i>Deepakbhai is big</i>
આ છોકરીઓ લાંબી છે	ā chokrīo lāmbī che	<i>these girls are tall</i>
તે પુરશીઓ નાની છે	te khursīo nānī che	<i>those chairs are small</i>
મારી બહેનો માંદી છે	mārī baheno māmdī che	<i>my sisters are ill</i>
But: લીલાબેન લાંબાં છે	Līlaben lāmbām che	<i>Leelaben is tall</i>
તે પાકિસ્તાની સ્ત્રીઓ મોટાં છે	te pākistānī strīo moṭām che	<i>those Pakistani women are old</i>

Adjectives agreeing with two or more nouns of different genders usually use the neuter plural, for example:

ભાઈઓ અને બહેનો મોટાં છે	bhāīo ane baheno moṭām che	<i>the brothers and sisters are big</i>
-------------------------	-----------------------------------	---

6 Sentence patterns

In Gujarati the subject of the sentence usually comes at the beginning and the verb is at the end. Note the important distinction between the following two sentences, showing how adjectives and nouns are used in the same order as in English:

આ છોકરી નાની છે	ā chokrī nānī che	<i>this girl is small</i>
આ નાની છોકરી છે	ā nānī chokrī che	<i>this is a small girl</i>

The following expressions have a specialised meaning:

આ નોનો ભાઈ છે	ā nāno bhāī che	<i>this is (my) younger brother</i>
આ મોટી બહેન છે	ā moṭī bahen che	<i>this is (my) older sister</i>

Although you would call your younger brother and sister by their first names, in traditional families you would always refer to or address your older brother and sisters as મોટા ભાઈ **moṭā bhāī** *older brother* or મોટી બહેન **moṭī bahen** *older sister*.

7 પણ **paṇ** but, however

The word પણ **paṇ** means *but, however* when it is contrasting two things. It can occur at the beginning of a sentence or phrase, or it can appear as the second idea (not necessarily the second word) in a sentence or phrase, for example:

આ છોકરી લાંબી છે, પણ આ છોકરી ટૂંકી છે **ā chokrī lāmbī che, paṇ ā chokrī ṭūṅkī che** *this girl is tall, but this girl is short*

Or: આ છોકરી લાંબી છે, આ છોકરી પણ ટૂંકી છે **ā chokrī lāmbī che, ā chokrī paṇ ṭūṅkī che** *this girl is tall, but this girl is short*

Sentences of the form આ પણ છોકરી... **ā paṇ chokrī...** *this, however, girl...* are not permissible, because આ છોકરી... **ā chokrī...** *this girl...* is the first idea in the sentence. આ પણ ટૂંકી છે **ā paṇ ṭūṅkī che** *she, however, is small* is permissible, because આ **ā** is the first idea (as well as the first word).

In cases, where no contrast is implied, પણ **paṇ** means *also, even*, for example:

આ છોકરી લાંબી છે, અને આ છોકરી પણ લાંબી છે **ā chokrī lāmbī che, ane ā chokrī paṇ lāmbī che** *this girl is tall, and this girl is also tall*

અભ્યાસ **abhyās** Exercise

A Select the correct response to each of the following questions and greetings.

૧ કેમ છો? હું મજામાં છું. **1 kem cho? huṃ majāmām chum.**

	હું ગુજરાતી છું. આવજો!		hum gujarātī chum. āvjo!
૨ આવજો!	મજામાં. હું ગુજરાતી છું.	2 āvjo!	majāmaṃ. hum gujarātī chum.
	આવજો!		āvjo!
૩ તમે ગુજરાતી છો?	હા, હું ગુજરાતી છું. તમે ભારતીય છો. હા, એ ગુજરાતી છે.	3 tame gujarātī cho?	hā, hum gujarātī chum. tame bhāratīy cho. hā, e gujarātī che.
૪ નીલા અંગ્રેજ છે?	ના, એ લાંબો નથી. ના, એ ગુજરાતી છે. સારું છે.	4 Nīlā aṃgrej che?	nā, e lāṃbo nathī. nā, e gujarātī che. sāruṃ che.
૫ તું અંગ્રેજ છે?	ના, આપણે જૈન છીએ. હા, અમે અંગ્રેજ છીએ. હા, હું અંગ્રેજ છું.	5 tum aṃgrej che?	nā, āṃṇe Jain chīe. hā, ame aṃgrej chīe. hā, hum aṃgrej chum.

જૈન **Jain, Jain**, member of the Jaina religious community (see *Religion in Gujarat* on page 4). The most common surname among British Jains is Shah.

B Which is the correct form of the verb *to be*?

- ૧ નીલાબેન ગુજરાતી છે/છો.
- 1 **Nīlāben gujarātī che/cho.**
- ૨ તેઓ કેમ છે/છો? તેઓ મજામાં છે/છો.
- 2 **teo kem che/cho? teo majāmāṃ che/cho.**
- ૩ નીલાબેન, તમે કેમ છે/છો?
- 3 **Nīlāben, tame kem che/cho?**

- ૪ હું મજામાં છું/છો
- 4 **hum majāmāṃ chum/cho.**
- ૫ નીલાબેન, તમે ગુજરાતી છે/છો? હા, હું ગુજરાતી છીએ/છું
- 5 **Nīlāben, tame gujarātī che/cho? hā, hum gujarātī chīe/chum.**

C What do you know about Sonal? You should be able to write three sentences about her.

વીરેન	કેમ છો, સોનલ?
Viren	kem cho, Sonal?
સોનલ	હું મજામાં છું. તું કેમ છે, વીરેન?
Sonal	hum majāmāṃ chum. tum kem che, Viren?
વીરેન	મજામાં. તમે ગુજરાતી છો?
Viren	majāmaṃ. tame gujarātī cho?
સોનલ	હા, હું ગુજરાતી છું. હું ભારતીય છું.
Sonal	hā, hum gujarātī chum. hum bhāratīy chum.

Viren then has the same conversation as he had with Sonal with Maher, Neela, Javed and Steve. Make up dialogues on the model of the one above using the information given below and then write them out. Make up a dialogue as if Viren were talking to you and write it out.

મહેર	પારસી	ગુજરાતી	ભારતીય
Maher	pārsī	gujarātī	bhāratīy
નીલા	જૈન	ગુજરાતી	અંગ્રેજ
Nīlā	jain	gujarātī	aṃgrej
જાવેદ	મુસલમાન	ગુજરાતી	ભારતીય
Jāved	musalmān	gujarātī	bhāratīy
સ્ટીવ	ખ્રિસ્તી	ગુજરાતી નથી	અમેરિકન
Stīv	khristī	gujarātī nathī	amerikan

As your dialogues will be individual to you, there is no model answer in the key to the Exercises. If you can, check your fluency by asking a Gujarati speaker to read your answer with you.

પારસી **pārsī** *Parsi*, member of the *Parsi* religious community
મુસલમાન **musalmān** *Muslim*, member of the *Islamic* community

D Which is the correct form of the pronoun: તેઓ teo or એ e?

- ૧ દીપકભાઈ ગુજરાતી છે. એ/તેઓ લાંબા છે.
- 1 **Dīpakhāi gujarātī che. e/teo lāmbā che.**
- ૨ નાનો ભાઈ હોશિયાર છે. એ/તેઓ આળસુ નથી.
- 2 **nāno bhāi hośiyār che. e/teo ālsu nathī.**
- ૩ નીલાબેન અહીં છે. એ/તેઓ માંદાં છે.
- 3 **Nīlāben ahīm che. e/teo māmdām che.**
- ૪ મહેર પાતળી છે. એ/તેઓ જાડી નથી.
- 4 **Maher pātḷī che. e/teo jāḍī nathī.**
- ૫ આ સ્ત્રીઓ બંગાળી છે? ના, એ/તેઓ પંજાબી છે.
- 5 **ā strīo baṅgālī che? nā, e/teo paṅjābī che.**

માંદું **māmdum** ill
પાતળું **pātḷum** thin, slim
જાડું **jāḍum** fat
સ્ત્રી (f.) **strī** woman
બંગાળી **baṅgālī** Bengali
પંજાબી **paṅjābī** Panjabi

E (a) Fill in the correct forms of the adjectives, paying attention to gender and number.

આ મકાન (મોટું) છે. ઓરડાઓ (સારું) અને (મોટું) છે. એક (સફેદ) મેજ છે અને ત્રણ (લાલ) ખુરશી છે. મેજ અને ખુરશીઓ (સાફ) છે.

ā makān (moṭum) che. orḍāo (sārum) ane (moṭum) che. ek (saphed) mej che ane traṅ (lāl) khurśī che. mej ane khurśīo (sāph) che.

(b) Using the information in (a), answer the following questions.

- ૧ ચાર ખુરશી છે?
- 1 **cār khurśī che?**
- ૨ ખુરશીઓ સફેદ છે?
- 2 **khurśīo saphed che?**
- ૩ મેજ ગંદું છે?
- 3 **mej gaṃdum che?**
- ૪ ખુરશીઓ સાફ છે?
- 4 **khurśīo sāph che?**

મકાન (n.) **makān** house
ઓરડો (m.) **orḍo** room
સફેદ **saphed** white
મેજ (n.) **mej** table
ત્રણ **traṅ** three
લાલ **lāl** red
ખુરશી (f.) **khurśī** chair
સાફ **sāph** clean
ગરમ **gaṃdum** dirty
ચાર **cār** four

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām? Do you understand?**

The forms સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām? Do you understand?** agreed with the subject in the same way as variable adjectives. For example:

સમજ્યા, દીપકભાઈ? **samjyā, Dīpakhāi?** Do you understand, Deepakhai?
સમજ, નીલા? **samjī, Nīla?** Do you understand, Neela?
સમજ્યાં, લીલાબેન? **samjyām, Līlāben?** Do you understand, Leelaben?

Read the following passage which describes a family group.

આ ડૉક્ટર ફિરોજ નસીર અને બેગમ નસીર. તેઓ ગુજરાતી છે. તેઓ પણ મુસલમાન છે. તેઓ ભારતીય નથી, પણ તેઓ પાકિસ્તાની છે. બે છોકરા છે, અદનાન અને અમ્મર. અદનાન મોટો છે અને અમ્મર નાનો છે. આ છોકરા સાજા અને હોશિયાર છે. તે આળસુ નથી. તે લોકો ખુશ છે, માશા અલ્લાહ!

ā ḍokṭar Phirojh Nasīr ane Begam Nasīr. teo gujarātī che. teo

paṇ musalmān che. teo bhāratīy nathī, paṇ teo pākistānī che. be chokrā che, Adnān and Ammar. Adnān moṭo che ane Ammar nāno che. ā chokrā sājā ane hoṣīyār che, teo āḷsu nathī. te loko khuś che, māśā Allāh!

ડોક્ટર (મ.) **ḍokṭār** doctor
સાજું **sajum** well, in good health
ખુશ **khuś** happy
માશા અલ્લાહ! **māśā Allāh!** May God save us

True or false? Write out the correct answer. Use the following model as a guide.

ફિરોજ મુસલમાન છે? હા, તેઓ મુસલમાન છે.

Phirojh musalmān che? hā, teo musalmān che.

- ૧ તે લોકો ગુજરાતી નથી.
- 1 **te loko gujarātī nathī.**
- ૨ એક છોકરી અને એક છોકરો છે.
- 2 **ek chokrī ane ek chokro che.**
- ૩ ફિરોજ ડોક્ટર છે.
- 3 **Phirojh ḍokṭār che.**
- ૩ મોટો છોકરો અમ્મર છે.
- 4 **moṭo chokro Ammar che.**

— ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ **gujarāt ane gujarātīo (Gujarati and the Gujaratis)** —

Daudi Bohras, members of a well-known sect of Shi'a Muslims, live mostly in Bombay and South Gujarat (see the Introduction). Since the partition of India, many Gujarati Muslims have gone to live in Pakistan, where they speak Urdu as well as Gujarati. There are many words of Arabic and Persian origin in Gujarati, but Gujarati Muslims use more of these when discussing religion. Some of the most commonly used expressions are:

સલામ અલેકુમ!	salām alekum!	(lit. <i>peace be on you</i>) <i>hello!</i>
વાલેકુમ સલામ!	vālekum salām!	(lit. <i>and peace on you</i>) <i>hello!</i> (in reply)
ખુદા હાફિજ!	khudā hafij!	(lit. <i>God be with you</i>) <i>Goodbye!</i>
ઈ-શા અલ્લાહ!	insāallah!	<i>God willing!</i> (used by many Muslims when talking about any future event)
માશા અલ્લાહ!	māśā Allāh!	(lit. <i>what[ever] God wills</i>) <i>may God save us!</i> (this is used to counteract the effects of the evil eye, નજર najar . Hindus and Parsis say ઓવર્યુ! ovāryum blessings! in this context.)

The malignant effect of the evil eye is thought to arise when envy occurs. Children are highly susceptible to the evil eye, and so care should be taken when praising them. A black circle of kajal on children's faces makes their beauty imperfect and so protects them. Lemons are effective in warding off the evil eye and you will see them over doorways and on motor vehicles for this purpose. A passage in Rohinton Mistry's book *Such a Long Journey* describes a woman's attempts to remove the evil eye from her son (See Useful Sources page 6).

2

તમે રોજ અહીં આવો છો? TAME — ROJ AHĪM ĀVO CHO? —

Do you come here every day?

In this unit you will learn how to

- talk about your daily activities
- ask more elaborate questions
- use a variety of tenses

વાતચીત ૧ vātcīt 1 Dialogue

યુનિવર્સિટીમાં yunivarsiṭīmām In the university

Firdaus Desai and Bhavna Patel meet in the students' coffee bar at the university where they are studying Gujarati. Akshar Patel is a new student who is about to start learning Gujarati.

- ફિરદોસ કેમ છો, ભાવનાબેન?
Phirdos kem cho, Bhāvnāben?
- ભાવના બસ, ખૂબ મજામાં. કેમ છે?
Bhāvnā bas, khūb majāmām. kem che?
- ફિરદોસ મજામાં. ગઈ કાલે બાપુજી માંદા હતા, તેથી હું ઘેર હતો.
Phirdos majāmām. gai kāle bāpujī māmdā hata, tethī huṃ gher hato.

DO YOU COME HERE EVERY DAY?

- ભાવના આજે તેઓ કેમ છે?
Bhāvnā āje teo kem che?
ફિરદોસ આજે તેઓ સાજા છે. તમે કાલે અહીં ન હતાં? **ADD**
- Phirdos āje teo sājā che. tame kāle ahīm na hatām?**
ભાવના હા, હું અહીં જ હતી. તું સવારે ક્યાં હતો? અહીં ન હતો?
Bhāvnā hā, huṃ ahīm j hatī. tuṃ savāre kyām hato? ahīm na hato?
ફિરદોસ ના, હું અહીં ન હતો. હું બજારમાં હતો.
Phirdos nā, huṃ ahīm na hato. huṃ bajārmām hato.
ભાવના સારું, ચા કેવી છે? ગરમ છે?
Bhāvnā sārū. cā kevē che? garam che? **ADD**
ફિરદોસ ના, ગરમ નથી, ઠંડી છે. બહુ ખરાબ છે. પાણી છે?
Phirdos nā, garam nathī, ṭhāṇḍī che. bahu kharāb che. pāṇī che?
ભાવના હા, પેલી મેજ પર પાણી છે. આ શું છે?
Bhāvnā hā, pelī mej par pāṇī che. ā ṣuṃ che?
ફિરદોસ એક નવી ચોપડી છે.
Phirdos ek navī copḍī che.
ભાવના ફિરદોસ, આ કોણ છે?
Bhāvnā Phirdos, ā koṇ che?
ફિરદોસ એક મિત્ર છે. એ પણ વિદ્યાર્થી છે. અક્ષર, કેમ છે?
Phirdos ek mitra che. e paṇ vidyārthī che. Akṣar, kem che?
અક્ષર ફિરદોસ, કેમ છે? આ કોણ છે?
Akṣar Phirdos, kem che? ā koṇ che?
ફિરદોસ આ ભાવનાબેન છે.
Phirdos ā Bhāvnāben che.
અક્ષર કેમ છો, ભાવનાબેન? તમે વિદ્યાર્થિની છો?
Akṣar kem cho, Bhāvnāben? tame vidyārthinī cho?
ભાવના હા, હું વિદ્યાર્થિની છું.
Bhāvnā hā, huṃ vidyārthinī chuṃ.
અક્ષર ફિરદોસ, આજે કેટલા વર્ગો છે?
Akṣar Phirdos, āje keṭlā vargo che?
ફિરદોસ આજે એક જ છે - ગુજરાતી. ચાલો, આવજો.
Phirdos āje ek j che - gujarātī. cālo, āvjo!

બસ **bas** OK (see grammar point 5 below)

ખૂબ **khūb** very

ગઈ કાલે **gaī kāle** yesterday

બાપૂજી **bāpujī** daddy

હતા **hatā** (he) was

તેથી **tethī** therefore, and so

હું ઘેર હતો **hum gher hato** I was at home

આજે **āje** today

સાજું **sājum** well, in good health

કાલે **kāle** = ગઈ કાલે **gaī kāle**

ન હતું **na hatām** was not

અહીં જ **ahīm j** right here (જ j only follows the word it qualifies.

It is pronounced with the preceding word. So અહીં જ **ahīm j** is pronounced as **ahīmj**)

સવારે **savāre** in the morning

તું ક્યાં હતો? **tum kyām hato?** where were you?

બજારમાં **bajārmām** in the bazaar, in the market

સારું! **sāru!** good!

ચા (f.) **cā** tea

કેવું **kevum** what sort of, how?

ગરમ **garam** hot

ઠંડું **thamḍum** cold

બહુ **bahu** very, many

ખરાબ **kharāb** bad

પાણી (n.) **pānī** water

મેજ પર **mej par** on the table

આ શું છે? **ā śum che?** what's this?

નવું **navum** new

ચોપડી (f.) **copḍī** book

આ કોણ છે? **ā koṇ che?** who's this?

મિત્ર **mitra** friend

વિદ્યાર્થી (m.) **vidyārthī** student

વિદ્યાર્થિની (f.) **vidyārthinī** student

કેટલું **keṭlum** how much, how many?

વર્ગ (m.) **varg** class

ચાલો **cālo!** let's go!

True or false? Correct and rewrite the following sentences. Here's an example to start you off:

ફિરદોસ વિદ્યાર્થિની છે.

Phirdos vidyārthinī che.

ના, ફિરદોસ વિદ્યાર્થિની નથી, એ વિદ્યાર્થી છે.

na, Phirdos vidyārthinī nathi, e vidyārthī che.

૧ કાલે ભાવનાબેન અહીં ન હતી.

1 kāle Bhāvnāben ahīm na hatām.

૨ સવારે ફિરદોસ ઘેર જ હતો.

2 savāre Phirdos gher j hatā.

Answer the following questions:

૩ ચોપડી કેવી છે?

3 copḍī kevē che?

૪ કાલે ભાવનાબેન બજારમાં હતી?

4 kāle Bhāvnāben bajārmām hatām?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

1 The past tense of to be, i.e. was, were

The past tense of the verb *to be* (I was, you were, he was, etc.) is હતું **hatum**. Its endings vary according to number (singular or plural) and gender (masculine, feminine, neuter), but not for person (I, you, he, etc.). The endings follow the same pattern as that of adjectives, so there are no new forms to learn.

Singular			
Feminine			
First person	હું હતી	huṃ hatī	<i>I was</i>
Second person	તું હતી	tuṃ hatī	<i>you were</i>
Third person	તે, એ હતી	te, e hatī	<i>she was</i>
	આ હતી	ā hatī	<i>she was</i>
Masculine			
First person	હું હતો	huṃ hato	<i>I was</i>
Second person	તું હતો	tuṃ hato	<i>you were</i>
Third person	તે, એ હતો	te, e hato	<i>he was</i>
	આ હતો	ā hato	<i>he was</i>
Neuter			
Third person	તે, એ હતું	te, e hatuṃ	<i>it, that was</i>
	આ હતું	ā hatuṃ	<i>this was</i>
Plural			
Feminine of respect (see Unit 1, grammar point 5)			
First person	અમે હતાં	ame hatāṃ	<i>we were</i>
	આપણે હતાં	āṃṇe hatāṃ	<i>we were</i>
Second person	તમે હતાં	tame hatāṃ	<i>you were</i>
Third person	તેઓ હતાં	teo hatāṃ	<i>they, those were</i>
	આ હતાં	ā hatāṃ	<i>they, these were</i>
Feminine inanimate (see Unit 1, grammar point 5 તેઓ teo)			
Third person	તે હતી	te hatī	<i>they, those were</i>
	આ હતી	ā hatī	<i>they, these were</i>
Masculine animate			
First person	અમે હતા	ame hatāṃ	<i>we were</i>
	આપણે હતા	āṃṇe hatāṃ	<i>we were</i>
Second person	તમે હતા	tame hatāṃ	<i>you were</i>
Third person	તેઓ હતા	teo hatāṃ	<i>they, those were</i>
	આ હતા	ā hatā	<i>they, these were</i>

Masculine inanimate

Third person	તે હતા	te hatā	<i>they, those were</i>
	આ હતા	ā hatā	<i>they, these were</i>
Neuter			
Third person	તે, એ હતાં	te, e hatāṃ	<i>they, those were</i>
	આ હતાં	ā hatāṃ	<i>these were</i>

The negative is formed by using ન **na** before the verb, so ન હતું **na hatuṃ** etc. This can also be written as નહોતું **nahotuṃ**, and it is usually pronounced as if it were written નોહતું **nohtuṃ**, for example:

ગઈ કાલે અમે ઘેર જ હતાં	gai kāle ame gher j hatāṃ	<i>yesterday we were at home</i>
સવારે હું અહીં નહોતી	savāre huṃ ahīṃ nahotī	<i>this morning I was not here</i>
કાલે તેઓ બજારમાં હતા	kāle teo bajārmāṃ hatā	<i>yesterday they were in the market</i>

2 Interrogative (question) words

Many questions contain interrogative (question) words, such as *who?*, *what?*, *how many?* and so on. In Gujarati, many of these interrogative words begin with the letter & k-. The following are among the most frequently used:

કોણ	koṇ	<i>who?</i>
ક્યાં	kyāṃ	<i>where?</i>
ક્યારે	kyāre	<i>when?</i>
કેમ	kem	<i>how?</i>
કેવું	kevum	<i>of which kind?</i>
કેટલું	ketluṃ	<i>how many?</i>
શું	śuṃ	<i>what?</i>

The first four are invariable and the last three decline like variable adjectives (for example, મોટું **moṭuṃ**, see Unit 1, grammar point 5).

કોણ **koṇ** is used with neuter agreements when the gender of the person is not known, for example:

કોણ હતું? **koṇ hatuṃ?** *who was it?*

These words are usually placed just before the verb, for example:

એ કોણ છે?	e koṇ che?	<i>who is that person?</i>
અ લોકો ક્યાં હતા?	e loko kyām hatā?	<i>where were they?</i>
ઘર કેવું છે?	ghar kevuṃ che?	<i>what's the house like?</i>
કોણ છે?	koṇ che?	<i>who is it?</i>
શું છે?	śuṃ che?	<i>what is it? what's the matter?</i>
But: કેટલા લોકો ત્યાં હતા?	keṭlā loko tyām hatā?	<i>how many people were there?</i>

3 Clitics

In English, and most other European languages, words such as *in*, *from* and so on precede the words to which they relate and so they are called *prepositions*. In Gujarati, these words follow the words they govern and were formerly called *postpositions*. However, it is more accurate to call these words *clitics* because they form compounds with the words to which they relate. The exception is **પર par** which is usually written separately from the word it governs. In this unit, the following simple clitics are introduced: માં - **mām** *in*; થી - **thī** *from*; પર **par** *on*; for example:

કાલે હું બજારમાં હતી	kāle huṃ bajārmām	<i>yesterday I was in the market</i>
પાણી મેજ પર છે	paṇī mej par che	<i>the water is on the table</i>

The clitic એ **e** is used with certain words of place or time to give a locative meaning (*in*, *at*, *on*, etc.), such as નિશાળે **niśāḷe** *at school*; સાંજે **sāmje** *evening*; સાંજે **sāmje** *in the evening*, and આજ **āj** *today*; આજે **āje** *today*. English does not say *on today*, but Gujarati does, for example:

આજે તે નિશાળે નથી	āje te niśāḷe nathī	<i>today he is not at school</i>
સાંજે ભાવનાબેન બજારમાં હતાં	sāmje Bhāvnaben bajārmām hatām	<i>in the evening Bhavnaben was in the market</i>
આજે તે માંદો છે	āje te māṃdo che	<i>today he is ill</i>

The word ઘર **ghar** *home* has a special form ઘેર **gher** *at home*, as well as the following forms which are less frequently written, but often spoken: ઘરે **ghare** and ઘેરે **ghere** *at home*, for example:

આજે તે ઘેર છે **āje te gher che** *today she is at home*

ગામ **gām** *town, village*, uses this form without એ **e** also to mean *in the village, to the village*, for example:

ગઈ કાલે હું ગામ હતી **gai kāle huṃ gām hatī** *yesterday I was in the village*

These clitics can be combined with થી **thī**, as in the examples below.

મેજ પરથી	mej parthī	<i>from on top of the table</i>
ઓરડામાંથી	orḍāmāṃthī	<i>from (out of) the room</i>
ઘરેથી	gharethī	<i>from (out of) the house</i>

4 Word order

When a time word (for example, આજે **āje**) and a place word (for example, અહીં **ahīm**) occur in the same sentence, the time word is placed first, for example:

તેઓ આજે અહીં નથી **teo āje ahīm nathī** *they are not here today.*
આજે તેઓ ઘેર છે **āje teo gher che** *today they are at home.*

5 બસ! bas! enough!

The word બસ! **bas!** *enough!* is used idiomatically in many situations, and you will hear it frequently. It indicates that the speaker

has said all that he or she wants to say about a topic, as used by Bhavna in the above dialogue. A similar use is seen when one ends a list, for example:

બે છોકરા છે, બસ! **be chokrā che, bas!** *there are two children (and no more)!*

Or in the same situation as an interrogative:

ભાવના આજે બે વર્ગો છે.
ફિરદોસ બસ?
Bhāvnā aje be vargo che.
Phirdos bas?
Bhavna *Today there are two classes.*
Firdos *Is that all?*

It may well be useful to know that બસ *bas enough!* is also used when you do not want any more to eat. Gujaratis have a very strong tradition of hospitality, so your hostess will keep pressing more and more food on you until you say you have had enough!

વાતચીત ૨ vātcīt 2

યુનિવર્સિટીમાં yunivarsiṭīmām In the university

Shailesh Patel and Juhi Barot are also students. They are discussing their daily surroundings and how often they come into the university.

શૈલેશ કેમ છે જૂઈ?
Śaileś kem che, Jūī?
જૂઈ સારું છે. શું ખબર છે. શૈલેશ?
Jūī sārūm che. śum khabar che, Śaileś?
શૈલેશ ખાસ કંઈ નહિ. આજે બહુ ઠંડી છે ને?
Śaileś khās kamī nahī. aje bahu ṭhaṇḍī che ne?

(M)

જૂઈ હા, છે. કેટલા બધા લોકો અહીં છે! એ લોકો કોણ છે? તેઓ શું કરે છે?
Jūī hā, che. keṭlā badhā loko ahīm che! e loko koṇ che? teo śum kare che?
શૈલેશ ખબર નથી. ઘણા લોકો છે ને?
Śaileś khabar nahī. ghaṇā loko che ne?
જૂઈ તું રોજ અહીં આવે છે?
Jūī tuṃ roj ahīm āve che?
શૈલેશ હું રોજ નથી આવતો. દર અઠવારિયે હું બે-ત્રણ વાર આવું છું.
Śaileś huṃ roj nahī āvto. dar aṭhvāḍiye huṃ betraṇ vār āvuṃ chuṃ.
જૂઈ તું ક્યારે આવે છે - બપોરે?
Jūī tuṃ kyāre āve che - bapore?
શૈલેશ ના, હું સવારે આવું છું અને સાંજે હું ઘેર જાઉં છું. તું હવે ક્યાં જાય છે?
Śaileś nā, huṃ savāre āvuṃ chuṃ ane sāmje huṃ gher jāvuṃ chuṃ. tuṃ have kyām jāy che?
જૂઈ હું અહીંથી બજારે જાઉં છું. એ દુકાનો કેટલી સારી છે! આવજો, શૈલેશ!
Jūī huṃ ahīmṭhī bajāre jāvuṃ chuṃ. e dukāno keṭlī sārī che! āvjo, Śaileś!
શૈલેશ આવજો!
Śaileś āvjo!

શું ખબર છે? **śum khabar che? what's new?**
ખબર (f.) **khabar news**
ખાસ કંઈ નહિ **khās kamī nahī nothing special**
આજે બહુ ઠંડી છે ને? **aje bahu ṭhaṇḍī che ne? it's very cold today, isn't it?**
હા, છે **hā, che yes it is** (note that Gujarati does not need the pronoun *It* here)
કેટલા બધા લોકો અહીં છે! **keṭlā badhā loko ahīm che! what a lot of people are here!**
તેઓ શું કરે છે? **teo śum kare che? what are they doing?**
ખબર નથી **khabar nahī no idea, I don't know**
ઘણું **ghaṇuṃ much, many, quite**
તું રોજ અહીં આવે છે? **tuṃ roj ahīm āve che? do you come here every day?**
હું રોજ નથી આવતો **huṃ roj nahī āvto I don't come every day**
દર અઠવારિયે **dar aṭhvāḍiye every week**

બેત્રણ વાર **betraṇ vār** *two or three times*

ક્યારે? **kyāre?** *when?*

બપોરે **bapore** *in the afternoon*

હું ઘેર જાઉં છું **huṃ gher jāuṃ chuṃ** *I am going home*

તું હવે ક્યાં જાય છે? **tuṃ have kyām jāy che?** *where are you going now?*

એ દુકાનો કેટલી સારી છે! **e dukāno keṭlī sārī che!** *those shops are very good!*

True or false? Correct and rewrite the following sentences. Here's an example to start you off:

આજે બહુ ગરમી છે.

aje bahu garmī che.

ના, આજે બહુ ગરમી નથી. આજે બહુ ઠંડી છે.

na, aje bahu garmī nathī. aje bahu ṭhaṇḍī che.

૧ આજે ઓછા લોકો અહીં છે.

1 aje ochā loko ahīm che.

૨ શૈલેશ રોજ અહીં આવે છે.

2 Śaileś roj ahīm āve che.

Answer the following questions.

૩ જૂઈ ક્યાં જાય છે?

3 Jūī kyām jāy che?

૪ બજાર કેવી છે?

4 bajār kevē che?

ઓછું **ochuṃ** *few, insufficient*

વ્યાકરણ vyākaraṇ

6 Stem and base forms of nouns and adjectives

You have already seen that nouns vary in singular and plural forms, for example:

છોકરી	chokrī	<i>girl</i>
છોકરીઓ	chokrīo	<i>girls</i>
છોકરો	chokro	<i>boy</i>
છોકરા	chokrā	<i>boys</i>

The singular form, which is the one you will find in the શબ્દાવલિ **śabdāvali** *vocabulary*, is called the *independent* form.

Stem forms

(a) In the singular, clitics must be added after another form of the noun which is called the *stem* form. Sometimes this is the same as the independent form, for example:

Independent form: બજાર **bajār** *market*

Stem form with the clitic માં **-mām** *in*: બજારમાં **bajārmām** *in the market*

However, the independent and stem forms may be different, as in the case of masculine nouns ending in ઓ **-o** and neuters ending in ઊં **-uṃ**, which replace these endings with એ **-ā**, for example:

Independent form: ઓરડો **orḍo** *room*

Stem form with the clitic માં **-mām** *in*: ઓરડામાં **orḍāmām** *in the room*

Or independent form: રસ્તો **rasto** *road*

Stem form with the clitic પર **par** *on*: રસ્તા પર **rastā par** *on the road*

Or independent form: છોકરું **chokrum** *child*
 Stem form with the clitic થી **thī** from: છોકરાથી **chokrāthī** *from the child*

The stem form is also used when addressing someone directly. This form is known as a vocative, for example:

એ છોકરા **e chokrā!** *boy!*

(b) In the plural, nouns do not require a special stem form; they use the same form with or without clitics, for example:

Plural: બજારો **bajāro** *markets* With the clitic માં **-mām** in: બજારોમાં **bajāromām** *in the markets*

Or plural: રસ્તાઓ **rastāo** *roads* With the clitic પર **par** on: રસ્તાઓ પર **rastāo par** *on the roads*

Or plural: છોકરાં **chokrām** *children* With the clitic થી **thī** from: છોકરાંથી **chokrāmthī** *from the children*

(c) A variable adjective agreeing with a stem form noun is also in the stem form, for example:

Independent form: મોટો ઓરડો **moṭo orḍo** *a big room*
 Stem form with the clitic માં **-mām** in: મોટા ઓરડામાં **moṭā orḍāmām** *in the big room*

Or independent form: લાંબો રસ્તો **lāmbō rasto** *the long road*
 Stem form with the clitic પર **par** on: લાંબા રસ્તા **lāmbā rastā par** *on the long road*

Or independent form: નાનું છોકરું **nānum chokrum** *the small child*
 Stem form with the clitic થી **thī** from: નાના છોકરાથી **nānā chokrāthī** *from the small child*

The adjective appears in the stem form even if the noun has the same form in its independent and stem forms, for example:

Independent form: ગામ **gām** *town, village*
 Stem form with the clitic માં **-mām** in: મોટા ગામમાં **moṭā gāmmām** *in the big village*

Base forms

(a) Base forms are a special form of stem forms which are used only before the clitic એ **-e**. Nouns which have no special stem form add એ **-e** to the independent form, for example:

Independent form: સાંજ **sāmj** *evening*

Base form: સાંજે **sāmje** *in the evening*

This means that only singulars of masculine nouns ending in ઓ **-o** and neuters ending in ઉ **-u** have base forms. This form is made by replacing ઓ **-o** or યું **-u** with the clitic એ **-e**, for example:

Independent form: દહાડો **dahāḍo** *day*

Stem form with the clitic થી **thī** from: એ દહાડાથી **e dahāḍāthī** *from that day*

Base form: તે દહાડે **te dahāḍe** *on that day*

Or independent form: અઠવાડિયું **aṭhvāḍiyu** *week*

Stem form with the clitic સુધી **sudhī** for, until: એક અઠવાડિયા સુધી **ek aṭhvāḍiyā sudhī** *for a week*

Base form: ગયે અઠવાડિયે **gaye aṭhvāḍiye** *last week*

(b) A variable adjective agreeing with the base form of a noun is also in the base form, for example:

ગયે અઠવાડિયે **gaye aṭhvāḍiye** *last week*.

Since it is invariable, the feminine adjective does not have a base form and does not add એ **-e**, for example:

ગઈ કાલે **gai kāle** *yesterday*

(See Appendix 2 for tables of all these different forms page 320.)

7 The present continuous and the indefinite

Formation and use

The form of the verb given in the dictionary and in the vocabulary lists consists of the basic form of the verb, which is known as the

root and ends in વું **-vum**. This form is called the infinitive. From this root, various tense stems (present, past and future tenses) are formed, and to these stems endings are added (called personal endings). The personal endings indicate person (*I, you, etc.*) and number (singular and plural), for example:

હું **chum** *am* shows the first person singular ending, so you know it refers to *I*, but the person could be masculine or feminine
છીએ **chiē** *are* shows the first person plural ending, so you know it refers to *we* but the people could be masculine or feminine

The other set of endings indicates gender and number, but not person, for example:

હતી **hatī** *was* is feminine singular, but it can be used for either the first, second or third person forms

હું હતી	hum hatī	<i>I was</i>
તું હતી	tum hatī	<i>you were</i>
એ હતી	e hatī	<i>she was</i>

The present continuous tense of verbs (other than the verb *to be*) in Gujarati is formed by adding the personal endings to the present stem and then adding the present tense of the verb *to be* as an auxiliary (*helping*) verb.

Present tense endings, for example:

આવવું **āv-vum** *to come*

present stem: આવ **āv-**

Singular			
First person	હું આવું છું	hum āvum chum	<i>I am coming</i>
Second person	તું આવે છે	tum āve che	<i>you are coming</i>
Third person	એ, તે, આ આવે છે	e, te, ā āve che	<i>he/she/it is coming</i>
Plural			
First person	અમે આવીએ છીએ	ame āvie chiē	<i>we are coming</i>

DO YOU COME HERE EVERY DAY?

	આપણે આવીએ છીએ	āṇe āvie chiē	<i>we are coming</i>
Second person	તમે આવો છો	tame āvo cho	<i>you are coming</i>
Third person	તેઓ, તે આવે છે	teo, te āve che	<i>they are coming</i>

The negative of the present continuous tense is formed by adding વું **-tum** endings to the present stem. This form marks gender and number (like હતું **hatum** *was*), and the negative of the present tense of the verb *to be* is added (નથી **nathī**), for example:

આવવું **āv-vum** *to come*

present stem:	આવ	āv-
negative form of main verb:	આવતું	āvtum <i>coming</i>
negative of auxiliary verb:	નથી	nathī <i>is not</i>

Singular			
Feminine			
First person	હું આવતી નથી	hum āvtī nathī	<i>I am not coming</i>
Second person	તું આવતી નથી	tum āvtī nathī	<i>you are not coming</i>
Third person	તે, એ આવતી નથી	te, e āvtī nathī	<i>she is not coming</i>
	આ આવતી નથી	ā āvtī nathī	<i>she is not coming</i>
Masculine			
First person	હું આવતો નથી	hum āvto nathī	<i>I am not coming</i>
Second person	તું આવતો નથી	tum āvto nathī	<i>you are not coming</i>
Third person	તે, એ આવતો નથી	te, e āvto nathī	<i>he is not coming</i>
	આ આવતો નથી	ā āvto nathī	<i>he is not coming</i>

Neuter		
Third person	તે, એ આવતું નથી	te, e āvtuṃ nathī <i>it/that is not coming</i>
	આ આવતું નથી	ā āvtuṃ nathī <i>it/this is not coming</i>
Plural		
Feminine of respect (See Unit 1, grammar point 5)		
First person	અમે આવતાં નથી	ame āvtāṃ nathī <i>we are not coming</i>
	આપણે આવતાં નથી	āṇṇe āvtāṃ nathī <i>we are not coming</i>
Second person	તમે આવતાં નથી	tame āvtāṃ nathī <i>you are not coming</i>
Third person	તેઓ આવતાં નથી	teo āvtāṃ nathī <i>they/those are not coming</i>
	આ આવતાં નથી	ā āvtāṃ nathī <i>they/these are not coming</i>
Feminine inanimate (see Unit 1, grammar point 5)		
Second person	તમે આવતી નથી	tame āvtī nathī <i>you are not coming</i>
Third person	તે આવતી નથી	te āvtī nathī <i>they/those are not coming</i>
	આ આવતી નથી	ā āvtī nathī <i>they/these are not coming</i>
Masculine animate		
First person	અમે આવતા નથી	ame āvtā nathī <i>we are not coming</i>
	આપણે આવતા નથી	āṇṇe āvtā nathī <i>we are not coming</i>

Second person	તમે આવતા નથી	tame āvtā nathī <i>you are not coming</i>
Third person	તેઓ આવતા નથી	teo āvtā nathī <i>they/those are not coming</i>
	આ આવતા નથી	ā āvtā nathī <i>they/these are not coming</i>
Masculine inanimate		
Third person	તે આવતા નથી	te āvtā nathī <i>they/those are not coming</i>
	આ આવતા નથી	ā āvtā nathī <i>they/these are not coming</i>
Neuter		
Third person	તે, એ આવતાં નથી	te, e āvtāṃ nathī <i>they/those are not coming</i>
	આ આવતાં નથી	ā āvtāṃ nathī <i>these are not coming</i>

The rule of syllabification given in the script section applies here and should be noted for pronunciation. Do not worry about it too much, you will soon pick it up by hearing the language spoken, for example:

સમજવું **samaj-vuṃ** *to understand*
તે સમજતો નથી **te samajto nathī** *he does not understand*
But: તે સમજે છે **te samje che** *he understands*

English has several present tenses, whose meanings are all covered in Gujarati by the present continuous tense. This present tense is used in Gujarati for expressing an action which:

(a) takes place at a particular time in the present, for example:
હું આવું છું **huṃ āvuṃ chuṃ** *I'm coming (now)*

(a) takes place at a particular time in the present, for example:

હું આવું છું **huṃ āvuṃ chuṃ** *I'm coming (now)*

(b) occurs habitually, for example:

હું રોજ આવું છું **huṃ roj āvuṃ chuṃ** *I come every day*

(c) takes place in the immediate future, for example:

હું હવે જાઉં છું **huṃ have jāuṃ chuṃ** *I'm going now*

The indefinite

When the present form is used without the auxiliary, it is called the indefinite present. While this is used to express general truths and things which should be, its main use is to ask for permission, to make an invitation, and so on. For example:

શું કરું? **śuṃ karuṃ?** *what should I do?*
 હું જાઉં? **huṃ jāuṃ?** *may I go?*
 આપણે જઈએ! **āṇe jāīe!** *let's go!*

The negative used in these cases is ન **na** instead of નથી **nathī**, for example:

હું ન જાઉં? **huṃ na jāuṃ?** *shall I not go?*

8 Irregular present verb forms

Gujarati has very few irregular verbs. These are verbs that behave differently from **āvumu** in that the verb stem may vary, or the ending follows a different pattern. The few irregular present tense verbs can be learnt quickly. The negative form always behaves exactly as આવતું **āvutuṃ** given above.

Verbs with two stems

રહેવું **rahevum** to remain, stay has two stems:

(a) રહ **rah-**, which is used before vowel endings,

(b) રહે **rahe-**, which is used before consonantal endings, for example:

કહેવું **kahevum** to say follows the same pattern as રહેવું **rahevum**:

(a) કહ **kah-** which is used before vowel endings,

(b) કહે **kahe-** which is used before consonantal endings, for example:

હું કહું છું **huṃ kahuṃ chuṃ** *I am saying*
 But: હું કહેતી નથી **huṃ kahetī nathī** *I am not saying*

જવું **javum** to go

This has two stems (જ **jā-** and જ **ja-**). The second and third person singular and the third person plural endings are slightly different.

Singular			
First person	હું જાઉં છું	huṃ jāuṃ chuṃ	<i>I am going/I go</i>
Second person	તું જાય છે	tuṃ jāy che	<i>you are going</i>
Third person	એ, તે, આ જાય છે	e, te, ā jāy che	<i>he/she/it is going</i>
Plural			
First person	અમે જઈએ છીએ	ame jāīe chīe	<i>we are going</i>
	આપણે જઈએ છીએ	āṇe jāīe chīe	<i>we are going</i>
Second person	તમે જાઓ છો	tame jāo cho	<i>you are going</i>
Third person	તેઓ, તે જાય છે	teo, te jāy che	<i>they are going</i>
Negative	જતું નથી	jatuṃ nathī	<i>not going</i>

(You will have another opportunity of looking at irregular verbs in Unit 3.)

9 to go to

When going to somewhere, but not into somewhere, a clitic is not required, for example:

હું ભારત જાઉં છું **huṃ Bhārat jāuṃ chuṃ** *I am going to India*

But: હું દુકાને જાઉં છું **huṃ dukāne jāuṃ chuṃ** *I am going to the shops*
(because I shall go into them)

This means that for countries or cities, no clitic is needed when expressing going to them, for example:

હું મુંબઈ જાઉં છું **huṃ Mumbai jāuṃ chuṃ** *I am going to Bombay*

But in order to express staying in them, મ્મિ **-mām** is used, for example:

હું ભારતમાં હતી **huṃ Bhāratmām hatī** *I was in India*

In order to express going to a person પાસે **pāse** near is used, for example:

છોકરો દીપક પાસે જાય છે **chokro Dipak pāse jāy che** *the boy goes to Deepak*

10 Idioms

Some of the features in the dialogues do not translate literally into colloquial English. Be sure to note the translation, which will include English equivalents for idioms .

(a) કેટલું **keṭluṃ** *how much?* can be used to qualify an adjective and means *very*, for example:

કેટલી સારી છે! **keṭlī sārī che!** *how good!* (i.e. *very good*)

With a noun, બધું **badhuṃ** (lit. *all*) must be used after કેટલું **keṭluṃ**, for example:

કેટલા બધા લોકો હતા! **keṭlā badhā loko hatā!** *what a lot of people were there!*

(b) ખબર **khavar** *news* is also used idiomatically, for example:

શું ખબર છે? **śuṃ khavar che?** (lit. *what is the news?*) is used frequently upon meeting an acquaintance.

ખાસ કંઈ ખબર નથી **khās kaṃī khavar nathī** (lit. *there is no special news*) is the usual reply.

ખબર નથી **khavar nathī** (lit. *there is no news*) is a standard way of saying (I) *don't know*.

(c) Gujarati speakers often add ને? **ne?** at the end of questions. It is used only with verbs and adjectives and means *isn't it?* when the expected answer is *yes, it is*.

તે તમારી બહેન છે ને? **te tamārī bahen che ne?** *she's your sister, isn't she?*

આવો ને? **āvo ne?** *come in, won't you?*

સારું ને? **sāruṃ ne?** *it's good, isn't it?*

When the speaker is more doubtful about the reply to the question, કે **ke** is used instead, for example:

તું આવે કે? **tuṃ āve ke?** *you are coming, aren't you?*

Also: તું આવે કે નહિ? **tuṃ āve ke nahi?** *you are coming, aren't you?*

તું આવે કે કેમ? **tuṃ āve ke kem?** *you are coming, aren't you?*

અભ્યાસ abhyās

A Make as many questions as you can from the following statements.

૧ આજે બહુ ગરમી છે.

1 **āje bahu garmī che.**

૨ ગઈ કાલે ઠંડી હતી.

2 **gai kāle ṭhaṃḍī hatī.**

૩ ફિરદોસ વિદ્યાર્થી છે.

3 **Phirdos vidyārthī che.**

૪ નીલા ગામ જાય છે.

4 **Nilā gām jāy che.**

૫ તમે નથી આવતાં.

5 **tame nathī āvtām.**

B Shaheena is interrogating Neena. Using the interrogative (question) words given below, write out the question that Shaheena must have been asked. Use the તમે **tame** forms.

શહીના (કેવું?)
Śahīnā (kevuṃ?)
 નીના ચોપડી બહુ ખરાબ છે.
Nīnā copḍī bahu kharāb che.

શહીના (ક્યાં?)
Śahīnā (kyāṃ?)
 નીના ગઈ કાલે હું ઘેર હતી.
Nīnā gaī kāle huṃ gher hatī.

શહીના (ક્યારે?)
Śahīnā (kyāre?)
 નીના હું રોજ સવારે દુકાને જાઉં છું.
Nīnā huṃ roj savāre dukāne jāuṃ chuṃ.

શહીના (કોણ?)
Śahīnā (koṇ?)
 નીના ખબર નથી.
Nīnā khabar nathī.

C Neena is now in a bad mood and wants to contradict everything Shaheena says. Write out her replies to Shaheena's remarks in the dialogue below, but first look at this example:

શહીના આજે બહુ ઠંડી છે ને?
Śahīnā āje bahu ṭhaṃḍī che ne?
 નીના ના, બહુ ગરમી છે.
Nīnā nā, bahu garmī che.

This example means *It is very cold today, isn't it? No, it is hot.* Note that Gujarati uses nouns here, where English uses adjectives, i.e., the Gujarati literally means *There is a lot of coldness today, isn't there? No, there is a lot of heat.*

શહીના ગઈ કાલે શૈલેશભાઈ અહીં હતા ને?
Śahīnā gaī kāle Śaileśbhāī ahīm hatā ne?
 નીના ના,....
Nīnā nā,....

શહીના આ મોટી દુકાનો કેટલી સારી છે!
Śahīnā ā moṭī dukāno keṭlī sārī che!
 નીના ના,....
Nīnā nā,....

શહીના તમે રોજ અહીં આવો છો ને?
Śahīnā tame roj ahīm āvo cho ne?
 નીના ના,....
Nīnā nā,....
 શહીના તમારા મોટા ભાઈ મુંબઈમાં રહે છે ને?
Śahīnā tamārā moṭā bhāī Mumbaīmām rahe che ne?
 નીના ના,....
Nīnā nā,....

D Put the following forms of the present tense of the verb *to be* into the past, and the past forms into the present.

- ૧ તે માંદો છે.
- 1 te māṃdo che.
- ૨ તે લોકો અહીં છે.
- 2 te loko ahīm che.
- ૩ અમે ખુશ હતા.
- 3 ame khuś hatā.
- ૪ તમે મજામાં છો?
- 4 tame majāmām cho?

E Imagine that you are in a students' coffee bar with your friend Priya. Fill in your part of the conversation.

પ્રિયા કેમ છે? શું ખબર છે?
Priyā kem che? ṣuṃ khabar che?
 1 Greet her and say everything's OK.
 પ્રિયા આજે હું બજારે જાઉં છું. તે શું કરે છે?
Priyā āje huṃ bajāre jāuṃ chuṃ. tuṃ ṣuṃ kare che?
 2 Say you are studying.
 પ્રિયા આપણે જઈએ!
Priyā āṇe jāē!
 3 Refuse and tell her you have two Gujarati classes.
 પ્રિયા ચાલ, હું જાઉં. આવજો!

Priyā cāl, huṃ jāuṃ. āvjo!
4 Say goodbye.

અભ્યાસ (m.) **abhyās** study
અભ્યાસ કરવો **abhyās karvo** to study
(Lit. to make a study, so હું ગુજરાતીનો અભ્યાસ કરું છું **huṃ gujarātīno abhyās karuṃ chuṃ** I am studying Gujarati, lit. I am making a study of Gujarati. You should note that કરવો **karvo** here is agreeing with અભ્યાસ **abhyās** study which is masculine, rather than having the usual infinitive ending which is neuter, i.e. કરવું **karvuṃ** to do, to make.)

F Which is the correct alternative in the following sentences?

- ૧ આજે ગરમ/ગરમી છે.
- 1 **aje garam/garmī che.**
- ૨ તું નથી આવતી/આવતાં.
- 2 **tuṃ nathī āvtī/āvtām.**
- ૩ ગઈ કાલે દીપકભાઈ અહીં ન હતા/હતાં.
- 3 **gai kāle Dīpakbhāī ahīṃ na hatā/hatām.**
- ૪ હું મુંબઈમાં નથી રહતી/રહેતી.
- 4 **huṃ Mumbāimām nathī rahtī/rahetī.**
- ૫ તેઓ ભારતમાં/ભારત જાય છે.
- 5 **teo Bhāratmām/Bhārat jāy che.**

G In the following passage, the writer has forgotten to put any endings on the nouns and verbs and has written out the dictionary forms. Write out the passage, correcting the dictionary forms in the brackets using the English translation as a guide

(ગયું) (અઠવાડિયું) એક મિત્ર અહીં (હવું). પણ તે આ (ગામ)માં (નથી) (રહેવું) અને હવે તે અહીં (ન + છે). પણ હવે (પેલું) (મોટું) (મકાન)માં એક (નાનું) છોકરો (રહેવું). હું રોજ આ (ઘર) (જવું) અને અમે ખુશ (છે).

(gayuṃ) (aṭhvāḍiyuṃ) ek mitra ahīṃ (hatuṃ). paṇ te ā (gām)mām (nathī) (rahevūṃ) ane have te ahīṃ (na + che). paṇ have (peluṃ) (moṭuṃ) (makān)mām ek (nānuṃ) chokro (rahevūṃ). huṃ roj ā (ghar) (javuṃ) ane ame khuś (che).

Last week my friend was here. But he does not live in this town and now he is not here. But now a young boy lives in that big house. I go to this house every day and we are happy.

— સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** —

શૈલેશ દર અઠવાડિયે હું લેસ્ટર જાઉં છું. હું ત્યાં નથી રહેતો - હું લંડનમાં રહું છું. બાપુજી શિક્ષક છે અને તેઓ લેસ્ટરમાં કામ કરે છે. હું લંડનમાં અભ્યાસ કરું છું. સવારે હું યુનિવર્સિટીમાં જાઉં છું અને બપોરે હું ઘેર આવું છું. સાંજે હું ઘેર અભ્યાસ કરું છું.

Śaileś dar aṭhvāḍiye huṃ Leṣṭar jāuṃ chuṃ. huṃ tyām nathī raheto - huṃ Lamḍanmām rahūṃ chuṃ. bāpujī śikṣak che ane teo Leṣṭarmām kāṃ kare che. huṃ Lamḍanmām abhyās karuṃ chuṃ. savāre huṃ yunivarsiṭīmām jāuṃ chuṃ ane bapore huṃ gher āvuṃ chuṃ. sāmje huṃ gher abhyās karuṃ chuṃ.

શિક્ષક (m.), શિક્ષિકા (f.) **śikṣak, śikṣikā** teacher

Answer the following questions.

- ૧ શૈલેશ ક્યાં રહે છે?
- 1 **Śaileś kyām rahe che?**
- ૨ શૈલેશ દુકાનમાં કામ કરે છે?
- 2 **Śaileś dukānmām kāṃ kare che?**
- ૩ એ ક્યારે યુનિવર્સિટીમાં જાય છે?
- 3 **e kyāre yunivarsiṭīmām jāy che?**
- ૪ બપોરે એ ક્યાં જાય છે?
- 4 **bapore e kyām jāy che?**
- ૫ સાંજે એ શું કરે છે?
- 5 **sāmje e śuṃ kare che?**

The Gujarati version of Indian place names may be different from the English version, for example:

The Gujarati version of Indian place names may be different from the English version, for example:

મુંબઈ	Mum̄baī	<i>Bombay</i>
ભારત	Bhārat	<i>India</i>

Or it may be the same, but transcribed phonetically into Gujarati, i.e. written as it is pronounced and not as it is spelled, for example:

લંડન	Laṃḍan	<i>London</i>
લેસ્ટર	Lest̄ar	<i>Leicester</i>

Leicester is a city in the British Midlands whose population is said to be between a third and a half Gujarati. It is certainly a cultural centre for Gujaratis in the UK and it now has a number of prominent Gujarati buildings, in particular its Jain temple.

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ **gujarāt ane** **gujarātīo**

Although many younger Gujaratis speak Gujarati at home, many of them do not know how to read or write in Gujarati and are not confident about using Gujarati in formal situations. Gujarati is available as a GCSE subject in the UK, usually outside mainstream teaching, but there is no provision for Advanced Level Gujarati. Gujarati is not available outside Gujarat and Bombay as a university subject except in a few universities. Medieval Gujarati can be studied in Paris. The School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London, is one of the few places where it can be studied from scratch to a level at which it is possible to study both modern and medieval literature.

3

તમે ક્યાં રહો છો? **TAME KYĀM** **RAHO CHO?**

Where do you live?

In this unit you will learn how to

- talk about where you live and ask others questions about where they live
- talk about your family
- express opinions
- give commands

વાતચીત ૧ **vātcīt 1**

તમારું ઘર કેવું છે? **tamāruṃ ghar kevuṃ che?**
What's your house like?

Jagdish Modi and Mohammad Thobani work together. They are discussing Jagdish's house in Wembley, just outside London, and Mohammad's house in London proper.

મોહમ્મદ જગદીશભાઈ, તમે ક્યાં રહો છો?
Mohammad Jagdīśbhāī, tame kyām raho cho?

- જગદીશ મારું ઘર વેંબલીમાં છે. ઈલિંગ રોડથી ઘણું દૂર નથી. મને વેંબલી બહુ જ ગમે છે.
- Jagdiś** **māruṃ ghar Vemblīmām che. Īliṅg Roḍṭhī ghaṇuṃ dūr nathī. mane Vemblī bahu j game che.**
- મોહમ્મદ વેંબલી કેવું છે?
- Mohammad** **Vemblī kevuṃ che?**
- જગદીશ ઈલિંગ રોડ પર ઘણી ગુજરાતી દુકાનો છે અને ત્યાં મને સસ્તી ગુજરાતી ચીજો મળે છે અને રસ્તામાં અમે અમારા મિત્રોને મળીએ છીએ. તમે ક્યાં રહો છો?
- Jagdiś** **Īliṅg Roḍ par ghaṇī gujarātī dukāno che ane tyām mane sasti gujarātī cījo maḷe che ane rastāmām ame amārā mitrone maḷie chie. tame kyām raho cho?**
- મોહમ્મદ હું શહેરમાં રહું છું. મારું મકાન બહુ નાનું છે પણ એ મને બહુ સારું લાગે છે. એમાં ચાર જ ઓરડા છે. તમારા ઘરમાં કેટલા ઓરડા છે?
- Mohammad** **huṃ śahermām rahuṃ chuṃ. māruṃ makān bahu nānuṃ che paṇ e mane bahu sārūṃ lāge che. emām cār j orḍā che. tamārā gharmām keḷā orḍā che?**
- જગદીશ અમારા ઘરમાં સાત ઓરડા છે. મને એ ઘર બહુ ગમે છે. પણ મારી પત્નીને એ ઘર નથી ગમતું કારણ કે એ ઘણું જૂનું છે. તમારું મકાન કેવું છે?
- Jagdiś** **amārā gharmām sāt orḍā che. mane e ghar bahu game che paṇ māri patnīne e ghar nathī gamtuṃ kāraṇ ke e ghaṇuṃ jūnuṃ che. tamāruṃ makān kevuṃ che?**
- મોહમ્મદ એ નવું છે અને દરેક ઓરડામાં નવો સામાન છે. દરેક ઓરડાની બારીઓ મોટી છે અને એમાંથી બહુ પ્રકાશ આવે છે. બહુ સુંદર લાગે છે. એક દિવસ અમારે ઘેર આવજો!
- Mohammad** **e navuṃ che ane darek orḍāmām navo sāmān che. darek orḍānī bārīo moṭī che ane emāmthī bahu prakāś āve che. bahu suṃdar lāge che. ek divas amāre gher āvjo!**
- જગદીશ પણ ભાડું કેટલું છે? મોંઘું છે? તમને હવે બહુ પૈસા મળે છે?
- Jagdiś** **paṇ bhāḍuṃ keḷuṃ che? mōṅhū che? tamne have bahu paisā maḷe che?**

- મોહમ્મદ ના, મને બહુ પૈસા નથી મળતા. બાપુજીના મિત્રનું મકાન છે.
- Mohammad** **nā, mane bahu paisā nathī maḷtā. bāpujīnā mitranuṃ makān che.**

- તમારું **tamāruṃ your**
 મારું **māruṃ mine**
 વેંબલી **Vemblī Wembley**
 ઈલિંગ રોડ **Īliṅg Roḍ Ealing Road**, a very Gujarati street in Wembley
 ઘણું દૂર **ghaṇuṃ dūr a little way**
 મને ગમે છે **mane game che I like**
 ઘણું **ghaṇuṃ many, quite a few**
 મને મળે છે **mane... maḷe che I get**
 સસ્તું **sastuṃ cheap**
 ચીજ (f.) **cīj thing**
 રસ્તામાં **rastāmām on the street, in the street**
 અમે અમારા મિત્રોને મળીએ છીએ **ame amārā mitrone maḷie chie we meet our friends**
 અમારું **amāruṃ our**
 મળવું **maḷvuṃ to meet**
 શહેર (n.) **śaher city**
 મને સારું લાગે છે **mane sārūṃ lāge che I think it's nice**
 સાત **sāt seven**
 મારી પત્નીને એ ઘર નથી ગમતું **māri patnīne a ghar nathī gamtuṃ my wife doesn't like that house**
 પત્ની (f.) **patnī wife**
 કારણ કે **kāraṇ ke because**
 જૂનું **jūnuṃ old**
 તમારું **tamāruṃ yours**
 સામાન (m.) **sāmān luggage, furniture**
 બારી (f.) **bārī window**
 પ્રકાશ (m.) **prakāś light**
 સુંદર **suṃdar beautiful**
 લાગે છે **lāge che it seems**
 દિવસ (m.) **divas day**
 ભાડું (n.) **bhāḍuṃ rent**
 મોંઘું **mōṅhū expensive**

તમને બહુ પૈસા મળે છે? **tamne bahu paisā maḷe che?** *do you earn much money?*
હવે **have** now

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ જગદીશ ભારતમાં રહે છે.
- 1 **Jagdiś Bhāratmām rahe che.**
- ૨ જગદીશ બહુ પૈસા મળે છે.
- 2 **Jagdiś bahu paisā maḷe che.**
- ૩ મોહમ્મદને ત્યાં જૂનો સામાન છે.
- 3 **Mohammadne tyām jūno sāmān che.**

Answer the following questions.

- ૪ મોહમ્મદનું ઘર કેવું છે?
- 4 **Mohammadnum ghar kevuṃ che?**
- ૫ વેંબલી કેવું છે?
- 5 **Vembli kevuṃ che?**

ADD.
-ne tyām

વ્યાકરણ vyākaraṇ

1 The particles ને ne and નું num

Direct and indirect objects

The direct object is the person or thing which receives the effect of a verb, so in the sentence *I see Deepak*, Deepak is the direct object of the verb *to see*. Verbs may have two objects, one being the direct object and the other the indirect object. For example, in the sentence *I give Deepak the book*, the book is the direct object (the thing which is being given) and Deepak is the indirect object (the person to whom the thing is being given). In English, this sentence

could be written *I gave the book to Deepak*; *to* marks the indirect object of the verb. Some sentences do not have direct objects. For example, in the sentence *I told Deepak*, Deepak is still the indirect object since he is not what was told, which was an unstated direct object (*the thing said, the story, etc.*).

The clitic or ending ને **ne** is used in Gujarati to mark both direct and indirect objects.

ને **ne** is always used with the indirect object, and always with the direct object when it is a person. It is often used when the direct object is an animal, but it is used less often when the direct object is a thing, for example:

હું ભાઈને ચોપડી આપું છું **huṃ bhāine copḍī āpuṃ chuṃ** *I give the book (direct object) to my brother (indirect object)*

હું જગદીશભાઈને સાંભળું છું **huṃ Jagdiśbhāine sām̃bhaḷuṃ chuṃ** *I listen to Jagdishbhai (direct object - person)*

But: હું એની વાત સાંભળું છું **huṃ enī vāt sām̃bhaḷuṃ chuṃ** *I listen to his speech (direct object - inanimate).*

As with other clitics, ને **ne** is added to the stem form of nouns. Note that the pronoun takes a special form; see the table below. Adjectives which agree with this noun or pronoun are also in the stem form, for example:

હું નાના છોકરાને ચોપડી આપું છું **huṃ nānā chokrāne copḍī āpuṃ chuṃ** *I give the book to the small boy*

Possession

The ending નું **-num** declines as a variable adjective. When it is added to the stem form of the noun it usually indicates possession, like the English 's (for example, *Nila's brother*). It agrees with the following noun, i.e. the thing possessed not the possessor, for example:

નીલાનો ભાઈ **Nilāno bhāi** *Neela's brother* (where નું **-num** agrees with the brother (m.), not Neela (f.))

એનો ભાઈ **eno bhāi** *his or her brother*

It is often unnecessary in Gujarati to use possessive pronouns, as you will have seen in the dialogues and examples. For instance, in the following sentence there is no need to specify whose sister is coming if it is the sister of the speaker. However, if it is someone else's sister then this must be made clear, for example:

બહેન આવે છે	bahen āve che	(my) sister is coming
But: નીલાની બહેન આવે છે	Nīlānī bahen āve che	Neela's sister is coming

Table of pronouns with ને -nē and જુ -num

	Independent form of pronoun	Possessive form of pronoun (જુ num form or equivalent)	Pronoun with ને ne
Singular			
First person	હું huṃ	મારું māruṃ	મને mane
Second person	તું tuṃ	તારું tāruṃ	તને tane
Third person	તે te	તેનું tenuṃ	તેને tene
	એ e	એનું enuṃ	એને ene
	આ ā	આનું ānuṃ	આને āne
કોણ koṇ	કોનું koṇuṃ	કોને kone	
Plural			
First person	અમે ame	અમારું amāruṃ	અમને amne
	આપણે āpṇe	આપણું āpṇuṃ	આપણને āpṇe
Second person	તમે tame	તમારું tamāruṃ	તમને tamne
	આપ āp	આપનું āpnuṃ	આપને āpne
Third person	તેઓ teo	તેઓનું teoṃuṃ/	તેઓને teone/
		તેમનું temnuṃ	તેમને temne

(You will have an opportunity of looking at further uses of જુ num in Unit 5.)

2 Impersonal verbs

Gujarati has a very small number of verbs of a type similar to the English *it seems to me*. For example, if you want to say you like something in Gujarati, you have to say that it pleases you; if you want to say you think something, you say that it seems to you; if you want to say you get something, you have to say it accrues to you, etc.

In English, these constructions use a neuter form *it seems to me* with an indirect object (*it seems to me*) in a way which is very similar to Gujarati. Gujarati uses the ને -ne forms which we met in grammar point 1 above as indirect objects.

(a) The impersonal construction *it seems to me* does not have to have a grammatical subject in Gujarati (i.e., you do not always have to say *it*), for example:

મને લાગે છે	mane lāge che	(lit. <i>it seems to me</i>) I think
મને થાય છે	mane thāy che	(lit. <i>it is to me</i>) I think
મને ગમે છે	mane game che	(lit. <i>it is pleasing to me</i>) I like
તેને સારું છે	tene sārūṃ che	(lit. <i>it is good to him</i>) he is well

These verbs use neuter agreements in the positive and the negative, for example:

મને સારું લાગે છે	mane sārūṃ lāge che	<i>it seems good to me</i>
મને નથી લાગતું	mane nathī lāgtuṃ	<i>it doesn't seem to me</i>

(b) However, some impersonal constructions do have a grammatical subject, as in the English sentence, *This book is pleasing to me* which has a grammatical subject (i.e., the book). Where there is a grammatical subject in Gujarati, the verb must agree with it, for example:

આ છોકરા મને નથી ગમતા **ā chokrā mane nathī gamtā** I don't like these boys (The verb ending agrees with the grammatical subject, which is છોકરા **chokrā** boys)

Or: મને સમજ નથી પડતી **mane samaj nathī paḍtī** I don't understand (સમજ **samaj** understanding is a feminine noun)

મને સમજ પડે છે **mane samaj paḍe che** (lit. *understanding falls to me*) *I understand*

The verb મળવું **maḷvum** *to meet* is used as an impersonal verb when it means *to get* or *to obtain*. In the negative of the impersonal construction, the verb agrees with the subject, for example:

મને પૈસા મળે છે **mane paisā maḷe che** *I earn money* (lit. *money gets to me*)
 મને પૈસા નથી મળતા **mane paisā nathī maḷtā** *I don't earn money*

(The verb agrees with પૈસા **paisā**, the grammatical subject)

However, મળવું **maḷvum** *to meet* also behaves like a regular personal verb, for example:

આપણે ત્યાં તમને **āṇṇe tyāṃ tamne** *we meet you there*
 મળીએ છીએ **maḷīe chīe**
 અમે ત્યાં એને નથી **ame tyāṃ ene nathī** *we don't meet him there*
 મળતા **maḷtā**

(You will have another opportunity of looking at impersonal verbs in Unit 4).

3 Negatives

The forms નહિ **nahi** and નહીં **nahīm** *not* are interchangeable in all circumstances, and they can come before or after the verb. However, ન **na** is used only before the verb. Although some verb forms may use any of these negatives, some are restricted to using only ન **na**, such as the past tense ન હતું **na hatum** (*it was not*). The negative used by each form of the verb is therefore given when the form is introduced.

નહીં **nahīm** can also mean *no* in reply to a question, like ના **nā**. મા **mā** is used only with prohibitions (negative commands), but is rarely used in colloquial speech. નથી **nathī** is the negative of all forms of છે **che** *is*. When it is used as an auxiliary verb, it may appear before or after the main verb, for example:

તે રોજ નથી આવતો **te roj nathī āvto**/ તે રોજ આવતો નથી **te roj āvto nathī** *he doesn't come every day*

4 Commands and requests

In Gujarati, as in English, there are special forms of verbs which are used for giving commands. These are called imperative verbs. In English, they are like ordinary verbs except they usually do not use a pronoun, for example, *Do it!*, *Go away!* You will notice that in written English there is often an exclamation mark (!) after imperative forms. Gujarati has several ways of forming imperatives or command verbs.

Telling someone to do something or wishing for something to happen

Like English, Gujarati usually does not use the pronoun with the imperative forms and often uses an exclamation mark in the written form. For immediate commands, the present imperative is used. This differs from the indefinite present (the present without the auxiliary – see Unit 2, in grammar point 7 – in only two places):

(a) The second person singular (તું **tum**), where the plain stem of the verb is used:

કરવું	kar-vum	<i>to do, to make</i>
કર!	kar!	<i>do! (તું tum)</i>

(b) The third person polite (તેઓ **teo**), where there is an ending in ઓ **-o**:

આવવું	āvuvum	<i>to come</i>
આવો!	āvo!	<i>may he come!</i>

Other forms of the present imperative are the same as the indefinite present, for example:

ઘેર જા!	gher jā!	<i>go home! (તું tum)</i>
---------	-----------------	----------------------------------

ઘેર જાઓ!	gher jāo!	<i>go home!</i> (તમે tame)
અંદર આવો!	aṃdar āvo!	<i>come in!</i> (તમે tame)
આપણે જઈએ!	āṇṇe jāie!	<i>let's go!</i>
ભગવાન એનું ભલું કરો!	Bhagvān enuṃ bhaluṃ karo!	<i>may God grant him good fortune!</i> (તેઓ teo)

Asking someone to do something

In order to ask someone to do something, you should use the future/polite imperative. This is formed by inserting the suffix જ **-j-** after the stem and before the personal endings ઈ **-e** and ઓ **-o** of the second person forms, for example:

આવવું	āvṃuṃ	<i>to come</i>
આવજે!	āvje!	<i>come!</i> (તું tun)
આવજો!	āvjo!	<i>please come!</i> (તમે tame)

There is also a third person form, which is rarely used in spoken Gujarati:

થજો! **thajo!** *may it happen so!*

Asking someone to do a favour

For very formal requests or asking for favours, a form will શે **śo** is used (this is the same form as the future, see Unit 4, grammar point 1) to give a future sense or simply to make very polite requests, for example:

મારા ઘેર આવશો!	mārā gher āvśo!	<i>would you please come to my house?</i> (તમે tame)
But: મારા ઘેર આવજો!	mārā gher āvjo!	<i>please come to my house</i> (તમે tame)

There is no equivalent of the expression *please* when making requests in Gujarati; the use of the જ **-j-** or શે **-śo** form is polite enough without needing an extra word. Politeness can also be expressed by using the particle જરા **jarā** *just, a little*, for example:

જરા મને ચોપડી આપો! **jarā mane copḍī āpo!** *just give me the book, won't you?*

Asking someone not to do something

Prohibitions (negative imperatives or commands) add ન **na**, નહિ **nahi** or નહીં **nahīm** to the forms given above, for example:

ઘેર નહિ જાઓ!	gher nahi jāo!	<i>don't go home!</i>
ઘેર ન જાઓ!	gher na jāo!	<i>don't go home!</i>
ઘેર ન જશો!	gher na jāśo!	<i>please don't go home!</i>

The negative મા **mā** is used in certain frequently occurring expressions, for example:

ચિંતા મા કરો! **ciṃtā mā karo!** *don't worry!*

Another type of prohibition is formed using the negative present form of the verb with ન **na**, નહિ **nahi** or નહીં **nahīm** instead of નથી **nathī**, for example:

ઘેર નહિ જતો! **gher nahi jato!** *don't go home!*

વાતચીત રે **vātcit 2**

તમારે કેટલાં ભાઈબહેન છે? **tamāre keṭlāṃ bhāibahen che?** *How many brothers and sisters do you have?*

Nalini Patel and Gopi Parekh are in a cafe on the Ealing Road discussing their families.

ગોપી	તમારે કેટલાં ભાઈબહેન છે?
Gopī	tamāre keṭlāṃ bhāibahen che?
નલિની	મારે એક મોટા ભાઈ અને એક નાનો ભાઈ છે.
Nalinī	māre ek moṭā bhāi ane ek nāno bhāi che.
ગોપી	એમનાં નામો શું છે?
Gopī	emnām nāmo śuṃ che?
નલિની	મોટા ભાઈનું નામ શૈલેશ છે અને નાના ભાઈનું નામ કમલેશ છે. મારે કોઈ બહેન નથી. તમારે એક જ બહેન છે ને?

Nalinī **moṭā bhāinūṃ nām Śaileś che ane nānā bhāinūṃ nām Kamleś che. māre koī bahen nathī. tamāre ek j bahen che ne?**

ગોપી ના, હું એકની એક દીકરી છું, પણ મારા કાકાનો દીકરો અમારી સાથે રહે છે. એનું નામ અનુજ છે.

Gopī **nā, huṃ eknī ek dīkrī chuṃ, paṇ māṛā kākāno dīkro amārī sāthe rahe che. enuṃ nām Anuj che.**

નલિની તમે સંયુક્ત કુટુંબમાં રહો છો?

Nalinī **tame saṃyukta kuṭumbmāṃ raho cho?**

ગોપી હા, અમારું મોટું ઘર છે તો ઠીક છે.

Gopī **hā, amāruṃ moṭuṃ ghar che, to ṭhīk che.**

નલિની કોઈ આવે છે! આ માણસ કોણ છે?

Nalinī **juo! koī āve che! ā māṇas koṇ che?**

ગોપી અનુજ છે. જુઓ, એની પાસે નવી ગાડી છે. ફાઈન છે ને? ચાલો, હું ઘેર જાઉં.

Gopī **Anuj che. juo, enī pāse navī gāḍī che. phāin che ne? cālo, huṃ gher jāuṃ.**

નલિની હું તમારી સાથે આવું?

Nalinī **huṃ tamārī sāthe āvūṃ?**

ગોપી જરૂર. કંઈ વાંધો નહિ. અમારે ત્યાં આવો ને?

Gopī **jarūr. kaṃī vāṃdho nahi. amāre tyāṃ āvo ne?**

નલિની મારી રાહ જોજો. ચાલો, આપણે તમારે ત્યાં જઈએ!

Nalinī **mārī rāh jojo. cālo, āṇṇe tamāre tyāṃ jāie!**

તમારે... છે **tamāre... che** you have

ભાઈબહેન (n.pl.) **bhāibahen** brothers and sisters

નામ (n.) **nām** name

મારે કોઈ બહેન નથી **māre koī bahen nathī** I don't have a sister

એકની એક દીકરી (f.) **eknī ek dīkrī** only child (female)

કાકા (m.pl.) **kākā** uncle

દીકરો (m.) **dīkro** son

સંયુક્ત કુટુંબ (n.) **saṃyukta kuṭumb** joint family

ઠીક **ṭhīk** OK

કોઈ આવે છે! **koī āve che!** someone's coming!

માણસ (m./n.) **māṇas** person

જુઓ! **juo!** look!

એની પાસે નવી ગાડી છે **enī pāse navī gāḍī che** he has a new car

ફાઈન **phāin** fine

તમારી સાથે **tamārī sāthe** with you

જરૂર **jarūr** certainly

કંઈ વાંધો નહિ **kaṃī vāṃdho nahi** no problem

મારી રાહ જોજો! **mārī rāh jojo!** wait for me!

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

૧ નલિનીને બે બહેનો છે.

1 **Nalinīne be baheno che.**

૨ ગોપીને બે ભાઈઓ છે.

2 **Gopīne be bhāio che.**

૩ નલિનીના કાકાના દીકરાનું નામ અનુજ છે.

3 **Nalinīnā kākānā dīkrānuṃ nām Anuj che.**

Answer the following questions.

૪ શૈલેશ અને કમલેશ કોણ છે?

4 **Śaileś ane Kamaleś koṇ che?**

૫ કોની પાસે નવી ગાડી છે?

5 **konī pāse navī gāḍī che?**

વ્યાકરણ vyākaraṇ

5 More irregular present verb forms

For the first explanation of this see page 72. Unit 2, point 8.

જોવું **jovuṃ** to see

Singular

First person	હું જોઉં છું	huṃ jouṃ chuṃ	<i>I see, am seeing</i>
Second person	તું જુએ છે	tuṃ jue che	<i>you see</i>

Third person	એ, તે, આ જુએ છે	e, te, ā jue che	<i>he/she/it sees</i>
Plural			
First person	અમે જોઈએ છીએ	ame joīe chīe	<i>we see</i>
	આપણે જોઈએ છીએ	āṇṇe joīe chīe	<i>we see</i>
Second person	તમે જુઓ છો	tame juo cho	<i>you see</i>
Third person	તેઓ જુએ છે	teo jue che	<i>they see</i>
Negative			
	જોતું નથી	jotum nathī	<i>does not see</i>

ધોવું **dhovum** to wash follows exactly the same pattern.

6 Pronouns with adverbials

In Unit 2, grammar point 3, you met the clitics માં **mām**, etc. While clitics are usually written as part of the word they govern (for example, બજારમાં **bajārmām** in the market), there is another group of words which function in a similar way but which are written separately from the word they govern. These are called adverbials (for example, પાસે **pāse** near and સાથે **sāthe** with). The variable ending નું **-num** may also be added to the independent form of the words the adverbial governs. This ending appears in the form ના **-nā**, ની **-nī** or ને **-ne**, according to the adverbial. Although many speakers use ના **-nā** with all of these adverbials, in written Gujarati the various forms must be used and so must be learnt with each new form. (see Appendix 2 for a full list of these adverbials – page 320). The corresponding possessive forms of the pronouns are also used, for example, મારા **mārā**, મારી **marī**, મારે **māre**:

ભાઈની સાથે આવો	bhāīnī sāthe āvo	<i>come with (your) brother</i>
એની સાથે આવો	enī sāthe āvo	<i>come with him</i>
મારી સાથે આવો	mārī sāthe āvo	<i>come with me</i>

In the case of nouns, the નું **-num** form can often be omitted, but the pronoun always has to take the appropriate form (એને **ene**, એની **enā**, એની **enī**, etc.), for example:

તે ભાઈ સાથે આવે છે	te bhāī sāthe āve che	<i>she is coming with (her) brother</i>
Or: તે ભાઈની સાથે આવે છે	te bhāīnī sāthe āve che	<i>she is coming with her brother</i>
But: તે એની સાથે આવે છે	te enī sāthe āve che	<i>she is coming with him</i>

Words which describe the action of the verb or are associated more closely with the verb are called adverbs, such as the English *he runs quickly*. The adverbial forms in Gujarati can also function as adverbs, for example:

આપણે સાથે બજારે જઈએ છીએ **āṇṇe sāthe bajāre jāie chīe** *we are going to the market together*

7 Expressions for to have

Gujarati does not have a verb *to have* and so expresses possession in a variety of ways. The main distinction is between having things that are movable and those that involve a more permanent relationship.

(a) In the case of movable objects ની પાસે **nī pāse** is used, for example:

મારી પાસે પૈસા છે **mārī pāse paisā che** *I have money*

(b) In the case of immovable objects (for example, houses), relatives and parts of the body, a form with **num** may be used which agrees with the thing possessed, or a **ne** form of the possessor may be used, for example:

એનું એક મોટું ઘર છે	enum ek motum ghar che	<i>she/he has a big house</i>
એને બે છોકરા છે	ene be chokrā che	<i>she/he has two boys</i>

In the first and second persons, a form ending in **āre** of the pronominal adjective (મારે **māre** from મારું **mārum**, etc.) is used more often than the ને **ne** form (મને **mane**), for example:

મારે બે છોકરા છે **māre be chokrā che** *I have two boys*

These મારે **māre** forms are used idiomatically with ત્યાં **tyām** *there* in the sense of *one's house*, for example:

અમારે ત્યાં આવો! **amāre tyām āvo!** *come to our house!*
હું એને ત્યાં રહું છું **hum ene tyām rahum chum** *I am staying at her place*

8 Note on કોઈ **koi** and કંઈ **kañi**

(a) There are three adjectives used in the singular in Gujarati to mean *some* or *any*. These are: કોઈ **koī** *some, any*, કંઈ **kañi** *some, any*, કશું **kaśum** *any (at all)*. Only કશું **kaśum** is variable. Some speakers prefer to use either કોઈ **koī**, કંઈ **kañi** all the time, whereas others use કોઈ **koī** when referring to people and કંઈ **kañi** when describing things, and others use કંઈ **kañi** only in agreement with neuter nouns. કશું **kaśum** is used mainly in negatives. For example:

હું કોઈ દિવસ બજારમાં **hum koī divas bajārmām** *I never go to*
નથી જતી **nathī jatī** *the market*
કોઈ સ્ત્રી તમારી રાહ **koī strī tamārī rāh jue che** *some woman*
જુએ છે? **juāe che?** *is waiting*
તમારી પાસે કંઈ ચોપડી **tamārī pāse kañi copḍī** *have you got a*
છે? **che?** *book with*
મારે કોઈ કામ નથી **māre koī kām nathī** *I've not got*
māre kañi kām nathī *any work*
મારે કંઈ કામ નથી **māre kañi kām nathī** *I've not got*
kañi kām che? *any work*
કંઈ કામ છે? **kañi kām che?** *is there any*
kañi kām che? *work; may*
kañi kām che? *I help you?*

તે કશું કામ નથી કરતો **te kaśum kām nathī** *he doesn't do*
karto *any work*

(b) These three forms are also used as pronouns, meaning *someone, something, anyone, anything*. Here, કોઈ **koī** is used for animates and કંઈ **kañi** for inanimates. For example:

કોઈ બારણા પાસે છે? **koī bārṇā pāse che?** *is there someone*
koī bārṇā pāse che? *at the door?*
કંઈ નહિ **kañi nahi** *that's nothing, it's*
kañi nahi *all right*
મેજ પર શું છે? - કંઈ નથી **mej par śum che?** *what's on the*
- kañi nathī *table? Nothing*
કોઈ છે? **koī che?** *is anyone there?*

(c) These forms are not used in the plural, although a reduplicated form કોઈ કોઈ **koī koī** is used with animates and inanimates, for example:

કોઈ કોઈ માણસો અહીં છે **koī koī māṇaso** *some people are*
ahim che *here*
કોઈ કોઈ વાર તે આવે છે **koī koī vār te āve che** *he comes*
koī koī vār te āve che *sometimes*

Otherwise, કેટલાંક **keṭlāṅk** *some, quite a few* and થોડાંક **thoḍāṅk** *some, not many* are used. These behave like variable adjectives before their **-k** endings, for example:

કેટલાક માણસો ત્યાં હતા **keṭlāk māṇaso** *some people were there*
tyām hatā
થોડાક માણસો ત્યાં હતા **thoḍāk māṇaso** *a few people were there*
tyām hatā

અભ્યાસ **abhyās**

A traditional Gujarati house uses space quite differently from a modern house. The important division is into private and public space, the private rear or inner rooms being used by women and

family members. Outsiders, especially men, are not usually admitted to the inner rooms. For the family members, there is no private space; people do not have their own bedrooms. The men of the house sleep in one area, the women in another. In modern houses, space is used more like a European house to a greater or lesser degree.

For a detailed study of the traditional wooden houses of Gujarat, see Useful sources page 6 *Haveli, Wooden Houses and Mansions of Gujarat*.

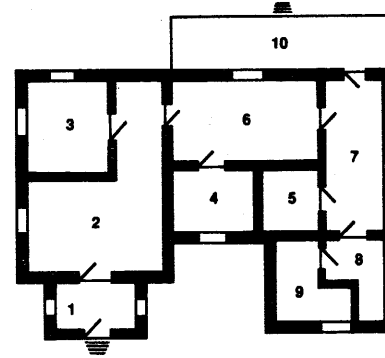
ઓટલો (m.) **oṭlo** verandah at the front of a house
પડસાળ (f.) **paḍsāl** room at the front of a house in front of the
ઓરડો **orḍo** (usually with a swing)
ઓરડો (m.) **orḍo** room (traditionally a rear room)
ચોક (m.) **cok** internal courtyard

Modern names include:

સૂવાનો ઓરડો (m.) **sūvāno orḍo** bedroom
બેઠક (f.) **beṭhak** living room
રહેવાનો ઓરડો (m.) **rahevāno orḍo** living room
રસોડું (n.) **rasoḍuṃ** kitchen
નાહવાનો ઓરડો (m.) **nāhvāno orḍo** bathroom

A Answer the following questions in Gujarati about the house in this drawing.

- ૧ આ ઘર કેવું છે?
- 1 **ā ghar kevuṃ che?**
- ૨ એ મોટું છે?
- 2 **e moṭuṃ che?**
- ૩ કેટલા ઓરડા છે?
- 3 **keṭlā orḍā che?**
- ૪ ઓરડાઓનાં નામો શું છે?
- 4 **orḍāonām nāmo śuṃ che?**
- ૫ તમને આ ઘર ગમે છે?
- 5 **tamne ā ghar game che?**

B Write out and correct the following sentences.

- ૧ હું તારો ભાઈને સાંભળું છું.
- 1 **huṃ tāro bhāine sāmbhaḷuṃ chuṃ.**
- ૨ એ મારું સારું લાગે છે.
- 2 **e māruṃ sāruṃ lāge che.**
- ૩ આ ઘર મારી પત્નીને નથી ગમતી.
- 3 **ā ghar māri patnīne nathī gamtī.**
- ૪ મારે ઓછા પૈસા મળે છે.
- 4 **māre ochā paisā maḷe che.**
- ૫ મારું ઘરમાં ચોર ઓરડા છે.
- 5 **māruṃ ghar māṃ cār orḍā che.**

ઓછું **ochuṃ** few, less, insufficient

C The following dialogue between Anahita and Shobha has been jumbled up. Write it out in the correct order.

- અનાહિતા મને ખબર છે. મારી પાસે થોડા પૈસા છે.
Anāhitā **mane khabar che. māri pāse thoḍā paisā che.**
- શોભા શહેરના બજારમાં વેપારીઓ સારો પણ મોંઘો માલ રાખે છે.
Śobhā **śahernā bajārmāṃ vepāriō sāro paṇ moṃgho māi rākhe che.**
- અનાહિતા કેમ નહીં? ચાલો જઈએ!
Anāhitā **kem nahīṃ? cālo jāie!**
- શોભા આજે મારે કંઈ કામ નથી. હું તારી સાથે આવું?
Śobhā **āje māre kaṃī kaṃ nathī. huṃ tāri sāthe āvuṃ?**
- અનાહિતા હું બજારે જાઉં છું.
Anāhitā **huṃ bajāre jāuṃ chuṃ.**
- શોભા ક્યાં જાય છે અનાહિતા?
Śobhā **kyāṃ jāy che Anāhitā?**

વેપારીઓ સારો પણ મોંઘો માલ રાખે છે **vepāriō sāro paṇ moṃgho māi rākhe che** the merchants keep nice but expensive goods

D You have just started to learn Gujarati and you want to practise speaking with Viren. Complete your part of the dialogue.

Say hello to Viren

વિરેન મજામાં. કેમ, સ્ટીવ, તમે ગુજરાતી શીખો છો?

Viren **majāmām. kem, Stiv, tame gujarātī śikhō cho?**

Say yes, you are learning Gujarati. Say it's very difficult.

ના, સહેલું છે! તમને ગુજરાતી ગમે છે?

Viren **nā, saheluṃ che! tamne gujarātī game che?**

Ask him what he is saying. Say you don't understand.

Ask him to speak slowly.

તમને ગુજરાતી ગમે છે?

Viren **tamne gujarātī game che?**

Say you like it very much indeed.

શીખવું **śikhvuṃ** to learn

સહેલું **saheluṃ** easy

અઘરું **aghruṃ** difficult, hard

ધીમે **dhīme** slowly

E Make commands and requests using the following sentences. Use the following example to guide you.

મારો દીકરો બજારે જાય છે, દીકરા,...!

māro dikro bajāre jāy che, dikrā,...!

Becomes: દીકરા, બજારે જા!

dikrā, bajāre jā!

૧ દીપકભાઈ મારે ત્યાં આવે છે. દીપકભાઈ,...!

૧ **Dīpakbhāī māre tyām āve che. Dīpakbhāī,...!**

૨ શોભા કામ કરે છે. શોભા,...!

૨ **Śobhā kām kare che. Śobhā...!**

૩ આનલ અને ઉદિતા મારી વાત સાંભળે છે. આનલ અને ઉદિતા....!

૩ **Ānal ane Uditā mārī vāt sām̄bhaḷe che. Ānal ane Uditā...!**

૪ રચનાબેન મને સામાન આપે છે. રચનાબેન, જરા...!

૪ **Racnāben mane sāmān āpe che. Racnāben, jarā...!**

૫ નીલા ઘેર નથી જતી. નીલા...!

૫ **Nīlā gher nathī jatī. Nīlā,...!**

F Change the following sentences to include કોઈ **koī**, કંઈ **kaṃī**, કશું **kaśuṃ**, કેટલાંક **keṭlāṃk** instead of the underlined form. Use the following example to guide you.

તમને આ ચોપડી ગમે છે?

tamne ā copḍī game che?

Becomes: તમને કોઈ ચોપડી ગમે છે?

tamne koī copḍī game che?

૧ દુકાનમાં એ મળતું નથી.

૧ **dukānmām e maḷtuṃ nathī.**

૨ આ કામ રહે છે?

૨ **ā kām rahe che?**

૩ આ લોકોને શહેર ગમે છે.

૩ **ā lokone śaher game che.**

૪ આ દહાડે મારે ત્યાં આવજો!

૪ **ā dahāḍe māre tyām āvjo!**

૫ તે ખૂબ અભ્યાસ કરતો નથી.

૫ **te khūb abhyās karto nathī.**

— સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** —

મહેર અને ફિરદોસ મિસ્ત્રી શિક્ષકો છે. એમને એક દીકરો અને એક દીકરી છે. દીકરાનું નામ રેશાદ છે અને દીકરીનું નામ અનાહિતા છે. તેઓ નાનાં છે અને નિશાળે જાય છે.

તેઓ મુંબઈમાં રહે છે. એમનું મકાન ઘણું નાનું છે પણ શહેરમાં જ છે. મુંબઈમાં ઘણા લોકો શહેરથી દૂર રહે છે કારણ કે શહેરનાં મકાનો બહુ મોંઘાં છે. મકાન બહુ સારું છે. એમાં બે સૂવાના ઓરડા, એક રહેવાનો ઓરડો, નાનું રસોડું અને નાહવાનો ઓરડો છે.

Maher ane Phirdos Mistrī śikṣako che. emne ek dīkro ane ek dīkrī che. dīkrānuṃ nām Reśād che ane dīkrīnuṃ nām Anāhitā che. teo nānām che ane nisāle jāy che.

teo Muṃbāimām rahe che. emnuṃ makān ghaṇuṃ nānuṃ che paṇ śahermām j che. Muṃbāimām ghaṇā loko śaherthī dūr rahe che kāraṇ ke śahernām makāno bahu moṃghām che. makān bahu sārūṃ che. emām be sūvānā orḍā, ek rahevāno orḍo, nānuṃ rasoḍuṃ ane nāhvāno orḍo che.

Answer the following questions.

- ૧ આ મકાનમાં કેટલા માણસો રહે છે?
- 1 ā makānmām keṭlā māṇaso rahe che?
- ૨ મહેર અને ફિરદોસ શું કામ કરે છે?
- 2 Maher ane Phirdos śuṃ kām kare che?
- ૩ એમના દીકરાનું નામ શું છે?
- 3 emnā dīkrānuṃ nām śuṃ che?
- ૪ અનાહિતાને કેટલી બહેનો છે?
- 4 Anāhitāne keṭlī baheno che?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ gujarāt ane gujārati

Many Gujaratis live in joint families, that is families where more than two generations live together. Traditionally, after marriage a woman goes to live in her husband's house with his parents and his brothers and sisters. His brothers' wives also live with them, but his sisters will leave home when they are married. In this way, it is common to find not only several generations, but also many brothers and cousins living under one roof. Since cousins are brought up together, they call one another brothers and sisters, although they may distinguish between *real* brothers and sisters and *cousin-brothers* and *cousin-sisters*.

4

આપણે શું કરીશું? ĀPNE ŚUṃ KARĪŚUṃ?

What shall we do?

In this unit you will learn how to

talk about future events

say you are hungry and thirsty and talk about what you like to eat

talk about clothes

વાતચીત ૧ vātcīt 1

અમદાવાદ Amdāvād Ahmadabad

Prabodh and his daughter Leena are talking about their forthcoming visit to Ahmadabad.

પ્રબોધ

કાલથી મને થોડા દિવસની રજા મળશે. આવતી કાલે આપણે અમદાવાદ જઈશું.

Prabodh

kālthī mane thoḍā divasnī rajā maṇše. āvtī kāle āpṇe Amdāvād jāīśuṃ.

- લીના કેવી રીતે જઈશું? આપણે ટ્રેનમાં જઈશું?
Līnā **kevi rite jāisūm? āṇṇe tṛenmām jāisūm?**
 પ્રબોધ તારો ભાઈ આજે મુંબઈથી આવશે. આવતી કાલે આપણે સાથે ટ્રેનમાં જઈશું.
- Prabodh** **tāro bhāī āje Mumbāīthī āvse. āvtī kāle āṇṇe sāthe tṛenmām jāisūm.**
- લીના આપણે અમદાવાદમાં શું કરીશું? આપણે શાંતામાસી અને વિનોદમામાને ત્યાં રહીશું?
Līnā **āṇṇe Amdāvādmām śum karīśum? āṇṇe Śāntā-māsī ane Vinodmāmāne tyām rahīśum?**
 પ્રબોધ હા, જરૂર. હું તને અમદાવાદ બતાવીશ. તને ખબર છે કે હું ત્યાં વિદ્યાર્થી હતો? શહેરમાં ઘણાં જૂનાં જૂનાં મકાનો છે અને મોટી મોટી દુકાનો વગેરે છે. નદી પણ છે. તું એનું નામ જાણે છે.
- Prabodh** **hā, jarūr. huṃ tane Amdāvād batāvīs. tane khabar che ke huṃ tyām vidyārthī hato? śahermām ghaṇām jūnām jūnām makāno che ane moṭī moṭī dukāno vagere che. nadī paṇ che. tuṃ enuṃ nām jāṇe che?**
- લીના હા, સાબરમતી છે. ગાંધીજીનો આશ્રમ એના પર છે. તમે મને ત્યાં લઈ જશો?
Līnā **hā, Sābarmatī che. Gāndhījīno āśram enā par che. tame mane tyām laī jāśo?**
 પ્રબોધ હા, હું લઈ જઈશ! ખૂબ મજા આવશે.
- Prabodh** **hā, huṃ laī jāīś! khūb majhā āvse.**
- લીના મા નહિ આવે?
Līnā **Mā nahi āve?**
 પ્રબોધ એને ઈસ્પિતાલમાં થોડું કામ રહે છે. તે થોડા દિવસો પછી આવશે. ત્યારે આપણે સૌરાષ્ટ્રમાં ફરવા જઈશું. ચાલો, સામાન તૈયાર કર!
- Prabodh** **ene ispitālmām thoḍuṃ kāṃ rahe che. te thoḍā divaso pachī āvse. tyāre āṇṇe Saurāśṭramām pharvā jāisūm. cālo, sāmān taiyār kar!**

રજા (f.) **rajā holiday**

આવતી કાલ (f.) **āvtī kāl tomorrow**

આપણે જઈશું **āṇṇe jāisūm we shall go**

કેવી રીતે **kevi rite in what way, manner**

ટ્રેનમાં **tṛenmām by train**

આવશે **āvse he/she/it will come**
 સાથે **sāthe together**
 આપણે શું કરીશું? **āṇṇe śum karīśum? what shall we do?**
 આપણે રહીશું? **āṇṇe rahīśum? shall we stay?**
 માસી (f.) **māsī aunt (mother's sister)**
 મામા (m.p.) **māmā uncle (mother's brother)**
 હું બતાવીશ **huṃ batāvīs I shall show you**
 તને ખબર છે કે... **tane khabar che ke... you know that...**
 જૂનાં જૂનાં **jūnām jūnām very old**
 વગેરે **vagere etc.**
 નદી (f.) **nadī river**
 તું જાણે છે? **tuṃ jāṇe che? do you know?**
 સાબરમતી **Sābarmatī Sabarmati (name of a river)**
 ગાંધીજી **Gāndhiji 'Mahatma' Gandhi**
 આશ્રમ (m.) **āśram ashram**
 તમે મને ત્યાં લઈ જશો? **tame mane tyām laī jāśo? will you take me there?**
 ખૂબ મજા આવશે **khūb majhā āvse it will be great fun**
 મા (f.) **Mā Mum**
 એને ઈસ્પિતાલમાં થોડું કામ રહે છે **ene ispitālmām thoḍuṃ kāṃ rahe che she has a little work left in the hospital**
 થોડા દિવસો પછી **thoḍā divaso pachī after a few days**
 ત્યારે **tyāre then**
 સૌરાષ્ટ્ર (n.) **Saurāśṭra Saurashtra, peninsular Gujarat**
 આપણે ફરવા જઈશું **āṇṇe pharvā jāisūm we shall tour around**
 તૈયાર **taiyār kar! get ready**

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ આ લોકો ગાડીમાં અમદાવાદ જશે.
- ૧ **ā loko gādīmām Amdāvād jāśe.**
- ૨ અમદાવાદમાં તેઓ લીનાના કાકાને ત્યાં રહેશે.
- ૨ **Amdāvādmām teo Līnānā kākāne tyām raheśe.**
- ૩ લીનાની મા અમદાવાદ નહિ આવશે.
- ૩ **Līnānī mā Amdāvād nahi āvse.**

Answer the following questions.

- ૪ લીના અમદાવાદમાં શું કરશે?
- ૪ **Līnā Amdāvādmām śum karśe?**

૪ પ્રબોધને લાગે છે કે લીનાને અમદાવાદ ગમશે?

5 Prabodhne laḡe che ke Lināne Amdāvād gamśe?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

1 The future tense

The future tense, as its name implies, is used for talking about future actions (*I shall go, he will see, etc.*). It is formed in Gujarati by adding a set of future endings to the verbal stem, for example:

Infinitive:	કરવું	kar-vuṃ	<i>to do, to make</i>
Stem:	કર	kar-	
Future:	કરીશ	kar-iś	<i>I shall do</i>

Singular

First person	હું કરીશ	huṃ kariś	<i>I shall do, make</i>
Second person	તું કરશે	tuṃ karśe	<i>you will do</i>
Third person	એ, તે કરશે	e, te karśe	<i>he/she/it will do</i>
	આ કરશે	ā karśe	<i>he/she/it will do</i>

Plural

First person	અમે કરીશું	ame kariśuṃ	<i>we shall do</i>
	આપણે કરીશું	āṇṇe kariśuṃ	<i>we shall do</i>
Second person	તમે કરશો	tame karśo	<i>you will do</i>
Third person	તેઓ, તે કરશે	teo, te karśe	<i>they will do</i>

In order to form negatives, the future uses નહિ **nahi** or ન **na** not, for example:

હું નહિ/ન કરીશ **huṃ nahi/na kariś** *I shall not do*

(a) Verbs which have more than one stem (irregular present

tenses) use the following stems in the future:

જવું **javuṃ** to go uses જ **ja-**, for example:

હું જઈશ	huṃ jaīś	<i>I shall go</i>
તે જશે	te jaśe	<i>he/she/it will go</i>

થવું **thavuṃ** to be uses થ **tha-**, for example:

હું થઈશ	huṃ thaīś	<i>I shall be</i>
તે થશે	te thaśe	<i>he/she/it will be</i>

જોવું **jovuṃ** to see uses જો **jo-**, for example:

હું જોઈશ	huṃ joīś	<i>I shall see</i>
તે જોશે	te jośe	<i>he/she/it will see</i>

(b) Irregular present tenses which have a special stem with એ e- before consonants in the present (રહેવું **rahevum**, કહેવું **kahevum**, લેવું **levum**), use both their stem forms in the same way in the future tense:

લેવું **levum** to carry, to take has લે **le-** before consonants and લ **la-** before vowels, for example:

હું લઈશ	huṃ laiś	<i>I shall take</i>
તે લેશે	te leśe	<i>he/she/it will take</i>

કહેવું **kahevum** to say has કહે **kahe-** before consonants and કહ **kah-** before vowels, for example:

હું કહીશ	huṃ kahiś	<i>I shall say</i>
તે કહેશે	te kaheśe	<i>he/she/it will say</i>

રહેવું **rahevum** to live, to stay has રહે **rahe-** before consonants and રહ **rah-** before vowels, for example:

હું રહીશ	huṃ rahiś	<i>I shall stay</i>
તે રહેશે	te raheśe	<i>he/she/it will stay</i>

(c) The future of the verb to be is formed from હોવું **hovum**, which is a different verb from the present છે **che**, etc., for example:

હું હોઈશ	huṃ hoīś	<i>I shall be</i>
તે હશે	te haśe	<i>he/she/it will be</i>

The future tense is used to refer to future action, to express prob-

ability or supposition and for the future imperative (see Unit 3, grammar point 4b). For example:

તે કાલે આવશે	te kāle āvśe	<i>he will come tomorrow</i>
તે ઘેર હશે	te gher haśe	<i>he must be at home</i>
મારે ત્યાં ચા પીવા આવશે	māre tyām cā pīvā āvśo	<i>please come to my house for tea</i>

2 Expressions of purpose

The invariable ending વા **-vā** (the stem form of the infinitive ending વું **-vum**) is added to a verbal stem to express intention or purpose, for example:

તે ફરવા જાય છે	te pharvā jāy che	<i>she is going for a walk</i>
હું ભાઈને મળવા જાઉં છું	hum bhāine maļvā jāum chum	<i>I am going to meet my brother</i>

The adverbial (see Unit 3, grammar point 6) (ને) માટે **(ne) māte** for the sake of, in order to is occasionally used after the વા **-vā** form, for example:

તેઓ ગાંધીજીનો આશ્રમ જોવા માટે અમદાવાદ જશે **teo Gaṁdhijīno āśram jovā māte Amdāvād jāśe** *they will go to Ahmadabad in order to see Gandhi's ashram*

3 કે ke and એમ em

Direct speech is the term used when what was actually said is reproduced. In English, direct speech is usually given within inverted commas, for example:

'Tomorrow we shall go to Ahmadabad,' said Prabodh.

Indirect, or reported, speech, is the term used when somebody reports what someone else has said. For example:

Prabodh said that tomorrow they would go to Ahmadabad.

You can see that in this example several changes have been made to the original speech: *they* for *we*, *would* for *shall*. However, in Gujarati reported speech is the same as direct speech and is introduced by કે **ke** that or followed by એમ **em** thus.

Examples of કે **ke** introducing reported speech:

તેને ખબર છે કે આપણે આવીશું **tene khabar che ke āṇṇe āviśum** *he knows that we will come*
મને લાગે છે કે તે આવશે **mane lāge che ke te āvśe** *I think that he will come*

એમ **em** thus, etc. is used when the reported speech is given first, for example:

તમે શું કરો છો, એમ આ માણસોને પૂછીએ **tame śum karo cho, em ā māṇasone pūchīe** *let us ask these people what they are doing*
નહિ જા, એમ નોકરને કહો **nahi jā, em nokarne kaho** *tell the servant not to go.*

As you can see from these sentences, the reported speech is what was actually said, and the word for word translation of the last two sentences is: *what are you doing thus let us ask these people and do not go! thus tell the servant.*

4 Repetition

Repetition of a word can serve several functions in Gujarati. Two frequent uses are as follows.

(a) The repetition of an adjective, usually with plural forms, emphasises its intensity and can be translated into English as *very*, for example:

મોટી મોટી દુકાનો **moṭī moṭī dukāno** *very big shops*

(b) The repetition of pronouns suggests variety in the example below:

શું શું લેશે? **śum śum leśo?** *what things will you take?*

વાતચીત ૨ vātcī 2

તમને ગુજરાતી ખોરાક ભાવે છે? **tamne gujarātī khorāk bhāve che? Do you like Gujarati food?**

Asish invites his English friend Steve to eat with him.

- આશિષ **Āśiṣ** મોડું થાય છે. મને ભૂખ લાગે છે. સ્ટીવ, તમે મારે ત્યાં જમવા આવશો? **moḍuṃ thāy che. mane bhūkh lāge che. Sṭīv, tame māre tyāṃ jamvā āvśo?**
- સ્ટીવ **Sṭīv** હું જરૂર આવીશ. મને ગુજરાતી ખોરાક બહુ ભાવે છે, પણ ખાવાનું કોણ તૈયાર કરશે?
- આશિષ **Āśiṣ** **huṃ jarūr āvīś. mane gujarātī khorāk bahu bhāve che, paṇ khāvānuṃ koṇ taiyār karśe?**
- આશિષ **Āśiṣ** હું પોતે ખાવાનું તૈયાર કરીશ. તમને ખબર ન હતી કે હું હમેશાં મારું પોતાનું ખાવાનું તૈયાર કરું છું? તમે શાકાહારી છો?
- સ્ટીવ **Sṭīv** ના, હું માંસાહારી છું, પણ મને શાકાહારી ખાવાનું બહુ જ ભાવે છે.
- આશિષ **Āśiṣ** **huṃ māṃsāhārī chuṃ, paṇ mane śākāhārī khāvānuṃ bahu j bhāve che.**
- આશિષ **Āśiṣ** ભલે. કંઈ વાંધો નહિ. હું શાક, રોટલી અને દાળભાત વગેરે જલદી બનાવીશ. તમને કંઈ જાતની મીઠાઈ ભાવે છે?
- સ્ટીવ **Sṭīv** **bhale. kaṃī vāṃdho nahi. huṃ śāk, roṭlī ane dāḷbhāt vagere jaldī banāvīś. tamne kaī jātnī mīṭhāī bhāve che?**
- સ્ટીવ **Sṭīv** હું મીઠાઈ નથી ખાતો. મને ખાંડ નથી ભાવતી. હું ખાંડ વગરની ચા પણ પીઉં છું.
- આશિષ **Āśiṣ** **huṃ mīṭhāī nathī khāto. mane khāṃḍ nathī bhāvī. huṃ khāṃḍ vagarnī cā paṇ pīuṃ chuṃ.**

- આશિષ **Āśiṣ** **huṃ dūdh lai āvuṃ? rasodāmām tājuṃ dūdh che.**
- સ્ટીવ **Sṭīv** હા, દૂધ લઈ આવજો.
- આશિષ **Āśiṣ** **hā, dūdh lai āvjo.**
- આશિષ **Āśiṣ** ચાલો, આપણે હાથ ધોઈએ અને જમીએ. તે પછી આપણે ફરવા જઈશું. **cālo, āṇṇe hāth dhoīe ane jamīe. te pachī āṇṇe pharvā jāīsum.**

મોડું થાય છે **moḍuṃ thāy che it's getting late**
 મને ભૂખ લાગે છે **mane bhūkh lāge che I'm hungry**
 જમવું **jamvuṃ to eat, to dine**
 મને ભાવે છે **mane bhāve che I like (food, drink)**
 ખોરાક (m.) **khorāk food (cuisine, style of food)**
 ખાવાનું (n.) **khāvānuṃ food**
 પોતે **pote oneself, self**
 હમેશાં **hamesāṃ always**
 પોતાનું **potānuṃ one's own/own**
 શાકાહારી **śākāhārī vegetarian**
 માંસાહારી **māṃsāhārī non-vegetarian**
 શાક (n.) **śāk vegetable**
 રોટલી (f.) **roṭlī bread**
 દાળભાત (f.) **dāḷbhāt rice and lentils**
 જલદી **jaldī quickly, soon**
 બનાવું **banāvuṃ make, do**
 કંઈ જાતની મીઠાઈ **kaī jātnī mīṭhāī? what kind of sweets?**
 ખાવું **khāvūṃ to eat**
 ખાંડ (f.) **khāṃḍ sugar**
 ખાંડ વગરનું **khāṃḍ vagarṇuṃ sugarless**
 પીવું **pīvuṃ to drink**
 તાજું દૂધ **tājuṃ dūdh fresh milk**
 હાથ (m.) **hāth hand, arm**

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- આશિષને ભૂખ લાગતી નથી.
- 1 **Āśiṣne bhūkh lāgtī nathī.**
- સ્ટીવને ગુજરાતી ખોરાક નથી ભાવતી.
- 2 **Sṭīvne gujarātī khorāk nathī bhāvī.**

૩ સ્ટીવને ખાંડ ભાવે છે.

3 **Stīvne khāṃḍ bhāve che.**

Answer the following questions.

૪ આશિષ કઈ જાતનું ખાવાનું બનાવશે?

4 **Āśiṣ kaī jātnuṃ khāvānuṃ banāvše?**

૫ સ્ટીવ શું પીએ છે?

5 **Stīv śuṃ pīe che?**

વ્યાકરણ vyākaraṇ

5 The reflexive pronoun

The form of the pronoun used to mean *oneself*, etc. is called the reflexive pronoun. Its Gujarati form, પોતે **pote self**, is used to give emphasis, for example:

હું પોતે **huṃ pote I myself**

તે પોતે **te pote he himself/she herself**, etc.

હું પોતે રોટલી બનાવીશ **huṃ pote roṭlī banāvīś I shall make the breads myself**

There is also a variable adjective પોતાનું **potānuṃ one's own**, which is used mainly to avoid ambiguity in sentences, for example:

તે પોતાને ગામ જાય છે **te potāne gām jāy che she is going to her own village** (i.e. not her husband's village)

એ એની પોતાની ગાડી છે **a enī potānī gāḍī che this is his own car** (i.e. not one that he has borrowed)

There is also a form, પોતપોતાનું **potpotānuṃ** which is used to mean *each to his/her own*, for example:

બધા લોકો પોતપોતાને ઘેર જાય છે **badhā loko potpotāne gher jāy che everyone is going to his own home**

6 More impersonal verbs

In Unit 3, grammar point 2 some impersonal verbs were introduced, including ગમવું **gamvuṃ to like**, લાગવું **lāgvuṃ, to seem, occur to**, etc. Here you will meet some more frequently used impersonal verbs.

ભાવવું **bhāvvuṃ to like** (only used for food), for example:

તમને ગુજરાતી ખોરાક ભાવે છે? **tamne gujarātī khorāk bhāve che?**
do you like Gujarati food?

આવડવું **āvadvuṃ to know (how to), to understand**, for example:

મને ગુજરાતી આવડે છે **mane gujarātī āvaḍe che I understand Gujarati**

However, you should note that if you want to say you know how to do something, the verb which describes the thing you know how to do adds a form in તાં **-tām** to the root of the verb, for example:

Infinitive	વાંચવું	vāncvuṃ to read
Root	વાંચ-	vānc-
તાં tām form	વાંચતાં	vānc-tām

So: મને ગુજરાતી વાંચતાં આવડે છે પણ હિંદી વાંચતાં નથી આવડતું **mane gujarātī vānc-tām āvaḍe che paṇ hiṃdī vānc-tām nathī āvaḍtuṃ I know how to read Gujarati but I don't know how to read Hindi**

Some verbs have personal and impersonal forms with different meanings.

(a) Both forms of મળવું **maḷvuṃ** have been given (Unit 3), personal *to meet*, impersonal *to be found, get*, for example:

એને બહુ પૈસા નથી મળતા	ene bahu paisā nathī	<i>he doesn't earn</i>
	maḷtā	<i>much money</i>
એ બહેનને મળવા જાય છે	e bahenne maḷvā jāy	<i>she is going to</i>
	che	<i>meet her</i>
		<i>sister</i>

(b) You met impersonal forms of લાગવું **lāgvuṃ** to seem, strike, feel in Unit 3, and in this unit it has been used to express hunger and thirst, for example:

મને ભૂખ લાગે છે	mane bhūkh lāge che	<i>I feel hungry</i>
મને તરસ લાગે છે	mane taras lāge che	<i>I feel thirsty</i>

It is also used to express feeling hot, tired, etc. For example:

આજે ગરમી લાગે છે ને?	āje garmī lāge che ne?	<i>it's hot today, isn't it?</i>
છોકરીને થાક લાગે છે	chokrine thāk lāge che	<i>the girl feels tired</i>

It also has a personal form meaning to begin, for example:

હું કામ કરવા લાગું? **huṃ kām karvā lāguṃ?** *shall I start to do some work?*

(c) The verb ચાલવું **cālvuṃ** (personal to walk - Unit 2) is used impersonally to mean to be all right, for example:

એમ નહિ ચાલે	em nahi cāle	<i>that won't do</i>
ચાલે તો એમ	cāle to em	<i>that's all right</i>

(d) The verb પડવું **paḍvuṃ** has a personal form to fall, for example:
ફળ ઝાડ પરથી પડે છે **phaḷ jhāḍ parthī paḍe che** *the fruit falls from the tree*

Its impersonal meaning is to fall to someone, to happen, for example:

તમને ખબર પડે છે? **tamne khabar paḍe che?** *do you know about this?*

It also has another impersonal use as a verb of necessity. You will learn about it in Unit 5.

(e) The only other common verb used impersonally is ફાવવું **phāvvuṃ** (whose personal form to succeed is rare) meaning to be suitable, for example:

આ તમને ફાવે છે? **ā tamne phāve che?** *is this to your liking?*

7 to know

You have now met four ways of saying to know in Gujarati.

(a) ખબર **khabar** to know (something), for example:

મને ખબર છે કે નીલા ભારતમાં છે **mane khabar che ke Nīlā Bhāratmām che** *I know that Neela is in India*
તમને ખબર છે? **tamne khabar che?** *do you know about this?*

(b) જાણવું **jāṇvuṃ** to know, to have knowledge, for example:

હું જાણું છું કે નીલા ભારતમાં છે **huṃ jāṇuṃ chuṃ ke Nīlā Bhāratmām che** *I know that Neela is in India*

(c) આવડવું **āvāḍvuṃ** to know (how to do something)

મને ગુજરાતી લખતાં આવડે છે **mane gujarātī lakhtām āvaḍe che** *I know how to write Gujarati*

(d) ઓળખવું **oḷakhvuṃ** to know, to be acquainted with

હું નીલાને ઓળખું છું **huṃ Nīlāne oḷakhuṃ chuṃ** *I know Neela*

અભ્યાસ abhyās

Here is a page from Javed's diary.

21 September

રજા! સવારે મને બપોરે હું ઘેર જ રહીશ. સાંજે હું વીરેનને મળવા બજારે જઈશ. તે પછી આપણે અક્ષયને ત્યાં જઈશું. મને લાગે છે કે અક્ષયને શાકાહારી બાવાનું બનાવતાં બરાબર આવડે છે. તે પછી આપણે સાથે ફરવા જઈશું. ખૂબ મજા આવશે!

rajā! savāre ane bapore huṃ gher j rahīś. sāmje huṃ Virenne maḷvā bajāre jaīś. te pachī āṇe Akṣayne tyāṃ jaīśuṃ. mane lāge che ke Akṣayne śākāhārī khāvānuṃ banāvtām barābar āvaḍe che. te pachī āṇe sāthe pharvā jaīśuṃ. khūb majhā āvśe!

A Answer the following questions in Gujarati about what Javed is going to do tomorrow.

- ૧ કાલે જાવેદ શું કરશે?
- 1 **kāle Jāved śuṃ karśe?**
- ૨ કાલે સાંજે તે ઘેર જ રહેશે? તે કોઈને ત્યાં જશે?
- 2 **kāle sāmje te gher j raheśe? te koīne tyāṃ jaśe?**
- ૩ તેને રજા મળશે?
- 3 **tene rajā maḷśe?**
- ૪ તે શું ખાસે? ક્યાં, ક્યારે અને કોની સાથે?
- 4 **te śuṃ khāśe? kyām, kyāre ane konī sāthe?**
- ૫ મઝા આવશે?
- 5 **majhā āvśe?**

B Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ હું ખાંડ નથી ભાવતો.
- 1 **huṃ khāṃḍ nathī bhāvto.**
- ૨ આપણે ફરવીએ જઈશું.
- 2 **āṇe pharvīe jāīśuṃ.**
- ૩ તમને ખબર છે એમ એ આવશે કે નહિ?
- 3 **tamne khabar che em e āvśe ke nahi?**
- ૪ આવતી કાલે તેઓ મારે ત્યાં હતાં.
- 4 **āvtī kāle teo māre tyāṃ hatām.**
- ૫ એ પોતાનું ચા બનાવશે.
- 5 **e potānuṃ cā banāvśe.**

C You are at Ashis' house. Fill in your part of the dialogue.

- આશિષ આવો, આવો. કેમ છો?
- Āśiṣ **āvo, āvo. kem cho?**
- 1 *Say you're fine. Ask how he is.*
- આશિષ મજામાં. બેસો, બેસો ને? તમને ભૂખ લાગે છે?
- Āśiṣ **majāmām. beso, beso ne? tamne bhūkh lāge che?**

- 2 *Say you are not hungry.*
- આશિષ તમે ચા લેશો?
- Āśiṣ **tame cā leśo?**
- 3 *Say you aren't thirsty.*
- આશિષ કંઈ વાંધો નહિ. શું ખબર છે?
- Āśiṣ **kaṃī vāṃdho nahi. śuṃ khabar che?**
- 4 *Say nothing special. Ask him where his son is today.*
- આશિષ આજે એ એના મામાને ત્યાં છે. એ સાંજે આવશે.
- Āśiṣ **āje e ena māmāne tyāṃ che. e sāmje āvśe.**
- 5 *Suggest you go to meet Steve. Tell him Steve is American but he can speak Gujarati.*
- આશિષ ચાલો, આપણે જઈએ!
- Āśiṣ **cālo, āṇe jaīe!**

બેસવું besvuṃ to sit

D Steve is practising speaking Gujarati with Viren. His Gujarati is good but he keeps making mistakes. Correct his parts of the dialogue.

- સ્ટીવ કેમ છે વીરેન?
- Stīv **kem che Viren?**
- વીરેન હું મજામાં છું. તમારું ગુજરાતી બહુ સારું છે. તમે શા માટે ગુજરાતી શીખો છો?
- Viren **huṃ majāmām chuṃ. tamāruṃ gujarātī bahu sārūṃ che. tame śā māṭe gujarātī śikho cho?**
- સ્ટીવ મારો પત્ની ગુજરાતી છે. એ હમેશાં ગુજરાતી જ બોલો.
- Stīv **māro patnī gujarātī che. e hameśām gujarātī j bolo.**
- વીરેન મને બોલતાં આવડે છે પણ મને વાંચતાં લખતાં આવડતું નથી.
- Viren **mane boltām āvaḍe che paṇ mane vāṃctām lakhtām āvaḍtuṃ nathī.**
- સ્ટીવ તમે ખબર છોકે ગુજરાતી બહુ અઘરું નથી છે.
- Stīv **tame khabar cho ke gujarātī bahu aghruṃ nathī che.**
- વીરેન તમે ક્યાં શીખો છો? અહીંથી દૂર છે?
- Viren **tame kyām śikho cho? ahiṃthī dūr che?**

સ્ત્રીવ અહીંથી બહુ દૂર નથી છે. તમે મારો સાથે શીખવો આવશો!
Sṭīv ahīmthī bahu dūr nathī che. tame māro sāthe śikhvo āvśo!
 વીરેન ખૂબ મઝા આવશે!
Vīren khūb majhā āvśe!

શા માટે **śā māṭe?** *why? for what reason?*

E Smita can't wake up in the morning. Complete her replies to her mother's orders, using the indefinite present for the first two orders, the present continuous for the third order and the future for the last two orders. (If you need some extra help with these tenses, look at Unit 2, grammar point 7 and Unit 4, grammar point 1.)

લીલા બેટા, જલદી આવ! તારો નાસ્તો તૈયાર છે!
Līlā beṭā, jaldī āv! tāro nāsto taiyār che!
 સ્મિતા હા, હું જલદી (આવવું).
Smitā hā, huṃ jaldī (āvuvuṃ).
 લીલા જલદી તૈયાર થા!
Līlā jaldī taiyār thā!
 સ્મિતા હા, હું જલદી કપડાં (પહેરવું).
Smitā hā, huṃ jaldī kapḍām (pahervuṃ).
 લીલા નિશાળે જા! મોડું થાય છે!
Līlā niśāḷe jā! moḍuṃ thāy che!
 સ્મિતા હા, હું (જવું).
Smitā hā, huṃ (javuṃ).
 લીલા બપોરે તું શું કરશે?
Līlā bapore tuṃ śuṃ karśe?
 સ્મિતા હું શહેર (જવું).
Smitā huṃ śāher (javuṃ).
 લીલા અને પછી?
Līlā ane pachī?
 સ્મિતા હું અહીં (આવવું).
Smitā huṃ ahīm (āvuvuṃ).

પહેરવું **pahervuṃ** *to wear, to dress*

— સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/samjyām? —

Priya and Aanal meet in a shopping street in London.

પ્રિયા કેમ છે, આનલ? તું ક્યાં જાય છે?
Priyā kem che, Ānal? tuṃ kyām jāy che?
 આનલ હું થોડાં કપડાં ખરીદવા જાઉં છું. આવતે અઠવાડિયે હું ભારત જઈશ.
Ānal huṃ thoḍām kapḍām kharīdvā jāuṃ chuṃ. āvte aṭhvaḍiye huṃ Bhārat jāś.
 પ્રિયા કેમ લંડનમાં કપડાં ખરીદે છે? અહીં બધું જ મોંઘું છે. ભારતમાં સારાં અને સસ્તાં કપડાં મળે છે.
Priyā kem Lanḍanmām kapḍām kharīde che? ahīm badhuṃ j moṃghuṃ che. Bhāratmām sārām ane sastām kapḍām maḷe che.
 આનલ પણ ત્યાં સ્ત્રીઓ ઘાઘરા અને ઓઢણી કે સાડીઓ પહેરે છે ને?
Ānal paṇ tyām strīo ghāgharā ane oḍḥaṇī ke sādīo pahere che ne?
 પ્રિયા હા, પણ શહેરોમાં સ્ત્રીઓ બધી જાતનાં કપડાં પહેરે છે. સારું કાપડ પણ મળે. માશીના દરજ્જને કાપડ આપજે અને તે જલદી તારાં કપડાં સીવશે.
Priyā hā, paṇ śāheromām strīo badhī jātnām kapḍām pahere che. sārūṃ kāpaḍ paṇ maḷe. Māśīnā darjīne kāpaḍ āpje ane te jaldī tārām kapḍām sīvśe.
 આનલ ભલે, પ્રિયા, મને કહેજે, તું કોઈ દિવસે અંગ્રેજી પહેરવેશ પહેરે છે?
Ānal bhale. Priyā, mane kaheje, tuṃ koī divase aṃgrejī paherveś pahere che?
 પ્રિયા ના, કદી નહિ. અંગ્રેજી કપડાં મને નથી ગમતાં. હું હમેશાં સાડી પહેરું છું.
Priyā nā, kadī nahi. aṃgrejī kapḍām mane nathī gamtām. huṃ hameśām sādī paheruṃ chuṃ.

કપડાં (n.pl.) **kapḍām** *clothes*
 ખરીદવું **kharīdvuṃ** *to buy*
 સ્ત્રી (f.) **strī** *woman*
 ઘાઘરો (m.) **ghāgharo** *skirt*
 ઓઢણી (f.) **oḍḥaṇī** *scarf, veil*

સાડી (f.) **sādī sari**
 પહેરવું **pahervum** to wear, to dress
 બધી જાતનું **badhī jātnum** every kind of
 કાપડ (n.) **kāpaḍ cloth**
 દરજી (m.) **darjī tailor**
 સીવવું **sīvvum** to sew
 પહેરવેશ (m.) **paherveś dress, costume**
 કદી નહિ **kadī nahi never**
 ધોતિયું (n.) **dhotiyum dhoti**

ADD
 Dress

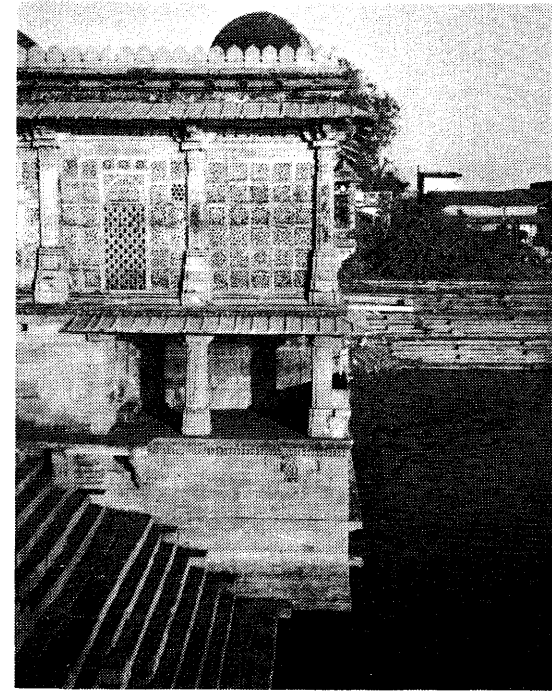
ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ **gujarāt ane** **gujarātīo**

In Gujarat people wear many different kinds of clothes, from traditional Gujarati village clothing to the latest European designer fashions. Every occasion requires a special kind of clothes and care must be taken to select the appropriate garments. For example, at a Gujarati wedding women wear the most expensive saris they can afford and large amounts of gold jewellery.

Ahmadabad, the tenth largest city in India and the largest city of Gujarat, was the capital of Gujarat until

Gandhinagar was built in the 1960s. It was founded in 1411 by Ahmad Shah I who established the independent Islamic kingdom of Gujarat. There are many beautiful buildings dating from this time which can be seen in the lavishly illustrated book *Ahmadabad* (Michell and Shah—see Useful sources page 6). It is also an important textile and industrial centre, sometimes called the Manchester of India!

5

તમારે શું જોઈએ છે? TAMĀRE — ŚUM JOĪE CHE? —

What do you need?

In this unit you will learn how to

express need, necessity and wanting
name members of the extended family
say what you want in a shop
talk about your daily routine

If you are learning the script, you should try to avoid reading the transliterated passages, which are included for those who do not wish to read Gujarati. From now on, the transliterations will be given separately to help you do this.

વાતચીત ૧ vātcīt 1

મારે નવાં કપડાં જોઈએ છે māre navām kapdām
joīe che *I need some new clothes*

Veena and Meena live in Bombay. They are discussing what to do on a day's holiday.

વીણા
મીના

મારે નવાં કપડાં જોઈએ છે. ચાલો, આપણે બજારમાં જઈએ.
મારે પંજાબી સૂટનું કાપડ જોઈએ છે અને મારા ભાઈને જોડાની જરૂર
છે. કદાચ હું મારી બહેનને માટે કાપડ લઈશ. કઈ દુકાનમાં મળશે?
મુંબઈમાં ઘણી મોટી (કુદો) નો હોય છે. 'કલા નિકેતન'માં સારું પણ મોંઘું
કાપડ મળશે. સાડીઓ, ચણિયા-ચોળી અને પંજાબી સૂટો, બધી જાતનો
માલ છે!

ADD dukanō

મીના

મારે તારી મદદ જોઈશે. મારે મોંઘું કાપડ નથી જોઈતું. મારે રોજનાં
કપડાંની જરૂર પડે છે.

વીણા

મારી પાસે રોકડા પૈસા નથી. હું બેન્કમાંથી પૈસા ઉપાડીશ અને ત્યાંથી
આપણે બજારમાં જઈશું. આપણે કાપડ લઈશું અને પછી આપણે હોટેલમાં
યા પીવા જઈશું.

મીના

હોટેલમાં? મોંઘું પડશે.

વીણા

કંઈ વાંધો નહિ. હું પૈસા આપીશ. સાંજે હું દરજીને બોલાવીશ. મારો
દરજી સારાં કપડાં સીવે છે.

મીના

સારું. હું મારી જોઈતી ચીજો લઈ લઈશ.

વીણા

ચાલો, જલદી તૈયાર થા!

Vīṇā

māre navām kapdām joīe che. cālo, āṇṇe bajār-
mām jāīe.

Mīnā

māre pañjābī sūṭnuṃ kāpaḍ joīe che ane mārā
bhāīne joḍānī jarūr che. kadāc huṃ māri bahenne
māṭe kāpaḍ laiś. kāi dukanmām maīśe?

Vīṇā

Mumbaimām ghaṇī moṭī dukāno hoy che. 'Kalā
Niketan'mām sārūṃ paṇ moṃghuṃ kāpaḍ maīśe.
sāḍīo, caṇiyā-colī ane pañjābī sūṭo, badhī jātno
māl che!

Mīnā

māre tāri madad joīse. māre moṃghuṃ kāpaḍ
nathī joītuṃ. māre rojnām kapdāmni jarūr paḍe
che.

Vīṇā

māri pāse rokḍā paisā nathī. huṃ beṃkmāmthī
paisā upāḍīś ane tyāmthī āṇṇe bajārmām jāīśuṃ.
āṇṇe kāpaḍ laiśuṃ ane pachī āṇṇe hoṭālmām cā
pivā jāīśuṃ.

Mīnā

hoṭālmām? moṃghuṃ paḍše.

Vīṇā

kaṇī vāṃdho nahi. huṃ paisā āpīś. sāṃje huṃ
darjīne bolāviś. māro darjī sārām kapdām sīve
che.

મારે નવાં કપડાં જોઈએ છે **māre navām kapḍām joīe che** *I want some new clothes*
 પંજાબી સૂટનું કાપડ **paṃjābī sūṭnum kāpaḍ cloth for a Punjabi suit**
 જોડે (m.) **joḍo shoe**
 કદાચ **kadāc perhaps**
 ચણિયા-ચોળી (f.) **caṇiyā-colī skirt and bodice**
 મદદ (f.) **madad help, aid**
 રોજનાં કપડાં (n.pl.) **rojnām kapḍām everyday clothes**
 જરૂર પડે છે **jarūr paḍe che it is necessary**
 રોકડા પૈસા (m.pl.) **rokḍā paisā change**
 બેન્કમાંથી પૈસા ઉપાડવા **benkmāmthī paisā upāḍvā to draw money out of the bank**
 હોટલ/હોટેલ (f.) **hoṭal/hoṭel hotel, cafe**
 મોંઘું પડશે **moṃghuṃ paḍše it will be expensive**
 બોલાવવું **bolāvṃuṃ call, invite, summon**
 મારે જોઈતી ચીજો **māre joīti cījo the things which I need**
 લઈ લેવું **leī levuṃ get, take**
 તૈયાર થવું **taiyār thavuṃ get (oneself) ready**

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ મુંબઈમાં મોટી દુકાનો નથી.
- ૨ મીનાને મોંઘું કાપડ જોઈએ છે.
- ૩ વીણા પાસે રોકડા પૈસા છે.

Answer the following questions.

- ૪ તમને લાગે છે કે મીના પાસે બહુ પૈસા છે?
- ૫ કોને કાપડ જોઈએ છે?

- 1 **Muṃbāimām moṭī dukāno nathī.**
- 2 **Mīnāne moṃghuṃ kāpaḍ joīe che.**
- 3 **Vīṇā pāse rokḍā paisā che.**
- 4 **tamne lāge che ke Mīnā pāse bahu paisā che?**
- 5 **kone kāpaḍ joīe che?**

1 Need, necessity, wanting

One very common construction to express need in Gujarati is an impersonal construction (see Unit 3, grammar point 2) with the word જોઈએ **joīe (is) wanted, needed**. The person who wants something is put into the ને **ne** form (for મારે **māre** forms see grammar point 2 below) and the thing wanted becomes the Gujarati subject, with the same rules of agreement as other impersonal constructions, for example:

મારે નવાં કપડાં જોઈએ છે	māre navām kapḍām joīe che	<i>I want (need) some new clothes</i>
મારે નવાં કપડાં નથી જોઈતાં	māre navām kapḍām nathī joītām	<i>I don't want new clothes</i>

This verb has only the following two forms.

(a) The present with or without the auxiliary જોઈએ છે **joīe che** (negative જોઈતું નથી **joītum nathī**, which is variable) and જોઈએ જોઈએ (negative ન/નહિ જોઈએ **na/nahi joīe**), for example:

મારે કાપડ જોઈએ છે **māre kāpaḍ joīe che** *I need some cloth*

This is the only verb in Gujarati where there is no difference in meaning between the continuous and indefinite presents (see Unit 2, grammar point 7).

(b) The future જોઈશે **joīše** (negative નહિ જોઈશે **nahi joīše**).

The adjectival form જોઈતું **joītū** is also used as an adjective meaning *necessary*, for example:

મારી પાસે જોઈતા પૈસા નથી **māri pāse joītā paisā nathī** *I haven't got the necessary money with me*

more than

When greater necessity is to be expressed, the construction ની જરૂર (પડવી) **nī jarūr (paḍvī)** is necessary is used, for example:

મને નવા જોડાની જરૂર છે	mane navā joḍānī jarūr che	<i>I need some new shoes</i>
એને માટે મોંઘા કાપડની જરૂર નથી	ene māṭe momghā kāpaḍnī jarūr nathī	<i>there is no need for expensive cloth for that</i>

(You will have another opportunity of looking at this point later in this unit.)

2 Pronouns and nouns as agents

Although most speakers of Gujarat use ને **ne** forms with the verbs of need, necessity and wanting, some Gujaratis insist that special forms must be used in written Gujarati. These are called agential forms because the subject becomes the agent of the verb. These forms are made by adding એ **e** to the base or stem form of the noun (see Unit 2, grammar point 6). The pronouns use special agential forms which are given below along with the ને **ne** forms. For example:

વીણાને નવાં કપડાં જોઈએ છે	Viṇāe navām kapḍām joīe che	<i>Veena wants (needs) some new clothes</i>
મારે નવાં કપડાં નથી જોઈતાં	māre navām kapḍām nathī joitām	<i>I don't want new clothes</i>

	Independent form of pronoun	Pronoun with ને ne	Pronoun with એ e agential endings
Singular			
First person	હું hum	મને mane	મારે māre
Second person	તું tum	તને tane	તારે tāre

Third person	તે te	તેને tene	તેણે teṇe
	એ e	એને ene	એણે eṇe
	અ a	આને āne	આણે āṇe
	કોઈ koī	કોઈને koīne	કોઈએ koīe
	કોણ koṇ	કોને kone	કોણે koṇe
Plural			
First person	અમે ame	અમને amne	અમારે amāre
Second person	આપણે āpṇe	આપણને āpṇe	આપણે āpṇe
Third person	તમે tame	તમને tamne	તમારે tamāre
	તેઓ teo	તેઓને teone	તેઓએ teoe
		તેમને temne	તેમણે temne

(You will have another opportunity of looking at this point in Unit 6.)

3 The habitual present

In addition to the continuous present which you met in Unit 1, grammar point 1 and Unit 2, grammar point 7, Gujarati also has a habitual present. Whereas the continuous present is used for particular or specific statements, the habitual form is used to express universal truths and general statements. For example:

અત્યારે તે ઘેર હોય છે **atyāre te gher hoy che** *he is (always/generally) at home now*

The use of these two presents can be compared in the following examples:

સાંજે લંડનમાં રસ્તા પર ઘણી ગાડીઓ હોય છે **sāmje Lamḍanmām rastā par ghaṇī gāḍīo hoy che** *in the evening, there are many cars on the road in London*

But: આજે રસ્તા પર ઘણી ગાડીઓ છે	āje rastā par ghaṇī gāḍīo che	<i>there are many cars on the road today</i>
Or: મારે સાત બહેન છે	māre sāt bahen che	<i>I have seven sisters</i>

The forms of the habitual present of the verb હોવું *to be* are as follows:

Singular			
First person	હું હોઉં છું	huṃ huṃ chuṃ	<i>I am</i>
Second person	તું હોય છે	tuṃ hoy che	<i>you are</i>
Third person	એ, તે હોય છે	e, te hoy che	<i>he/she is</i>
Plural			
First person	અમે હોઈએ છીએ	ame hoīe chīe	<i>we are</i>
	આપણે હોઈએ છીએ	āṇṇe hoīe chīe	<i>we are</i>
Second person	તમે હો છો	tame ho cho	<i>you are</i>
Third person	તેઓ, તે હોય છે	teo, te hoy che	<i>they are</i>

The negative form used is નથી, and so it appears the same as that of the continuous present, for example:

અત્યારે તે ઘેર છે	atyāre te gher che	<i>he is at home now</i>
અત્યારે તે ઘેર હોય છે	atyāre te gher hoy che	<i>he is (always/ generally) at home now</i>
અત્યારે તે ઘેર નથી	atyāre te gher nathī	<i>he is not at home now (negative of both the above sen- tences)</i>

This verb is also used as an auxiliary to the main verb, for example:

અત્યારે તે ઘેર જાય છે	atyāre te gher jāy che	<i>she is going home now</i>
અત્યારે તે ઘેર જતી	atyāre te gher jati	<i>she always goes</i>

હોય છે	hoy che	<i>home now</i>
અત્યારે તે ઘેર જતી નથી	atyāre te gher jati nathī	<i>she is not going home now; she does not go home now</i>

Some speakers feel that these negatives are ambiguous and for the general present they use a negative of the type:

અત્યારે તે ઘેર હોતી નથી	atyāre te gher hoti nathī	<i>he is not at home now</i>
અત્યારે તે ઘેર જતી હોતી નથી	atyāre te gher jati hoti nathī	<i>she is not going home now; she does not go home now</i>

4 Further uses of ું nuṃ

You first met the ending ું nuṃ in Unit 3, grammar point 1, in the sense of possession. It is often added to nouns and clitics to create an adjectival form. You will find this simple formation allows you to create a large number of phrases from your existing vocabulary. For example:

રોજનાં કપડાં	rojnāṃ kapḍāṃ	<i>everyday clothes</i>
પાસેનું ગામ	pāsenūṃ gām	<i>the nearby village</i>
ગામના લોકો	gāmnā loko	<i>village people</i>
મારી પાસેના પૈસા	mārī pasenā paisā	<i>the money I have with me</i>
પંજાબી સૂટનું કાપડ	paṃjabī sūṭnuṃ kāṇḍ	<i>cloth for a Punjabi suit</i>
ઘરના ઓરડાઓ	gharnā orḍāo	<i>the rooms in the house</i>
એકનું એક છોકરું	eknuṃ ek chokruṃ	<i>an only child</i>
એકની એક છોકરી	eknī ek chokrī	<i>an only child, daughter</i>

Complex adverbials (see Unit 3, grammar point 6) without the preceding ું nuṃ ending, may have ું nuṃ added to them to form adjectival phrases in the same way, for example:

ખાંડ વગરની ચા **khāmd vagarnī cā** *sugarless tea*
ભારત અંગેની વાત **Bhārat aṅgenī vāt** *talk about India*
મુંબઈ તરફની બસ **Mumbai taraphnī** *the Bombay bus, the bus*
bas *for Bombay*

વાતચીત ૨ vātcīt 2

મારે ઘેર જવું જોઈએ **māre gher javuṃ joīe**
I should go home now

Ali and Akshay are students in London. Ali wants to talk to Akshay, but Akshay has some chores to do.

અલી કેમ છે, અક્ષય? તારે ચા પીવી છે?
અક્ષય ના, અત્યારે મારે ઘેર જવું જોઈએ. ત્યાં મારે ઘણું કામ કરવું પડશે. કાલે મારાં માબાપ ભારતથી પાછાં આવશે અને એ પહેલાં મારે ઘરના બધા ઓરડા સાફ કરવા જોઈએ.

અલી તો વહેલી સવારે ઊઠજે અને બધું કામ કરજે! હવે ચા પીવા જઈએ!
અક્ષય ના, કાલે મારે વહેલું ઊઠવું પડશે કારણ કે મારે એમને લેવા વિમાનમથક જવું પડશે. મારી પાસે વખત નથી.

અલી તો ઘેર તારે શું કામ કરવું પડે?
અક્ષય મારે થાળી સાફ કરવી પડે.

અલી આ મોટું કામ નથી. તો શું તારે મારી સાથે ચા પીવી નથી?
અક્ષય મારે ઘણુંબધું કરવું પડે છે. તું શા માટે મને મદદ નથી કરતો?
અલી ના, મારે ઘેર મારું પોતાનું કામ કરવું પડે છે. પણ મારે માસી અને કાકાને મળવા આવવું જોઈએ. મારે કાકાની સાથે મારી નોકરી વિષે થોડી વાત કરવી છે.

અક્ષય જરૂર આવજે, કોઈ પણ દિવસે. તેઓ હમેશાં સવારે વહેલા ઊઠે છે.
અલી પણ હું વહેલી સવારે નથી ઊઠતો! તોપણ હું જલદી આવીશ. ચાલો, હવે મારે પણ ઘેર પાછું જવું જોઈએ. કાલે મળીશું, ઇન્શાઅલ્લાહ!

Ali **kem che, Akṣay? tāre cā pīvī che?**
Akṣay **nā, atyāre māre gher javuṃ joīe. tyāṃ māre ghaṇuṃ kām karvuṃ paḍṣe. kāle māraṃ**

Ali **mābāp bhāratthī pāchām āvṣe ane e pahalām māre gharṇā badhā orḍā sāph karvā joīe. to vahelī savāre ūṭhje ane badhuṃ kām karje! have cā pīvā jāie!**

Akṣay **nā, kāle māre vaheluṃ uthvuṃ paḍṣe kāraṇ ke māre emne levā vimānmathak javuṃ paḍṣe. māri pāse vakhat nathī.**

Ali **to gher tāre śuṃ kām karvuṃ paḍe?**

Akṣay **māre thālī sāph karvī paḍe.**

Ali **ā moṭuṃ kām nathī. to śuṃ tāre māri sāthe cā pīvī nathī?**

Akṣay **māre ghaṇuṃbadhuṃ karvuṃ paḍe che. tuṃ śā māṭe mane madad nathī karto?**

Ali **nā, māre gher maruṃ potānuṃ kām karvuṃ paḍe che. paṇ māre māsi ane kākāne maḷvā āvvuṃ joīe. māre kākāni sāthe māri nokri viṣe thoḍī vāt karvī che.**

Akṣay **jarūr āvje, koī paṇ divase. teo hameśām savāre vahelā ūṭhe che.**

Ali **paṇ huṃ vahelī savāre nathī ūṭhto! to paṇ huṃ jaldī āviś. cālo, have māre paṇ gher pāchuṃ javuṃ joīe. kāle maḷīśuṃ, insāallah!**

તારે ચા પીવી છે? **tāre cā pīvī che?** *would you like tea?*
અત્યારે **atyāre now**
મારે ઘેર જવું જોઈએ **māre gher javuṃ joīe** *I should go home*
મારે ઘણું કામ કરવું પડશે **māre ghaṇuṃ kām karvuṃ paḍṣe** *I have a lot of work I must do*
માબાપ (n.pl.) **mābāp parents**
તેઓ પાછાં આવશે **teo pāchām āvṣe** *they will come back*
એ પહેલાં **e pahalām** *before that*
સાફ કરવું **sāph karvuṃ** *to clean*
તો **to then**
વહેલી સવારે **vahelī savāre** *in the early morning*
ઊઠવું **ūṭhvuṃ** *to rise, get up*

મારે વહેલું ઊઠવું પડશે **māre vahelum ūthvum paḍše** *I shall have to get up early*

વિમાનમથક (n.) **vimānmathak** *airport*

મારી પાસે વખત નથી **mārī pāse vakhat nathī** *I don't have time*
તો ઘેર તારે શું કામ કરવું પડે? **to gher tāre śum kām karvum paḍe?**
then what work is there for you to do at home?

થાળી (f.) **thālī thali**, *plate*

મદદ કરવી **madad karvī** *to help*

માસી અને કાકા **māsī ane kākā** *uncle and aunt*, (i.e., your parents. Note which terms of kinship have been chosen; see below)

નોકરી (f.) **nokrī** *service, employment*

વિષે **viṣe** *about*

વાત કરવી **vāt karvī** *to chat*

જરૂર આવજે **jarūr āvje** *please do come*

કોઈ પણ દિવસે **koī paṇ divase** *any day*

પાછું જવું **pāchum jāvum** *to go back*

ઈન્શાઅલ્લાહ! **insāallah!** *God willing!*

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ અક્ષયનાં માબાપ ઘેર જ છે.
- ૨ કાલે અક્ષય ઘેર જ રહેશે.
- ૩ અલી અક્ષયનાં માબાપને ઓળખતો નથી.

Answer the following questions.

- ૪ અક્ષયને શું કામ કરવું પડશે?
- ૫ અલીએ અક્ષયને મદદ કરવી છે?

- 1 Akṣaynām mābāp gher j che.
- 2 kāle Akṣay gher j raheše.
- 3 Alī Akṣaynām mābāpne oḷakhto nathī.
- 4 Akṣayne śum kām karvum paḍše?
- 5 Alīe Akṣayne madad karvī che?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

5 Transitive and intransitive verbs

In English, some verbs have to have a direct object (see Unit 3, grammar point 2), for example:

to need I need some new clothes

to give I give him the money

Other verbs do not have to have a direct object, for example:

to come I came to your house

to go I went to your house

The verbs which have to have a direct object are called transitive verbs, and those which do not need one are called intransitive verbs. Gujarati also has these two types of verbs, and the distinction between the two types is of great importance. In future vocabulary lists, transitive verbs will be marked (tr.) and intransitive verbs (intr.). For example:

મારા ભાઈ મને પૈસા **mārā bhāi mane paisā** *my brother gives*
આપે છે **āpe che** *me money*

હું તમને જોઉં છું **hum tamne joum chum** *I see you*

But: હું રોજ આવું છું **hum roj āvum chum** *I come every day*

હું તને બજારમાં મળીશ **hum tane bajārmām** *I'll meet you in*
માલિંશ **maḷiś** *the market*

The first two are examples of transitive verbs, whose objects are પૈસા **paisā** and તમને **tamne**. In the fourth example, તને **tane** looks as if it could be the direct object, whereas it is, in fact, the indirect object of the intransitive verb મળવું **maḷvum**.

6 More on need, necessity and wanting

જોઈએ **joīe** and other expressions of need, obligation and desire are also used in construction with other verbs to mean *to want to do*, etc. With intransitive verbs (*a* in the examples below), a form with વું **vum** is used. With transitive verbs (*b* in the examples below), the suffix varies in gender and number according to the direct object of the verb, using the same pattern as variable adjectives.

વું જોઈએ **vum joīe** *ought to, should*

- (a) મારે ઘેર જવું જોઈએ (છે) **māre gher javum joīe (che)** *I ought to go home*
- (b) મારે આ ચોપડી વાંચવી જોઈએ (છે)- **māre ā copḍī vāṃcvī joīe (che)** *I ought to read this book*

જોઈએ **joīe** is unique in that there is no difference in meaning between the continuous present and the indefinite present tenses.

વું હોવું **vum hovum** *want to*

- (a) મારે ઘેર જવું છે **māre gher javum che** *I want to go home*
- (b) મારે આ ચોપડી વાંચવી છે **māre ā copḍī vāṃcvī che** *I want to read this book*

વું પડવું **vum paḍvum** *must, have to*

- (a) મારે ઘેર જવું પડે છે **māre gher javum paḍe che** *I must go home*
- (b) મારે આ ચોપડી વાંચવી પડે છે **māre ā copḍī vāṃcvī paḍe che** *I have to read this book*

There is no negative form of વું જોઈએ **vum joīe** in Gujarati. So the negative of the જોઈએ **joīe** forms is the same as that for વું છે **vum che**:

- (a) મારે ઘેર જવું નથી **māre gher javum nathī** *I don't want to/ have to go home*

- (b) મારે આ ચોપડી વાંચવી નથી **māre ā copḍī vāṃcvī nathī** *I don't want to read this book*

પડે છે **paḍe che** forms its negative as follows:

- (a) મારે ઘેર જવું નથી પડતું **māre gher javum nathī paḍtum** *I don't need to go home*
- (b) મારે આ ચોપડી વાંચવી નથી પડતી **māre ā copḍī vāṃcvī nathī paḍtī** *I don't need to read this book*

7 Agreement of adjectives functioning as adverbs

In the same way that adjectives describe nouns, adverbs (as the name implies) describe the way the action of the verb is performed. In English, many adverbs end in *-ly*. For example, *she ran quickly, we sing loudly*, etc. Sometimes, adverbs seem to be more loosely connected with the action of the verb. For example, *she came back, he arrived late*.

You have already seen that there are variable and invariable adjectives in Gujarati. Most Gujarati adverbs are invariable, but there are four *variable adverbs*, i.e. adverbs which vary like adjectives. These are: વહેલું **vahelum** *early*, મોડું **moḍum** *late*, પાછું **pāchum** *back* and પહેલું **pahelum** *first*. Each of these shows four different ways of agreeing.

(a) If the verb is intransitive and the subject is in the independent form, the agreement is with the subject, for example:

તે કાલે પાછી આવશે **te kāle pāchī āvše** *she will come back tomorrow*

(b) If the verb is intransitive but the subject is in any form other than the independent, the adverb is in the stem form, for example:

નવું - a

એણે કાલે પાછા આવવું છે **eṇe kāle pāchā āvūṃ che** *she should come back tomorrow*

(c) If the verb is transitive and the object is present, the adverb agrees with the object, for example:

એ નાસ્તો વહેલો ખાય છે **e nāsto vahelo khāy che** *she eats her breakfast early; she has an early breakfast*

(d) If the verb is transitive and the object is not present, the adverb shows neuter singular agreement, for example:

એ વહેલું ખાય છે **e vahelūṃ khāy che** *she eats early*

Note the contrast in the following expressions:

તે સવારે વહેલો ઊઠે છે **te savāre vahelo ūṭhe** *he gets up early*
che *in the morning*
 તે વહેલી સવારે ઊઠે છે **te vahelī savāre ūṭhe** *he gets up in the*
che *early morning*

8 Kinship and politeness

Parents of one's friends and friends of one's parents and much older acquaintances are usually referred to as *Aunt* and *Uncle*. Unlike English, they are called રમેશકાકા **Rameśkākā** *Ramesh Uncle*, etc. rather than *Uncle Ramesh*. It is usual to refer to men as કાકા **kākā** (lit. *father's brother, uncle*) and to women as માસી/માશી **māsī/māśī** (lit. *mother's sister, aunt*).

Indian kinship terms are far more complicated than English terms in that aunts and uncles are given specific names according to their exact relationship to the person. For example, there is a different word for *mother's sister* (માશી **māśī**) and for *wife of father's brother* (કાકી **kākī**).

This huge number of names seems very daunting at first, but if you try to work out what you would call your own relatives, you may find this an easier way to remember the terms. It will also help you to talk about your own family, even if you may still be a little vague about exact terms of kinship for other people's families!

This system, which seems so complicated to people from small nuclear or one-parent families, is understandable in the Indian extended family where a woman traditionally leaves her parents' home and village (પિયર **piyar**) after marriage to go to live in her in-laws' home (સાસરિયાં **sāsariyāṃ**) with her husband, his parents and his brothers, returning home for births and major family events only. Relationships are important from the point of view of ritual, for example the bride's મામા **māmā** *mother's brother* gives the bride away in certain communities, and relationships are traditionally strictly hierarchical. For example, in very traditional families a woman does not address or even show her face in front of her જેઠ **jeṭh** *husband's older brother*, whereas she has a close relationship with her દિયર **diyar** *husband's younger brother*. Older family members are addressed by their title or specific term of address, but younger family members are called by their name or nickname. Women never call their husbands by name, or refer to them by name, so when a woman speaks of an unnamed તેઓ **teo**, she is usually referring to her husband.

Gujarati Muslims use the same kinship terms except for શૈહર **śauhar** *husband*, બીબી **bībī** *wife* and વાલિદ **vālid** *father*.

અભ્યાસ abhyās

A Answer the following questions in Gujarati about the things you have to do every day. Use the following example to guide you.

તમે નોકરી કરો છો **tame nokrī karo cho?**

હા, મારે નોકરી કરવી પડે છે. **hā, māre nokrī karvī paḍe che.**

૧ તમે વહેલા/વહેલાં ઊઠો છો? હા,...

૨ તમે ખાવાનું તૈયાર કરો છો? હા,...

૩ તમે આવ-જા કરો છો? ના,...

૪ તમે ઘર સાફ કરો છો? ના,...

૫ તમે વહેલા/વહેલાં સૂઈ જાઓ છો? હા,...

- 1 tame vahelā/vahelām ūṭho cho? hā,...
- 2 tame khāvānum taiyār karo cho? hā,...
- 3 tame āv-jā karo cho? nā,...
- 4 tame ghar sāph karo cho? nā,...
- 5 tame vahelā/vahelām sūi jāo cho? hā,...

B Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ સુધાર વહેલા કામ શરૂ કરે છે.
- ૨ મારે ઘણો અભ્યાસ કરવું પડે છે.
- ૩ પ્રબોધ અને એની દીકરીને વહેલાં નીકળવાં પડે છે.
- ૪ ચાલો, હું જવું જોઈએ.
- ૫ તમારે હાથ ધોવી જોઈએ, એમ છોકરીઓને કહો!

- 1 suthār vahelā kām śarū kare che.
- 2 māre ghaṇo abhyās karvuṃ paḍe che.
- 3 Prabodh ane enī dikrīne vahelām nīkaḷvām paḍe che.
- 4 cālo, huṃ javuṃ joīe.
- 5 tamāre hāth dhovī joīe, em chokrīone kaho!

સુધાર (m.) **suthār carpenter**
શરૂ કરવું **śarū karvuṃ to begin**

C Put the following dialogue into the correct order and write it out.

- અલી તારી સાથે લાવજે ને! મજા આવશે!
હેલન મારે જવું છે. આવતા વરસે હું જવા ધારું છું. તું ઉનાળામાં જાય છે ને?
અલી તારું ગુજરાતી હવે ઘણું સારું છે. તારે હવે થોડા વખતમાં ગુજરાત જવું જોઈએ.
હેલન મારી મા નાતાલમાં મારે ત્યાં આવે છે તેથી મારે અહીં રહેવું પડશે.
અલી હા, કારણ કે ઉનાળામાં મને રજા મળે છે. પણ ત્યારે ત્યાં ભારે ગરમી હોય છે. તારે શિયાળામાં જવું જોઈએ.
- Ali tāri sāthe lāvje ne! majhā avše!
Helen māre javuṃ che. āvtā varse huṃ javā dhāruṃ chuṃ. tuṃ unāḷāmām jāy che ne?
Ali tāruṃ gujarātī have ghaṇuṃ sāruṃ che. tāre have thoḍā vakhtmām Gujarāt javuṃ joīe.
Helen māri mā nātālāmām māre tyām āve che tethī

- Ali māre ahīm rahevum paḍše.
hā, kārāṇ ke unāḷāmām mane rajā maḷe che.
paṇ tyāre tyām bhāre garmī hoy che. tāre śiyāḷāmām javuṃ joīe.

ઉનાળો (m.) **unāḷo summer**
નાતાલ (f.) **nātāl Christmas**
ભારે **bhāre very, heavy, etc.**
શિયાળો (m.) **śiyāḷo winter**

D Leela is offering Meena advice. Complete the dialogues using the correct form of the word in brackets.

- 1 મીના માશી, મારે નવાં કપડાં (ખરીદવું).
Meena Auntie, I want some new clothes.
2 લીલા તારે ભારતીય કપડાં (પહેરવું).
Leela You should wear Indian clothes.
3 મીના કાલે મારે બજારે (જવું).
Meena I want to go to the market tomorrow.
4 લીલા તારે (વહેલું) (નીકળવું).
Leela You should set out early in the morning.
5 મીના મારે નીલાને (મળવું).
Meena I want to see Neela.
6 લીલા અત્યારે તે ઓફિસે (જવું).
Leela She always goes to the office now.
7 મીના મારે અહીં થોડી વાર (રહેવું).
Meena I want to stay here for a while.
8 લીલા તારે ઘેર (પાછું) (જવું).
Leela You must go back home.
- Mīnā māśī, māre navām kapḍām (kharīdvuṃ).
Līlā tāre bhāratīy kapḍām (pahervuṃ).
Mīnā kāle māre bajāre (javuṃ).
Līlā tāre (vaheluṃ) (nīkaḷvuṃ).
Mīnā māre Nīlāne (maḷvuṃ).
Līlā atyāre te ophise (javuṃ).
Mīnā māre ahīm thoḍī vār (rahevum).
Līlā tāre gher (pāchuṃ) (javuṃ).

— સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/samjyām? —

ગામડામાં અમારે થોડી જમીન છે, પણ તેઓ ખેડૂત નથી. તેઓ સુથાર છે. તેઓ પોતે ખેતરનું જોઈતું કામ કરે છે. અમારા ખેતરમાં અમે મગફળીનો પાક લઈએ છીએ. ચાર વરસથી હું બેન્કમાં નોકરી કરું છું.

હું વહેલી સવારે ઊઠું છું અને હું દાંતણ કરું છું અને સ્નાન કરું છું. ઘરમાં અંબાજીનું મંદિર છે અને હું એની પૂજા કરું છું. પછી હું એમને માટે નાસ્તો તૈયાર કરું છું અને પછી હું ઓફિસ જવા નીકળું છું. હું બસમાં આવ-જા કરું છું અને રોજ બસો ચિકાર હોય છે અને લોકો બહુ ગરબડ કરે છે. રાતે હું કોઈ ચોપડી વાંચું છું અને પછી હું સૂઈ જાઉં છું.

મારો નોકરી છોડવી છે પણ ગામડામાં લોકોને બહુ ઓછા પૈસા મળે છે અને મારે બેચાર વરસ સુધી નોકરી કરવી પડે એમ છે.

Answer the following questions.

- ૧ આ સ્ત્રી ક્યાં રહે છે?
- ૨ એનો પતિ શું કામ કરે છે? વાણિયો છેય?
- ૩ તે મંદિરમાં શું કરે છે?
- ૪ બપોરે તે ઘેર જમવા આવે છે?
- ૫ બસમાં તે મજામાં હોય છે?
- ૬ તેને નોકરી ગમે છે?

gāmdāmām amāre thoḍī jamīn che, paṇ teo kheḍūt nathī. teo suthār che. teo pote khetarṇuṃ joītuṃ kām kare che. amārā khetarmām ame magphaḷīno pāk laīe chīe. cār varasthī huṃ beṅkmām nokrī karuṃ chuṃ.

huṃ vahelī savāre ūṭhuṃ chuṃ ane huṃ dātaṇ karuṃ chuṃ ane snān karuṃ chuṃ. gharmām Ambājīnuṃ maṇḍir che ane huṃ enī pūjā karuṃ chuṃ. pachī huṃ emne māṭe nāsto taiyār karuṃ chuṃ ane pachī huṃ ophis javā nīkaḷuṃ chuṃ. huṃ basmām āv-jā karuṃ chuṃ ane roj baso cikār hoy che ane loko bahu garbaḍ kare che. rāte huṃ koī copḍī vāṃcuṃ chuṃ ane pachī huṃ sūī jāuṃ chuṃ.

māre nokrī choḍvī che paṇ gāmdāmām lokone bahu ochā paisā maḷe che ane māre becār varas sudhī nokrī karvī paḍe em che.

Answer the following questions.

- 1 ā strī kyām rahe che?
- 2 eno pati śuṃ kām kare che? vāṇiyo che?
- 3 te maṇḍirmām śuṃ kare che?
- 4 bapore te gher jamvā āve che?
- 5 basmām te majāmām hoy che?
- 6 tene nokrī game che?

ગામડું (n.) **gāmduṃ village**
 જમીન (f.) **jamīn land, ground, floor**
 તેઓ **teo he (i.e., my husband)**
 ખેડૂત (m.) **kheḍūt farmer, peasant**
 ખેતર (n.) **khetar field**
 જોઈતું **joītuṃ necessary**
 મગફળી (f.) **magphaḷī groundnut, peanut**
 પાક (m.) **pāk crop**
 વરસ (n.) **varas year**
 દાંતણ કરવું **dātaṇ karvuṃ to clean one's teeth**
 સ્નાન કરવું **snān karvuṃ to take a bath**
 અંબાજી **Ambāji Ambaji, Mother Goddess**
 મંદિર (n.) **maṇḍir temple, area of worship in the house**
 પૂજા (f.) **pūjā worship**
 ઓફિસ (f.) **ophis office**
 નીકળવું **nīkaḷvuṃ to set out, depart**
 બસ (f.) **bas bus**
 આવ-જા **āv-jā karvī to commute**
 ચિકાર **cikār crowded**
 ગરબડ (f.) **garbaḍ noise**
 સૂઈ જવું **sūī javuṃ to go to bed**
 છોડવું **choḍvuṃ to leave**
 એમ છે **em che that's the way it is**
 વાણિયો (m.) **vāṇiyo merchant, Bania**

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ gujarāt ane gujarātīo

In many Hindu households in Gujarat, there is a મંદિર **mandir** or area kept for worship. In India, wealthy families may keep a whole room for this purpose, whereas others will designate an area of another room. The family will keep pictures or images of gods here and burn incense and offer food to the gods. Pictures may include those of **Ambājī** (the mother goddess), **Māhadeva** (Śiva), **Viṣṇu** in his incarnation of **Rāma** or **Kṛṣṇa**, the saint **Jalarām** or the leaders of the **Swāminārāyaṇ** sect.

You will have noticed by now that there are many English words in Gujarati, such as સૂટ **sūṭ** or હોટલ **hoṭal** in the first dialogue in this unit. It is clear that some of these words came into Gujarati because they are words for western ideas or artefacts such as ટ્રેન **ṭren train**, while there are less clear reasons for the widespread use of words such as the English રૂમ **rūm room**, for which there are perfectly adequate Gujarati words. In the UK you will hear many more speakers using English words, although they may make an effort not to do so. As a friend of mine said: 'અહીં (in England) અમે ઘણા *English words use* કરીએ છીએ.' (**ahīm ame ghaṇā English words use karīe chīe.**)

When you are practising talking with a Gujarati speaker, it is a good idea to use an English word if you don't know the Gujarati equivalent. You may find that the other person will suggest the Gujarati word, but at least it will allow you to keep the conversation going.

6

હું ભારત ગયો HUM BHĀRAT GAYO

I went to India

In this unit you will learn how to

- talk about a visit to India
- talk about what you did on your visit
- talk about what you did today
- talk about a visit to a friend
- give directions

વાતચીત ૧ vātcī 1

હું ભારત ગયો hum Bhārat gayo / I went to India

Sameer Shah has just come back to Coventry after his first visit to India. He meets his mother's friend, Leelaben Patel, in the market.

લીલા કેમ છે, સમીર? ઘણા દિવસથી આપણે નથી મળ્યાં.
સમીર હું દેશ ગયો હતો. હું પરમ દિવસે જ પાછો આવ્યો.

- લીલા સારું. તું દેશમાં ક્યાં ગયો હતો?
સમીર હું લંડનથી મુંબઈ ગયો હતો. હું વહેલી સવારે પહોંચ્યો તેથી હું પહેલી રાતે હોટેલમાં રહ્યો. બીજે દિવસે હું ત્યાંથી આગગાડીમાં વડોદરા ગયો અને હું કાકાને ત્યાં રહ્યો.
- લીલા એમનું ઘર કેવું લાગે છે? સરસ છે?
સમીર બહુ જ સરસ છે. જૂનું અને ઊંચું છે. છાપરા પરથી આખું જૂનું શહેર દેખાય છે. તેઓ મોટી છે અને એમની નાની દુકાન આધુનિક નથી. અમારી લંડનની દુકાન એકદમ જુદી છે.
- લીલા હા, અહીં આપણે કોમ્પ્યુટર વગેરે વાપરીએ છીએ. તે લોકો લાકડાની પેટીમાં રૂપિયા રાખે છે અને ચોપડામાં હિસાબ લખે છે. આ બધું તને કેવું લાગ્યું?
સમીર એવી જુદી વ્યવસ્થા મને સરસ લાગી. ત્યાં મને આનંદ આવ્યો. થોડા દિવસ પછી હું રાજકોટ ગયો.
- લીલા રાજકોટમાં તું તારી માશીને મળ્યો?
સમીર હા, હું સુરેશમામાને ત્યાં રહ્યો. તેઓ બન્ને મને શહેર જોવા લઈ ગયાં. હું મોટા ભાઈને માટે ટોપી અને બહેનને માટે થોડી સાડીઓ લઈ આવ્યો.
- લીલા સાડીઓ તારી બહેનને ગમી?
સમીર હા, સૌ ગમી, પરંતુ અહીં બહુ ઓછી વાર સાડીઓ પહેરે છે.
લીલા તો દેશમાં મજા આવી?
સમીર હા, ખૂબ, પણ ગરમીને કારણે કોઈ પણ દિવસે મને ભૂખ નહિ લાગી. પાણી ખરાબ હતું અને હું માંદો પડ્યો અને ઈસ્પિતાલમાં જવું પડ્યું. ઓ બાપ રે બાપ! હવે તો તારી તબિયત સારી છે?
- લીલા હા, ભગવાનની કૃપા, પણ હું પાતળો થયો ને?
લીલા ના, મને એમ નથી લાગતું. તું એકદમ સારો લાગે છે. ઓહો, હવે મને તારી વાતની સમજ પડી! તું મજાક કરે છે! ચાલ, મારે ત્યાં નાસ્તો કરવા આવજે!
- Lilā kem che, Samīr? ghaṇā divasthī āpṇe nathī maḷyām.
Samīr hum deś gayo hato. hum param divase j pācho āvyo.
Lilā sārūm. tuṃ deśmām kyām gayo hato?
Samīr hum Lamḍanthī Mumbaī gayo hato. hum vehelī savāre pahomcyo tethī hum pahelī rāte hoṭelmām rahyo. bīje divase hum tyāmthī āggādimām Vaḍodrā gayo ane hum kākāne tyām rahyo.

- Lilā** emnuṃ ghar kevuṃ lāge che? saras che?
Samīr bahu j saras che. jūnuṃ ane ūṃcuṃ che. chāprā parthī ākhuṃ jūnuṃ śaher dekhāy che. teo modī che ane emnī nānī dukān ādhunik nathī. amārī Lamḍannī dukān ekdam judī che.
- Lilā** hā, ahīm āṇe kamyuṭar vagere vāparīe chīe. te loko lākḍānī peṭīmām rūpiyā rākhe che ane copḍāmām hisāb lakhe che. ā badhuṃ tane kevuṃ lāgyuṃ?
- Samīr** evī judī vyavasthā mane saras lāgī. tyām mane ānamḍ āvyo. thoḍā divas pachī huṃ Rājkoṭ gayo.
- Lilā** Rājkoṭmām tuṃ tāri māśīne maḷyo?
Samīr hā, huṃ Sureśmāmāne tyām rahyo. teo banne mane śaher jovā laī gayām. huṃ moṭā bhāīne māṭe ṭopī ane bahenne māṭe thoḍī sādīo laī āvyo. sādīo tāri bahenne gamī?
- Lilā** hā, sau gamī, paramtuṃ ahīm bahu ochī vār sādīo pahere che.
Samīr to deśmām majhā avī?
Lilā hā, khūb, paṇ garmīne kāraṇe koī paṇ divase mane bhūkh nahi lāgī. pānī kharāb hatuṃ ane huṃ māṃdo paḍyo ane ispitālmām javuṃ paḍyuṃ.
- Lilā** o bāp re bāp! have to tāri tabiyat sārī che?
Samīr hā, Bhagvānnī kṛpā, paṇ huṃ pātḷo thayo ne?
Lilā nā, mane em nathī lāgtuṃ. tuṃ ekdam sāro lāge che. oho, have mane tāri vātñī samaj paḍī! tuṃ majāk kare che. cāl, māre tyām nāsto karvā āvje!

ઘણા દિવસથી આપણે નથી મળ્યાં **ghaṇā divasthī āṇe nathī maḷyām**
we haven't met for a long time
 હું દેશ ગયો હતો **huṃ deś gayo hato** *I went to India*
 હું પરમ દિવસે જ પાછો આવ્યો **huṃ param divase j pācho āvyo** *I came back only the day before yesterday*
 હું પહોંચ્યો **huṃ pahomcyo** *I arrived*

હું પહેલી રાતે હોટેલમાં રહ્યો **huṃ paheli rāte hoṭelmām rahyo** *I stayed in a hotel on the first night*
 બીજે દિવસે **bīje divase** *the next day*
 ત્યાંથી **tyānthī** *from there*
 આગગાડીમાં **aggāḍīmām** *in the train, by train*
 વડોદરા **Vaḍodra** *Vadodara, Baroda*
 ઊંચું **uṃcuṃ** *high*
 છાપરા પરથી **chāprā parthī** *from (on top of) the roof*
 આખું **ākhuṃ** *whole*
 શહેર દેખાય છે **śaher dekhāy che** *the city can be seen, you can see the city*
 મોદી (m.) **modī** *grocer*
 આધુનિક **ādhunik** *modern*
 એકદમ **ekdam** *completely*
 વાપરવું (tr.) **vāparvuṃ** *to use*
 લાકડાની પેટી (f.) **lākḍānī peṭī** *wooden box*
 તેઓ ચોપડામાં હિસાબ લખે છે **teo copḍāmām hisāb lakhe che** *they keep their accounts in ledgers*
 આ બધું તને કેવું લાગ્યું? **ā badhuṃ tane kevuṃ lāgyuṃ?** *what did you think about all this?*
 વ્યવસ્થા (f.) **vyavasthā** *arrangements*
 રાજકોટ **Rajkoṭ** *Rajkot*
 બન્ને **banne** *both*
 તેઓ મને શહેર જોવા લઈ ગયાં **teo mane śaher jovā laī gayām** *they took me to see the city*
 ટોપી (f.) **ṭopī** *hat*
 લઈ આવવું (tr.) **laī āvvuṃ** *to bring*
 સૌ **sau** *all*
 પરંતુ **paramtu** *but*
 બહુ ઓછી વાર **bahu ochī vār** *seldom*
 કોઈ પણ દિવસે **koī paṇ divase** *on any day at all*
 હું માંદો પડ્યો **huṃ māṃdo paḍyo** *I fell ill*
 ઓ બાપ રે બાપ! **o bāp re bāp!** *oh no!*
 હવે તો તારી તબિયત સારી છે? **have to tāri tabiyat sārī che?** *but now your health is OK, isn't it?*
 ભગવાનની કૃપા **Bhagvānnī kṛpā** *(lit. the mercy of God) thank God!*

હું પાતળો થયો **huṃ pātḷo thayo** *I became thin*
ઓહો **oho oh**, etc.

મને તારી વાતની સમજ પડી **mane tāri vātñī samaj paḍī** *I understand what you're saying*

તું મજાક કરે છે **tuṃ majāk kare che** *you are joking*
નાસ્તો કરવો **nāsto karvo** *to have breakfast/a snack*

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ સમીર પહેલી વાર પાકિસ્તાન ગયો.
- ૨ સમીર મુંબઈથી ભાવનગર ગયો.
- ૩ ભારતમાં સમીરની તબિયત સારી હતી.

Answer the following questions.

- ૪ સમીરને ભારત ગમ્યો?
- ૫ સમીર કેમ મજાક કરે છે?

- 1 Samīr pahelī vār Pākistān gayo.
- 2 Samīr Mumbaīthī Bhāvnagar gayo.
- 3 Bhāratmām Samīrnī tabiyat sārī hatī.
- 4 Samīrne Bhārat gamyo?
- 5 Samīr kem majāk kare che?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

1 Perfective verbs: the simple past

Intransitive and semi-transitive verbs

We met the past tense of the verb *to be* in Unit 2, grammar point 1 (હતું **hatuṃ**). This form is used for incompleted or habitual verbal action. It is called the imperfective because it is not concerned with the perfection or completion of an action. It is clear that in the case of forms like *I was* there is no question of the

action being completed. However, when the action of a verb *is* completed, you need to use a different past tense (a perfective). So the English *I was going*, *I used to go* are imperfective forms; *I went* is a perfective form.

A perfective verb is formed by adding the ending યું **yuṃ** to the root of the verb, that is, the verb without the ending યું **vuṃ**. The ending યું is added to the last consonant of the root to form a conjunct consonant. This ending follows the same pattern as a variable adjective, although you should note that the feminine is formed by adding ઈ to the root without ય ય. For example:

આવવું	āvṃuṃ <i>to come</i>
આવ્યો	āvyo (m.)
આવી	āvī (f.)
આવ્યું	āvṃuṃ (n.)

The negative used with this form is નહિ **nahi** or ન **na**.

A few verbs, such as લેવું **levuṃ** *to take* and બેસવું **besvuṃ** *to sit* form their perfectives with -ધું **dhuṃ** or -ઠું **ṭhuṃ**, for example:

લેવું	levuṃ લીધું liḍhuṃ <i>to take</i>
બેસવું	besvuṃ બેઠું beṭhuṃ <i>to sit</i>

Most of the intransitive verbs are regular, although જવું **javuṃ** *to go* forms its simple past from the stem ગ **ga**, to give the forms ગયો **gayo**, ગઈ **gaī**, ગયું **gayuṃ**, for example:

વિજયાલક્ષ્મીબેન ઘેર ગયાં **Vijayālakṣmībēn gher gayām** *Vijaya-lakshmbiben went home*

In the case of intransitive verbs, the ending agrees with the grammatical subject of the verb which appears in its independent form, for example:

મારો ભાઈ આવ્યો	māro bhāī āvyo	<i>my brother came</i>
તે આવી	te āvī	<i>she came</i>
છોકરું આવ્યું	chokruṃ āvyuṃ	<i>the child came</i>
સમીર માશીને મળ્યો	Samīr māśīne maḷyo	<i>Sameer met his aunt</i>

Semi-transitive verbs are verbs which, although transitive in meaning, behave in the simple past like intransitive verbs. These include:

અડવું	aḍvum	<i>to touch</i>
ચૂકવું	cūkvum	<i>to lose (a game), miss (a train, etc.)</i>
જમવું	jamvum	<i>to eat</i>
પામવું	pāmvum	<i>to receive, get; to experience</i>
બોલવું	bolvum	<i>to tell (intr. to speak)</i>
ભણવું	bhaṇvum	<i>to study, learn</i>
ભૂલવું	bhūlvum	<i>to forget</i>
લાવવું	lāvvum	<i>to bring</i>
વળગવું	vaḷgvum	<i>to clasp, embrace</i>
શીખવું	śikhvum	<i>to learn</i>
સમજવું	samajvum	<i>to understand</i>

For example:

વીરેન ચોપડી લાવ્યો	Vīren copḍī lāvyo	<i>Viren brought the book</i>
આનલ ગુજરાતી ભણી	Ānal gujarātī bhaṇī	<i>Aanal studied Gujarati</i>

When this form appears without an auxiliary verb, it represents the simple past tense of Gujarati. This tense is used to describe an action which is completed (hence the name perfective for the ending in યું **yum**). It is used for the general narrative tense, that is, the tense used to tell a sequence of events or a story; for example:

તે ગયો	te gayo	<i>he went</i>
શું થયું?	śum thayum?	<i>what happened?</i>
ગયે વરસે તે ભારત ગયો	gaye varse te Bhārat gayo	<i>he went to India last year</i>

2 More perfective verbs: the perfect and the remote past

The perfective form with યું **yum**, etc. is also used with the auxiliaries છે **che**/નથી **nathī** and હતું **hatum**/ ન હતું **na hatum**, નહોતું **nahotum**. The former is used for a present perfective, while the latter is used for the remote past:

(a) **Simple past** (see point 1 above), for example:

મારી બહેન ગઈ **mārī bahen gaī** *my sister went*

(b) **Perfect**, for example:

મારી બહેન ગઈ છે **mārī bahen gaī che** *my sister has gone*

(c) **Remote past**, for example:

મારી બહેન ગઈ હતી **mārī bahen gaī hatī** *my sister went*

Sentence (a) means *went* with no reference to present time and is used mostly as a narrative tense. Sentence (b) refers to a present state resulting from a previous action, and so its full meaning is *she has gone and is still not here*. Sentence (c) means that there has been subsequent activity after the main verb, which represents remote action, and so its full meaning is *my sister went and she has come back*.

When these tenses are used with certain verbs, the contrast between the three meanings is very clear. The most important of these verbs for you to note are: બેસવું **besvum** *to sit* સૂવું **sūvum** *to sleep* and પડવું **paḍvum** *to lie, fall*. For example:

તે બેસે છે	te bese che	<i>he sits down (i.e. he is in the process of sitting down)</i>
તે બેઠો છે	te beṭho che	<i>he is sitting (i.e. he has sat down and is still sitting)</i>
તે બેઠો હતો	te beṭho hato	<i>he was sitting down (i.e. he had sat down and was still sitting)</i>

(You will have another opportunity of looking at perfective verbs later in this unit.)

3 Adverbial formations

Many complex adverbials (see Unit 3, grammar point 6 and Appendix) are also used without the નું **num** ending in a purely adverbial manner. For example:

અંદર આવો	aṃdar āvo	come in
બહાર જાઓ	bahār jāo	go out
આગળ જાઓ	āgaḷ jāo	go ahead
એ નીચે રહે છે	e nice rahe che	she/he lives downstairs
એ ઉપર રહે છે	e upar rahe che	he/she lives upstairs
આ તરફ જુઓ	ā taraph juo	look this way
આ બાજુ આવો	ā bāju āvo	come on this side, come over here
જમણી તરફ જાઓ	jamṇī taraph jāo	go to the right
ડાબી બાજુ જાઓ	ḍabī bāju jāo	go to the left

Some adjectives are also used adverbially with an ending in એ e:

ધીમે	dhīme	quietly, slowly
ધીરે, ધીરે ધીરે	dhīre, dhīre dhīre	slowly
સીધા	sīdhā	straight ahead
ભલે	bhale	good, well done! it's good that...

[For example:]

ભલે પધાર્યા **bhale padhāryā** it's good that you have come, welcome!

વાતચીત ૨ vātcīṭ 2

તમે આજે શું કર્યું? **tame āje śum karyuṃ? What did you do today?**

Leela and Prabodh Parikh live in the suburbs of Bombay, but Leela teaches in a women's university in the town. Prabodh is asking her about her day.

પ્રબોધ

લીલા, તું ક્યાં ગઈ? શું કરે છે?

લીલા

સવારથી હું કામ કરું છું. સવારે મેં નાસ્તો તૈયાર કર્યો. નિશાએ દૂધ નહિ પીધું અને નિમિષે કશું ખાધું નહિ. બાઈ આવી અને તે પછી હું નીકળી. હું ટ્રેન ચૂકી અને બસમાં ઘણા લોકો હતા તેથી મને જગ્યા નહિ મળી. યુનિવર્સિટીમાં શું થયું?

પ્રબોધ

લીલા

પરમ દિવસે વિદ્યાર્થિનીઓએ પરીક્ષા આપી. તો તેઓ બહાર ગઈ. ગઈ કાલે મેં બેન્કમાંથી ઓછા પૈસા લીધા તો મારે આજે ફરીથી જવું પડ્યું. કોઈએ તમને આજના સમાચાર કહ્યા?

પ્રબોધ

લીલા

ક્યા સમાચાર? ચોરી અંગેના? મેં છાપામાં વાંચ્યા.

પ્રબોધ

લીલા

તો કેમ તમે મને આ વાત જણાવી નહિ?

પ્રબોધ

લીલા

કારણ કે મેં અત્યારે જ આ વાત વાંચી. કોઈએ તને બધી હકીકત કહી? ના. શું થયું?

પ્રબોધ

લીલા

એક ચોર બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયામાં ગયા. તેણે કારકુન પાસે પૈસા માગ્યા. કારકુને ના પાડી અને તોફાન થયું. કારકુને ચોરને જમીન પર પછાડ્યો. પછી પોલીસે ચોરને પકડ્યો.

પ્રબોધ

લીલા

ખરેખર? તમે આજે શું કર્યું? તમે ચોપડી વાંચી?

ના, મેં એક બહુ સરસ ફિલ્મ જોઈ.

ઠીક! આરામ કરો. તમે કેટલું બધું કામ કર્યું!

Prabodh

Lilā

Lilā, tuṃ kyāṃ gai? śum kare che? savārthī huṃ kām karuṃ chuṃ. savāre meṃ nāsto taiyār karyo. Nīśāe dūdh nahi pīdhuṃ ane Nimiṣe kaśuṃ khādhūṃ nahi. bāī āvī ane te pachī huṃ nikaḷī. huṃ ṭren cūkī ane basmām ghaṇā loko hatā tethī mane jagyā nahi maḷī.

- Prabodh** yunivarsitīmaṃ śuṃ thayuṃ?
Līlā param divase vidyārthinōe parīkṣā āpī. to teo bahār gaī. gaī kāle meṃ beṃkmāmthī ochā paisā lidhā to māre āje pharīthī javuṃ paḍyūṃ. koīe tamne ājnā samācār kahyā?
- Prabodh** kayā samācār? corī aṃgenā? meṃ chāpāmām vāṃcyā.
Līlā to kem tame mane ā vāt jaṇāvī nahi?
Prabodh kāraṇ ke meṃ atyāre j ā vāt vāṃcī. koīe tane badhī hakikat kahī?
- Līlā** nā. śuṃ thayuṃ?
Prabodh ek cor Beṃk oph Indiyāmām gayo. teṇe kārkuṃ pāse paisā māgyā. kārkuṃ nā pādī ane tophān thayuṃ. kārkuṃ corne jamīn pār pachāḍyo. pachī polise corne pakḍyo.
Līlā kharekhar? tame āje śuṃ karyuṃ? tame copḍī vāṃcī?
Prabodh nā, meṃ ek bahu saras philm joī.
Līlā ṭhīk! ārām karo. tame keṭluṃ badhuṃ kām karyuṃ!

પીધું pīdhuṃ perfective of પીવું pīvuṃ to drink
ખાધું khādhūṃ perfective of ખાવું khāvūṃ to eat
બાઈ (f.) bāī woman, servant
ચૂકવું (intr.) cūkvuṃ to miss (train)
જગ્યા (f.) jagyā place
પરીક્ષા આપવી parīkṣā āpī to sit an exam
તેઓ બહાર ગઈ teo bahār gaī they've gone away
સમાચાર (m.pl.) samācār news
ચોરી (f.) corī theft
મેં છાપામાં વાંચ્યા meṃ chāpāmām vāṃcyā I read it (i.e. the news) in the newspaper
જણાવવું (tr.) jaṇāvūṃ to inform
હકીકત (f.) hakikat fact, news, detailed account
ચોર (m.) cor thief
તેણે કારકુન પાસે પૈસા માગ્યા teṇe kārkuṃ pāse paisā māgyā he asked the clerk for money

ના પાડવી nā pādvi to refuse
તોફાન (n.) tophān storm; fight
પછાડવું (tr.) pachāḍvuṃ to knock down
પોલીસ (m.) polis police
પકડવું (tr.) pakaḍvuṃ to catch
ખરેખર? kharekhar? really?
ફિલ્મ (f.) philm film, movie
ઠીક! ṭhīk! OK!
આરામ કરવો ārām karvo to take rest

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ આજે લીલાએ કશું કામ ન કર્યું.
- ૨ લીલા બસમાં આવ-જા કરે છે.
- ૩ કારકુન ચોરને પૈસા આપ્યા.

Answer the following questions.

- ૪ લીલાને કેમ બેન્કમાં જવું પડ્યું?
- ૫ આજે પ્રબોધે શું કર્યું?

- 1 āje Līlāe kaśuṃ kām na karyuṃ.
- 2 Līlā basmām āv-jā kare che.
- 3 kārkuṃ corne paisā āpyā.
- 4 Līlāne kem beṃkmām javuṃ paḍyūṃ?
- 5 āje Prabodhe śuṃ karyuṃ?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

4 More perfective verbs: transitive verbs

Transitive verbs form their simple past in the same way as intransitives, the difference being in the sentence structure. The subject does not appear in the independent form but has an agential suffix એ e added (see point 5 below), and the verb

agrees with its direct object. For example:

બાપે દીકરીને ફૂલ આપ્યું **bāpe dīkrīne phūl āpyum** *the father (agent) gave his daughter (indirect object) a flower (direct object).*

The verb here agrees with the neuter singular ફૂલ **phūl**, the direct object of the verb. Note the agential ending એ **e**, added to બાપ **bāp**.

Also: મેં ફિલ્મ જોઈ **mem philm jōi** *I saw a film*

The verb here agrees with the feminine singular ફિલ્મ **philm**, the direct object of the verb. મેં **mem** is the agential form of the first person singular pronoun.

5 More pronouns and nouns as agents

In addition to the forms given in Unit 5, grammar point 2, there are further agential forms of pronouns which are used as agents with the simple past of transitive verbs. Most of these are formed by adding એ **e** to the independent form of the pronoun (કોઈએ **koīe**, કોણે **koṇe**, આપે **āpe**, તેઓએ **teoe**). Some pronouns, whose independent forms end in એ **e**, are the same in the agential form (અમે **ame**, આપણે **āṇe**, તમે **tame**). The singular pronouns have the special forms મેં **mem**, તેં **tem**.

	Agential forms of the pronoun with verbs of need, necessity and wanting		Agential forms of pronoun with past tenses in યું yum	
Singular				
First person	મારે	māre	મેં	mem
Second person	તારે	tāre	તેં	tem
Third person	તેણે	teṇe	તેણે	teṇe
	એણે	eṇe	એણે	eṇe
	આણે	āṇe	આણે	āṇe
	કોઈએ	koīe	કોઈએ	koīe
	કોણે	koṇe	કોણે	koṇe

Plural

First person	અમારે	amāre	અમે	ame
Second person	આપણે	āṇe	આપણે	āṇe
Third person	તમારે	tamāre	તમે	tame
	આપે	āpe	આપે	āpe
	તેઓએ	teoe	તેઓએ	teoe
	તેમણે	temṇe	તેમણે	temṇe
	એમણે	emṇe	એમણે	emṇe

There are also agential forms of nouns. These add the agential ending એ **e** to the base form or to the stem form, for example:

છોકરે મને ચોપડી આપી	chokre mane copḍi	<i>the boy gave me</i>
	āpī	<i>the book</i>
છોકરાએ મને ચોપડી આપી	chokrāe mane copḍi	<i>the boy gave me</i>
	āpī	<i>the book</i>
પુરુષોએ કશું કામ ન કર્યું	puruṣoe kaṣum kām na karyum	<i>the men did not do any work</i>

Possessive adjectives agreeing with nouns with the agential ending can occur in the base form with એ **e** or in the dependent form, for example:

તમારે છોકરે મને ચોપડી આપી	tamāre chokre mane copḍi apī	<i>your boy gave me the book</i>
તમારા છોકરે મને ચોપડી આપી	tamārā chokre mane copḍi apī	<i>your boy gave me the book</i>
તમારા છોકરાએ મને ચોપડી આપી	tamārā chokrāe māne copḍi apī	<i>your boy gave me the book</i>

6 Notes on gender

Some nouns have masculine/neuter forms and feminine forms to contrast large or coarse (masculine/neuter) with small or fine (feminine):

ચોપડો	copḍo	ledger	ચોપડી	copḍī	book
રોટલો	roṭlo	thick bread	રોટલી	roṭlī	thin bread
માટલું	māṭlum	big earthen pot	માટલી	māṭlī	small earthen pot
ગાડું	gāḍum	cart	ગાડી	gāḍī	carriage, motor car

7 Expressions for now

Gujarati has three words for *now*, હવે **have**, હમણાં **hamṇām** and અત્યારે **atyāre**. These all have slightly different meanings and cannot be used interchangeably like English *now*.

(a) અત્યારે **atyāre** means *now, right now*, for example:

અત્યારે મારે જવું જોઈએ **atyāre māre javum joīe** *I must go right now*

(b) હવે **have** means *now, right now* after something else has happened, for example:

તમે હવે ક્યાં જાઓ છો? **tame have kyām jāo cho?** *where are you going now?*

મારે હવે જવું જોઈએ **māre have javum joīe** *I must go now*

તેઓ માંદા હતા પણ હવે **teo māmdā hatā paṇ** *he was ill but*

તેઓ સાજા થયા છે **have teo sājā thayā che** *now he is well*

તેઓ ગયા છે. હવે હું **teo gayā che. have** *he has gone.*

મજામાં છું **hum majāmām chum** *Now I am happy*

(c) હમણાં **hamṇām** means *now, these days* without reference to any specific time, for example:

નાણપણમાં તેઓ માંદા હતા. હમણાં તેઓ સાજા છે. **nāṇpaṇmām teo māmdā hata. hamṇām teo sājā che** *in his childhood he was ill. Nowadays he is well*

અભ્યાસ abhyās

Read this postcard form Farook to a friend in London

અત્યારે હું વડોદરામાં છું. ગયે અઠવાડિયે હું ગુજરાત પરોચ્યો હતો. હું રાજકોટ ગયો હતો અને ત્યાંથી હું ભાવનગર ગયો હતો. આવાલે અઠવાડિયે હું મુંબઈ જઈશ અને ત્યાંથી પાછો આવીશ. મારે પાછો આવવું નથી! અહીં ખૂબ મજા આવે છે. મારે ફરીથી આવવું છે. હું મારી સાથે આવશે ને?

atyāre hum Vaḍodrāmām chum. gaye aṭhvāḍiye hum Gujarāt pahomcyo hatō. hum Rājkoṭ gayo hatō ane tyāmthī hum Bhāvnagar gayo hatō. āvte aṭhvāḍiye hum Mumbāi jāis ane tyāmthī hum pācho āvis. māre pāchā āvum nathī! ahīm khūb majhā āve che - māre pharīthī āvum che - tum marī sāthe āvse ne?

Fārūk

Answer the following questions in Gujarati.

૧ ફારૂક ગુજરાતમાં કેટલાં અઠવાડિયાં રહ્યો?

૨ ફારૂક ક્યાં શહેરોમાં રહ્યો?

૩ એને ભારત ગમ્યો?

૪ એણે ગુજરાત ફરીથી જવું છે?

૫ તમે ક્યારેય ગુજરાત ગયા છો?

1 **Phārūk Gujarātām ketlā-divaso rahyo?**

2 **Phārūk kayām śāheromām rahyo?**

3 **ene Bhārat gamyo?**

4 **ene Gujarāt pharīthī javum che?**

5 **tame kyārey Gujarāt gayā cho?**

ક્યારેય **kyārey ever**

B Correct and rewrite the following sentences. Pay special attention to transitive and agential (એ e) forms.

- ૧ લીલા પરમ દિવસે એના ભાઈ જોઈ.
- ૨ કોણ તમને આ ખબર કહ્યું?
- ૩ તમે આ ચોરીની બાબતમાં કંઈ વાંચ્યા?
- ૪ તું એની વાત સાંભળ્યો?
- ૫ નીલાએ મારા ભાઈને નથી મળી.

- 1 **Lilā param divase enā bhāi joi.**
- 2 **koṇ tamne ā khabar kahyūṃ?**
- 3 **tame ā corīnī bābatmām kaṃī vāṃcyā?**
- 4 **tuṃ enī vāt sāmbhalṃyo?**
- 5 **Nilāe mārā bhāine nathī maḷī.**

ની બાબતમાં **nī bābatmām** in the matter of, concerning

C Fill in your part of the following dialogue.

- અલી કેમ છે? ઘણા દિવસથી આપણે નથી મળ્યા.
Ali kem che? ghaṇā divasthī āṇe nathī maḷyā.
Say you are pleased to see him. Say you haven't seen (met) him since last year.
- અલી મને ખબર છે. તું ક્યાં ગયો હતો?
Ali mane khabar che. tuṃ kyāṃ gayo hato?
Tell him you want to India and you came back the day before yesterday.
- અલી મને તારો કાગળ હજી પણ મળ્યો નથી.
Ali mane tāro kāgaḷ haḷī paṇ maḷyo nathī.
Tell him you are sorry and you know that you are very lazy.
- અલી હું મજાક કરું છું. આજે તમારે કંઈ કામ કરવું પડશે?
Ali huṃ majāk karuṃ chuṃ. āje tamāre kaṃī kām karvuṃ paḍše?
Tell him nothing special. Ask him why.
- અલી મારા કાકા અમદાવાદથી આવ્યા છે. તું મારી સાથે ઘેર આવજે!
Ali mārā kākā Amdāvādthī āvyā che. tuṃ māri sāthe gher āvje!
Say yes, you'd like to.

હજી પણ **haḷī paṇ** until now

D Complete the text below using the correct form of the verb. The infinitive (વું **vuṃ**) form is given in brackets. Before you do this exercise, you may wish to revise the sections on the use of the past tenses, paying particular attention to the imperfect (હતું **hatuṃ** - Unit 2, grammar point 1), the simple past (ગયો **gayo**, etc. - point 1 above) and the remote past (ગયો હતો **gayo hato**, etc. - point 2 above).

શ્રીમતી પટેલ મોડાં (જાગવું) અને ખુશ ન (હોવું). બસ ભરચક (હોવું) અને એક છોકરો એમની સાડી પર ઊભો (રહેવું) અને એણે માફી ન (માગવું). એ શાકમારકેટ (જવું), શાકભાજી વાસી (હોવું). એમનાં સેક્રેટરી ગુસ્સે (હોવું) કારણ કે કોમ્પ્યુટર બગડી (જવું). જોકે સાંજે એમના મિત્રે એક નવી ફિલ્મ જોવા એમને (બોલાવવું) તેથી શ્રીમતી પટેલી આનંદમાં (આવવું).

Śrīmatī Paṭel moḍām (jāgvuṃ) ane khuś na (hovuṃ). bas bharcak (hovuṃ) ane ek chokro emnī sāḍī par ūbho (rahevūṃ) ane eṇe māphī na (māgvuṃ). e śākmārkeṭ (javuṃ), śākbhājī vāsī (huvuṃ). emnām sekreṭarī gusse (hovuṃ) kāraṇ ke kampyūṭar bagḍī (javuṃ). joke sāmje emnā mitre ek navī philm jovā emne (bolāvavuṃ) tethī Śrīmatī Paṭel ānaṃdmām (āvavuṃ).

જાગવું **jāgvuṃ** to wake up
 ભરચક **bharcak** full
 ઊભું **ūbhūṃ** standing
 માફી માગવી **māphī māgvī** to apologise
 શાકમારકેટ (f.n.) **śākmārkeṭ** vegetable market
 શાકભાજી (n.pl.) **śākbhājī** vegetables
 વાસી **vāsī** stale, old
 સેક્રેટરી (f.) **sekreṭarī** secretary
 બગડી જવું (intr.) **bagḍī javuṃ** to become broken
 જોકે **joke** although

E Complete the following dialogue by translating the English phrases in brackets into Gujarati.

માઈક સાંભળો ભાઈ, હું હરે કૃષ્ણ હરે રામનું મંદિર શોધું છું. એ (in which direction) છે?

નટુભાઈ જુઓ (on the right side) પોસ્ટ ઓફિસ છે. (Opposite you) જુહુ બજાર છે. (Straight ahead) જાઓ અને બજારમાં પહેલાં (left side) જાઓ. તમે હિંદુ ધર્મમાં વિશ્વાસ ધરાવો છો?

માઈક ના, ભાઈ, હું ખ્રિસ્તી છું પણ લોકો કહે છે કે ત્યાંનું ખાવાનું બહુ સરસ છે અને એ લોકો બહુ માયાળુ છે.

Māik **sāmbhaḷo bhāi, huṃ Hare Kṛṣṇa Hare Rāmuṃ maṃdir śodhuṃ chuṃ. e (in which direction) che?**

Naṭubhāi **juo, (on the right side) poṣṭ ophis che. (Opposite you) Juhu bajār che. (Straight ahead) jāo ane bajār pehelām (left side) jāo. tame Hiṃdu dharmmām viśvās dharāvo cho?**

Māik **nā, bhāi, huṃ Khristī chuṃ paṇ loko kahe che ke tyānuṃ khāvānuṃ bahu saras che ane e loko bahu māyāḷu che.**

તરફ (f.) taraph direction

બાજુ (f.) bāju side, direction

જમણું jamṇuṃ right

સામું nāsmuṃ opposite સામું

સીધું sīdhuṃ straight ahead

ડાબું dābuṃ left

ડાબી બાજુમાં dābī bājumām on the left side

The Bombay suburb of Juhu was a resort for Bombay until the 1960s and 1970s when it became the fashionable place to live for Bombay's enormous film industry. It is well known that India produces more films than any other country in the world, and the two main centres of the industry are Madras, where films in the languages of the south are produced, and Bombay, where the Hindi films are produced.

The Hare Krishna Hare Rama temple is something of a landmark in Juhu, where it attracts a large number of overseas fol-

lowers of the International Society for Krishna Consciousness (ISKCON), better known in the west as the Hare Krishnas. It is also known for its excellent restaurant, which is always crowded.

— સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/samjyām? —

ગઈ કાલે મારા ખાસ મિત્ર તારીકે અમને જમવા બોલાવ્યા હતા. તેઓ અમારી સોસાયટીમાં રહે છે અને અમારા ફ્લેટો સામસામે છે: અમે ૮ નંબરના ફ્લેટમાં રહીએ છીએ અને તારીક ૭ નંબરના ફ્લેટમાં રહે છે. મેં બારણા પર ટકોરા માયાં.

તારીક સલામ અલેકુમ, કાસીમિયાં! આવો આવો, કેમ છો? આવો નસરીન.

હું વાલેકુમ સલામ! અમે મજામાં છીએ. કેમ છો?

તારીક આવો, બેસો ને? મારી બેગમ અંદર છે, તે જલદી આવે છે.

નસરીન હું અંદર જાઉં. મારે પુરશીદા સાથે બહુ વાતો કરવી છે.

તારીક એ લોકો અંદર બહુ જ લાંબી વાત કરશે. ચાલો, આપણે ફરવા જઈએ.

પુરશીદા હેં, મેં સાંભળ્યું! આપણે જલદી જમીશું અને પચી આપણે ચારેય જણાં પાન ખાવા જઈશું.

અમે આ બધું જ કર્યું અને પછી અમે ખુદા હાફિજ કહી અને પોતપોતાને ઘેર પાછા ગયાં.

gaī kāle mārā khās mitra Tārike amne jamvā bolāvya hata. teo amārī sosāyaṭimām rahe che ane amārā phleṭo sāmsāme che: ame 8 naṃbarnā phleṭmām rahie chie ane Tārik 7 naṃbarnā phleṭmām rahe che. meṃ bārṇā par ṭakorā māryā.

Tārik **salām alekum, Kāsimmīyām! āvo āvo, kem cho? āvo Nasrīn.**

Huṃ **vālekum salām! āme majāmām chie. kem cho?**
Tārik **āvo, beso ne? marī begum aṃdar che, te jaldī āve che.**

Nasrīn **huṃ aṃdar jāuṃ. māre Khursīdā sāthe bahu vāto karvī che.**

Tārik **e loko aṃdar bahu j lāmbī vāt karśe. cālo, aṃpe pharvā jāie.**

Khursīdā hem, mem sām̄bhaḷyūm! āṇṇe jaldī jamīśūm
ane pachī āṇṇe cārey jaṇām pān khāvā jaīśūm.

ame ā badhūm j karyūm ane pachī ame khudā hāphij kahī
ane potpotāne gher pāchām gayām.

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ તારીક અને કાસીમ ભાઈઓ છે.
- ૨ આ લોકો સાથે રહે છે.
- ૩ તારીકની પત્ની બહાર ગઈ હતી.

Answer the following questions.

- ૪ નસરીન કેમ અંદર જાય છે?
- ૫ આ લોકોનો ધર્મ શું છે? તેઓ કૃષ્ણ ભગવાનમાં વિશ્વાસ ધરાવે છે?

- 1 Tārīk ane Kāsīm bhāio che.
- 2 ā loko sāthe rahe che.
- 3 Tārīknī patnī bahār gai hatī.
- 4 Nasrīn kem aṃdar jāy che?
- 5 ā lokono dharma śūm che? teo Kṛṣṇa Bhagvānmām viśvās dharāve che?

Write out the passage above, showing the changes that would have to be made if the characters were Hindu.

ઈસ્લામ (m.) **islām** *Islam*

પાન **pān** Paan is the leaf of the betel tree. It is filled with a number of spices and sometimes with tobacco and is eaten as a digestive after a meal. Paan is not always swallowed but is often spat out. This accounts for the red splashes you see on many public buildings in India.

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ **gujarāt ane** **gujarātio**

There is a large Gujarati Muslim minority, in both the Sunni and the Shi'a traditions. The schism between Shi'as and Sunnis over the succession to the leadership arose soon after the Prophet Mohammed's death, the former believing that his authority as Imam was passed on to his family. Various Shi'a subsects have formed due to disputes about the nature of the succession, and hence about the identity of the Imam himself. The largest of these subsects in Gujarat are the Shi'ite Bohras and the Khojas (who include the Aga Khanis and the Isna Asharis) and the Hanafite Sunni Memons.

Amongst the Khojas, the largest and best-known group are the Nizari Ismailis, who trace the succession back to the seventh Imam, Ismail, and recognise the authority of a living and visible Imam, H.H. the Aga Khan. As hereditary Imam, the Aga Khan has absolute authority over his followers in religious and social matters. Under his guidance this sect has moved in directions which are regarded as highly unorthodox by most other Muslims; they are no longer required to perform *namaz* (daily prayers), to observe the Ramadan fast, or even to undertake the *haj* (pilgrimage to Mecca).

Late in the eighteenth century, some Khojas who refused to accept the authority of the Aga Khan defected to the closely related Isna Asharia sect. This latter group are *Twelvers*, who assert that when the twelfth Imam disappeared in AD 873 he simply went into hiding, and that he will remain concealed until he reappears to herald the Day of Judgment.

By contrast, the Mustalian Ismailis, more commonly known as Bohras, believe that although God's messenger remains hidden he is to be found on earth at all times, where he lives and dies as an ordinary man and names his own successor. The

Bohras include several subgroups, including the Daudis, the Suleimanis, the Alavis and the Atba-e-Malik. The Memons, who are Sunnis rather than Shi'as and were also Lohanas before their conversion, originally came from Sindh and Kachchh, but they were among the first groups to move to the new European trading centres, first in Surat and then in Bombay.

Given their very active involvement in trade and other mercantile activities, each of these groups has established a substantial overseas diaspora. Ismaili and Bohra merchants established themselves in East Africa during the colonial period, and from there members of these two communities have moved to Britain, the United States and Canada. By contrast, the Memons' initial overseas bridgehead was in South Africa, where their descendants remain. Finally, many families from all Gujarati Muslim communities moved north to Karachi when Pakistan separated from India in 1947.

7

કેટલા વાગ્યા છે? KETLĀ VĀGYĀ CHE?

What's the time?

In this unit you will learn how to

- count in Gujarati
- tell the time
- talk about the seasons
- talk about possibilities and probabilities
- connect phrases and sentences in a more idiomatic way

વાતચીત ૧ vātcīṭ 1

તું અહીંથી દૂર રહે છે? **tuṃ ahimthī dūr rahe che? Do you live far from here?**

In the students' coffee bar, Nisha Lakhani is talking to Ashish Jhaveri, who has recently come to study in London.

નિશા	તું અહીંથી દૂર રહે છે?
આશિષ	ના, પણ મારે ટ્યૂબમાં આવવું પડે છે.
નિશા	તારે કેટલા વાગ્યે યુનિવર્સિટી આવવા નીકળવું પડે છે?

આશિષ હું સવા નવની ટ્યૂબમાં આવું છું અને હું પોણા દસ વાગ્યે પહોંચું છું.
સવારના વર્ગો દસ વાગ્યે શરૂ થાય છે અને પોણા વાગ્યે પૂરા થાય છે.
નિશા તું કેટલા વાગ્યા સુધી અહીં રહે છે?
આશિષ હું રોજ સાડા ચાર સુધી અહીં હોઉં છું.
નિશા શાને માટે તું આખો દિવસ અહીં છે?
આશિષ હું દોઢ વરસ જ અહીં છું તેથી આ મુદતમાં મારે બધું સંશોધન પૂરું કરવું
પડશે. મેં યુ.એસ.માં અભ્યાસ કર્યો હતો અને હું થોડાં અઠવાડિયાં
પહેલાં અહીં આવ્યો છું.
નિશા તું લંડન જોવા ગયો નથી?
આશિષ ના, મારી પાસે વખત નથી.
નિશા પણ તું લંડનમાં ક્યારેય નાટક જોવા ગયો છે?
આશિષ ના, ક્યારેય નહિ.
નિશા એક દિવસ તું અમારા લોકોની સાથે આવજે. આજે તું મારી સાથે
જમશે?
આશિષ હા, જરૂર. મારો વર્ગ લગભગ એક વાગ્યા સુધી ચાલશે. તો હું તને સવા
વાગ્યે મળીશ.

નિશા ઠીક, પણ બપોરના વર્ગો અહીં વાગ્યે શરૂ થશે.
આશિષ તારી ઘડિયાળમાં કેટલા વાગ્યા છે?
નિશા દસમાં થોડીક મિનિટ બાકી છે.
આશિષ તારી ઘડિયાળ આગળ જાય છે. દસમાં દસ છે.
નિશા ચાલો, મારે જવું જોઈએ. આપણે બરાબર સવા વાગ્યે મળીશું.

Nisā **tum ahimthī dūr rahe che?**
Āsis **nā, paṇ māre t̄yūbmām āvum paḍe che.**
Nisā **tāre keṭlā vāgye yunivarsiṭī āvvā nikaḷvum paḍe**
che?

Āsis **hum savā navnī t̄yūbmām āvum chum ane hum**
ahim poṇā das vāgye pahom̄cum chum. savārnā
vargo das vāgye śarū thāy che ane poṇā vāgye
pūrā thāy che.
Nisā **tum keṭlā vāgyā sudhī ahim rahe che?**
Āsis **hum roj sādā cār sudhī ahim houm chum.**
Nisā **śāne māte tum ākho divas ahim rokāy che?**
Āsis **hum doḍh varas j ahim chum tethī ā mudatmām**
māre badhum saṃśodhan pūrum karvum paḍse.
mem̄ Yu.Es.mām abhyās karyo hatō ane hum
thoḍām aṭhvāḍiyām pahalām ahim āvyo chum.

Nisā **tum Lamḍan jovā gayo nathī?**
Āsis **nā, māri pāse vakhat nathī.**
Nisā **paṇ tum Lamḍanmām kyārey nāṭak jovā gayo**
che?
Āsis **nā, kyārey nahi.**
Nisā **ek divas tum amārā lokonī sāthe āvje. āje tum**
māri sāthe jamse?
Āsis **hā, jarūr. māro varg lagbhag ek vāgyā sudhī**
cālse. to hum tane savā vāgye maḷis.
Nisā **ṭhik, paṇ bapornā vargo aḍhī vāgye śarū thāse.**
Āsis **tāri ghaḍiyālmām keṭlā vāgyā che?**
Nisā **dasmām thoḍik miniṭ bākī che.**
Āsis **tāri ghaḍiyā āgaḷ jāy che. dasmām das che.**
Nisā **cālo, māre javum joie. āṇe barābar savā vāgye**
maḷisum.

ટ્યૂબ (f.) **t̄yūb** tube, *underground railway*
કેટલા વાગ્યે? **keṭlā vāgye?** *at what time?*
સવા નવની ટ્યૂબ **savā navnī t̄yūb** *the 9.15 tube*
પોણા દસ **poṇā das** *a quarter to ten*
પોણા વાગ્યે પૂરા થાય છે **poṇā vāgye pūrā thāy che** *they finish at*
a quarter to one
કેટલા વાગ્યા સુધી? **keṭlā vāgyā sudhī?** *until what time?*
સાડા ચાર **sādā cār** *half past four*
રોકાવું **rokāvum** *to stay*
દોઢ **doḍh** *one and a half*
મુદત (f.) **mudat** *fixed time*
સંશોધન (n.) **saṃśodhan** *research*
પૂરું કરવું (tr.) **pūrum karvum** *to finish*
નાટક (n.) **nāṭak** *play, drama*
ક્યારેય નહિ **kyārey nahi** *never*
લગભગ **lagbhag** *approximately*
સવા વાગ્યે **savā vāgye** *at a quarter past one*
અહીં વાગ્યે **aḍhī vāgye** *half past two*
તારી ઘડિયાળમાં કેટલા વાગ્યા છે? **tāri ghaḍiyālmām keṭlā vāgyā**
che? *what's the time by your watch?*
દસમાં થોડીક મિનિટ બાકી છે **dasmām thoḍik miniṭ bākī che** *it's*

nearly ten o'clock

તારી ઘડિયાળ આગળ જાય છે **tārī ghaḍiyāḷ āgaḷ jāy che** your watch is fast

દસમાં દસ છે **dasmām das che** it's ten to ten

બરાબર સવા વાગ્યે **barābar savā vāgye** at a quarter past one sharp

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ આશિષ પોણા નવની ટ્યૂબમાં આવે છે.
- ૨ સવારના વર્ગો દસ વાગ્યે શરૂ થાય છે.
- ૩ બપોરના વર્ગો સાડા બે વાગ્યે શરૂ થાય છે.

Answer the following questions.

- ૪ આશિષ શું કામ કરે છે?
- ૫ આશિષને લંડન ગમે છે?

- 1 **Āsiṣ poṇā navnī tyūbmām āve che.**
- 2 **savārnā vargo savā das vāgye śarū thāy che.**
- 3 **bapornā vargo sādā be vāgye śarū thāy che.**
- 4 **Āsiṣ śum kām kare che?**
- 5 **Āsiṣne Lamḍan game che?**

વ્યાકરણ vyākaraṇ

1 Numerals

Cardinal numbers (one, two, three...)

Gujarati numbers are not as straightforward as English numbers. Instead of regular forms such as *twenty-two*, *thirty-three* etc. in English, Gujarati has more variable forms such as બાવીસ **bāvīs** (22), બત્રીસ **batrīs** (32), બેતાળીસ **betaḷīs** (34), બાવન **bāvan** (52),

etc. They must be learnt by heart up to one hundred (see Appendix 4 page 324). However, in most circumstances, you can get by using English numbers, so if you are in a hurry, you can learn up to twenty and come back to this section later.

After one hundred the numbers are regular, but you should note that unlike English, Gujarati does not say *and* in, for example, *one hundred and one*.

English numbers with more than four figures are grouped in thousands. This is indicated by a comma in the numeric form, for example, 1,000 and 10,000, 100,000 and 1,000,000. This grouping is seen also in the vocabulary, for in these examples, only 1,000 and 1,000,000 (a thousand and a million) have their own terms; the other words use compound forms (ten thousand, etc.) In Gujarati, after a thousand, which has its own special word (હજાર **hajār**), the higher numbers group into hundreds (for example, 1,00,000), so there are special words for a hundred thousand (લાખ **lākh**), ten million (કરોડ **karōḍ**), etc., but not for a million (૧૦,૦૦,૦૦૦ દસ લાખ **daslākh ten lakhs**).

૧૦૦	એકસો, સો	ekso so
૧૦૧	એકસો એક	ekso ek
૨૦૦	બસો, બસે	baso, basem
૩૦૦	ત્રણસો, ત્રણસે	traṇso, traṇsem
૧,૦૦૦	હજાર, સહસ્ર	hajār, sahasra
૧૧૦૧	એક હજાર એકસો એક	ek hajār ekso ek
૧૦,૦૦૦	દસહજાર	dashajār
૧,૦૦,૦૦૦	લાખ lākh (lac, lakh, one hundred thousand)	
૧૦,૦૦,૦૦૦	દસલાખ daslākh (one million)	
૧,૦૦,૦૦,૦૦૦	કરોડ karōḍ (crore, ten million)	
૧,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦	અબજ abaj (a thousand million)	

The cardinals below nineteen are taken as being masculine, whereas nineteen and above are feminine. This is relevant to the agreement of પોણું **poṇuṃ** and અર્ધું **ardhuṃ** (see below).

સો **so**, હજાર **hajār**, લાખ **lākh** and કરોડ **karōḍ** are all masculine.

Ordinal numbers, (first, second, third...)

પહેલું	pahelum	<i>first</i>
બીજું	bijum	<i>second (also means other)</i>
ત્રીજું	trijum	<i>third</i>
ચોથું	cothum	<i>fourth</i>
પાંચમું	pāncmum	<i>fifth</i>
છઠ્ઠું	chaththum	<i>sixth</i>
સાતમું	sātmum	<i>seventh</i>

With numbers higher than સાતમું **sātmum**, મું **mum** is added to the cardinal number, for example:

એકસો એકમું	ekso ekmum	<i>101st</i>
એકસો પચાસમું	ekso pacāsmum	<i>150th</i>

Fractions

A system based on Sanskrit numerals is used for mathematical fractions, for example:

એક દ્વિતીયાંશ	ek dvitīyāms	<i>half</i>
એક ત્રીતીયાંશ	ek trīyāms	<i>third</i>
એક ચતુર્થાંશ	ek caturthāms	<i>quarter</i>

However, the more common forms are as follows:

પા	pā	<i>a quarter</i>
અર્ધું	ardhum	<i>a half, half</i>
સાડા	sāḍā	<i>half times...</i>
પોણું	poṇum	<i>three-quarters, a quarter less than...</i>
સવા	savā	<i>one and a quarter, a quarter more than...</i>
દોઢ	doḍh	<i>one and a half, one-and-a-half times</i>
અઢી	aḍhī	<i>two and a half, two-and-a-half times</i>

(a) પા **pā** may be used as a noun to mean *a quarter*, or as an invariable adjective to mean *a quarter* of the noun it describes. It is not used with numbers apart from સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh**, but even with these it is rarely used, for example:

પા કિલો	pā kilo	<i>a quarter of a kilo</i>
પા કલાક	pā kalāk	<i>a quarter of an hour</i>

(b) અર્ધું **ardhum** is used as a noun to mean *a half*, or as a variable adjective to mean *half* of the noun it describes. It is not used with cardinal numbers (for example, *eight and a half*, where સાડા આઠ **sāḍā aṭh** is used), although it is used with સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh** (which are all masculine), for example:

અર્ધો કિલો	ardho kilo	<i>half a kilo</i>
અર્ધો કલાક	ardho kalāk	<i>half an hour</i>
અર્ધો લાખ	ardho lākh	<i>half a lakh, 50,000</i>

(c) પોણું **poṇum** is a variable adjective meaning *a quarter less than...i.e., three-quarters* of the noun it describes. With cardinal numbers it means *and minus a quarter*, but with સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh**, etc., it means *three-quarters of the total*.

It was mentioned above that numbers between nineteen and ninety-nine are feminine from પોણી **poṇī**, whereas સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh** are all masculine, so they appear with the masculine form પોણો **poṇo**/ પોણા **poṇā**, for example:

પોણો રૂપિયો	poṇo rūpiyo	<i>three-quarters of a rupee, 75 paise</i>
પોણા ત્રણ	poṇā traṇ	<i>2.75</i>
પોણી વીસ	poṇī vīs	<i>19.75</i>
પોણો સો	poṇo so	<i>75 (but પોણી સો poṇī so 99.75)</i>
પોણા બસો	poṇā baso	<i>175 (but પોણી બસો poṇī baso 199.75)</i>
પોણા છ	poṇā cha	<i>5,750</i>
હજાર	hajār	

(d) સવા **savā** is an invariable adjective meaning *with a quarter more*. With cardinal numbers it means *and a quarter*, but with સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh**, etc., it means *with a quarter more of the total*. For example:

સવા બે	savā be	<i>2.25</i>
સવા વીસ	savā vīs	<i>20.25</i>
But: સવા સો	savā so	<i>125</i>
સવા બસો	savā baso	<i>225</i>

(e) સાડા **sāḍā** is an invariable adjective and is used with numbers over two to mean *increase by a half of the total*. With

cardinal numbers it means *and a half*, but when it is used with ત્રણસો, ચાર હજાર, etc., it means *with a half more of the second number of the compound* (i.e., 50 or 500). સાડા **sāḍā** is never used with the singular forms સો **so**, હજાર **hajār** or લાખ **lākh**, etc. (અર્ધું **ardhum** is used instead). For example:

સાડા ત્રણ	sāḍā traṇ	3.5
But: સાડા ત્રણસો	sāḍā traṇso	350
સાડા ચાર હજાર	sāḍā cār hajār	4,500

(f) દોઢ **doḍh** *one and a half* can be used as a noun or an adjective, but only on its own or with સો **so**, હજાર **hajār** and લાખ **lākh**, etc., where it means *with half as much again of the the total*. It takes singular forms, unlike English, where *one and a half* is plural, for example:

દોઢ રૂપિયો	doḍh rūpiyo	<i>one and a half rupees</i>
દોઢસો	doḍhso	150

(g) અઢી **aḍhī** *two and a half* behaves as દોઢ **doḍh** and is the only one of the fractions which uses plural forms, for example:

અઢી રૂપિયા	aḍhī rūpiyā	<i>two and a half rupees</i>
અઢી સો	aḍhī so	250
અઢી કરોડ	aḍhī karod	25 million

2 કેટલા વાગ્યા છે? **keṭlā vāgyā che?** *What's the time?*

In order to tell the time in Gujarati, it is important that you learn, or at least start to learn, the cardinal numbers given in point 1 above and in Appendix 4. The fractions are used, and there is a section below showing the special use of the fractions between 12 o'clock and half past two. The times with fractions (including દોઢ **doḍh** *one and a half*, *half past one*) all take વાગ્યો **vāgyo** in the **singular**, except for અઢી **aḍhī** (*two and a half*, *half past two*), which takes વાગ્યા **vāgyā** in the **plural**.

The verb વાગવું **vāgvuṃ** *to strike* is used for times on the hour

and at a quarter past, a quarter to and half past the hour. *What's the time?* is કેટલા વાગ્યા છે? **keṭlā vāgyā che?** and *at what time?* is કેટલા વાગ્યે છે? **keṭlā vāgye che?**

Practise by looking at your watch every now and then and trying to work out what the time is in Gujarati.

o'clock

it's...

નવ વાગ્યા (સવારે, રાતે) છે

9.00 (*a.m./p.m.*)

nav vāgyā (savāre, rāte) che

બરાબર નવ વાગ્યા છે

exactly 9.00

barābar nav vāgyā che

quarter past

સવા નવ વાગ્યા છે

9.15

savā nav vāgyā che

half past

સાડા નવ વાગ્યા છે

9.30

sāḍā nav vāgyā che

quarter to

પોણા નવ વાગ્યા છે

8.45

poṇā nav vāgyā che

minutes past the hour

નવને પાંચ (મિનિટ) થઈ છે

9.05 or

navne pānc (miniṭ) thāi che

નવ ઉપર પાંચ થઈ છે

9.05

nav upar pānc thāi che

નવ વાગ્યા પછી થોડીક મિનિટો થઈ છે

*it's a few minutes after
nine o'clock*

**nav vāgyā pachī thoḍik miniṭo
thāi che**

minutes to the hour

નવમાં પાંચ કમ છે

8.55

navmām pānc kam che

નવમાં થોડીક મિનિટો બાકી છે

*it's a few minutes before
nine o'clock***navmām thoḍik miniṭo bākī che**

The following times use the fractions we met in point 1 above:

પોણો વાગ્યો છે

12.45

poṇo vāgyo che

એક વાગ્યો છે

1.00

ek vāgyo che

સવા વાગ્યો છે

1.15

savā vāgyo che

દોઢ વાગ્યો છે

1.30

doḍh vāgyo che

પોણા બે વાગ્યા છે

1.45

poṇā be vāgyā che

અઢી વાગ્યા છે

2.30

aḍhī vāgyā che

બપોરના બાર વાગ્યો છે

12.00 noon

bapornā bār vāgyā che

રાતના બાર વાગ્યા છે

12.00 midnight

rātnā bār vāgyā cheકેટલા વાગ્યે (or વાગે) **keṭlā vāgye (or vāge)? At what time?**

હું આઠ વાગ્યે અહીં આવું છું

*I come here at eight o'clock***huṃ aṣṭh vāgye ahīm āvuṃ
chum**

તે સવા વાગ્યે આવ્યો

*he came at quarter past one***te savā vāgye āvyo**

તે નવ વાગ્યાના સમયે અહીં આવે છે

*she comes here at nine
o'clock***te nav vāgyānā samaye ahīm
āve che**

તેઓ સવારે દસમાં પાંચ કમ પહોંચશે

*they will arrive at five to ten
in the morning***teo savāre dasmām pānc
kame pahomcse**

દુકાન સાતને વીસે બંધ થશે

*the shop will close at twenty
past seven***dukān sātne vīse bamdh thāse**

હું રોજ સાડા સાત સુધી અહીં રહું છું

*I stay here until half past
seven every day***huṃ roj sādā sāt sudhī ahīm
rahum chum**

બપોર બાર વાગ્યે થાય છે

*midday is at twelve o'clock***bapore bār vāgye thāy che**

મધરાતે રાત્રિના બાર વાગ્યે થાય છે

*midnight is at twelve o'clock at
night.***madhrāt rātrinā bār vāgye
thāy che**

મ.પૂ. (મધ્યાહ્ન પૂર્વે)

*a.m.***ma. pū. (madhyāhn pūrva)**

મ.પ. (મધ્યાહ્ન પછી)

*p.m.***ma. pa. (madhyāhn pachī)****વાતચીત ૨ vātcīt 2****મેં સાંભળ્યું છે કે તું દેશ જશે mem sām̄bhalyuṃ
che ke tuṃ deś jaśe I've heard you're
going to India**

Leela Patel has heard that her friend's daughter, Nisha Lakhani, is going to India, and wants her to take a message.

લીલા

ગઈ કાલે હું અહીં આવી હતી પણ તને ન મળી. તારા બાપુજીએ મને કહ્યું કે તું દેશ જશે.

- નિશા હા, હું પરમ દિવસે જાઉં છું. મેં ચાર દિવસ પહેલાં મારો સામાન તૈયાર કરવા માંડ્યો. તમે મુંબઈમાં ક્યારે આવશો?
- લીલા મને ખબર નથી. મારા ભાઈનો ફોન નથી આવ્યો. મેં એમને ફોન કર્યો પણ તેઓ બહારગામ ગયા હશે. તું પહોંચીને એમને ફોન કરજે. અમારા સમાચાર સાંભળીને તેઓ રાજી થશે. હું કાગળ લખવા લાગી પણ હજીય પૂરો થયો નથી.
- નિશા ભલે. પહોંચીને જ હું કાકાને ફોન કરીશ. કશી ચિંતા ન કરશો. પ્રબોધકાકા ક્યાં છે?
- લીલા તેઓ બજારમાંથી મારા ભાઈને માટેની કેટલીક ચીજો લઈને આવશે. કેટલા વાગ્યા છે? ચાર? તેઓ જલદી આવતા હશે. એમનું કામ પૂરું થયું હશે. આપણે અહીં થોડી વાર બેસીને એમની રાહ જોઈએ.
- નિશા મને લાગે છે કે વરસાદ પડશે. આપણે તમારે ત્યાં જઈએ.
- લીલા મને નથી લાગતું કે પડે, પણ ગઈ કાલે હું અને તારા કાકા ફરવા ગયાં હતાં અને અમે ઘેર પહોંચ્યાં તે પહેલાં વરસાદ પડવા લાગ્યો. ચાલો, જલદી જઈએ.
- Līlā** gaī kāle huṃ ahīm āvī hatī paṇ tane na maḷī. tāṛā bāpujīe mane kahyuṃ ke tuṃ deś jaśe.
- Nīśā** hā, huṃ param divase jāuṃ chuṃ. mem cār divas pahalām māro sāmān taiyār karvā māṃḍyo. tame Mumbaimām kyāre āvśo?
- Līlā** mane khabar nathī. mārā bhāīno phon nathī āvyo. mem emne phon karyo paṇ teo bahārgām gayā haśe. tuṃ pahomcīne emne phon karje. amārā samācār sām̄bhaḷīne teo rājī thaśe. huṃ kāgaḷ lakhvā lāgī paṇ hajīy pūro thayo nathī.
- Nīśā** bhale. pahomcīne j huṃ kākāne phon karīś. kaśī cīmtā na karśo. Prabodhkākā kyām che?
- Līlā** teo bajārmāmthī mārā bhāīne māṭeni keṭḷik cījo laīne āvśe. keṭḷā vāgyā che? cār? teo jaldī āvtā haśe. enuṃ kām pūruṃ thayuṃ haśe. āṇṇe ahīm thoḍī vār besīne emnī rāh joīe.
- Nīśā** mane lāge che ke varsād paḍśe. āṇṇe tamāre tyām jāīe.
- Līlā** mane nathī lāgtuṃ ke paḍe, paṇ gaī kāle huṃ ane tāṛā kākā pharvā gayām hatām ane ame gher pahomcyām te pahalām varsād paḍvā lāgyo. cālo, jaldī jāīe.

મેં ચાર દિવસ પહેલાં મારો સામાન તૈયાર કરવા માંડ્યો mem cār divas pahalām māro sāmān taiyār karvā māṃḍyo I began to pack four days ago

મારા ભાઈનો ફોન નથી આવ્યો mārā bhāīno phon nathī āvyo my brother didn't phone me

મેં એમને ફોન કર્યો mem emne phon karyo I called him

તેઓ બહારગામ ગયા હશે teo bahārgām gayā haśe he must have gone away

તું પહોંચીને એમને ફોન કરજે tuṃ pahomcīne emne phone karje please call him when you arrive

અમારા સમાચાર સાંભળીને તેઓ રાજી થશે amārā samācār sām̄bhaḷīne teo rājī thaśe he'll be pleased to hear our news

હું કાગળ લખવા લાગી પણ હજીય પૂરો થયો નથી huṃ kāgaḷ lakhvā lāgī paṇ hajīy pūro thayo nathī I started to write a letter but I haven't finished it yet

કશી ચિંતા ન કરશો kaśī cīmtā na karśo don't worry

તેઓ જલદી આવતા હશે teo jaldī āvtā haśe he should be coming soon

એમનું કામ પૂરું થયું હશે enuṃ kām pūruṃ thayuṃ haśe he must have finished his work

આપણે અહીં થોડી વાર બેસીને એમની રાહ જોઈએ āṇṇe ahīm thoḍī vār besīne emnī rāh joīe let's sit here for a while and wait for him

અમે ઘેર પહોંચ્યા તે પહેલાં વરસાદ પડવા લાગ્યો ame gher pahomcyā te pahalām varsād paḍvā lāgyo it began to rain before we reached home

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ નિશા ગઈ કાલે એનો સામાન તૈયાર કરવા માંડ્યો.
- ૨ લીલાના ભાઈ મુંબઈમાં હશે.
- ૩ લીલાએ કહ્યું કે પ્રબોધ ઘેર જ હશે.

Answer the following questions.

- ૪ પ્રબોધનું કામ પૂરું થયું છે?
- ૫ લીલાને લાગે છે કે વરસાદ પડશે?

- 1 Nisā gai kāle eno sāmān taiyār karvā māṃḍyo.
- 2 Līlānā bhāi Mumbaimām haṣe.
- 3 Līlāe kahyuṃ ke Prabodh gher j haṣe.
- 4 Prabodhnuṃ kām pūruṃ thayuṃ che?
- 5 Līlāne lāge che ke varsād paḍṣe?

વ્યાકરણ vyākaraṇ

3 The gerund (e.g. having done)

Two or more sentences are usually combined to form one sentence, if they include sequential actions being performed by the same subject. All but the main verb (the last verb) in Gujarati have the invariable ending ઇ **ī** or ઇને **īne** added to the root in such sentences. This form is called the gerund, If there is more than one gerund in a sentence, the first forms are usually in ઇ and the last one in ઇને **īne**. This form is roughly equivalent to the English *having done*, etc. The subject is in the agential form if the **main verb** is transitive, for example:

કરવું **karvuṃ** to do, make: કરી **karī**, કરીને **karīne**
કામ કરો અને પછી ઘેર જાઓ **kām karo ane pachī gher jāo**

or: કામ કરીને (કરી) ઘેર જાઓ **kām karīne (karī) gher jāo**
(Both mean *do your work and go home*)

કામ કરીને એ ઘેર ગયો **kām karīne e gher gayo** *he did his work and went home*

હું બજારમાં ગઈ અને પછી હું અહીં આવી **huṃ bajārmām gai ane pachī huṃ ahīṃ āvī**
Or: હું બજારમાં જઈને (જઈ) અહીં આવી **huṃ bajārmām jāine (jāi) ahīṃ āvī**

(Both mean *I went to the market and came here*)

તે અમારી પાસે આવ્યો અને તેણે કહ્યું કે... **te amārī pāse āvyo ane teṇe kahyuṃ ke...**
અમારી પાસે આવી તેણે હસીને કહ્યું કે... **amārī pāse āvī teṇe hasīne kahyuṃ ke...**

(Both mean *he came to us and laughed and said that...*)

This last construction હસીને **hasīne** should be translated as *smiling* or *laughing*. A string of *having dones* is not English!

This construction is used in several idioms:

(a) થઈને **thāine** (lit. *having been*) is used to mean *via*, for example:

વારડેન રોડ થઈને આવો **Vārḍen Roḍ thāine āvo** *come by Warden Road*

(b) કરીને **karīne** (lit. *having done*) is used in several common idioms, for example:

મહેરબાની કરીને **maherbānī karīne** *please (do me a favour)*

ખાસ કરીને **khās karīne** *especially*

(c) Also જાણી જોઈને **jāṇī joīne** (lit. *having known, having seen*) means *deliberately*.

મેં જાણી જોઈને આ કાગળ લખ્યો **meṃ jāṇī joīne ā kāgaḷ lakhyo** *I wrote this letter deliberately*

4 Expressions for to begin

The verbs લાગવું **lāgvuṃ** and માંડવું **māṃḍvuṃ** are used with the infinitive in વા **vā** to mean *to begin*.

(a) લાગવું **lāgvuṃ** is intransitive, for example:

એ કામ કરવા લાગ્યો **e kām karvā lāgyo** *he began to work*
એ કાગળ લખવા લાગ્યો **e kāgaḷ lakhvā lāgyo** *he began to write a letter*

(b) The construction with માંડવું **māṃḍvuṃ** is more complex.

Its meaning is the same as that of લાગવું **lāgvuṃ**, but if the infinitive is transitive the construction is transitive; if the infinitive is intransitive the construction is either transitive or intransitive. (You should note that માંડવું **māṃḍvuṃ** to place is transitive). For example:

વરસાદ પડવા માંડ્યો **varsād paḍvā māṃḍyo**
or: વરસાદે પડવા માંડ્યું **varsāde paḍvā māṃḍyūṃ**
(Both mean *it began to rain*)

એણે કામ કરવા માંડ્યું **eṇe kām karvā māṃḍyūṃ** *he began to work*
(એ કામ કરવા માંડ્યો **e kām karvā māṃḍyo** is not permissible.)
હું કામ કરવા લાગું? **huṃ kām karvā lāguṃ?** (lit. *shall I start some work?* is an idiom meaning *may I help you?*)

(c) If the thing begun is a noun rather than a verb, the expression શરૂ કરવું **śarū karvuṃ** is used, for example:

મેં કામ શરૂ કર્યું **meṃ kām śarū karyuṃ** *I began the work*

5 Possibility/probability

The future tense of હોવું **hovuṃ** (હશે **haśe**, etc.) is used on its own to express an action in the future, for example:

તમે ક્યારે મુંબઈ હશો? **tame kyāre Mumbaī haśo** *when will you be in Bombay?*

This tense is also used to express supposition, probability or uncertainty, rather like the English *he'll be at home now*. It is used either on its own or as an auxiliary verb, replacing છે **che**, etc., with તું **tuṃ** imperfectives or યું **yuṃ** perfectives. The negative form is નહિ/ના હોય **nahi/na hoy**. For example:

તે ઘેર હશે/તે ઘેર નહિ હોય **te gher haśe/te gher nahi hoy** *he must (not) be at home*

તે આવતો હશે/તે આવતો નહિ હોય **te āvto haśe/te āvto nahi hoy** *he must (not) be coming, he won't be coming*
તે આવી હશે/તે આવી નહિ હોય **te āvī haśe/te āvī nahi hoy** *she must (not) have come, she won't have come*

અભ્યાસ abhyās

A Write out the following passage to practise using the Gujarati script in preparation for the second part of the course. Use gerunds (see point 3 above) to link sentences together where possible:

ગામડામાં અમારે થોડી જમીન છે, પણ તેઓ ખેડુત નથી. તેઓ સુધાર છે. તેઓ પોતે ખેરતનું જોઈતું કામ કરે છે. અમારા ખેતરમાં અમે મગફળીનો પાક લઈએ છીએ. ચાર વરસથી હું બેંકમાં નોકરી કરું છું.

હું વહેલી સવારે ઊઠું છું અને હું દાતણ કરું છું અને સ્નાન કરું છું. ઘરમાં અંબાજીનું મંદિર છે અને હું એની પૂજા કરું છું. પછી હું એમને માટે નાસ્તો તૈયાર કરું છું અને પછી હું ઓફિસ જવા નીકળું છું. હું બસમાં આવ-જા કરું છું અને રોજ બસો ચિકાર હોય છે અને લોકો બહુ ગડબડ કરે છે. રાતે હું કોઈ ચોપડી વાંચું છું અને પછી હું સૂઈ જાઉં છું.

મારે નોકરી છોડવી છે પણ ગામડામાં લોકોને બહુ ઓછા પૈસા મળે છે અને મારે બેચાર વરસ સુધી નોકરી કરવી પડે એમ છે.

gāṃḍāmām amāre thoḍī jamīn che, paṇ teo khexut nathī. teo suthār che. teo pote khetarṇuṃ jōitūṃ kām kare che. amārā khetarmām ame magphalīno pāk laīe chīe. cār varasthī huṃ beṅkmām nokrī karuṃ chuṃ.

huṃ vahelī savāre ūthūṃ chuṃ ane huṃ dātaṇ karuṃ chuṃ ane snān karuṃ chuṃ. gharmām āmbājīnuṃ maṃḍir che ane huṃ eṇī pūjā karuṃ chuṃ. pachī huṃ emne māte nāsto taiyār karuṃ chuṃ ane pachī huṃ ophis javā nīkaḷuṃ chuṃ. huṃ basmām āv-jā karuṃ chuṃ ane roj baso cikār hoy che ane loko bahu gaḍbaḍ kare che. rāte huṃ koī copḍī vāṅcuṃ chuṃ ane pachī huṃ sūī jāuṃ chuṃ.

māre nokrī choḍvī che paṇ gāṃḍāmām lokone bahu ochā paisā maḷe che ane māre becār varas sudhī nokrī karvī paḍe em che.

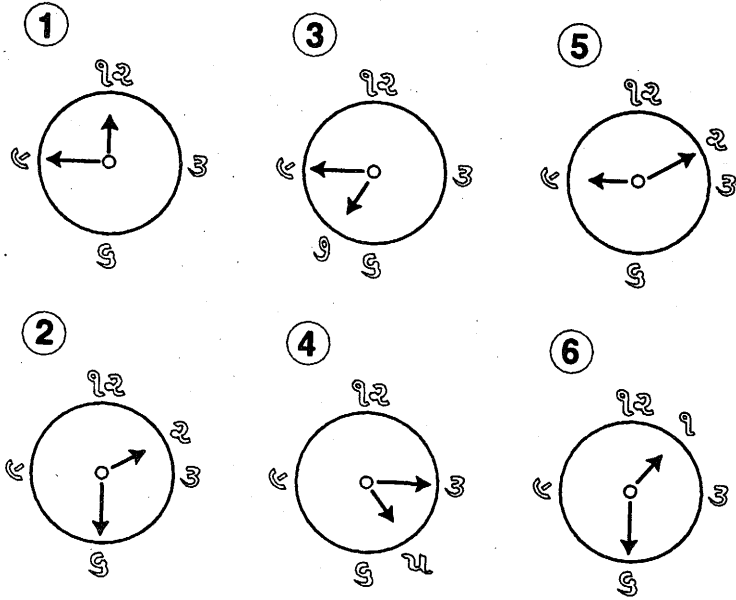
B Read the section at the front of the book called Introduction to Gujarat and then answer the following questions:

- ૧ ગુજરાતની વસતી કેટલી છે?
- ૨ ગુજરાતનો કિનારો કેટલો લાંબો છે.
- ૩ ગુજરાતમાં એક વરસમાં કેટલો વરસાદ પડે છે?
- ૪ ગુજરાતમાં કેટલા લોકોને લખતાં વાંચતાં આવડે છે?
- ૫ તમને ખબર છે કે ભારતની વસતી કેટલી છે?

- 1 Gujarātī vastī keṭlī che?
- 2 Gujarātno kināro keṭlo lāmbho che?
- 3 Gujarātmām ek varasmām keṭlo varsād paḍe che?
- 4 Gujarātmām keṭlā lokone lakhtām vāṃctām āvaḍe che?
- 5 tamne khabar che ke Bhāratnī vastī keṭlī che?

વસતી (f.) vastī population
કિનારો (m.) kināro shore, coast

C Tell the time in Gujarati as indicated on the following clock faces.

D Fill in your part of the following dialogue.

સુરેશ તમે સવારે કેટલા વાગ્યે ઓફિસ જાઓ છો?
 You Tell him you go out at nine o'clock.
 સુરેશ તમે બસમાં આવ-જા કરો છો?
 You Tell him you commute on the train.
 સુરેશ તમે ઓફિસ મોડા પહોંચતા હશો.
 You Tell him you arrive at about ten thirty.
 તમે કેટલા વાગ્યા સુધી ત્યાં કામ કરો છો?
 You Tell him you work until six o'clock in the evening.

Suresh tame savāre keṭlā vāgye ophise jāo cho?
 Suresh tame basmām āv-jā karo cho?
 Suresh tame ophis moḍā pahomctā haśo.
 Suresh tame keṭlā vāgyā sudhī tyām kām karo cho?

— સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/samjyām? —

There will be no more transliteration after this unit. This passage contains many English words in Gujarati script. By doing this exercise, you will be able to see how much revision of the script you need to do before starting part two of the course.

અઠવાડિયાના સાત દિવસ હોય છે (રવિવાર, સોમવાર, મંગળવાર, બુધવાર, ગુરુવાર, શુક્રવાર અને શનિવાર).

વરસના બાર મહિના હોય છે (જાન્યુઆરી, ફેબ્રુઆરી, માર્ચ, એપ્રિલ, મે, જૂન, જુલાઈ, ઓગસ્ટ, સપ્ટેમ્બર, ઓક્ટોબર, નવેમ્બર, ડિસેમ્બર).

શિયાળો, ઉનાળો, અને ચોમાસું, એ વરસની ત્રણ ઋતુ છે.

ઉનાળો લગભગ માર્ચમાં બેસે છે. ગુજરાતમાં ઉનાળામાં ખૂબ ગરમી પડે છે. ધરતી સુકાઈ જાય છે અને બહુ જ ધૂળ હોય છે. ચોમાસાના પહેલા બે મહિનામાં વરસાદ પડે છે. ગરમી ઓછી થાય છે અને ઝાડપાન ચોખ્ખું લાગે છે. શિયાળો નવેમ્બરમાં બેસે છે. દિવસે ગરમી

તથા ઠંડી લાગતી નથી પણ રાતે કોઈ કોઈ વાર ઠંડી લાગે છે. રોજ આકાશ સાફ હોય છે. આ ઋતુ ઘણી સુંદર છે.

True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ અઠવાડિયાના આઠ દિવસ હોય છે.
- ૨ ગુજરાતમાં પાંચ ઋતુ હોય છે.
- ૩ ચોમાસાના છેલ્લા બે મહિનામાં વરસાદ પડે છે.

Answer the following questions.

- ૪ ચોમાસું ક્યારે બેસે છે?
- ૫ ચોમાસું ક્યાં સુધી ચાલે છે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ gujarāt ane gujarātīo

The lunar calendar

Although the Indian (Hindu) calendar, uses solar years, it has lunar months in which the month is the interval between one new moon and the next. The lunar month is divided into two fortnights (પખવાડિયું), the first being the period from the new moon to the full moon, called શુદ્ધ or સુદ or શુક્લપક્ષ (*the light half of the month*), and the second being the time between the full moon and the new moon, વદ or વદી or કૃષ્ણપક્ષ (*the dark half of the month*). A leap month (અધિકમાસ) is added after every thirtieth month in order to compensate for the discrepancy between the lunar and solar calendars. The new year begins the day after Diwali, the festival of lights, which falls in Autumn, i.e., the first day of the bright half of કારતક. In other parts of India, the year starts at different times, for example, in northern India it starts on the first day of the dark half of ચૈત્ર.

The fourteen days are called તિથિ and each has its own name: પડવો, બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, છઠ, સાતમ, આઠમ, નોમ, દસમ, અગિયારસ, બારસ,

તેરસ, ચૌદસ. Before any of these days, સુદ or વદ, is prefixed. The fifteenth day of સુદ, the full moon day, is પૂનમ or પૂર્ણિમા. The fifteenth day of વદ, the new moon day, is called અમાસ or અમાવાસ્યા.

The lunar months do not correspond exactly with the Gregorian solar months (western calendar months) but are approximately as follows:

Gujarati month	Gujarati season	
કારતક	શિયાળો	October-November
માગસર		November-December
પોષ		December-January
મહા		January-February
ફાગણ	ઉનાળો	February-March
ચૈત્ર		March-April
વૈશાખ		April-May
જેઠ		May-June
આષાઢ	ચોમાસું	June-July
શ્રાવણ		July-August
ભાદરવો		August-September
આસો		September-October

In Gujarat, there are normally three seasons (ઋતુ) -શિયાળો (m.) winter, ઉનાળો (m.) summer and ચોમાસું (n.) rainy season. However, the Sanskrit system of six seasons is also used. These begin in ચૈત્ર, and each lasts for two months: વસંત (m.) spring, ગ્રીષ્મ (m.) summer, વર્ષા (f.pl.) rains, શરદ (f.) autumn, હેમંત (m.) winter and શિશિર (m.) cool season. The last is also known as પાનખર (f.) fall.

Rather than using the Christian era, the Gujarati calendar usually uses the Vikrama era વિક્રમ સંવત (V.S.). This corresponds to 56/7 B.C. (during the reign of King Vikram) so you have to subtract 56/7 to find the A.D. date.

8

કાગળો LETTERS

You have now reached the second part of the course, and you may find it a good idea to spend some time on revision of all the material you have covered so far. There will be no more transliteration after this point. So if you have not yet mastered the script, now is the time to do it!

In this unit you will learn how to

- 1 write a variety of formal and informal letters
- 1 talk about weddings
- 1 talk about plans and intentions

કાગળ ૧

લગ્ન A wedding

Gopi is writing from London to her cousin Veena who lives in Vadodara.

લાંડન, ૨૦-૧-૯૫

પરમપૂજ્ય વીણાબેન,

તમારી પત્તા કાલે જ મળ્યો. હું ખૂબ આનંદમાં છું કે ઘણી અને હસ્યુક્તિય નૂનમાં આજે આવવાના છે. આ વખતે વડોદરામાં ગરમી હશે પણ આજે સાકું છે. ગયે વરસે હસ્યુક્તિય આમારે ત્યાં કોટલાક દિવસ રહેવાનાં હતાં પણ દાદાનું સ્વર્ગવાસી થયા. આ લોકો આવશે એટલે અને આનંદ થાય છે. લેખો મારી સાથે ગુજરાતી ન બોલશો અને આ રીતે મારી બોલવાની ભાષા સુધરશે.

શોડા દિવસમાં મારી બહેનપણીનું લગ્ન થવાનું છે. એ બાવીસની ન છે. મને ખબર છે કે દેશમાં આ ઉંમર એટલી બધી નાની નથી પણ આજેના લોકો પમીસ પૂરાં થાય એ પરેલાં લગ્ન બધી કરતાં મારું બી.એ. પ્રકૃં થાય ત્યાં સુધી મારે લગ્ન કરવાનું નથી. બાને તો ઘણું થાય છે કે હું જલદી પરણું પણ બાપુજી કહે છે કે હું હજી ઘણી નાની છું. તો પણ હવે બાને લગ્ન છે કે બરેલાં, સાડીઓ વગેરે ખરીદીએ. અને આજી છે કે પાટીદાર છોકરા સાથે લગ્ન કરીને યુ.એસ.માં રહેશ. મારા અંગ્રેજી મિત્રોને વિચિત્ર લાગે છે કે મારે ગોઠવેલું લગ્ન કરવાનું છે પણ મને ખબર છે કે મારાપરને સાચો જમાઈ શોધવો છે.

માલો. દાદી તથા કાકા અને કાકીને મારાં પ્રણામ કરેને.

લિ,

ગોપીના જય સ્વામિનારાયણ.

કાગળ (m.) *letter*
 લગ્ન (n., often n.pl.) *wedding*
 પરમપૂજ્ય વીણાબેન *dear* (lit. *respected*) *Veenaben*
 પત્ર (m.) *letter* (an alternative to the above)
 હું ખૂબ આનંદમાં છું કે . . . *I am very happy that . . .*
 આવવાનાં છે *they are coming*
 રહેવાનાં હતાં *she was to stay here*
 દાદાજી સ્વર્ગવાસી થયા *grandfather passed away*
 આ લોકો આવશે એટલે મને આનંદ થાય છે *I am happy because they are coming*
 આ રીતે *in this way*
 મારી બોલવાની ભાષા સુધરશે *my spoken language will improve*
 થોડા દિવસમાં *in a few days*
 મારી બહેનપણીનું લગ્ન થવાનું છે *my friend's wedding is taking place*
 એ બાવીસની જ છે *she is only twenty-two years old*
 દેશમાં *in India*
 આ ઉંમર એટલી બધી નાની નથી *this is not such a young age*
 અહીંના લોકો પચ્ચીસ પૂરાં થાય એ પહેલાં લગ્ન નથી કરતા *people here do not get married before they are twenty-five*
 મારું બી.એ. પૂરું થાય ત્યાં સુધી મારે લગ્ન કરવાનું નથી *I don't intend to marry until my B.A. is finished*
 બાને તો ઘણું થાય છે કે . . . *mother would like it very much if . . .*
 પરણવું (tr.) *to marry*
 તોપણ *even so*
 ઘરેણાં (n.pl.) *jewellery*
 એને આશા છે કે *she hopes that*
 પાટીદાર *Patidar* (see ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ)
 કોઈ સાથે લગ્ન કરવું *to marry*
 યુ.એસ. *U.S.* (of America)
 મિત્રોને વિચિત્ર લાગે છે કે *it seems strange to my friends*
 મારે ગોઠવેલું લગ્ન કરવાનું છે *I want to have an arranged marriage*
 માબાપને સારો જમાઈ શોધવો છે *my parents want to look for a good son-in-law*

દાદી તથા કાકા અને કાકીને મારાં પ્રણામ કહેજો *pay my respects to . . .*
 લિ. *yours . . .*
 ગોપીના જય સ્વામિનારાયણ *Gopi, glory to Swaminarayan!*

Answer the following questions.

- ૧ ગયે વરસે હસુફોઈ કેમ આવ્યાં ન હતાં?
- ૨ ગોપી દાદીની સાથે અંગ્રેજી બોલે છે?
- ૩ ગોપીની બહેનપણી શું કરવાની છે?
- ૪ ગોપીને ક્યારે લગ્ન કરવાનું છે?
- ૫ ગોપીની મા કેમ ઘરેણાં વગેરે ખરીદે છે?

વ્યાકરણ

1 વાનું forms

You have already met two forms of the verb with endings in - વ- : the infinitive with વું (see Unit 2, grammar point 7; see further uses in Unit 5, grammar point 6 and Unit 7, grammar point 4), and the invariable form with વા (see Unit 4, grammar point 2).

In this unit, you will meet another form with વાનું, which is roughly equivalent to the English -ing, for example:

કરવું, કરવાનું *to do, doing*

This form has a wide number of uses:

(a) to express intention, the વાનું form agrees with the subject. It can be used with a number of different tenses.

A present intention:

હું મુંબઈ જવાની છું *I am going to Bombay*

A past intention:

હું કાલે મુંબઈ જવાની હતી પણ હું આજે જઈશ
I was going (intended to go) to Bombay yesterday, but I shall go today

(b) Describing a noun, for example:

મુંબઈ જવાની ગાડી *the train going to Bombay*
 પીવાનું પાણી (પીવા માટેનું પાણી) *drinking water*
 જમવાનો વખત *mealtime*

(c) To express obligation, the વાનું form appears in the neuter and the subject is in the agential form, for example:

મારે પાણી પીવાનું છે *I want to drink water*
 મારે પીવાનું પાણી *my drinking water (i.e. water which I must drink)*

(d) As an infinitive in ને, for example:

હું કામ કરવાને ગઈ *I went to work*
 (હું કામ કરવા માટે ગઈ is also possible, but the most common construction is હું કામ કરવા ગઈ)

(e) In the neuter singular it can behave like a noun, for example:

મને એમ બોલવાનું નથી ગમતું *I don't like speaking like that (lit. speaking like that does not please me)*
 ત્યાં જવાનું સારું નથી. *it's not good to go there (lit. going there is not good)*

There are also some idiomatic uses, for example:

આ ચોપડી એટલી સરસ છે કે *one can't describe how good this book is!*
 મને ભારત જવાનું મન છે *I think I should like to go to India*
 એને ગુજરાતી ભણવાનો વિચાર છે *he is thinking of studying Gujarati*

2 Further uses of interrogatives and deictics

In Unit 2, grammar point 2, you met interrogative or question words such as કેમ? *how?*, ક્યારે? *when?* and ક્યાં? *where?* Words which designate manner (*how, what sort of*), place (*where*) and time (*when*) have another form in Gujarati, as in English, which is described as deictic because it is used to point things out, for example:

Interrogative	Deictic
How shall I do it?	Do it in this way .
Where does he live?	He lives there .

You can see that in English, most of these two groups begin with certain letters; interrogatives begin with *wh-*, and deictics with *th-*. In Gujarati, interrogatives begin with ક-. Deictics begin with આ if they are pointing out things which are nearby, and with એ or તે or just ત- if they are pointing out things which are more remote. You met this same system in Unit 1, in the pronouns with આ or એ and તે.

Interrogative		Deictic	
a કેમ? <i>which way, how?</i>	આમ	this way	એમ, તેમ <i>that way</i>
b ક્યાં? <i>where?</i>	અહીં	here	ત્યાં <i>there</i>
c ક્યારે? <i>when?</i>	અત્યારે	now	ત્યારે <i>then</i>
d કેટલું? <i>how much?</i>	આટલું	this much	એટલું, તેટલું <i>that much</i>
e કેવું? <i>of what sort?</i>	આવું	of this sort	એવું, તેવું <i>of that sort</i>
f કેવડું? <i>how large?</i>	આવડું	this large	એવડું, તેવડું <i>that large</i>

(a) Manner

આમ *this way, like this*, એમ, તેમ *that way, like that* (interrogative કેમ? *which way, how?*), for example:

કેમ છો?

How are you?

એમ નહિ કરો! આમ કરો!

don't do it that way! Do it this way!

છોકરાં આમ તેમ દોડે છે

*the children run here and there***(b) Place**અહીં *here*, ત્યાં *there* (interrogative ક્યાં *where?*), for example:

તું ક્યાં ગયો?

where did you go?

અહીં સામાન ન મૂકો! ત્યાં

don't put the things here! Put them

મૂકો!

there!

These forms of place can also be used to refer to time, for example:

ત્યાં સુધી હું અહીં રહીશ

I shall stay here until then

તમે ક્યાં સુધી રહેશો?

*how long will you stay?***(c) Time**ત્યારે *then* (interrogative ક્યારે? *when?*), for example:

તું ક્યારે ભારત ગયો હતો?

when did you go to India?

ત્યારે હું મુંબઈમાં હતી

*I was in Bombay then*ત્યારે also means *then, in that case*, for example:

તમે વિદ્યાર્થી છો? ત્યારે તમે

are you a student? Then are you a

શિક્ષક છો?

teacher?

These forms have a base form which can be followed by clitics (તું, etc.), for example:

ત્યાર પછી હું અમદાવાદ ગયો

*after that I went to Ahmadabad***(d) Quantity**આટલું *this much, many*, એટલું, તેટલું *that much, many* (interrogative કેટલું? *how much, many?*), for example:

કેટલા લોકો આવ્યા છે?

how many people came?

આટલો અવાજ નહિ કરો!

don't make so much noise!

આટલા પૈસા એ કામને માટે

this money is not enough for that

પૂરતા નથી

work

આટલું જલદી નહિ બોલો!

*don't speak so fast!*Also used as a connecting form: એટલું બધું *so much*; એટલા માટે *for that reason, therefore*; એટલામાં *in the meanwhile*; એટલે *that is to say, it means*; એલે શું *that is to say what? what does that mean?***(e) Type**આવું *this sort of*, એવું, તેવું *that sort of* (interrogative કેવું *of which sort?*), for example:

કેવો છોકરો છે?

what sort of a boy is he?

તમે કેવી રીતે ગુજરાતી શીખ્યા?

how did you learn Gujarati?

એવું કાપડ મને નથી ગમતું

I don't like that sort of material

કેવું is also used for recalling gender, for example:

વાક્ય કેવું?

*what gender is વાક્ય? (neuter)***(f) Size**આવડું *this large*, એવડું, તેવડું *that large* (interrogative કેવડું *how large?*), for example:

તમારો દીકરો કેવડો છે?

how big is your son?

તે આવડો મોટો છે

he's this big

એવડું મોટું ઘર મોંઘું હશે

*such a big house must be**expensive*The interrogative forms are frequently used in rhetorical questions (questions which do not have to be answered, because there is only one possible answer) to mean *how...!* (i.e., *very*), and so on. (see Unit 2, grammar point 10). If a pronoun or noun does not have a qualifying adjective, બધું is used with the noun, for example:

હું ક્યાં સુધી ઊભી રહી!

how long I waited!

કેટલી લાંબી છોકરી છે!

what a tall girl!

કેટલા બધા લોકો ટ્રેનમાં હતા!

*how many people there were on the**train!*

તું કેટલો બધો સામાન તારી સાથે

how much luggage you've brought!

લાવ્યો!

તું કેટલી લાલ થઈ ગઈ!	<i>how red you've gone!</i>
કેવી સારી છોકરી છે!	<i>what a good girl!</i>
કેવડો છોકરો છે!	<i>what a big boy!</i>
શું તેનું રૂપ!	<i>how beautiful she is!</i> (See શું below)

કયું and શું are interrogative forms only; they do not have deictic forms. કયું (variable adjective f. કઈ) contrasts with શું when referring to inanimates in the independent singular form. શું (usually behaves as an invariable adjective, although it is used as a variable with plurals in formal speech, as in તમને શી શી ચીજો જોઈએ? *what things do you need?*) For example:

તમે શું કામ કરો છો?	<i>what work do you do? (i.e., what is your occupation?)</i>
તમે કયું કામ કરો છો?	<i>what work do you do? (i.e., which one of a list of jobs do you do or which of several aspects of a job do you do?)</i>
તમારું નામ શું છે?	<i>what is your name? What are you called?</i>
તમારું કયું નામ છે?	<i>what is your name? (i.e., the speaker is checking against a list of names.)</i>

શું cannot occur as an interrogative adjective (*which?*) in other forms, and so only કયું may be used in the following examples:

કયે દહારે?	<i>on which day?</i>
તમે કયા દેશના છો?	<i>which country are you from?</i>
કયો માણસ આવ્યો?	<i>which man came?</i>
તમે કઈ ગુજરાતી ચોપડીઓ વાંચી છે?	<i>which Gujarati books have you read?</i>

However, in its other form as an interrogative pronoun શું (n.) has the dependent forms શે and શા, for example:

શું થયું?	<i>what happened? what's up?</i>
તમે આ ચીજો શા માટે (શેને માટે) લીધી?	<i>why did you bring these things?</i>
શાની જરૂર છે?	<i>what is the need?</i>

દુઃખદ સમાચાર *Sad news*

Rachna is writing to her friend, Naliniben, on hearing of the news of Nalini's brother's death.

લંડન, ૨૦/૨/૮૫

પૂજ્ય નલિનીબેન,
 મહાલાલકી મને તમારા ભાઈના અવસાનના દુઃખદ સમાચાર જાણ્યા. જાણીને ઘૂલ દુઃખ થયું. હું સમગ્રલાલને ત્રણમાસ વાર મળી હતી. સૌરભાઈ સમયમાં તેમના માયાળુ સ્વભાવની પરિચય થયો હતો. મને ખબર છે કે તમને સૌમની મોટી ખોટ સાલશે અને મને પણ તેમની મીઠી સ્મૃતિ દર્શાવવા દુઃખ થાય છે. ચિરંજીવી શ્યામલાઈ તમારું ધ્યાન રાખશે એવી મને ખાતરા છે. ભગવાન સૌમના આત્માને શાંતિ આપે અને તમને દુઃખ સારણ કરવાની શક્તિ આપે એવી પ્રાર્થના.
 તિ. સ્વનાના જય શ્રીકૃષ્ણ.

પૂજ્ય નલિનીબેન *dear* (lit. *respected*) *Naliniben*
 અવસાન (m.) *passing away*
 દુઃખદ *sorrowful*
 દુઃખ (n.) *sorrow*
 માયાળુ *affectionate*
 સ્વભાવ (m.) *nature*
 પરિચય (m.) *acquaintance*
 તમને એમની મોટી ખોટ સાલશે *the great loss of him will pain you*
 ખોટ (f.) *loss*
 સાલવું (intr.) *to pinch, cause pain*
 મીઠું *sweet*

મને યાદ આવે છે *I remember*
 ચિરંજીવી *long-lived* (said of younger family member)
 તમારું ધ્યાન રાખશે *will take care of you*
 એવી મને ખાતરી છે *I am certain of this*
 ભગવાન એમના આત્માને શાંતિ આપે *may God rest his soul*
 તમને દુઃખ સહન કરવાની શક્તિ આપે *may He give you the strength to bear this sorrow*
 એવી પ્રાર્થના *this is my prayer*
 રચનાના જય શ્રીકૃષ્ણ *Rachna, glory to Lord Krishna!*

કોચી

આભાર **Thank you**

Rachna is writing to her friend Amitaben to thank her for having her to stay on her visit to Vadodara.

પૂજ્ય અમિતાબેન

ADD

લંડન, ૨૧/૧/૮૨

તમારું ત્યાં રહેવાનો ખૂબ આનંદ આવ્યો.
 તમારાં માતાપિતાને મળીને ઘણી ખુશી થઈ. તેમને
 મારાં પ્રણામ કરેજો. તમારી દીકરી કેવી સારી રીતે
 ગાય છે, એની કાયમ યાદ રહે છે. કાલજી મજામાં છે.
 અહીંના લોકો બધા મજામાં છે. આ બાજુ આવીને
 અમારે ત્યાં રહેવાનું રાખશો.

લિ.

રચનાના જય શ્રીકૃષ્ણ

ADD

તમારે ત્યાં રહેવાનો ખૂબ આનંદ આવ્યો *I very much enjoyed staying at your house*
 તમારાં માતાપિતાને મળીને ઘણી ખુશી થઈ *I was happy to meet your parents*
 ગેર ગાવું *to sing a song* સારી રીતે મેન
 એની કાયમ યાદ રહે છે *I shall remember her always*
 અહીંના લોકો બધા મજામાં છે *everyone is fine here*
 આ બાજુ આવીને અમારે ત્યાં રહેવાનું રાખશો *when you come over here, you must come to stay with us*

C True or false? Correct and rewrite the following sentences.

- ૧ રમણલાલ શ્યામના કાકા હતા.
- ૨ રચના અમિતાબેનનાં માબાપને નથી ઓળખતી.
- ૩ અમિતાબેન લંડનમાં રહે છે.

Answer the following questions.

- ૪ રચનાએ કેમ નલિનીબેનને કાગળ લખ્યો છે?
- ૫ રચનાએ કેમ અમિતાબેનને કાગળ લખ્યો છે?

વ્યાકરણ

3 To know how to, to be able to

Some verbs in Gujarati take forms of the verb in ઈ (see Unit 7, grammar point 3) or in તિ, where other verbs take forms in વા (see Unit 4, grammar point 2). These verbs include શકવું *to be able to* and જાણવું *to know how to*. The impersonal આવડવું *to know how to* and શીખવું *to learn* take forms in તિ, for example:

હું ત્યાં જઈ નથી શકતી

I can't go there

તમે ગુજરાતી અક્ષરો લખી

do you know how to write Gujarati

જાણો છો?

script?

તમને ગુજરાતી લખતાં/વાંચતાં
આવડે છે? *do you know how to read and
write Gujarati?*
હું ગુજરાતી લખતાં શીખું છું *I am learning to write Gujarati*

4 Particles

Particles are words which do not mean anything on their own, but which are used to limit or increase the meanings of other words. You have already met many of these, but you will find the following summary useful.

(a) જ

This particle is used to emphasise the preceding word. It is used after clitics such as મં, etc. For example:

હું આજે જ ઘેર છું *today (not tomorrow, etc.) I am
at home*
હું આજે ઘેર જ છું *today I'll be at home (and not
somewhere else.)*
મારી પાસે એક જ ટોપી છે *I've only one hat*
તમે ઓફિસમાં જ સાડી પહેરો છો? *do you wear saris in the office
only?*
મારો સામાન અહીં જ લાવ! *bring my luggage right here!*

(b) ય, પણ

These particles are called inclusives. They are used to emphasise the preceding word and give a sense of inclusion. After a vowel, the form યે is used instead of ય, for example:

હું પણ (હુંય) આવું છું *I'm coming too*
હું કોઈ પણ દિવસે ત્યાં નથી જતી *I never went there*
તમે ક્યારેય ભારત ગયા છો? ના, ક્યારેય નહિ *have you ever been to
India? No, never*

You should note: તમે ક્યારે ભારત ગયા હતા? *when did you go to
India?*

(c) ક, એક and the ending આદ

These particles are called indefinites. They give a sense of *some, a bit, about* - i.e. approximations. They occur before clitics and the agential ending એ.

ક is used only with quantitative adjective (for example, ઘણું, થોડું, બધું, કેટલું and so on), indefinite adjectives (કોઈ, કંઈ, કશું) and cardinal numerals (એક, બે and so on). એક is used only with cardinals, આદ only with the numeral એક, for example:

થોડાક પૈસા પાછા આવ્યા *he gave me back a little money*
હું ત્યાં એકાદ અઠવાડિયું હતી *I was there for about a week*
ચારેક વાગ્યે આવો! *come at about four o'clock!*
કેટલાંકે રજાનું કામ કર્યું *some did the vacation work*

(d) જી

This is called an honorific particle because it shows respect. It is used after the person to whom respect is to be given, for example:

તમારા પિતાજીની તબિયત સારી છે? *is your father in good health?*
ગાંધીજી ગુજરાતી હતા *Gandhiji was Gujarati*

It is also used in formal contexts with imperatives and in formal conversations to give a reply, to show one has not heard or understood or to give assent, for example:

મને મદદ આપશોજી *please would you help me?*
છોકરા, એ છોકરા!... જી? *Boy, hey boy! - Yes sir?*
તું સમજી? જી *do you understand? Yes, sir/miss*

(e) ને

This particle is used as an interrogative only after verbal forms and adjectives to mean *isn't it?* when expecting an affirmative answer, for example:

તારી મા આવી છે ને? *your mother came, didn't she?*
બેસો ને? *why don't you sit down?*
સારું ને? *it's good, isn't it?*

(f) કે

This particle is used in the same way as ને, but in cases where the speaker is doubtful about the answer, for example:

તું આવે કે? *you are coming, aren't you?*

5 Letter writing

In English it depends on whom you are writing to as to whether you write *Yours sincerely*, *Yours faithfully* or *Lots of love* at the end of a letter. Gujarati uses different ways of saying *Dear* and *Yours*, etc. in the same way. The following lists most of the ways in which you should address people and sign off when writing to people in Gujarati.

Openings

Before the name or title of the person addressed, the following terms are written for the English *Dear*.

- (a) To a parent or uncle or aunt: પરમપૂજ્ય *very respected*
 (b) To an elderly person: મુરબ્બી *benefactor*
 (c) From a parent to a child, from an elderly person to a younger person: ચિરંજીવ *long-lived*
 (d) To an acquaintance: સ્નેહી *affectionate*
 (e) To friends and relatives of the same generation: પ્રિય *dear*

Closings

At the end of the letter લિ. લિખિતંગ *written by* is used instead of *Yours sincerely*, etc. Then, after the name of the writer, the following ways of closing are used.

- (a) To a friend or acquaintance: નાં સ્મરણ *remembrance*
 (b) To an elder person: નાં પ્રણામ *obeisance*
 (c) To a friend: નાં વંદન *salutation*
 (d) From an older person to a child: ના આશીર્વાદ, ની શુભાશિષ *blessing*

(e) From/to a follower of Swami Narayan: ના જા સ્વામિનારાયણ *glory to Swami Narayan!*

(f) From/to a Vaiṣṇava: ના જય શ્રીકૃષ્ણ *glory to Lord Kṛṣṇa!*

Useful expressions

તમારો પત્ર મળતાં ખૂબ આનંદ થયો	<i>I was very happy to receive your letter</i>
મને આશા છે કે તમે સાજા હશો	<i>I hope that you are well</i>
વડીલોને પ્રણામ કહેજો	<i>please send my best wishes to your parents</i>
વારુ, અહીં વિરમું છું	<i>well then, I'll stop now</i>
તમારી (તમારો) ખૂબ આભારી છું	<i>I am very grateful to you</i>
ચાલો ત્યારે આવજો	<i>well then, goodbye</i>
અભિનંદન	<i>congratulations</i>
તમારું લગ્નજીવન સુખી નીવડે	<i>best wishes on your marriage</i>
એથી સુભેચ્છા	
અહીંના બધા લોકો મજામાં છે	<i>everyone here is well</i>
ઋતુ સારી છે	<i>the weather is good</i>
મા અને બાળકની તબિયત સારી	<i>I hope mother and baby are well</i>
હશે	

અભ્યાસ

A Fill in the missing parts in the dialogue using constructions with વાનું (see point 1 above).

અવની	કેમ છે? શું ખબર છે?
You	<i>Say that today you have a holiday and you are going to the shops.</i>
અવની	કઈ કુદાનોમાં?
You	<i>Say you want to get a sari for your friend who is getting married.</i>

અવની હું સાથે આવું?
 You Say of course. Say you are going to meet a friend for lunch. Ask her if she wants to join you.
 અવની ચોક્કસ! ચાલો, શહેર જવાની બસ આવે છે!

B This is a copy of a wedding invitation (કંકોતરી). Wedding invitations are always written in red ink and are delivered by hand wherever possible. There will be many words you will not have met on the card before, but do not worry about these - you may be surprised by all that you do know! You may find it useful to look at the સમજ્યા/સમજ્યાં? passage first for the names of some of the ceremonies.

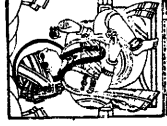
Now answer the following questions in Gujarati.

- ૧ કોના ફોટા છે? (મુજા ફોટા છે)
- ૨ આ કુટુંબનો ધર્મ શું છે?
- ૩ આજીવિદ ક્યાં છે?
- ૪ આ લગ્નને કેટલા દિવસ લાગશે?
- ૫ હસ્તમેળાપ કેટલા વાગ્યે છે?

C Write a letter to a friend or relative in Gujarat, telling him or her about your forthcoming visit. You can use your imagination, but you may find it helpful to construct your letter as follows:

You are going to India in the Christmas holidays. First you will go to Bombay where you will stay with someone (a friend/relative), then you will take the morning train to Baroda. Say you will met him or her at Baroda station. Say you very much want to go to see the new Swaminarayan temple at ગાંધીનગર. Say you know you will enjoy seeing him or her again.

શ્રી સ્વામિનારાયણ નમઃ
 શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ નમઃ

સુતા સહાયક,

પ. યુ. એ. ડી. સ્વ. શાસ્ત્રી શ્રી નારાયણ સ્વરૂપદાસજી (પ્રમુખ સ્વામિ) ના આસીવાંદથી અમારા મોટાભાઈ સ્વ. ઉમેશભાઈ ચતુરભાઈ પટેલ ના (ચિ. પટેલ ચંદ્રકાંતભાઈ (ચંદુભાઈ) ખંભોળવવાળા (હાલ આંધ્રાલા) ની સુપુત્રી

ચિ. જોતલ (ડોલી)

ના શુભ લગ્ન

ચિ. વિપુલ

ગામ ત્રિખોદરા (હાલ હંદિર) નિવાસી શ્રી ચંદુલાલ આશાભાઈ પટેલના સુપુત્ર

સાથે સંવત ૨૦૪૬ ના ફાગણ સુદી ૪ તે શુક્રવાર તા. ૨૮-૨-૬૦ ના શુભ દિને નિરધાર્યા છે. આ શુભ પ્રસંગે નવદંપતિ ને આસીવાંદ આપવા આપવા આપત્રી સહકુટુંબ, મિત્રમંડળ સહિત પધારી શોભામાં અભિરૂઢિ કરશેજી.

લી. સ્નેહાધીન,

પટેલ નંદુભાઈ ચતુરભાઈ

પટેલ ભાવુભાઈ ચોટીલાઈ

પટેલ નીરજકુમાર ચંદ્રકાંતભાઈ પટેલ વિનાદલાઈ ઉમેશભાઈ

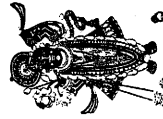
પટેલ સંદીપભાઈ વિનાદલાઈ પટેલ સુચંકાંતભાઈ ચેમભાઈ

પટેલ મિતુલકુમાર હર્ષદલાઈ પટેલ હર્ષદલાઈ ઉમેશભાઈ

પટેલ ચેનકુમાર બીપીનભાઈ પટેલ બીપીનભાઈ ઉમેશભાઈ

ના જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

* ચાંદલા તથા શેર ને અસ્વીકાર ને કાર્ય ગણશેજી *

ફ સાંગલિક પ્રસંગો ફ

શ્રી ગણેશ સ્થાપના, અંડપ સુહર્ત, પીઠી, પ્રહારાંતિ અતે વરધઃ
 શુક્રવાર તા. ૨૮-૨-૬૦ ના સવારના ૬-૦૦ થી ૧૨-૦૦ કલાકે.

હસ્ત મેળાપ :

શુક્રવાર તા. ૨૮-૨-૬૦ ના સોજના ૭-૦૦ કલાકે.

લોજન સમારંભ :

શુક્રવાર તા. ૨૮-૨-૬૦ ના સોજના ૧-૩૦ થી ૮-૩૦ કલાકે.

સ્થળ :

જે. કે. પાર્ક, નેશનલ હાઇવે નં. ૮, ત્રિખોદરા કેસીંગ, આજુદં.

નમ્ર વિનંતી :

પ્રસન્નોત્સાહ અને અપકાશના આભાવે આપને રખર ન થળી શકાય હોય તો આપ આ કુમકુમ પરિશિતે રખર મળ્યા તુલ્ય સમજી અવરમ પધારવા કૃપા કરશેજી.

લી. દર્શનાલિલાબી,

ગં. ગા. સ્વરૂપ સવિતાબેન ઉમેશભાઈ પટેલ

અ.સો. ઇન્દુબેન વિનોદલાઈ પટેલ અ.સો. સરચુબેન ચંદ્રકાંતભાઈ પટેલ

અ.સો. સારિકાબેન હર્ષદલાઈ પટેલ અ.સો. લીલાબેન નંદુભાઈ પટેલ

અ.સો. ચીનાબેન બીપીનભાઈ પટેલ અ.સો. ઉષાબેન ભાવુભાઈ પટેલ

અ.સો. જયશ્રીબેન સંદીપભાઈ પટેલ અ.સો. વીજાબેન સુચંકાંતભાઈ પટેલ

નિવાસ સ્થાન :

પટેલ ચંદ્રકાંત ઉમેશભાઈ બીન ચતુરભાઈ

શુ. ડી. પટેલની ફો.

અંબલાસ મોંદે, તાજનાબે, આંધ્રાલા-૪૪૦ ૦૦૧.

D Translate the following letter into Gujarati, using the words and phrases in the vocabulary section below to help you.

London, 26th January

Dear Aunt Leela,

I was going to come to Bombay in December, but I had to do a lot of work at university. Today is Republic Day and I am missing you all very much. It was very cold here at Christmas and I don't like the cold weather. I know it must be hot there. I shall come to India next December.

You must be surprised that I am writing in Gujarati. ~~This is the first letter I have ever written in Gujarati. I have been studying Gujarati at university since October last year. I know how to write and read, and I am able to speak as well. It is quite difficult to write a letter, but I am now able to write slowly. I want to study literature next year and be able to read Narasimha Mahetā in Gujarati.~~

I hope you are all well. Everyone here is fine. Write soon!

Yours

Ajay

પ્રજાસત્તાક દિન (m.) Republic day, 26th January
મને તમારા બધાની ખોટ સાલે છે I miss you all very much
નાતાલ (f.) Christmas
સખત ઠંડી very cold
સખત hard, cruel, severe
વાતાવરણ ગરમ છે it is hot
વાતાવરણ (n.) atmosphere, weather
નવાઈ લાગવી to be surprised
નવાઈ (f.) newness, wonder
I have been studying (Translate as I am learning since...)
લખવા-વાંચવાનું (n.) writing and reading
પત્ર લખવો એ સારું એવું અઘરું કામ છે it is difficult to write a letter
I want to study literature (Translate as I want to make a study
(અભ્યાસ) of literature)

સાહિત્ય (n.) literature

ઈચ્છવું (tr.) to wish

મને આશા છે કે તમે સહુ કુશળ હશો I hope that you are all well

કુશળ well, healthy

The greatest poet of Gujarat was **Narasimha Mahetā** (1414-1480). He was born in the village of Talaja near Bhavnagar, a Nāgar Brahmin. He was a devotee of Kṛṣṇa and he established a circle of devotees in Junagadh (Narasimha Mahetāno Coro) which is still active. He sang his devotional (Rama and Kṛṣṇa), philosophical and ethical *padas* all night and played his *karatālās* (hand-held cymbals). Many mythical stories surround his life and are described in his own works and those of many other Gujarati authors.

સમજ્યા/સમજ્યાં?

પ્રિય મીનુ Dear Meenu

બહેનનું લગ્ન નક્કી થયું છે my sister's wedding has been fixed
માફ કરજે sorry!

આવતે અઠવાડિયે વિધિ શરૂ થશે the ceremony starts next week
વ્યવસ્થા પૂરી કરવી complete all the arrangements

સુંદર handsome, beautiful

વેપાર (m.) business

ખૂબ ધમાલ ચાલે છે there's been a great fuss

મા ઘણાં વરસથી ઘરેણાં બનાવતી રહે છે Mum has been having jewellery
made for years

લગ્નને પાંચ દિવસની જ વાર છે there are five days left to the wedding
ચારે દિશાથી આવે છે they are coming from all four corners of the
world

લગ્નનો સમય the time of the wedding

પ્રિય મીનુ,

અમદાવાદ, ૨૦/૧/૯૫

ઘણા દિવસથી હું તને પત્ર નથી લખી શકી. મારી મોટી બહેનનું લગ્ન નક્કી થઈ ચૂક્યું છે અને આજે પહેલી વાર મને કામમાંથી જરાક સમય મળ્યો છે. માફ કરજે.

આવતે અઠવાડિયે વિદિ શરૂ થશે. એક મહિના પહેલાં અમિતાભાશીએ ચુ.કે. જઈને બધા વ્યવસ્થા પૂરી કરી છે. આ લગ્ન ગોઠવેલું છે પણ મોટી બહેને બનેલીની કોટી એટલે અને પછી તેઓ અમારે ત્યાં આપ્યા. સુંદર નથી પણ સાચા માણસ છે. એમના પિતાનું બાપુજીની સાથે વેપાર કરે છે.

એક મહિનાથી અમારે ત્યાં ખૂબ દેમાલ ચાલે છે. અમે રોજ દુકાનીમાં જઈને સાડીઓ વગેરે પ્રકીટીએ છીએ! પછી મા રોજ દરજીને બોલાવે છે. મા ઘણાં વસ્ત્રો ઘરેલાં બનાવતી રહે છે, પણ અત્યારે એને લાગે છે કે મોટી બહેનને વધારે જોઈશે. મેં કહ્યું કે ચુ.કે.માં સ્ત્રીઓ જોઈને ઘરેલાં પહેરે છે પણ માએ કહ્યું કે હું નાની છું અને મને શી ખબર?

હવે લગ્નને પાંચ દિવસની જ વાર છે. અમારાં સગાંવહાલાં ચારે દિશાથી આવે છે. માશીએ તલ અઠવાડિયાં પહેલાં આવીને કંકોતરી લખી છે. લગ્નના સમય બપોરે તલને વીસે છે. સવારે કાકા અને કાકી ગ્રહશાંતિ કરશે અને પછી અમે બહેનની પીઠી ચોળીને લગ્નનાં ગીતો ગાઈશું. હસ્તમેળાપને એક કલાક કે વધારે લાગશે. પછી મોટી બહેન સાસરે જઈને બનેલીની સાથે લંડન જશે. મને બહુ દુઃખ થશે અને હું એકલી રહીશ.

કાકા તથા માશીને મારાં પ્રભાત કહેજે.

લિ. રીનાનાં સ્મરણ.

ગ્રહશાંતિ *pacification of the planets* (a ceremony to avert evil performed by a young married couple, usually cousins or aunts and uncles)

પીઠી ચોળવી *the peethi ceremony* (to put turmeric paste on the bride)

લગ્નનાં ગીતો ગાવાં *to sing wedding songs*

હસ્તમેળાપને એક કલાક કે વધારે લાગશે *the main wedding ceremony will take an hour or more* (the joining of hands is a central ceremony)

મને બહુ દુઃખ થશે અને હું એકલી રહીશ *I'll be very sad and lonely*

રીનાનાં સ્મરણ *Yours, Reena*

Answer the following questions.

- ૧ રીના કેમ આજે જ કાગળ લખે છે?
- ૨ રીના એમના બનેલીને ઓળખે છે?
- ૩ કંકોતરી એટલે શું?
- ૪ લગ્ન પછી રીનાની બહેન શું કરશે?
- ૫ રીના મજામાં છે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

Like other South Asians, Gujarati families mark weddings with huge celebrations, and even in the UK many will invite hundreds of family members and friends to their weddings, and the girl will still dress in a traditional red sari with heavy gold jewellery and wear henna patterns on her hands. It is common for South Asians to arrange marriages, but this complicated process is often misunderstood by outsiders. There is a recent account of marriage customs among Gujaratis in the book *The Gujaratis and the British. A Social and Historical Survey, with Special Reference to the Gujarati Tradition of 'Arranging' Marriages*. (see Useful sources page 6).

Songs sung by women form a central part of the wedding tradition. Some of these are described by Viv Edwards and Savita Katbamma in their essay. 'The wedding songs of British Gujarati women' in the book *Women in their Speech Communities*.

The Patidars (many of whose members use the surname Patel) were originally Kanbis, who form Gujarat's largest and most widely spread agricultural caste. The Patidars emerged from the Leuwa Kanbis of the fertile Kheda district, and are now the dominant caste politically and economically. The upwardly mobile Kanbis not only began to emulate the Banias' concern for ritual purity, but also became heavily involved in Vaishnava Bhakti. Today, most Patidars are members either of the Pushtimarg or the Swaminarayan movement, and many now accept their claim to be Banias. See 'Caste, religion and sect in Gujarat: the followers of Vallabhacharya and of Swaminarayan' in Roger Ballard's book *Desh Pardesh*.

9

મુંબઈ BOMBAY

In this unit you will learn how to

buy a ticket and talk about a train journey
talk about duration and points of time
give dates
talk about films

વાતચીત ૧ vātcī 1

વડોદરાની આગાડી *The Vadodara train*

In Bombay Central railway station.

પૂછપરછ-બારીએ

વીરેન વડોદરાનું પહેલા વર્ગનું ભાડું કેટલું છે?

કારકુન તમને એ.સી. જોઈએ છે?

વીરેન જરૂર. કેટલું છે?

કારકુન પશ્ચિમ એક્સપ્રેસમાં બીજા જ વર્ગનો ડબ્બો વાતાનુકૂલિત છે. એનું ભાડું બસો રૂપિયા છે.

વીરેન મને એ ટિકિટ આપો. કયા પ્લેટફોર્મ પરથી ઊપડશે?

કારકુન નં. ૮.

પ્લેટફોર્મ

અનિલ

એ હમાલ! વડોદરાની ટ્રેનમાં મારી જગ્યા ગોઠવી દઈને મારો સામાન ચડાવી દે.

- હમાલ ઠીક છે. સાહેબ, મને ટિકિટ બતાવો તો! એ.સી. ડબ્બો ગાડીના પાછળના ભાગમાં છે. જલદી ચડી જજો! ગાડી ઊપડવાને દસ મિનિટની જ વાર છે.
- અનિલ વીરેન! જલદી, દોડો. દેસ દસ મિનિટમાં ઊપડશે.
- વીરેન સારું! એને પાંચ રૂપિયા આપી દો. મારી પાસે છૂટા નથી.
- હમાલ ખાલી પાંચ? આટલા બધા સામાનના તો દસ રૂપિયા થાય.
- વીરેન બસ હવે, પાંચ બરાબર છે. ચાલતી પકડ!
- ટ્રેનમાં વીરેન હમેશાં એના એ જ! આ તો કંટાળો આવે છે. દાગીના ગણી લઉં - હા આપણી પાસે છ દાગીના છે ને? હે ભગવાન! હું માશીને ફોન કરવાનું ભૂલી ગયો! મેં કહેલું કે અમે દસ તારીખે આવવાના છીએ પણ આજે નવમી છે. આપણે સ્ટેશનથી રિક્ષા લેવી પડશે.
- અનિલ કંઈ વાંધો નહિ! ત્યાં લોકો મીટર રાખે છે અને વાજબી ભાડું માગશે. માશીનું ઘર સ્ટેશનથી બહુ દૂર નથી.
- વીરેન અહીંથી સફરમાં લગભગ સાત કલાક લાગશે. ટ્રેન તો હમેશાં થોડીક મોડી હોય છે પણ આ ટ્રેન ઘણી સારી છે. રસ્તો લાંબો છે પણ સુંદર પ્રદેશ તથા દરિયો નજરે પડે છે અને બેસવાની જગ્યા છે. થોડા વખતમાં તે લોકો ચા લાવશે. કદાચ આપણને જમવાનું પણ મળશે અને વલસાડ સ્ટેશને તમે પાઉં-ભાજી ચાખી જોજો.
- અનિલ તમે ચોપડીઓ થેલીમાં મૂકી? જોઈ લેજો. ત્યાં જુઓ ને! એ ટ્રેનમાં ખૂબ ગિરદી લાગે છે!
- વીરેન આ મુંબઈ સબર્બન છે. વિચાર કરો - રોજરોજ આ ટ્રેનમાં કામે જવાનું કેટલી તકલીફ આપતું હશે! એ લોકોને ચર્ચગેટ ઊતરીને ત્યાંથી પગપાળા જવું પડતું હશે નહિ તો ટેક્સી લેવી પડતી હશે. મુંબઈ શહેરમાં રિક્ષાની વ્યવસ્થા નથી, ફક્ત પરાંમાં છે.
- અનિલ સારું. ગાડી સમય પર ઊપડી.

- એ હમાલ! *hey, porter*
- હમાલ (m.) *porter*
- જગ્યા ગોકવી દે *get my place*
- સામાન ચડાવી દે *put the bags on*
- ઠીક છે, સાહેબ *OK, sir*
- મને ટિકિટ બતાવો તો! *show me your ticket!*
- એ. સી. ડબ્બો ગાડીના પાછળના ભાગમાં છે *the air-conditioned carriage is at the back of the train*
- જલદી ચડી જજો! *please board quickly!*
- ગાડી ઊપડવાને દસ મિનિટની જ વાર છે *the train goes in just ten minutes*
- દોડવું (intr.) *to run*
- ટ્રેન દસ મિનિટમાં ઊપડશે *the train goes in ten minutes*
- આપી દેવું (tr.) *to give*
- છૂટા (m.pl.) *change*
- ખાલી પાંચ? *only five?*
- આટલા બધા સામાનના તો દસ રૂપિયા થાય *so many bags, then it's ten rupees*
- બસ હવે, પાંચ બરાબર છે *stop it! Five is right*
- ચાલતી પકડ! *get lost!*
- હમેશાં એના એ જ! *it's always the same!*
- આ તો કંટાળો આવે છે *it's a real nuisance*
- દાગીના ગણી લઉં *I'll count the luggage*
- દાગીનો (m.) *piece of luggage*
- હે ભગવાન! *O God!*
- હું માશીને ફોન કરવાનું ભૂલી ગયો! *I forgot to phone my aunt!*
- મેં કહેલું કે . . . *I said that . . .*
- દસ તારીખે *on the 10th (day of the month)*
- રિક્ષા લેવી *to take an auto-rickshaw, a three-wheeler*
- મીટર રાખવું *to put the metre on (rather than charge a fixed fare)*
- વાજબી ભાડું માંગવું *to ask a reasonable fare*
- અહીંથી સફરમાં લગભગ સાત કલાક લાગશે *from here, the journey takes about seven hours*
- રસ્તો લાંબો છે *it's a long way*
- સુંદર પ્રદેશ તથા દરિયો નજરે પડે છે *you can see some beautiful countryside and the sea*
- થોડા વખતમાં *soon*

પૂછપરછ-બારીએ *at the enquiry desk*
વડોદરાનું પહેલા વર્ગનું ભાડું કેટલું છે? *how much does a first-class ticket to Vadodara cost?*
એ. સી. *a.c. air-conditioning*
પશ્ચિમ એક્સપ્રેસ *the Western Express*
બીજા વર્ગનો ડબ્બો (m.) *second-class carriage*
વાતાનુકૂલિત *air-conditioned*
કયા પ્લેટફોર્મ પરથી ઊપડશે? *which platform does it go from?*
નં. ૮ no. 8

વલસાડ Valsad

પાઉં-ભાજી (f.) *pau-bhaji*, (a kind of vegetarian hamburger popular in Gujarat and Bombay)

ચાખી જોવું *to taste*

થેલી (f.) *bag*

જોઈ લેવું *to take a look, check*

ગિરદી (f.) *crowd, crowding*

મુંબઈ સબર્બન *Bombay suburban* (railway)

વિચાર કરવો *think*

રોજરોજ આ ટ્રેનમાં કામે જવાનું કેટલી તકલીફ આપતું હશે! *it must be terrible to go to work every day on this train!*

ચર્ચગેટ સ્ટેશન *Churchgate station* (the last stop on the Western suburban train)

ઊતરવું (intr.) *to get down*

પગપાળા જવું *to go on foot*

નહિ તો *otherwise*

ટેક્સી લેવી *to take a taxi*

રિક્ષાની વ્યવસ્થા *auto-rickshaw facilities*

ફક્ત *only, simply*

પરું (n.) *suburb*

ગાડી સમય પર ઊપડી! *the train's leaving on time!*

Answer the following questions.

- ૧ વીરેનને કેવી ટિકિટ જોઈએ છે?
- ૨ વીરેનને કેમ લાગે છે કે હમાલો હમેશાં તકલીફ આપે છે?
- ૩ વીરેન અને અનિલ કેવી રીતે માશીને ત્યાં પહોંચશે?
- ૪ મુંબઈમાં આવ-જાની વ્યવસ્થા કેવી છે?
- ૫ તમને લાગે છે કે આ લોકોને આ સફર ગમશે?

વ્યાકરણ

1 Compound verbs

Many verbs are used with an auxiliary (helping) verb, which loses its usual meaning ~~and~~ but force or emphasis to the main

(preceding) verb. The form of the main verb is the same as the gerund with ઈ (see Unit 7, grammar point 3), for example, આવવું, આવી. The verb is transitive or intransitive according to the auxiliary verb used.

The frequency of the use of this compound formation varies from speaker to speaker. Certain verbs are rarely used uncompounded, and not all verbs take all auxiliaries.

There are five commonly used auxiliaries. These are: જવું, લેવું, દેવું, આપવું and નાખવું.

(a) જવું *to go* is used as an auxiliary verb to emphasise completion of the main action. The most widely used are:

બેસવું	<i>sit</i>	બેસી જવું	<i>sit down</i>
સૂવું	<i>sleep</i>	સૂઈ જવું	<i>go to sleep</i>
સમજવું	<i>understand</i>	સમજી જવું	<i>grasp fully</i>
આવવું	<i>come</i>	આવી જવું	<i>arrive, turn up</i>
ખાવું	<i>eat</i>	ખાઈ જવું	<i>eat up</i>
જમવું	<i>eat</i>	જમી જવું	<i>eat up</i>
પીવું	<i>drink</i>	પી જવું	<i>drink up</i>
વાંચવું	<i>read</i>	વાંચી જવું	<i>read through</i>
સાંભળવું	<i>listen</i>	સાંભળી જવું	<i>pay attention</i>
મરવું	<i>die</i>	મરી જવું	<i>die</i>
ભૂલવું	<i>forget</i>	ભૂલી જવું	<i>forget</i>
માનવું	<i>believe</i>	માની જવું	<i>believe in</i>
ચાલવું	<i>walk, go</i>	ચાલી જવું	<i>go off, walk</i>
પડવું	<i>fall</i>	પડી જવું	<i>fall down</i>
ઊઠવું	<i>get up</i>	ઊઠી જવું	<i>get up</i>
નીકળવું	<i>leave</i>	નીકળી જવું	<i>leave</i>
મળવું	<i>meet</i>	મળી જવું	<i>find</i>

(b) લેવું *to take* is used as an auxiliary verb to mean that the action is complete and was probably carried out for oneself. You will find these the most widely used:

સૂવું	<i>sleep</i>	સૂઈ લેવું	<i>sleep</i>
મળવું	<i>meet</i>	મળી લેવું	<i>meet</i>
રાખવું	<i>keep</i>	રાખી લેવું	<i>keep</i>

વાંચવું	read	વાંચી લેવું	read
ધોવું	wash	ધોઈ લેવું	wash

(c), (d) દેવું and, less frequently its synonym, આપવું *to give* are used as auxiliaries to indicate that the action is complete and carried out for someone else's benefit. Here are two examples.

ઊતરવું	descend	ઉતારી દેવું	get down
મૂકવું	put	મૂકી દેવું	put down

(e) નાખવું *to throw* is used as an auxiliary to emphasise getting something over and done with, for example:

કહેવું	say	કહી નાખવું	tell the whole story
ચાલવું	walk	ચાલી નાખવું	walk

જોવું *to see* uses all these major auxiliaries, and the contrast in the meaning of the verb when used with them is as follows:

(a)	હું જોઈ ગઈ	<i>I had a good look</i>
(b)	મેં આ જોઈ લીધું	<i>I had a look at this</i>
(c), (d)	હું તમને જોઈ દઈશ	<i>I'll have a look at it for you</i>
(e)	આવાં ઘણાં જોઈ નાખ્યાં	<i>well, I've already seen lots like these</i>

Other frequently used auxiliaries are પડવું *to fall*, etc. and ઊઠવું *to rise*, which emphasise the suddenness of the action, for example:

એ હસી પડ્યો	<i>he burst out laughing</i>
તે જાગી ઊઠ્યો	<i>he woke suddenly</i>

The only other commonly encountered auxiliary is જોવું *to see*, which is used for sense activities such as smelling and tasting, for example:

ચાખી જોવું	<i>taste</i>
સૂંધી જોવું	<i>smell</i>
વાંચી જોવું	<i>read (to form an opinion)</i>

2 Expressions of time

Gujarati has many different ways of expressing duration of time and points of time. You will already have met many of these forms in the preceding units, but you should find this summary of them useful.

(a) There are several ways of showing *time at which*.

(i) Using the clitic એ with the time word:

હું રવિવારે આવી છું	<i>I came on Sunday</i>
વહેલી સવારે ઊઠજે!	<i>get up early in the morning!</i>
આવતે અઠવાડિયે એના વિવાહ થશે	<i>his engagement will take place next week</i>

(ii) Using the invariable form ના with the time of day (morning, etc.):

રાતના ઠંડી પડે છે	<i>it's cold at night</i>
-------------------	---------------------------

(iii) Using words of time (such as વખત) with એ or માં:

સોલંકી રાજાના વખતમાં અણહિલવાડ પાટણ ગુજરાતની રાજધાની હતી	<i>in the time of the Solanki kings, Anhilvad Patan was the capital of Gujarat</i>
---	--

(iv) Using words of time without any ending for repetitive action:

મેં તમને કેટલી વાર કહ્યું?	<i>how many times have I told you?</i>
----------------------------	--

(b) *Time while* is expressed by the indeclinable form તા (see grammar point 6 in this unit) of the verb to show action is taking place at the same time as the main verb:

બજારથી આવતાં હું પડી ગઈ	<i>I fell while coming from the market</i>
તમને અહીં આવતાં કેટલી વાર લાગી?	<i>how long did it take you to get here?</i>

In the second example, the *ને* form of the pronoun is used because of લાગવું (see Unit 3, grammar point 2).

(c) *Time since/after which* is marked by the following forms.

(i) The ending *થી* added to the time word:

તે ત્રણ દિવસથી અહીં છે *she has been here for three days*

આપણે ઘણા દિવસથી મળતાં નથી *we haven't met for many days*
ત્રણ વરસતી હું ગુજરાતી ભણું છું *I have been learning Gujarati for three years*

(ii) The ending *ને* is added to a perfective form in *યા* to express what happened, followed by a measure of time with the perfective of *થવું*. If the time is concerned with a person, *ને* is added (for example, *મને*, *છોકરીને*), but if it is a thing then it is omitted:

મને અહીં આવ્યાને બે દિવસ થયા *it is two days since I came here;*
I came here two days ago

Alternatively, *એ* is used in place of *યાને*:

માને અમદાવાદ ગયે (ગયાને) એક *it's not even been a week since*
અઠવારિયું પણ થયું નથી *mother went to Ahmadabad*

(iii) The word *પછી* *afterwards, since* is used after the time word:

દસ દહાડા પછી તે મને મળવા આવ્યો *he came to see me after ten days*

હું પા કલાક પછી આવીશ *I'll come in a quarter of an hour*

(iv) The word *પહેલાં* *before* is used after the time word:

બે વરસ પહેલાં હું મુંબઈ ગઈ હતી *I went to Bombay two years ago*

(d) *Duration* of time is expressed as follows.

(i) Unmarked time words:

અહીં આવતાં કેટલી વાર લાગી? *how long did it take to get here?*

વિધિ એક કલાક લાગશે *the ceremony will last an hour*

તમે કેટલો વખત રહ્યા? *how long did you stay?*

મેં ઘણો વખત એની રાહ જોઈ *I waited for him for a long time*

(ii) With *નું*:

તે ચાળીસ દિવસનો ભૂખ્યો હતો *he had fasted for forty days*

(iii) Time words with *માં* to show *time within which*:

થોડા વખતમાં આપણે જઈશું *we will go in a little while*

હું એક કલાકમાં છાપું વાંચીશ *I'll read the newspaper in an hour*

Also: લગ્નને ચાર દિવસની જ *the wedding is in five days'*
વાર છે *time; there are only five days left to the wedding*

3 Dates

There are many ways of giving dates in Gujarati. For the day, the ordinals (first, fifth, etc.) are used in their feminine forms (to agree with *તારીખ* (f.) *date*, which may be written *તા* or not written at all).

Day

નવમી તારીખ or નવમી *the ninth (of the month)*
નવમી તારીખે/નવમીએ આવશો *please come on the ninth*
તમારો સાતમીનો કાગળ મને આજે *I got your letter of the*
જ મળ્યો *seventh today*

Day and month

આજે કઈ તારીખ છે? *what is the date today?*
આજે માર્ચની પહેલી તારીખ છે *today is the first of March*
વીસમી માર્ચે રજાને દિવસ છે *there is a holiday on 20th March*
માર્ચની વીસમીએ રજાનો દિવસ છે *there is a holiday on 20th March*
વીસ માર્ચના રજાનો દિવસ છે *there is a holiday on 20th March*
માર્ચની વીસમીએ મારે ઘેર આવજો *come to my house on 20th March*
તે વીસ માર્ચના જન્મ્યો હતો *he was born on 20th March*
પ્રજાસત્તાક દિન છવ્વીસમી *Republic Day is 26th January*
જાન્યુઆરીએ આવે છે

આજે વીસમી માર્ચ છે? *is today 20th March?*

Day of the week

રવિવારે મારે ત્યાં આવશો?

please come to my house on Sunday

કારતક સુદ દશમને રવિવારે તેનું લગ્ન છે

his wedding is on Sunday, (on) the tenth (of) the light half of Kartak

રવિવાર કારતક સુદ દશમે તેનું લગ્ન છે

his wedding is on Sunday, the date (is) in on the tenth of the light half of Kartak

રવિવાર દશમી કારતક સુદે તેનું લગ્ન છે

*his wedding is on Sunday, the date (is) the tenth in the light half of Kartak***Year**

અઠાર એક ઓગણીસસો બાસઠે વીસ એક ઓગણીસસો બાણું

*on the 18.1.1962
20th January 1992***Century, era**

ઈસ્વી સન પૂર્વે (ઈ.સ.પૂ.)

B.C.

ઈસ્વી સન પછી (ઈ.સ.પૂ.)

A.D.

ઈસ્વી સન ઓગણીસસો સુડતાળીસ વિ. સં.

*1947**Vikram samvat (see Unit 7)***વાતચીત ૨****તમને હિંદી ફિલ્મો ગમે છે? Do you like Hindi films?**

In Bombay, Neela and her daughter's friend Manisha are talking about Hindi films.

નીલા કેમ છો માશી? બા બજારે ગઈ છે. હું નવી વિડિઓ કેસેટ લઈ આવી છું.

આ ફિલ્મ જોવા જેવી છે. તમને હિંદી ફિલ્મો ગમે છે?

મનીષા મને ફિલ્મો ઓછી ગમે છે. પહેલાં મને બહુ જ ગમતી હતી. ત્યારે બહુ

સરસ આવતી. સારા સંવાદો, સુગમ સંગીતનાં ગાયનો, સુંદર નાયિકાઓ અને દેખાવડા નાયકો. હવે તો બધાં તોફાનો, ભીની સાડી અને બળાત્કારનાં દૃશ્યો. જૂની ફિલ્મોમાં ચુંબન પણ નહોતા કરતા. હવે બધું જ ચાલે. બીજું સિનેમા ખરાબ હોય છે. એ ચાર આનાવાળા પ્રેમ કે તોફાનના દરેક દૃશ્ય પર ચીસો પાડતા હોય છે. એ કારણે મને ત્યાં જવાનું હવે ગમતું નથી.

નીલા

મનીષા

આજકાલ અમે ઘેર જ વિડિઓ જોઈએ છીએ.

પહેલાં અમને સિનેમા જોવા જવાનો બહુ જ શોખ હતો પણ હવે હું તો જરાય જતી નથી. એ દિવસોમાં ફિલ્મ જોવા માટે અમે લાંબો વખત લાઈનમાં ઊભાં રહેતાં હતાં. એક વાર અમે લાઈનમાં ઊભાં હતાં અને નરગિસને દીઠી.

નીલા

મનીષા

સારું, સિનેમા સારાં નથી પણ મને લાગે છે કે આજકાલ પ્રેમકથાઓ વધારે હોય છે. અમિતાભની ફિલ્મો બહુ તોફાની હતી પણ હવે લોકપ્રિય ફિલ્મોમાં ઘણું ઓછું તોફાન હોય છે.

ચાલો, તોપણ રાજકપૂર તથા ગુરુદત્તની ફિલ્મો તો નથી જ. એટલાં સરસ ગાયન નથી. તેમની ફિલ્મોમાં ખરી ઘટનાઓ, સામાજિક પ્રશ્નો હતા, આજનીમાં કામ અને હિંસા છે. સ્ત્રીઓ મોહક લાગતી હતી પણ બજારુ છોકરીઓ જેવી નહોતી લાગતી. તેઓને નાયતાં આવડતું હતું અને...

નીલા

ચાલો. હજી સુધી ફિલ્મોને સુખી અંત હોય છે. બધા ખાઈ પીને મજા કરે છે!

વિડિઓ કેસેટ (f.) video

ફિલ્મ(f.) film

જોવા જેવું worth seeing

ગમતી હતી used to like

ત્યારે બહુ સરસ આવતી they used to be good (lit. then good ones came)

સંવાદ (m.) dialogue

સુગમ સંગીતનાં ગાયનો semi-classical songs

નાયિકા (f.) heroine (cf. અભિનેત્રી actress)

દેખાવડું handsome

નાયક (m) hero (cf. અભિનેતા actor)

તોફાન (n.) fight, storm, etc.

ભીનું wet

બળાત્કાર (m.) violence, rape

દૃશ્ય (n.pl.) scene

શુંબન પણ નહોતા કરતા *they didn't even kiss*
હવે બધું જ ચાલે *now anything goes*
બીજું (n.) *another thing*
ચાર આનાવાળા (lit *the four-anna-wallas*, i.e., the people who sit in the cheap seats)
પ્રેમ કે તોફાનના દરેક દૃશ્ય પર ચીસો પાડતા હોય છે *they whistle at every scene of love or fights*
અમને સિનેમા જોવા જવાનો બહુ જ શોખ હતો *it was a great pleasure for us to go to the cinema*
હું તો જરાય નથી જતી *I never go now*
અમે લાઈનમાં ઊભાં રહેતાં હતાં *we used to stand in a queue*
નરગિસ *Nargis* (one of the most famous actresses of the 1950s)
પ્રેમકથા (f.) *love story*
અમિતાભ *Amitabh Bachchan* (the most popular actor of the 1970s and 1980s)
લોકપ્રિય *popular*
ચાલો, તો પણ *OK but...*
રાજકપૂર તથા ગુરુદત્ત *Raj Kapoor and Guru Dutt* (great actors and directors of the 1950s)
જેવું *like*
ખરું *real, true*
ઘટના (f.) *issue*
સામાજિક *social*
પ્રશ્ન (m.) *question*
કામ અને હિંસા *sex and violence*
મોહક *glamorous*
બજારુ છોકરીઓ જેવી નહોતી લાગતી *the girls didn't look cheap*
નાચવું (intr.) *to dance*
સુખી અંત *happy ending*
બધા ખાઈ પીને મજા કરે છે! *they all live happily ever after!*

Answer the following questions.

- ૧ મનીષા કેમ સિનેમા જતી નથી?
- ૨ મનીષાને કેવી ફિલ્મો ગમે છે?
- ૩ અમિતાભ કોણ છે?
- ૪ આજની ફિલ્મોને કેવો અંત હોય છે?
- ૫ આજની ફિલ્મોમાં સામાજિક પ્રશ્નો હોય છે?

4 The imperfect tense

The imperfect tense is used to talk about continuous or repeated events which happened in the past. The imperfect endings of the verb are formed by using a form of the verb with *તું* (the same as the negative of the present continuous, see Unit 2, grammar point 7, which is marked for gender and number.

There are two forms of the imperfect tense:

(a) The imperfect habitual, which means *I used to...*, *I was in the habit of...*, for example:

હું દર સોમવારે એને મળવા જતી	<i>I used to meet her every Monday</i>
હું બે સાલ પહેલાં સિગારેટ પીતી	<i>I used to smoke two years ago</i>

(b) The past imperfect, which is formed by adding the auxiliary હતું (itself the imperfective form of હોવું *to be*), and indicates incompleting or continued action, for example:

હું રસ્તા પર જતી હતી તે વખતે હું	<i>I was going along the road</i>
તમારા ભાઈને મળી	<i>when I met your brother</i>
પહેલાં હું ગુજરાતમાં રહેતો હતો	<i>I used to live in Gujarat</i>

5 Other uses of the imperfective forms

You have already met perfective forms of the verb, i.e., forms whose action was completed in other uses than the main verb; they have an ending with *-યું*, for example, આવ્યું. There are also other uses of imperfective forms in Gujarati, where the completion of the action is not relevant; these have an ending with *-તું*. We have met some of these in previous units:

(a) The negative of the present indicative, for example:

હું નથી આવતી *I am not coming* (cf. હું આવું છું *I am coming*)

(b) As an adjective, for example:

આવતી કાલે *tomorrow* (cf. ગઈ કાલે *yesterday*, which uses the perfective adjective, see Unit 6, grammar, point 1)

રડતું બાળક *the crying child*

જોઈતો સામાન *the necessary luggage* (cf. તારે જોઈતી ચોપડી *the book which you need*)

જમતી વખતે *at mealtimes*

(c) The habitual present, for example:

તે પુસ્તકાલયમાં અભ્યાસ કરતો હોય છે *he generally studies in the library*

Further uses of this form:

(d) The inceptive. This tense is used to emphasise the beginning of an action. It is formed by adding the perfective form થઈ છે to the તું form of the verb, for example:

તે પહેલાં પુસ્તકાલયમાં અભ્યાસ કરતો નહોતો પણ હવે તે ત્યાં વાંચતો થયો છે *he did not previously study in the library, but he has now started to study there*

(e) To show an action being carried out at the same time as the main verb. This can sometimes be used where the ઈને form would be used, or it may describe the manner of the main verb, for example:

આટલું કામ કરતા જાઓ *go when you have done this work*

This could also be expressed by:

આટલું કામ કરો ને પછી જાઓ or આટલું કામ કરીને પછી જાઓ

(Other forms will be given in Unit 12, grammar point 3).

But in the following example the તું form is describing action

simultaneous with the main verb.

એ ચાલતી આવી *she came walking* (i.e. *she came on foot*)

6 Verb forms with તું

This is the indeclinable form of the imperfective form in તું, which is used in the following contexts.

(a) With certain verbs instead of an infinitive, for example:

એને ગુજરાતી બોલતાં આવડે છે *she can speak Gujarati*
મને અંદર જતાં બહુ ડર લાગ્યો *I was frightened to go in*
એને ફિલ્મ જોતાં કદી થાક નથી લાગતો *he never gets tired of watching films*

(b) In contexts meaning that something is happening at the same time as the main verb, for example:

આ ખબર મળતાં તે પાછી ગઈ *when she got this news, she went back*
મારા બોલતાં વિદ્યાર્થીઓ વાત કરે છે *the students chat when I am speaking*
સમય જતાં તમારું ગુજરાતી સુધરશે *your Gujarati will improve as time passes*

(See also the above examples in point 2, the expressions of time.)

(c) Before forms such as પહેલાં, for example:

ઉતારુઓએ ગાડીમાંથી ઊતરતાં પહેલાં સામાનની તપાસ કરી લેવી *passengers are to check their luggage before leaving the train*

(d) છતાં (from છે) means *nevertheless*, for example:

એ જૈન છે છતાં એ માંસ ખાય છે *she is a Jain, yet she eats meat*

There is also a clitic ની છતાં *in spite of*, for example:

એના છતાં તે આવ્યો *in spite of this he came*

(Other uses of forms with તી (કરતી) will be given in Unit 12 in expressions of comparison.)

7 Age

In Gujarat it is important to know people's age in order to use the correct form of the pronoun (when in doubt, use તમે!), and there is no taboo about asking people's ages. There are many ways of asking and giving one's age, for example:

તમને કેટલાં વરસ થયાં?	how old are you?
તમારી ઉંમર કેટલી છે?	how old are you?
હું બાવીસની છું	I am twenty-two

In English, a child between birth and its first birthday is said to be in its first year, and, more rarely, a twenty-year-old may be said to be in his or her twenty-first year. Many Gujaratis give their age as being in their twenty-first year, when by the usual English reckoning they would be twenty. So the above example may mean that by English reckoning the speaker is twenty-one. Many Gujaratis make this clear by saying they have completed twenty-one, etc., for example:

મને બાવીસ પૂરાં થયાં, ત્રેવીસમું બેઠું I have completed twenty-two and am going on twenty-three

અભ્યાસ

A Insert the appropriate auxiliary verbs in the brackets in the following dialogue.

પ્રિયા	ચાલો, બધા થાકી () છે. છોકરાઓ, જલદી દૂધ પી () અને સૂઈ ()!
છોટાભાઈ	છોટાભાઈ, અહીં બેસી (). તમે જમી ()?
છોટાભાઈ	હા, લીધું. અત્યારે મારે ઘેર જવું જોઈએ છે. ગઈ કાલે મારી દીકરી આવી () છે.

પ્રિયા હું ભૂલી () છું. એને માટે થોડી કેરીઓ લઈ ().
છોટાભાઈ હું કાલે તારી થેલી પાછી મોકલી (). આવજો!

B Fill in the missing part of the following dialogue.

અલી	તું ક્યારથી અહીં છે?
You	Say you have been here for a week and that you came last Sunday.
અલી	તું ટ્રેનમાં આવી હતી? રસ્તો તો ખૂબ લાંબો છે.
You	Say you came by car and it took five hours.
અલી	તું ક્યાં સુધી અહીં છે?
You	Say you don't know but you think you'll be here for two or three weeks.
અલી	ચાલો. વહેલી સવારે ઊઠજે અને અમારે ત્યાં આવજે!

C Answer the following questions using the model below to guide you.

૧. તમને હિંદી ફિલ્મો ગમે છે?
- ઉ. ના, પહેલાં મને ગમતી હતી પણ હવે મને જરાય નથી ગમતી.
૧. તમે અમદાવાદમાં રહો છો?
- Say no, you used to, but now you live in Baroda.
૨. મનીષા ટ્રેનમાં આવ-જા કરે છે?
- Say no, she used to but now she commutes on the bus.
૩. તમે દર વરસે ભારત આવો છો?
- Say no, you used to come every year, but now the fare (ticket) is very expensive.
૪. તમે એકલા રહો છો?
- Say no, you used to but now you live with your brother.
૫. તમે માંસાહારી છો?
- Say no, you used to be, but now you are vegetarian.

D Fill in the correct tense form of the verbs which are given in brackets in the text below, using compounded forms where possible.

‘તમે હવે મુંબઈ (રહેવું)?’
‘હા, પહેલાં હું અમદાવાદમાં મારે સાસરે (રહેવું) પણ હવે અમે મુંબઈ (આવવું). તમે કેમ છો? તમારી તબિયત તો બરાબર છે ને?’

‘બરાબ તો નથી, પણ હું ખૂબ (થાકવું). મારી દીકરી બરાબર (ઊંઘવું) નથી. પહેલાં તો એ ચૂપચાપ (ઊંઘવું) પણ હમણાંથી રાત્રે રડવા લાગી છે. પથારીમાં સુવડાવતાં એકલું લાગતાં એ રડે છે. આમ તો એ બહુ મીઠી બાળકી છે પણ એને લીધે આ ઉપાધિ (ઊભવું) છે.’

‘ચિંતા ન કરો, સમય (જવું) બધું બરાબર (થવું).’

‘આ (સાંભળવું) એ (હસવું) જ (ચાલવું).’

સમજ્યા/સમજ્યાં?

હું અને અલી સ્ટેશને મોડા પહોંચ્યા એટલે ટિકિટ લેવાનો વખત ન હતો. સાત વાગ્યાની ગાડી ચાલુ થતી હતી.

- ચાલો, ચાલો! જલદી કરો! અમારી ટ્રેન હજી પ્લેટફોર્મ પરથી ઊપડી નથી. હજી ફક્ત ચાલુ જ થાય છે! અલીએ કહ્યું.

ગાડી ધીમે ધીમે ચાલતી હતી તેથી અમે દોડીને ચડી ગયા. ચડતા મારું ખમીસ ખીલા પર ભરાઈને ફાટી ગયું. હું ગુસ્સે થયો પણ અલી હસી પડ્યો.

- ચાલો, કંઈ વાંધો નહિ! ખમીસ ફાટી ગયું પણ આપણે ટ્રેન પકડી લીધી! આ ડબ્બામાં બહુ ગિરદી નથી. આપણે બેસીએ. માફ કરજો, ભાઈ. હું અહીં બેસી શકું કે?

- જરૂર, આ જગ્યા ખાલી છે.

ટિકિટ-ચેકરે આવીને પૂછ્યું:

- ટિકિટ દેખાડજો!

તેણે બીજા લોકોની ટિકિટો તપાસીને અલીને પૂછ્યું:

- ટિકિટ તો છે ને તમારી પાસે?

- માફ કરજો પણ અમને સમય ન હતો.

- પણ ટિકિટના પૈસા તો છે ને?

- જી, છે.

થોડી વાર પછી અમે સાજતાજા પહોંચી ગયા.

જલદી કરો! *hurry up!*

ઊપડવું *to start, depart*

ફક્ત *only*

ચાલુ જ થાય છે *it's just starting*

ચડવું *to get on board*

ખમીસ (n.) *shirt*

ખીલો (m.) *nail*

ભરાવું *to be entangled*

ફાટવું *to be torn*

પકડવું *to catch*

ડબ્બો (m.) *compartment*

માફ કરજો! *excuse me!*

આ જગ્યા ખાલી છે *this place is empty*

ટિકિટ-ચેકર *ticket collector*

ટિકિટ દેખાડજો! *tickets please!*

તપાસવું *to examine*

સાજુંતાજું *safe and well*

Answer the following questions.

- ૧ આ લોકોએ સાત વાગ્યાની ગાડી પકડી લીધી હતી?
- ૨ લેખકના ખમીસને શું થયું?
- ૩ અલી કેમ હસે છે?
- ૪ આ લોકો કેમ આ ડબ્બામાં બેસે છે?
- ૫ આ લોકોએ કેમ ટિકિટ નથી લીધી?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

Railways

Trains are a very popular form of transport in India and are an experience for the visitor which should not be missed. There are two classes (First and Second). Both are available as air-conditioned or non-air-conditioned, so there are in fact four classes. Since train journeys may last several days, three of these classes convert into sleepers at night, while second-class air-conditioned is subdivided into two classes: chaircar and sleeper. There are also ladies' compartments for women travelling alone. The cost of a ticket for one hundred kilometres varies from fourteen rupees (around thirty pence) in ordinary second class to 231 rupees (around £5) for an air-conditioned first-

class carriage. In the latter, you are supplied with bedding, meals, endless cups of tea and coffee and full bathroom facilities. In the former, you can buy snacks and tea from the vendors who crowd the trains at the stations, and if you manage to survive the wooden benches, the crowds and the noise, you can enjoy the lively atmosphere. The ticketing system is now computerised and a tourist quota allows visitors to reserve seats for which there is otherwise a waiting list of several weeks.

Cinema

India makes the largest number of films in the world - more than 800 a year. While the largest number of films are made in Madras (mostly in Tamil), the 300-plus films made in Bombay are the most widely seen in India, since they are made in Hindi, the language which is understood by the majority of people. Although there is a Gujarati film industry, most Gujaratis prefer to watch Hindi films, and it is usual for even young children to understand Hindi. The most famous Gujarati film is Ketan Mehta's *Bhavni bhavāi* which is an art film based on the traditional Gujarati folk theatre form of *bhavāi*.

The Indian cinema is broadly divided into two - the popular or commercial cinema and the new or parallel cinema. The latter produces films which are shown at film festivals and on Channel 4. They have a limited audience in India, usually restricted to the metropolitan cities. This cinema form concentrates on realism, social issues and concerns similar to those of art cinema in the West. The main Bombay cinema is the popular Hindi film.

Cinema in India began in Bombay in 1896 with the showing of the Lumiere Brothers' *Cingmatographe*. The 1930s created the framework for today's formula films. Standard genres for these films include mythological and devotional films, family dramas, often combining to form a *masala* - *spicy mixture* of glam-

our, music, melodrama, comedy, action, song and dance and a moral message. It was at this time that the star system began to develop.

The 1950s are regarded as the Golden Age of the Indian cinema. This period includes work by directors Mehboob Khan (*Mother India*), Guru Dutt (*Pyaasa*, *Kaagaz ke phool*), Bimal Roy (*Devdas*, *Madhumati*) and the ever popular actor and director Raj Kapoor (*Awaara*, *Shree 420*).

The 1970s saw the rise of violent films with an angry young man as the central character. The most successful of these was the superstar Amitabh Bachchan. Since the late 1980s and the phenomenal success of *Maine pyaar kiya*, the love story has become popular again. Films touching on social issues and the family drama have also experienced renewed popularity for example, the 1994s superhit *Hum aapke hain kaun*, but *masāla* continues to be the dominant flavour.

10

— તમને ગુજરાતી ખોરાક ભાવે છે? —

Do you like Gujarati food?

In this unit you will learn how to

- ask about prices in shops and markets
- connect sentences using relative forms (*who, which, what*)
- offer and receive hospitality
- talk about habits

વાતચીત ૧

શાકબજારે **In the vegetable market**

In Vadodara.

- શાકવાળો શું શું શાક લેવું છે?
- કૃત્તિકા મારે વટાણા લેવા છે. એ કેમ આપ્યા?
- શાકવાળો ચાર રૂપિયે કિલો.
- કૃત્તિકા બહુ મોઘા છે. કંઈક ઓછું કરો.
- શાકવાળો અહીં એક જ ભાવ છે અને મેં થોડો જ કલ્લો છે. હું ચાપાણીના તો માગતો નથી. બીજે પૂછી જુઓ. આનાથી તમને ઓછા ભાવે ન મળે. એની સીઝન જાય પછી વટાણા બહુ સસ્તા ન થાય પણ આ સારી અને તાજા છે.

- કૃત્તિકા ચાલો. હું એક કિલો લેવાની છું. જરા નમતું જોખજો.
- સામેની દુકાને
- કૃત્તિકા બટાટા શા ભાવે આપ્યા?
- શાકવાળો એક કિલો બટાટાના બે રૂપિયા.
- કૃત્તિકા આટલો બધો ભાવ હોય? જરા વાજબી બોલો.
- શાકવાળો ગરીબ માણસની સામે તો જુઓ! આ આજનો ભાવ છે.
- કૃત્તિકા મને દોઢ કિલો આપો. મેથીની કિંમત શું?
- શાકવાળો બે રૂપિયે ઝૂડી.
- કૃત્તિકા અરે, હોય કંઈ! ત્રણ રૂપિયાની બે મેથી આપી દો!
- શાકવાળો ના બહેન. આથી ઓછું ન પોસાય. મે દોઢ રૂપિયામાં લીધી છે. હું મફત નહિ આપું! તમારે કેટલી જોઈએ છે?
- કૃત્તિકા બે માટે હું તને સાડા ત્રણ આપું.
- શાકવાળો બહેન, હવે આમાં શું ઓછું કરવું? ઠીક, વીસ પૈસા ઓછા આપજો.
- કૃત્તિકા ચાલો. આ બધી ચીજો મળીને કેટલા થયા?
- શાકવાળો ખાલી ત્રણ એંશી.
- કૃત્તિકા મારી પાસે છૂટા પૈસા નથી.
- શાકવાળો કંઈ વાંધો નહિ. પાંચ રૂપિયાની નોટ હશે તોપણ ચાલશે. સામેની દુકાનમાંથી છૂટા મળશે.

શાકવાળો (m.) *stallholder* (lit. *vegetable man*)

વટાણા (m.pl.) *peas*

એ કેમ આપ્યા? *how much are they?*

ચાર રૂપિયે કિલો *four rupees a kilo*

કંઈક ઓછું કરો *make it a bit less*

અહીં એક જ ભાવ છે *the prices are fixed*

મેં થોડો જ કલ્લો છે *I've said a very low price*

હું ચાપાણીના તો માગતો નથી *I'm not asking for anything excessive*

બીજે પૂછી જુઓ *go and find out elsewhere*

આનાથી... *at a lower price than this*

એની સીઝન જાય પછી *when its season is over*

જરા નમતું જોખજો *make it a good kilo* (lit. *let the scales come down a bit*)

બટાટા શા ભાવે આપ્યા? *how much are the potatoes?*

આટલો બધો ભાવ હોય? *as much as that?*

ગરીબ *poor*

મેથીની કિંમત શું? *how much is the fenugreek?*

બે રૂપિયે જૂડી *two rupees a bunch*
 અરે, હોય કંઈ! *how can it be? whatever next!*
 ત્રણ રૂપિયાની બે આપી દો! *give me two for three rupees!*
 આથી ઓછું ન પોસાય *it can't be any lower*
 મેં દોઢ રૂપિયામાં લીધી છે *I bought them for one and a half rupees*
 મફત *free*
 હવે આમ શું ઓછું કરવું? *now how can I make it cheaper?*
 આ બધી ચીજો મળીને કેટલા થયા? *how much are all these things?*
 ખાલી *only*
 છૂટા પૈસા (m.pl.) *change*
 પાંચ રૂપિયાની નોટ હશે તોપણ ચાલશે *even a five rupee note will do*

Answer the following questions.

- ૧ કૃત્તિકાએ શું શું શાકભાજી લેવી છે?
- ૨ વટાણા કેમ મોઘા પડે છે?
- ૩ શાકભાજીની કિંમત બોલજો!
- ૪ આ બધી ચીજો માટે ત્રણ એંશી બરાબર છે?
- ૫ કોની પાસે છૂટા પૈસા છે?

વ્યાકરણ

1 Relative-correlative sentences

Time and place (જ્યાં, ત્યાં; જ્યારે, ત્યારે)

In English, relative clauses have the following pattern: *I shall tell you when you come.* In Gujarati, they have this pattern: *When you come then I shall tell you.* *When* is the relative adverb and *then* is the correlative adverb. In Gujarati, the relative may be omitted, but the correlative must always be included. In English, on the other hand, the correlative may be omitted, but the relative must be included.

In English, most relative pronouns, adverbs, and so on are marked by *wh-* (for example, *who, which, where, when,*); in Gujarati, they are marked by જ (જે, જ્યારે, જ્યાં, etc.). If you look at Unit 8, grammar point 2, you will see that these relative forms correspond to the interrogatives and deictics. Most of the deictics are used as correlatives, for example, જ્યાં... ત્યાં... *when... then...*

These forms may have clitics added, for example:

જ્યાં	<i>where</i>	ત્યાં	<i>there</i>
જ્યાંથી	<i>from where</i>	ત્યાંથી	<i>from there</i>
જ્યાં સુધી	<i>until when</i>	ત્યાં સુધી	<i>until then</i> (cf. Unit 8, grammar point 2, <i>Place</i>)
જ્યારે	<i>when</i>	ત્યારે	<i>then</i>
જ્યારથી	<i>from when</i>	ત્યારથી	<i>from then</i>

Examples of sentences using these forms:

- (a) જ્યાં હું રહું છું ત્યાં બજાર સારી છે *the market where I live is very good*
- (b) જ્યાંથી તમે આવો છો તે જગ્યા અહીંથી બહુ દૂર છે? *is the place where you come from far from here?*
- (c) (જ્યાં સુધી) કામ ચાલુ હશે ત્યાં સુધી હું અહીં રહીશ *I shall stay here until the work is finished*
- (d) જ્યાં સુધી તમે ન આવો ત્યાં સુધી હું એકલી રહીશ *I shall be lonely until you come*

You should note the use of the negative in (c) and (d). In (c) something must *continue*; in (d) something must *happen*.

- (e) જ્યારે ચોમાસું આવશે ત્યારે મોર નાચશે *the peacock will dance when the rains come*
 જ્યારે ચોમાસું આવશે ત્યારે જ મોર નાચશે *the peacock will dance only when the rains come*
- (f) જ્યારથી અમારા છૂટાછેડા થયા ત્યારથી અમે બહુ મળતાં નહિ *we don't see each other much since our divorce*

You should note the use of the correlative at the end of a sentence in reply to a question, where it corresponds to the interrogative form, for example:

તમારે કેટલા પૈસા જોઈએ? મુંબઈ જવા માટે જોઈએ તેટલા *how much money do you need? Enough to go to Bombay*
 વેલણ એટલે શું? રોટલીનો લોટ વણવા માટે લાકડાની બનાવેલી લાકડી એટલે વેલણ *what is a 'velan'? It is a wooden stick for rolling bread*

(You will have another opportunity of looking at this point again later in this unit.)

2 The endings વાળું and નાર

(a) The variable ending વાળું (English *walla*) is added freely to nouns, occasionally to adverbs and rarely to the dependent form of the infinitive (વા) to produce a wide range of meanings suggesting association, often as in the English *person*, for example:

દૂધવાળો	<i>milkman</i>
શાકવાળો	<i>vegetable seller</i>
લગ્નવાળા ઘરમાં ચારે બાજુ ધમાલ હોય છે	<i>there is a lot of fuss all around in a house where a wedding is taking place</i>
ઉપરવાળો	<i>the one upstairs; God</i>
મારે ત્યાં રોજ આવવાવાળો એક પુરુષ	<i>one of the men who comes to my house daily</i>

(b) The endings નાર (noun) and નારું (adjective) are added to the root of the verb (i.e., the verb without the વું ending, for example, આવવું, આવનારું) to show the agent or doer of an action, for example:

અભ્યાસ કરનારા છોકરાઓ	<i>the boys who study</i>
લખનાર	<i>writer</i>
મારે ત્યાં રોજ આવનારો એક પુરુષ	<i>one of the men who comes to my house daily</i>

(c) The ending નાર in the same contexts as વાળું (see Unit 8, grammar point 1), is used mostly in literary texts, for example:

હું આવતે મહિને અમદાવાદ જનાર છું *I intend to go to Ahmadabad next month*

3 The particle તે

This particle has several uses:

- (a) As *then* in conditional sentences (see Unit 11, grammar points 1 and 3)
 (b) As *then, naturally* (in the sense of *as a result*, rather than *at that time*).
 (c) As *so, therefore*.
 (d) To contrast or contradict (*but, rather, actually*), for example:

અમદાવાદ તો બહુ મોટું શહેર	<i>of course, Ahmadabad is a very large city</i>
મને તો ઘણું થાય છે કે...	<i>naturally I would like it if...</i>
સારું, તો હું ચાલું	<i>well then, I'm off</i>
તો બહેન, તમે જાઓ છો?	<i>well then, are you leaving?</i>
એમ નહિ ચાલે	<i>that won't do</i>

In the following examples, the meaning of the sentence is changed by the position of તે.

હું તો અહીં નથી રહેતી; મારી બહેન જ અહીં રહે છે	<i>I, of course, don't live here, only my sister lives here</i>
હું અહીં તો નથી રહેતી; મારું ઘર મુંબઈમાં છે	<i>I don't live here; my house is in Bombay</i>
હું અહીં રહેતી તો નથી; પણ હું રોજ અહીં આવું છું	<i>I don't live here, but I come here every day</i>
સાચું તો એ છે કે હું વધારે મીઠાઈ ખાઉં છું	<i>the truth is that I eat too many sweets</i>
અમે લોકો તો પગપાળા ચલીએ	<i>well, we'll go on foot (i.e. you go in the car, etc.)</i>
તમારી તબિયત સારી તો છે?	<i>you are well, I hope?</i>
હિંદી તો દૂર, મને તો ગુજરાતી જ લખતાં નથી આવડતું!	<i>I can't even write Gujarati, let alone Hindi!</i>

The negative નહિ તો is translated by the English *otherwise*, for example:

આપણે રિક્ષા લેવી પડે નહિ તો પગપાળા જવું પડે
we'll have to get an auto-rickshaw, otherwise we'll have to walk

વાતચીત ૨

જમવાના વખતે *At meal time*

In London. Viren has brought his friend Steve home for a meal.

વીરેન બા, આ મારો મિત્ર સ્ટીવ જે ગુજરાતી બોલે છે.
 નલિની આવો, આવો, બેસો ને!
 વીરેન આ મારો પરિવાર છે. પેલા ઓરડામાં બેઠેલાં બહેન મારાં કાકી છે. એમની સામે જ બેઠેલા છે તેઓ મારા કાકા છે. લાલ ચૂંદડી પહેરેલી છોકરી એમની દીકરી છે.
 સ્ટીવ તમારી નાની બહેન કોણ છે? જેણે સફેદ કપડાં પહેર્યાં છે તે?
 નલિની હા, એ નાની બહેન છે. ચાલો, જમવા!
 વીરેન શું થયું બા? તું અમારી સાથે જમવા નહિ બેસે?
 નલિની અહીં મારે એકટાણું છે.
 વીરેન અને તું હજી સુધી બાધા રાખે છે કે?
 નલિની ના, ગયે મહિને હું બાધા મૂકવા અંબાજી ગઈ હતી.
 વીરેન સ્ટીવ, નિરાંતે જમજો. તમને જોઈતું હોય તેટલું લેજો. જુએ બા, સ્ટીવને હાથથી જમતાં આવડે છે. અહીં અમે છરીકાંટે નથી જમતાં.
 નલિની કંઈ જોઈતું હોય તો કહેજો. આ તમારું જ ઘર છે. તમે ઘેર જ છો! વધારે લેજો. મેં બનાવ્યું તેવું ખાવાનું તમને નથી ભાવતું? મેં મારા હાથે બધું રાંધ્યું છે.
 સ્ટીવ બસ! મેં બહુ જ જમી લીધું. હું ખુશીથી વધારે...
 નલિની એક પૂરી ચાલશે. આ એક પૂરીમાં શું?
 સ્ટીવ બસ. હવે જગ્યા નથી. એક ગ્લાસ પાણી આપશો?

પરિવાર (m.) *family*

બેઠેલું *sitting*

ચૂંદડી (f.) *scarf*

પહેરેલું *dressed*

ચાલો, જમવા! *come on, let's eat!*

આજે મારે એકટાણું છે *I'm keeping the ektanu fast today (see below)*

બાધા રાખવી *to keep a vow (see below)*

બાધા મૂકવી *to release a vow*

અંબાજી જવું *to go to Amba's temple*

નિરાંતે જમજો *help yourself*

હાથથી જમવું *to eat with one's hands*

છરીકાંટે જમવું *to eat with a knife and fork*

આ તમારું જ ઘર છે! તમે ઘેર જ છો! *make yourself at home!*

રાંધવું (tr.) *to cook*

આ એક પૂરીમાં શું? *what's in a puri? (i.e. it's nothing)*

એક ગ્લાસ પાણી *a glass of water*

Answer the following questions.

- ૧ સ્ટીવ ગુજરાતી છે?
- ૨ વીરેનને ત્યાં કોણ કોણ છે?
- ૩ નલિની કેટલી બાધા રાખે છે?
- ૪ એકટાણું એટલે શું?
- ૫ ગુજરાતમાં લોકો છરીકાંટે જમે છે?

વ્યાકરણ

4 More relative-correlative sentences

Pronoun, type, manner and quantity (જે, તે; જેવું, તેવું; જેટલું, તેટલું)

The other relative constructions follow the same pattern as in point 1 above.

Pronoun (who, which, what)

જે, જેઓ	who, which what	તે	he, she, it, they, etc.
જેણે	by whom, etc.		
જેને, જેઓને	to whom, etc.		
જેની પાસે	with whom, etc.		

For example:

જે માણસ મારી સાથે આવ્યો તે મારો ભાઈ છે	the man who came with me is my brother
જે માણસને મેં પૈસા આપ્યા તે મારો ભાઈ છે	the man to whom I gave the money is my brother
જે માણસે મને પૈસા આપ્યા તે મારો ભાઈ છે	the man who gave me the money is my brother
જેણે મને પૈસા આપ્યા તે મારો ભાઈ છે	the one who gave me money is my brother
જેની સાથે હું આવ્યો તે મારો ભાઈ છે	the one I came with is my brother
હું (જે કામ) કરતી હતી તે કામ બહુ અઘરું હતું	the work which I was doing was very difficult
તે (જે યુનિવર્સિટીમાં) ભણતી હતી તે જ યુનિવર્સિટીમાં હું પણ ભણતી હતી	I was studying in the same university as she was

Type (which sort of)

જેવું	which sort of	તેવું	that sort of
-------	---------------	-------	--------------

For example:

મને (જેવી ચોપડી) ગમે છે તેવી ચોપડી મને ક્યાંય મળી નથી. *I couldn't find the kind of book I liked anywhere*

Manner (in which way)

જેમ	in which way	તેમ	in that way
-----	--------------	-----	-------------

For example:

શિક્ષિકાએ જેમ કહ્યું તેમ જ અભ્યાસ કરવાનો મેં પ્રયત્ન કર્યો. *I tried to study exactly as the teacher said*

Quantity (as much, as many)

જેટલું	as much, many	તેટલું	so much. many
--------	---------------	--------	---------------

For example:

મને (જેટલાં કપડાંની) જરૂર હતી તેટલાં કપડાં હું સાથે લઈ ગઈ નહોતી. *I didn't take with me as many clothes as I needed*

The constructions જે... તે... and જેવું... તેવું... are used idiomatically with ગમવું to mean *as you like, any one at all*, for example:

ગમે તે શાક લેવું *get any vegetable you like*
એ ગમે તેવું ખાવાનું ખાય છે *he eats any old food*

5 The ending એલું

The ending એલું is used as a perfect verbal adjective (see Unit 6, grammar point 1) to express past time or continuous action arising from an action in the past. Verbs which end in consonants add the ending to their perfect stem (i.e., the perfect without યું). Verbs which do not form their perfects with યું add એલું to their perfect stem (i.e., the perfect without ઉં), for example:

આવવું આવ્યું આવેલું; લખવું લખ્યું લખેલું
cf. બેસવું બેઠું બેઠેલું; પીવું પીધું પીધેલું

Verbs which end in vowels keep the ય before એલું, for example:

થવું થયું થયેલું જવું ગયું ગયેલું
જોવું જોયું જોયેલું

There is also a commonly used form made from the adjective ઊભું, ઊભેલું *standing*, for example:

ત્યાં ઊભેલો માણસ... *the man standing over there...*

This ending is used:

(a) as an adjective, for example:

એણે લખેલું વાંચો *read what he has written*

(b) as a perfect verb (Suratis and Parsis use it more than the પું perfect), for example:

તે આવેલો છે *he has come*

(c) as an adjectival phrase, for example:

મેં મારી બહેને લખેલો કાગળ વાંચ્યો *I read the letter my sister wrote*

This form can be used rather than a relative-correlative construction, for example:

પેલા ઓરડામાં બેઠેલાં બહેન તે મારી બા છે *the woman sitting in that room is my mother*

cf. જે બહેન પેલા ઓરડામાં બેઠાં છે તે મારી બા છે *the woman sitting in that room is my mother*

The form પીધેલું is used to mean *drunk* for example:

પીધેલો માણસ *the drunken man*

6 Expressions for by, by means of

There are several ways of expressing agency (*by, by means of, etc.*) in Gujarati.

(a) એ (see Unit 2, grammar point 3):

મોહન નામે એક છોકરો હતો *there was a boy called Mohan*
ગુજરાતમાં હાથે જમવાનો ચાલ *in Gujarat it is the custom to eat with*
છે પણ થોડા લોકો ચમચે કે *the hands, but a few people eat*
છરીકાંટે જમે છે *with cutlery*

(b) થી (see Unit 2, grammar point 3): *by, with*

આ ઈનામ મારી માના નામથી છે *the prize is named after my mother*
તે લોકો હાથથી જમે છે *they eat with their hands*

કમ્પ્યુટર મળવાથી હું કલમથી *now I have a computer I don't write*
નથી લખતી *with a pen*
મારો ઓરડો કચરાથી ભરેલો છે *my room is full of rubbish*
હું આનંદથી આવીશ *I'll be glad to come*
તમારા કામથી મને બહુ ચિંતા થઈ *I am very worried about your work*

(c) (ની) વડે *with, by means of*:

તે વેલણ વડે પતિને મારે છે *she beats her husband with a*
rolling pin
તે હાથ વડે જમે છે *they eat with their hands*

અભ્યાસ

A Fill in the missing relatives and correlatives.

શાકબજારે

સુશીલા

કેમ છો કૃત્તિકા?

કૃત્તિકા

સુશીલા

સારું છે. આ બજાર સારી તો નથી. બધું જ મોંઘું છે ને?
હા, છે. () હું રહું છું () બજાર સારી છે. () ના શાકભાજી વેચનારા
સરખો ભાવ માગે છે. ભાવ સૌ વાજબી છે. પણ () તમે રહો છો () થી
બહુ દૂર છે. અહીંનો ભાવ તો બહુ વધારે છે. હું ઓછી વાર અહીં આવું
છું.

કૃત્તિકા

() હું અમદાવાદમાં રહેતી હતી () હું રોજ બજારે જતી હતી. પણ
() થી હું મુંબઈમાં રહું છું () થી હું દર ત્રીજે દિવસે બજારે જાઉં છું.
અહીં બધું જુદું છે. મુંબઈમાં રહેવાનું મને નથી ફાવતું.

સુશીલા

કૃત્તિકા

હવે તમે ક્યાં સુધી મુંબઈમાં રહેશો?

મારા દીકરાનો અભ્યાસ પૂરો થશે () સુધી.

B Fill in the stallholder's part in the following dialogue.

પ્રિયા

આ કેરી કેટલાની છે?

Stallholder

Twenty rupees a kilo.

પ્રિયા

બહુ મોંઘી છે.

Stallholder

These are good mangoes. Look, they are fresh and
sweet.

પ્રિયા

આ જૂની લાગે છે.

Stallholder

But what can I do? We used to get large mangoes
but now we get only small ones.

C Fill in the missing forms of interrogatives, relatives and correlatives in this dialogue.

અવની () કરે છે પ્રેરણા?
 પ્રેરણા હું અભ્યાસ કરું છું. શિક્ષિકા કહે છે કે () વિદ્યાર્થી મહેનત કરતી નથી
 () પરીક્ષામાં નાપાસ થશે.
 અવની સાચું તો છે. શિક્ષિકા કહે () જ આપણે કરવું જોઈએ.
 પ્રેરણા પણ () અભ્યાસ આપણે કરીએ છીએ () બહુ અઘરું છે.
 અવની છે ને? તમે () સુધી પુસ્તકાલયમાં રહેશો?
 પ્રેરણા મારું કામ પૂરું ન થાય (),

પુસ્તકાલય (n.) library

D Complete the Gujarati sentences using the English translation.

- 1 *The man who came with her stole my jewellery.*
૧ ...મારાં ઘરેણાં ચોરી ગયો.
- 2 *The woman sitting over there in the white sari is Rekha.*
૨ ...એ સ્ત્રી રેખા છે.
- 3 *I didn't like the saris which he showed me.*
૩ ... એ સાડીઓ મને ગમી નહીં.
- 4 *The people where he comes from are highly educated.*
૪ ...એ વિસ્તારના લોકો સુશિક્ષિત છે.
- 5 *He's the actor who played Kṛṣṇa in the Mahabharata.*
૫ ...મહાભારતમાં કૃષ્ણની અદા ભજવી... નાયક છે.
- 6 *Did you have as much money as you needed?*
૬ તને... જરૂર હતી... તારી પાસે... પૈસા હતા?

સમજ્યા/સમજ્યા?

ધૂમ્રપાનની મનાઈ છે!

ભારતમાં ઘણા લોકો સિગારેટ પીએ છે. સાચું કહીએ તો ઘણા પુરુષો પીએ છે. સ્ત્રીઓ પહેલાં સિગારેટ પીતી ન હતી પણ હવે મોટાં શહેરોમાં તે પીતી થઈ છે. આ છોકરીઓ

સોખ માટે સિગારેટ પીએ છે. ગામડાંમાં ઘણા સમયથી લોકો તમાકુ ચાવે છે અને બીજા પાનમાં તમાકુ ખાય છે કે બીડીમાં નાખીને ફૂંકે છે કે છીંકણી બનાવીને સૂંઘે છે.

ધૂમ્રપાન તમારે માટે સારું નથી, આરોગ્ય માટે નુકસાનકાર છે, ખર્ચાળ ટેવ છે, પણ તે તજ દેવું પણ બહુ સહેલું નથી. ઘણા લોકો નાનપણમાં ધૂમ્રપાન શરૂ કરે છે અને પછી પ્રયત્નો કરે છે પણ તે આદત છોડી નથી શકતા.

ધૂમ્રપાન મનાઈ *no smoking*
 સિગારેટ પીવી *to smoke*
 દિલ્હી *Delhi*
 જુવાન *young*
 શોખ (m.) *fashion, liking, etc.*
 તમાકુ (f.) *tobacco*
 ચાવવું (tr.) *to chew*
 પાન (n.) *paan*
 બીડી (f.) *beedi*
 ફૂંકવું (tr.) *to blow, smoke*
 છીંકણી (f.) *snuff*
 સૂંઘવું (tr.) *to sniff*
 ધૂમ્રપાન (n.) *smoking*
 આરોગ્ય (n.) *health*
 નુકસાનકારક *harmful*
 ખર્ચાળ *costly*
 ટેવ (f.) *habit, addiction*
 તજ દેવું *to give up*
 બહુ સહેલું નથી *is not at all easy*
 નાનપણ (n.) *childhood*
 આદત છોડવી *to give up (a habit)*

Answer the following questions.

- ૧ ભારતમાં કોણ સિગારેટ પીએ છે?
- ૨ સિગારેટ તજ દેવાનું સહેલું કામ છે?
- ૩ લોકો કેમ સિગારેટ પીએ છે?
- ૪ ભારતમાં લોકો કેવી રીતે તમાકુ લે છે?
- ૫ તમને ધૂમ્રપાન ગમે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

Gujaratis, like other Indians, traditionally eat with their hands, although in nearly all households people use some cutlery, usually just a teaspoon. It is quite hard at first, but you soon get used to it. The most important rule is that you should use only the fingers of your right hand for touching food. In traditional homes the children eat first, followed by the men and then the women, and the women serve the food. In 'modern' homes, everyone eats together and if you have to handle any of the vessels (pans, spoons, cups), you should do so with your left hand. Water is usually drunk after a meal and છશ (buttermilk) may be served with the meal. After eating, you should offer to wash your plate and then wash your hands. Many people then finish their meal by eating some digestive spices called મુખવાસ. Coffee and tea are rarely served after a meal.

In Gujarati Hindu and Jain households it is not uncommon for a member of the household to be following a વ્રત or a vow to abstain from certain foods until a wish is fulfilled; then the person goes to the temple where the vow was made to release herself/himself from the vow. Other fasts are usually called ઉપવાસ and these may be of several kinds. Devotees of certain deities abstain from taking specific foods on days sacred to that deity, for example, devotees of the Mother Goddess often avoid acidic foods on a Friday. Vaiṣṇavas (mostly followers of Swaminarayan and devotees of Shree Nathji) avoid pulses and grains on એકાદશી, the eleventh day of the lunar fortnight. Other common fasts are એકટાણું or એકભુક્ત (eating once a day) or ચાંદ્રાયણ (the amount of food eaten is increased or decreased according to the waxing and waning of the moon). Further fasts are observed on sacred days, e.g. gods' birthdays, during Navratri and before weddings.

11

તબિયત સારી છે?

Are you feeling better?

In this unit you will learn how to

- talk about illness
- talk about the body
- talk about studying
- talk about conditions (if...then...)

વાતચીત ૧

ઇસ્પિતાલે In hospital

In Ahmadabad hospital.

- ડૉક્ટર હવે કેમ છો?
- પલ્લવી સારું છે. હવે માથું જ દુઃખે છે.
- ડૉક્ટર જો તમારે ઊઠવું હશે તો આગળથી નર્સને પૂછવું પડશે. જો તમે આરામ કરશો તો તમારી તબિયત જલદી સારી થશે. તમારાં સગાંવહાલાં આજે આવવાનાં છે?
- પલ્લવી કદાચ તેઓ આજે સાંજે આવશે નહિ તો કાલે જરૂર આવશે. તેઓ નહિ આવે તો મને ઘણું દુઃખ થશે.
- ડૉક્ટર પણ તેઓ અહીંથી દૂર રહે છે. અહીં આવવામાં કેટલી વાર લાગશે?

- પલ્લવી એક દિવસ કે એથી વધારે. જો તેઓ સાંજે આવે તો મને જણાવજો. તે વખતે હું સુઈ ગઈ હોઉં તો મને જગાડજો.
- ડોક્ટર ચોક્કસ ચિંતા ન કરો. તેઓ આજે આવી પહોંચે તો સારું. જો કંઈ કામ હોય તો નર્સને બોલાવજો. તમે એક અઠવાડિયું આરામ કરો તો જ તમે જલદી ઘેર જઈ શકશો.
- લીલા જય શ્રી કૃષ્ણ! કેમ છે, બેટી? તબિયત સારી છે? શું થયું? જુઓ ને, બિયારી કેવી નંખાઈ ગઈ છે! શું થયું?
- પલ્લવી મેં ભારે મૂર્ખાઈનું કામ કર્યું. બસમાંથી ઊતરતાં હું પડી ગઈ.
- લીલા ઓપરેશન કરાવવું પડશે કે?
- પલ્લવી ના, ગઈ કાલે એક્સ-રે આવી ગયા અને હાડકું ભાંગી ગયું છે પણ ઓપરેશનની જરૂર નથી. મારે ઘણા દિવસ પગને પ્લાસ્ટરમાં રાખવો પડશે. જોકે મને સારું લાગે છે તો પણ મારે એક અઠવાડિયું શાંતિથી રહેવું પડશે. કંઈ ચિંતા કરવાની જરૂર નથી.
- લીલા અહીંની વ્યવસ્થા કેવી છે? નર્સ અને ડોક્ટર કેવાં છે?
- પલ્લવી બધા લોકો માયાળુ છે પણ સામેવાળી રોગી આખી રાત ખાંસી ખાય છે.
- લીલા એ તો હોય. તને રજા આપશે ત્યારે તારે મારે ત્યાં આવવાનું છે. આજે તારી બા પહોંચશે અને અમે તારું ધ્યાન રાખીશું.

માથું જ દુઃખે છે *my head hurts*
 જો...તો... *if...then...*
 આગળથી *beforehand*
 નર્સ (f.) *nurse*
 આરામ કરવો *to rest*
 (જો)...તો... *if...then...*
 અહીં આવવામાં *in coming here, to get here* (see Unit 13, grammar point 4 (d))
 જણાવજો *please inform me*
 હું સુઈ ગઈ હોઉં તો મને જગાડજો *if I am asleep please wake me*
 ચિંતા ન કરો *don't worry*
 બેટી (f.) *my girl*
 નંખાઈ જવું *to be pale, emaciated*
 મેં ભારે મૂર્ખાઈનું કામ કર્યું *I did something really stupid*
 ઓપરેશન કરાવવું *to have an operation*
 એક્સ-રે આવી ગયા *the X-rays came*
 હાડકું ભાંગી ગયું છે *the bone is broken*
 પગને પ્લાસ્ટરમાં રાખવો *to keep one's leg in plaster*

જોકે...તોપણ... *even if... still ...*
 શાંતિથી *peacefully*
 રોગી (m., f.) *patient*
 ખાંસી ખાવી *to cough*
 એ તો હોય *well, that's the way it is*
 રજા આપવી *to discharge*

Answer the following questions.

- ૧ પલ્લવીને શું થયું?
- ૨ પલ્લવીની મા કેમ ઇસ્પિતાલે નથી?
- ૩ પલ્લવીને શું કરવું પડે છે?
- ૪ ઇસ્પિતાલ કેવી છે?
- ૫ ઇસ્પિતાલ છોડીને પલ્લવી શું કરવાની છે?

વ્યાકરણ

1 Conditional sentences

The relative-correlative forms જો and તો are used in the same way as the other relative and correlative pairs given in Unit 10.

There are two types of conditional sentences: those where the statement is definite, stating a condition which may or may not be fulfilled, and those which express a condition which cannot now be fulfilled. (For the second type see grammar point 4 below.)

The future tense or the indefinite is used in the જો clause (use of the indefinite means that the event is seen as being less likely or definite), while the તો clause may have a future, an indefinite or an imperative. For example:

તું વખતસર આવે તો આપણે બહાર જઈશું *if you come on time*
 (then) *we shall go out*

તું વખતસર આવે તો આપણે બહાર જઈએ	<i>if you come on time (then) we shall go out</i>
તે અહીં ન આવે તો તું એને ત્યાં જજે	<i>if he doesn't come (then) go to his house</i>
તે ઘેર હોય નહિ તો ઓફિસમાં હશે	<i>he will be at home, otherwise he must be in the office</i>

Please remember that the indefinite form of the verb to be (છે, etc.) is હોઉં, હોય, etc. For example:

શ્રુતિ ઓફિસમાં હોય તો મને ફોન કરજો *if Shrutu is in the office (then) call me*

If the first verb is used in the sense of the perfect, (for example, આ કામ પૂરું થયું છે *this work is finished* or તે આવ્યો છે *he has come*, etc.) the indefinite present of the verb *to be* (હોય, etc.) is used as the auxiliary instead of the indicative (છે, etc.). (See Unit 13, grammar point XX for a summary of perfect constructions.) For example:

કામ પૂરું થયું હોય તો ઘેર જાઓ	<i>if the work is finished (then) go home</i>
તે આવ્યો હોય તો જઈએ	<i>if he has come (then) let's go</i>

Do not confuse the relative-correlative pair જોકે... પણ... *although... still...* with the conditional.

જોકે એણે કામ સારું કર્યું પણ વર્તન સારું ન રાખ્યું *although he did good work he did not behave well*

(You will have another opportunity of looking at this point later in the unit.)

2 Connectives: because, that is to say

(a) The main ways of forming explanations are to use કે *that* or એટલે or અર્થાત્ *that is to say*, for example:

ગાંધીજીનો આશ્રમ અહીંથી દૂર નથી એટલે એકાદ કિલોમીટર દૂર છે	<i>Gandhiji's ashram is not far from here, that is to say, about a kilometre away</i>
--	---

રાજનીતિ એટલું શું	<i>what does 'rājnīti' mean? (rājnīti = politics)</i>
તમે કેમ અહીં આવ્યા છો? તમને મળવા, એટલે!	<i>why have you come here? To meet you!</i>
મને એટલો બધો થાક લાગ્યો કે હું બેસીને તરત જ હું ઊંઘી ગઈ	<i>I was so tired that I fell asleep as soon as I sat down</i>

(You should note that in Gujarati it is usual to report what was actually said (see (i) below: *he told me, 'I am coming to Vadodara'*) However, many speakers use a form derived from English (see (ii) below: *he told me that he was coming to Vadodara*). See Unit 4, grammar point 3.

- (i) તેણે મને કહ્યું કે હું વડોદરા આવવાનો છું *he told me that he was coming to Vadodara*
- (ii) તેણે મને કહ્યું કે તે વડોદરા આવવાનો હતો *he told me that he was coming to Vadodara*

(b) The main ways of giving reasons are to use કેમ કે and કારણ કે *because* and તેથી, એને માટે *therefore*, for example:

તે વડોદરા જવાનો છે કેમ કે (કારણ કે) એનો ભાઈ માંદો છે	<i>he is going to Vadodara because his brother is ill</i>
તે કાલે નથી આવ્યો કેમ કે (કારણ કે) એનો ભાઈ માંદો હતો	<i>he did not come yesterday because his brother was ill</i>
એને ભાઈ માંદો છે તેથી (એને માટે) તે વડોદરા જવાનો છે	<i>his brother is ill, therefore he is going to Vadodara</i>

વાતચીત ૨ vātcī 2

અભ્યાસ Homework

In Ahmadabad. Gujarat University.

શહીના સાંભળ નરેશ, તેં આજનો પાઠ કરી લીધો છે? હું એ પૂરો કરી શકતી નથી.

- નરેશ ના, મેં પૂરો કરી લીધો નથી. તે કઠિન હતો કે?
 નીલા કેમ? એમાં કંઈ ખાસ તકલીફ તો નહોતી. પહેલો ભાગ ખાસ કરીને ઘણો સહેલો હતો!
- શહીના પણ બીજો ભાગ બહુ અઘરો હતો. મને સમજ નથી પડતી કે હું એટલા લાંબા-પહોળા શબ્દો કેમ શીખી શકીશ.
- નીલા તમારી તકલીફ એ છે કે તમને સંસ્કૃત નથી આવડતું. હું નિશાળે સંસ્કૃત ભણી છું તેથી મને આ શબ્દોનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજાય છે.
- નરેશ સાચી વાત છે. અધ્યાપિકા કહે કે તું નિશાળે સંસ્કૃત ભણ્યો હોત તો આજે આ શબ્દોએ તને તકલીફ ન આપી હોત. જો કોઈએ મને વહેલાં કહ્યું હોત! નિશાળામાં હું માનતો હતો કે સંસ્કૃત અઘરું છે અને કંટાળો આવશે.
- શહીના હું તો નિશાળે અરબી ભણી. હમણાં હું અરબી પણ ભૂલી ગઈ છું!
 નીલા જો તમે આ ચોપડી વાંચશો તો તમે પૂરો પાઠ આરામથી સમજી જશો. જો બીજી તકલીફો પડશે તો હું વર્ગ પહેલાં તમને સમજાવી દઈશ.
- નરેશ મને બીક લાગે છે કે જો હું પાઠ પૂરો નહીં કરું તો અધ્યાપિકા મને વર્ગમાંથી કાઢી મૂકશે. ગયે અઠવાડિયે તેણે મને કહ્યું કે જો તેં સત્રની શરૂઆતમાં બહુ અભ્યાસ કરવા ધર્યું હોત તો તને ખુશીથી પરીક્ષામાં પહેલો વર્ગ મળ્યો હોત, પણ તું એકદમ આળસુ છે. તું વધારે અભ્યાસ ન કરે તો તું આવતી વખતે પરીક્ષામાં નાપાસ થશે.
- શહીના તે હમેશાં કહે છે કે તમારી ખરાબ જોડણી તથા મોડા પાઠો મને કંટાળો આપે છે અને તમે લોકો મને ફાવે ત્યારે આવો છો. અંતે તેણે ગુસ્સે થઈને કહ્યું કે હવેથી તમે બધો અભ્યાસ સંભાળીને કરો નહિ તો હું વિભાગના વડાને તમારાં આવાં કરતૂકની જાણ કરીશ.
- નીલા ચિંતા નહિ કર, અધ્યાપિકા એટલી કડક તો નથી! તેણે મને કહ્યું કે તું અભ્યાસ ન કરે તો મને જરાય ન ગમે.
- શહીના, નરેશ મડમની દીકરી!

પાઠ (m.) lesson, homework

પૂરું કરવું to finish

કઠિન difficult

ભાગ (m.) part

ખાસ કરીને especially

લાંબા-પહોળા શબ્દો great big words

સંસ્કૃત Sanskrit

અર્થ (m.) meaning

સ્પષ્ટ સમજાય છે can be understood clearly

સાચી વાત છે this is true

અધ્યાપિકા (f.) lecturer

તું ભણ્યો હોત તો if you had studied, then . . .

ન આપી હોત would not give

જો કોઈએ મને વહેલાં કહ્યું હોત! if only someone had told me earlier!

હું માનતો હતો કે I thought that

કંટાળો આવશે it will be boring

અરબી Arabic

આરામથી easily

સમજાવી દેવું to explain

મને બીક લાગે છે I'm frightened that

કાઢી મૂકશે to expel, throw out

સત્રની શરૂઆત (f.) the beginning of term

બહુ અભ્યાસ કરવા ધર્યું હોત had done a lot of work

ખુશીથી easily

પરીક્ષા (f.) exam

એકદમ absolutely

નાપાસ થવું (intr.) to fail

જોડણી (f.) spelling

મોડા પાઠો late homework

મને કંટાળો આપે છે this is a nuisance for me

મન ફાવે when the fancy takes you

અંતે finally

ગુસ્સે થવું to be angry

સંભાળીને કરવું to do carefully

વિભાગના વડા (m.pl.) head of department

કરતૂક (n.) bad behaviour

ની જાણ કરવી to inform

કડક strict

મડમની દીકરી! teacher's pet!

Answer the following questions.

- ૧ નરેશ કેમ પાઠ કરી લીધો નથી?
- ૨ નીલાને આ પાઠ કેવો લાગે છે? કેમ?
- ૩ નરેશ કેમ સંસ્કૃત નથી ભણ્યો?
- ૪ અધ્યાપિકા કેમ ગુસ્સે થાય છે? શું બોલે છે?
- ૫ શહીના અને નરેશ કેમ નીલાને મડમની દીકરીનું નામ પાડે છે?

3 More conditional sentences

In sentences where the conditions can no longer be fulfilled, there are two ways of making the conditional form of the verb.

(a) By adding *t* to the root, for example:

આવવું, આવ-, આવત

You should note the irregular forms: જવું *to go* જાત, and થવું *to become* થાત.

(b) By adding *as* an auxiliary the conditional form of the verb *to be* હોત to the perfect with યું, for example:

આવ્યો હોત
કર્યું હોત
પડી ગઈ હોત, etc.

Conditionals of compound verbs may be formed in either of these two ways:

તે પડી ગઈ હોત
Or: તે પડી જાત

For example:

મારી પાસે પૈસા હોત તો હું મુંબઈ રહેત	<i>if I had the money (then) I'd live in Bombay</i>
તમારું કામ સારું હોત તો તમે નાપાસ ના થાત	<i>if your work had been good you would not have failed</i>
તમે દવા પીતા હોત તો સારા થઈ ગયા હોત	<i>if you had drunk the medicine you would have got better</i>

The conditional is also used to express meanings other than *if...then...* constructions.

If a conditional sentence is used without a relative clause, it is usually translated by *if only...*, for example:

જો તમે વહેલાં કહ્યું હોત *if only you had said so earlier!*

If the conditional is found with another clause which does not have a conditional, this means *nearly, would have*, i.e., as with other uses of the conditional, the verbal action was not completed, for example:

હું એટલા કામમાં હતી કે હું એને ફોન કરવાનું ભૂલી ગઈ હોત એ વડોદરા ગયો હોત પણ તે અમદાવાદમાં માંદો પડી ગયો	<i>I was so busy that I nearly forgot to telephone him he would have gone to Vadodara, but he fell sick in Ahmadabad</i>
--	--

4 Verbs in combination

Some verbs, mainly intransitives, have special meanings when આવવું and જવું form the second member of the pair:

જઈ આવવું	<i>come over, return</i>	આવી જવું	<i>come over</i>
લઈ આવવું	<i>bring</i>	લઈ જવું	<i>take away</i>
ઊતરી આવવું	<i>come down, spring</i>	ઊતરી જવું	<i>go down, disembark</i>
નીકળી આવવું	<i>come out, emerge</i>	નીકળી જવું	<i>go out, set off for</i>
ચડી આવવું	<i>come up</i>	ચડી જવું	<i>go up, embark</i>
મળી આવવું	<i>meet</i>	મળી જવું	<i>drop by, integrate</i>
ચાલી આવવું	<i>come</i>	ચાલી જવું	<i>go, set off</i>

Examples of sentences using these verbs:

(a) મહેમાનો જઈ આવ્યા તે દર વરસે ભારત જઈ આવે બેટા, આવી જા! મહેમાનો આવી ગયા	<i>the guests returned she goes to India every year child, come here! the guests came</i>
(b) તે અત્યારે ચા લઈ આવતી હશે ગામડામાં બાઈઓ ધોવાનાં કપડાં નદીએ લઈ જાય	<i>she must be bringing the tea now in the villages, the women take the clothes for washing to the river</i>

- (c) થોડીક બહેનો ટ્રેનમાંથી ઊતરી
આવી
રંગ ઊતરી ગયો
*a few women got off the train
the colour has faded*
- (d) તે પેલા ઘરમાંથી નીકળી આવ્યો
હસીને તે નીકળી ગયો
તે જલદી ચડી ગઈ
*he emerged from the house
he went away laughing
she got on board quickly*
- (e) ચાંદ આકાશમાં ચડી આવ્યો
the moon climbed up in the sky
- (f) હું મુંબઈમાં હતી ત્યારે હું એને
રોજ મળવા જતી હતી
એ બે દેશ મળી ગયા
*when I was in Bombay I used to
drop by to see her every day
the two countries integrated*
- (g) રજામાં મારે ત્યાં ચાલી આવો!
એમ કહીને તે ચાલી ગયો
*come to stay with me in the
holidays!
having said this he went off*

5 Terms for illness

Here are some names and expressions for various illnesses:

તાવ (m.) fever

તાવ આવવો
તાવ લાગવો
તાવ ચડવો

*to have fever
to catch a fever
to get fever*

For example:

મને દર બીજે દિવસે તાવ આવે છે
તેનો તાવ મને લાગ્યો છે

*I get fever on alternate days
I have caught his fever*

ખાંસી (f.), ઉઘરસ (f.) cough

ખાંસી આવવી
ખાંસી ખાવી

*to have a cough
to cough*

For example:

શિયાળામાં મને ખાંસી આવે છે
રાતે તે ખાંસી ખાય છે

*I have a cough in winter
he coughs at night*

શરદી (f.) cold

શરદી થવી *to have a cold*
For example:

મને ઘણી વાર આ ઠંડા દેશમાં શરદી
થાય છે
*I often have a cold in this cold
country*

If the illness is not cured (મટી જવું *to get better*), the consequence is death (મોત (n.) or અવસાન (n.)). Varying degrees of politeness or euphemism are used when saying that a person or an animal has died.

(a) ખલાસ થવું is the least polite and is best used for animals only, for example:

કૂતરો ખલાસ થઈ ગયો *the dog died*

(b) મરી જવું, મોત આવવું is used for factual reporting and not used for relatives and friends, for example:

અકસ્માતમાં ત્રણ માણસો મરી ગયા *three people died in the accident*

(c) ગુજરી જવું, ઓફ થવું are the usual expressions for deaths of friends and relatives (the latter expression uses English (*off*) euphemistically), for example:

બે વરસ પહેલાં મારા કાકા ગુજરી ગયા *my uncle died two years ago*

(d) અવસાન પામવું, સ્વર્ગવાસી થવું are the politest expressions, for example:

મારા પિતાજી રાજકોટમાં સ્વર્ગવાસી થયા *my father passed away in Rajkot*

(e) Sectarian terms may be used, for example:

તેઓ ધામમાં ગયા *he passed away* (used by Swaminarayans)

અભ્યાસ

A Translate the following sentences into Gujarati.

- 1 If he comes I shall go.
- 2 If he does not come I shall not go.
- 3 If he had come I would have gone.
- 4 If he had not come then I would not have gone.
- 5 He said, 'If he comes I shall go.'
- 6 She said, 'If he does not come I shall not go.'
- 7 He said that if he came he would go.
- 8 She said that if he had come then she would have gone.
- 9 They said that if he had not come then they would not have gone.
- 10 She said that she would have gone if he had come.

B Fill in the missing conditional verbs in the text below.

ગઈ કાલે મને મારા મુંબઈના મિત્રનો પત્ર મળ્યો. એણે લખ્યું છે કે થોડા વખત પહેલાં જ એ પૂના ગયા હતા અને જો હું (આવવું + શકવું) તો બહુ સારું (થવું). એમને બધાને મારી ખોટ સાલી અને કહે છે કે જો આવતા વર્ષે હું નહીં (આવવું) તો એ ખૂબ ગુસ્સે (થવું). મેં એને લખીને જણાવ્યું કે કામના ભારે દબાણને લીધે હું આવી ન શક્યો. મેં એને કહ્યું નહીં કે રાજનીતિશાસ્ત્રની પરીક્ષામાં હું નાપાસ થયો તેથી મારે એ ફરી આપવી પડશે. મેં એને લેસ્ટર આવવા આમંત્રણ આપ્યું અને જણાવ્યું કે એ નહીં (આવવું) તો હું ખૂબ ગુસ્સે (થવું).

પૂને Pune (the former capital of the Maratha empire, now a pleasant city about three hours from Bombay)
કામના ભારે દબાણને લીધે on account of the pressure of work
રાજનીતિશાસ્ત્ર (n.) political science
પરીક્ષા આપવી to sit an exam
નાપાસ થવું to fail
આમંત્રણ (n.) invitation

C Fill in the missing parts of the following dialogue.

જાવેદ તમે ક્યારે ભારત જવાના છો?
You If I get the chance to go to India next year I shall certainly go.

જાવેદ તમે ક્યારથી ગુજરાતી શીખો છો?
You I have been learning Gujarati for four months now.
જાવેદ તમારે ગુજરાત જઈને ગુજરાતી જ બોલવું પડશે!
You If I go I shall get to speak it every day.
જાવેદ તમે આ વરસે ગુજરાતીની પરીક્ષા આપશો?
You Yes, in June. I shall have to study hard if I want to pass my exams.
જાવેદ તમે દર વરસે ભારત જાઓ છો?
You No, but if the fare were not so expensive I would go every year.
જાવેદ મેં સાંભળ્યું છે કે અલી અને નરેશ જવાના છે.
You Yes, but although my friends are going, I know that I must stay in London and work.

તક (f.) chance, opportunity પાસ થવું to pass (an exam)
બોલવા પામવું to get to speak રોકાવું (intr.) to remain

સમજ્યા/સમજ્યાં?

ગયે વરસે હું મારાં કાકાકાકીને ત્યાં વડોદરામાં રહેતી હતી ત્યારે મારે મુંબઈ જવું હતું.
- જો તું અહીં માર્ચમાં હોત તો હું તારી સાથે જઈ શકત, મારી કાકીએ કહ્યું પણ હવે મારાં સાસરિયાં ન આવે ત્યાં સુધી મારે વડોદરામાં રહેવું પડશે. તારે એકલી સફર કરવી પડશે તો વાંધો નહિ આવે? જો આપણે વહેલી ખબર આપીશું તો મારી બહેન તને સ્ટેશનથી લેવા આવશે.
- ઠીક છે, મેં કહ્યું, વાંધો નહિ આવે. મને ટિકિટ મળશે તો હું આવતે મંગળવારે જઈશ. ત્યારે મારા કાકા બોલ્યા :
- એક તકલીફ છે. ગયે અઠવાડિયે સાળીને ઈસ્પિતાલમાં જવું પડ્યું હતું અને એ હજી બીમાર હશે કારણ કે એણે ફોન નથી કર્યો. એ બિલકુલ સાજી હોત તો એણે ફોન કર્યો હોત.
- તે નહિ લેવા આવે તો હું પોતાની મેળે એને ત્યાં જઈશ. હું બસ કે રિક્ષા લઈ લઈશ. કાકીએ કહ્યું:
- હું એને ફોન કરીને પૂછી જોઈશ કે અક્ષય તને લેવા આવી શકશે કે કેમ. એ તને સ્ટેશને લેવા ન આવી શકે તો તું જતી નહીં.

મારાં સાસરિયાં ન આવે ત્યાં સુધી *until my parents-in-law come*
 સફર (f.) *journey*
 ખબર આપવી *to inform*
 લેવા આવવું *to collect*
 સાળી (f.) *sister-in-law*
 બિલકુલ *absolutely*
 પોતાની મેળે *on my own*

Answer the following questions.

- ૧ લેખક માર્યમાં વડોદરામાં હોત તો શું થાત?
- ૨ કાકીને ક્યાં સુધી વડોદરામાં રહેવું પડશે?
- ૩ કાકીની બહેન સ્ટેશન આવશે?
- ૪ કાકીની બહેનની તબિયત સારી છે?
- ૫ લેખક મુંબઈ જશે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

Gujarati is an Indo-European language. This means it is ultimately derived from a hypothetical language called Indo-European, which has been reconstructed on the basis of tracing connections among its descendant languages. There are ten groups of Indo-European languages. Gujarati belongs to the Indo-Aryan group, whereas English belongs to the Germanic group. Gujarati is a New Indo-Aryan language (as are Hindi, Panjabi, Bengali, etc.) which can be traced back through Middle Indo-Aryan (Prakrits and the language of the Buddhist scriptures, Pali) to Old Indo-Aryan (Sanskrit and Vedic).

Most Gujarati vocabulary has undergone many sound changes since the language evolved from Sanskrit, but many words appear in Sanskrit form. The vocabulary of Gujarati has a large number of words from Persian and Arabic due to trade links and the period of Muslim rule in Gujarat when Persian was the official language of the court.

12

— અહીં રહેવાનું તને ફાવે છે? —

Do you like living here?

In this unit you will learn how to

compare and contrast

talk about the expulsion from Uganda

talk about the differences between the city and the village

વાતચીત ૧

મુંબઈમાં રહેવાનું તને ફાવે છે? ***Do you like living in Bombay?***

In Khanpur, a village near Anand (Kheda district of Gujarat). Juhi has come home to her village after going away to study in Bombay. Pushpa, an old woman who has not been to Bombay, is eager to hear about the city.

પુષ્પા કેમ છે બેટી? ઘણા દિવસે તું દેશ આવી છે. મુંબઈમાં રહેવાનું તને ફાવે છે?

જૂહી હા, ચોક્કસ. મને બહુ જ ગમે છે. તમે કોઈ વાર મુંબઈ ગયાં છો?

પુષ્પા ના, બેટી! અમારું જીવન અહીં છે. મુંબઈ કેવું છે?

- જૂહી સૌથી પહેલાં હું સેંટ્રલે આવી પહોંચી. પહેલી વાર મેં તેવું કોઈ ટોળું જોયું છે. ફોઈની દીકરી મને લેવા આવી અને મને મરીન ડ્રાઈવ પર ફરવા લઈ ગઈ. અરે બાઈ! તે ન્યુ યૉર્ક જેવું દેખાય છે!
- પુષ્પા તે આણંદ જેવું લાગે છે?
- જૂહી ના, બાઈ, એ આણંદના જેટલું નાનું શહેર નથી. મુંબઈમાં ભારતની ઊંચામાં ઊંચી ઇમારતો છે.
- પુષ્પા તું ચોપાટી ગઈ છે? તે જોવા જેવું છે? મેળા જેવું?
- જૂહી મેળા કરતાં આ બહુ જ સારું છે, અને એના જેવું ગંદું છે. બાઈ, તમે માનશો નહિ પણ મુંબઈની છોકરીઓ એવાં વિચિત્ર કપડાં પહેરે છે! તે રસ્તા પર હાફપેંટ પહેરે છે પણ તેઓની સાડીઓ કેટલી ફાઈન છે! જો મારી પાસે તેમના જેવી સરસ સાડીઓ હોત! પણ તેઓની પાસે આપણા કરતાં બહુ જ વધારે પૈસા છે!
- પુષ્પા અરે બેટી, ગામડાંનું જીવન શહેરનું જીવન સૌ જુદાં હોય જ ને? ગામડાંમાં બધી એકબીજાને ઓળખે, પેઢીઓથી એ જ ઘરમાં રહે છે, એ જ ખેતીવાડી કરે છે. અમે એકબીજાનાં સુખદુઃખ જાણીએ, અમે સાથે તહેવારો ઊજાવીએ અને જનમથી લઈને મૃત્યુ સુધી હળીમળીને રહીએ.

જીવન (n.) life

સૌથી પહેલાં first of all

સેંટ્રલ (Bombay) Central (Station) (the terminus for trains for Gujarat)

આવી પહોંચવું to arrive

તેવું કોઈ ટોળું such a crowd as that

લેવા આવવું to come to collect

મરીન ડ્રાઈવ Marine Drive (which runs along Back Bay in downtown Bombay)

અરે બાઈ! wow!

તે ન્યુ યૉર્ક જેવું દેખાય છે! it looks like New York!

તે આણંદ જેવું લાગે છે? is it like Anand? (Anand is the dairy capital of India, situated in the centre of the Kheda district of Gujarat)

એ આણંદના જેટલું નાનું શહેર નથી it's not a small town like Anand મુંબઈમાં ભારતની ઊંચીમાં ઊંચી ઇમારતો છે the tallest buildings in India. are in Bombay

ચોપાટી Chowpatty (The beach where Marine Drive ends and Malabar Hill begins. Many people go there at night to walk on the beach, eat snacks and go to the funfair)

તે જોવા જેવું છે? is it worth seeing?

મેળા જેવું? like a mela (rural fair)

મેળા કરતાં આ બહુ જ સારું છે it is much better than a fair

એના જેવું ગંદું છે it is just as dirty

તમે માનશો નહિ પણ મુંબઈની છોકરીઓ એવાં વિચિત્ર કપડાં પહેરે છે! you won't believe what strange clothes the Bombay girls wear!

હાફપેંટ shorts (half-pants)

તેમના જેવી સરસ as nice as theirs

તેઓની પાસે આપણા કરતાં બહુ જ વધારે પૈસા છે they have much more money than we do

ગામડાંનું જીવન શહેરનું જીવન સૌ જુદાં હોય જ ને? village life and city life are different, aren't they?

એકબીજાને ઓળખવું to know one another

પેઢીઓથી for generations

ખેતીવાડી કરવી to farm

સુખદુઃખ joys and sorrows

તહેવારો ઊજવવા to celebrate festivals

જનમથી લઈને મૃત્યુ સુધી હળીમળીને રહીએ from birth to death we live together

Answer the following questions.

- ૧ જૂહીને મુંબઈ કેવું લાગે છે?
- ૨ મુંબઈમાં શું જોવા જેવું છે?
- ૩ આણંદ મુંબઈ જેવું છે?
- ૪ જૂહીને મુંબઈમાં કેમ નવાઈ લાગે છે?
- ૫ ગામડાંનું જીવન અને શહેરનું જીવન સરખાં હોય છે?

વ્યાકરણ

1 Similarity, comparison, difference

There are many ways of expressing similarity, comparison and difference in Gujarati.

(a) By adding (ના) જેવું, (ના) જેટલું and (ની) જેમ to the noun or pronoun being compared, for example:

મારા જેવા મોટા માણસ કામ ન કરે	<i>a person as important as me doesn't work</i>
ભાવનગર અમદાવાદ જેટલું મોટું શહેર નથી	<i>Bhavnagar is not a big city like Ahmadabad</i>
મોટી બહેનની જેમ હું સોએસમાં ભણીશ	<i>I shall study in SOAS like my elder sister</i>

There are several idiomatic uses of these forms.

(i) જેવું is used after the વા form of the infinitive to mean *worth doing, seeing, etc.*, for example:

મુંબઈ જોવા જેવું છે *Bombay is worth seeing*

(ii) નહિ જેવું means *like nothing, very little, etc.*, for example:
તેણે નહિ જેવું કામ કર્યું *she did next to no work*

(b) By adding કરતાં to the noun or pronoun being compared, with or without વધારે, for example:

આ કરતાં એ સારું છે	<i>that is better than this</i>
ગયા વર્ષ કરતાં આ વર્ષે મને વધારે પૈસા મળે છે	<i>I earn more money than I did last year</i>
એ કરતાં આ બમણું ઊંચું છે	<i>this is twice as big as that</i>

વધારે *more* or ઓછું *less* may be added to the above examples:

આ કરતાં એ વધારે સારું છે	<i>this is much better than that</i>
ગયા વર્ષ કરતાં આ વર્ષે મને ઓછા પૈસા મળે છે	<i>I earn less money than I did last year</i>

(c) By adding થી to the noun or pronoun being compared, for example:

સુરત જિલ્લો ખેડા જિલ્લાથી મોટો છે *Surat district is bigger than Kheda district*

(d) Superlatives can be formed by adding (માં) or માં(થી) to the masculine/neuter singular stem form of the noun or pronoun being compared with સૌથી or વધારે before the noun or adjective being compared, for example:

ભારતમાં સૌથી મોટો પ્રદેશ	<i>the biggest state in India is</i>
મધ્યપ્રદેશ છે	<i>Madhya Pradesh</i>
બધા માણસોમાંથી તેને જ વધારે પૈસા મળે છે	<i>he earns the most of all</i>

(e) Superlatives can be formed with adjectives by saying *x માં x* (lit. *in x, x*), for example:

તેણે જ સારામાં સારું કામ કર્યું *she did the best work*

(f) Difference may be expressed in a variety of ways, for example:

આ વાત તે વાત કરતાં જુદી છે	<i>this thing is different from that</i>
આ વાત જુદી છે અને તે વાત જુદી છે	<i>this thing is different from that</i>
ગામડાનું જીવન અલગ અને શહેરનું જીવન અલગ!	<i>life in the village and life in the city are quite different!</i>

2 Echo words and word pairings

All Indian languages make frequent use of repetition, which is also a feature of Indian English. There are four main forms and uses of repetition in Gujarati.

(a) Verbs and nouns may add a rhyming form beginning with બ to mean *etc.*, for example:

તે કપડાંબપડાં લઈ આવ્યો છે *he brought the clothes, etc.*

(b) A noun or verb is repeated with the first form ending આ, in the second ending in ઈ. These forms combine pejorative and emphatic meanings, for example:

તે ગાળાગાળી વિના વાત કરી જ નથી શકતો	<i>he can't talk without swearing</i>
	(cf. ગાળ <i>abuse</i>)
દર રોજ ચર્ચગેટ સ્ટેશને પડાપડી થાય છે	<i>every day there's a stampede on Churchgate station</i> (cf. પડવું <i>fall</i>)

(c) A noun is repeated (losing its initial consonant the first

time it occurs). This form is used adverbially and gives an intensive meaning, for example:

લોકો આજુબાજુથી દોડીને આવ્યા *people came running from all sides* (cf. બાજુ *side*)

(d) A noun or a verb is used with another word to emphasise the meaning, for example:

હળવુંમળવું	<i>meet, mix with</i>
સાફસાઈ	<i>cleaning, housework</i>
લાલનપાલન	<i>bringing up in comfort</i>
ઝાડઝુંડ	<i>sweeping and dusting</i>
નોકરચાકર	<i>servants</i>
સીધુંસાદું	<i>simple and straightforward</i>
અવળુંસવળું	<i>topsy-turvy</i>
ભેળભેળ	<i>mixed up, blended</i>
સેળભેળ	<i>mixed, adulterated</i>
ઊલટુંસુલટું	<i>topsy-turvy</i>

A few commonly occurring words do not fit any of these rules, but are of a similar formation:

ઝટપટ	<i>slap-dash, in a trice</i>	ઠીકઠીક	<i>well arranged</i>
ઠીકઠીક	<i>fine, suitably</i>	ફટાફટ	<i>quickly</i>

વાતચીતર

તમે ઈસ્ટ આફ્રિકાથી લેસ્ટર આવ્યા હતા? **Did you come to Leicester from East Africa?**

Naresh is talking to Natubhai about their links with East Africa.

નરેશ	નટુભાઈ, તમે ક્યારથી લેસ્ટરમાં રહો છો?
નટુભાઈ	અમે લોકો લગભગ વીસ વરસથી અહીં છીએ. આ પહેલાં અમે યુગાંડામાં હતા, પણ ૧૯૭૧માં ઈટી આમીને અમને અને બીજા ભારતીય લોકોને ત્યાંથી કાઢી મૂક્યા હતા.
નરેશ	મારા ભાઈ પણ ત્યાં રહેતા હતા પણ નિષ્કાસન પહેલાં તે દેશ પાછા ગયા. અને તેઓ ઘણા પૈસા ત્યાં છોડી ગયા.

નટુભાઈ	અમે લોકો તો માનતા ન હતા કે નિષ્કાસન થશે અને અમે આખરઘડી સુધી ત્યાં રહ્યા. મારા દાદાએ ખેડાથી યુગાંડા જઈને બે દુકાન ખોલેલી. લગ્ન કરવા તેઓ એક વાર વતન ગયા પણ મારા બાપુ અને કાકાફોઈઓ આફ્રિકામાં જન્મેલાં હતાં. દાદાજી ગુજરી ગયા તે પહેલાં તેઓ ગામ પાછા ગયા. મારી પેઢી તો સ્વાહીલી નાનપણથી બોલતી. તમને ખબર હશે કે હું ક્યારેય ભારત નથી ગયો?
નરેશ	હા, મને ખબર છે. યુગાંડામાં દુકાનવાળા હતા, તેમાંના ઘણા ગુજરાતી લોકો બધું છોડીને ખાલી હાથે અહીં આવી ગયા અને નવેસરથી જીવન શરૂ કરવું પડ્યું.
નટુભાઈ	સ્વામિનારાયણની કૃપાથી અમે હવે સફળતાથી રહીએ છીએ. હું અને મારાં પત્ની વીસ વરસથી બહુ મહેનત કરતાં આવ્યાં છીએ. વહેલી સવારથી સાંજ સુધી, અઠવાડિયામાં સાત દહાડા, અમે કામ કરીએ છીએ. અમે એટલી કરકસરથી જીવ્યાં અને પૈસા ભેગા કરીને હવે આરામનું જીવન જીવીએ છીએ. ધરમ અને ધંધો!
નરેશ	હવે તમારા બે દીકરાઓએ યુ.એસ.માં ભણીને ત્યાં ધર વસાવ્યું છે?
નટુભાઈ	હા, મેં એમને છોડી દીધા પણ મોટો દીકરો અમારે ત્યાં રહે છે. હવે તેમનું કામ સફળ થતું જાય છે. અમારા કુટુંબનો ધ્યાનમંત્ર એ છે કે સરસ તક જતી ન કરો.

લેસ્ટર *Leicester* (a city in the English Midlands with a large Gujarati population)

યુગાંડા *Uganda*

ઈટી આમીન *Idi Amin*

ત્યાંથી કાઢી મૂક્યા હતા *he threw us out from there*

નિષ્કાસન *the expulsion*

છોડી જવું *to leave behind, abandon*

આખરઘડી સુધી *until the last minute*

ખેડા *the Kheda district of Gujarat, formerly known as Charotter*

દુકાન ખોલવી *to open a shop*

વતન *homeland*

આફ્રિકા *Africa*

જન્મવું *to be born*

ગુજરી જવું *to die, pass away*

સ્વાહીલી *Swahili* (the lingua franca of East Africa)

હું ક્યારેય ભારત નથી ગયો *I have never been to India*
 દુકાનવાળો *shopkeeper*
 બધું છોડવું *to leave everything*
 ખાલી હાથે *empty-handed*
 નવેસરથી જીવન શરૂ કરવું *to start one's life afresh*
 સ્વામિનારાયણની કૃપાથી *through the grace of Swaminarayan*
 સફળતાથી રહેવું *to be successful*
 અમે બહુ મહેનત કરતાં આવ્યાં છીએ *we have been making efforts*
 અઠવાડિયામાં સાત દહાડા *seven days a week*
 અમે એટલી કરકસરથી જીવ્યાં *we lived frugally*
 પૈસા ભેગા કરવા *to save money*
 આરામનું જીવન જીવવું *to live a comfortable life*
 ધરમ અને ધંધો! *religion and work!* (said to be a traditional Gujarati motto)
 ઘર વસાવવું *to settle*
 છોડી દેવું *to allow to go*
 હવે તેમનું કામ સફળ થતું જાય છે *now their work is becoming successful.*
 ધ્યાનમંત્ર *motto*
 એ છે કે *is that*
 સરસ તક જતી ન કરો *never let a good opportunity pass*

Answer the following questions.

- ૧ નટુભાઈ કેમ લેસ્ટર આવ્યા હતા?
- ૨ લેસ્ટર આવ્યા પહેલાં નટુભાઈ ભારતમાં રહેતા હતા?
- ૩ નટુભાઈ દુકાનવાળા છે?
- ૪ નટુભાઈનું કુટુંબ કેવી રીતે સફળતાથી રહે છે?
- ૫ એમના દીકરા ક્યાં રહે છે?

વ્યાકરણ

3 Modal forms

Imperfective (તું) forms are used with the verbs જવું, આવવું and રહેવું to show continuous activity.

(a) જવું is used for continuity from the present into the future, for example:

ગુજરાતીમાં ઘણા અંગ્રેજી શબ્દો ચલણી *many English words are becoming current in Gujarati*
 મકાન થતું જાય છે *the house is getting built*

(b) આવવું is used for continuity from the past up to the present, for example:

એનો ગુજરાતીનો અભ્યાસ થતો આવે છે *her study of Gujarati is coming along*

(c) રહેવું is used for non-interruption of activity or its progress in stages, for example:

તમે ચાલતા રહો. મારે આ દુકાનમાં *you keep walking. I want to go into this shop*
 જવું છે
 હું ઘેર આવ્યો તે પહેલાં તે જતો *he had already gone by the time that I got home*
 રહ્યો હતો

Perfect (યું) forms are used with કરવું to show continuity of the activity in spite of circumstances or wishes to the contrary, e.g:

લોકો કંટાળ્યા હતા, છતાં એણે ભાષણ *the people were bored but he still went on lecturing*
 કર્યાં કર્યું
 આ તો થયા કરે છે *that's the way things happen*

4 દેવું to allow

This verb is used with infinitives with વા to mean *to allow, let, permit*. In all tenses, except the perfects, the verb agrees with the subject, for example:

છોકરાને મારી સાથે આવવા દો *let the boy come with me*
 શિક્ષક અમને બોલવા દેતા નથી *the teacher does not let us speak*
 આ જવા દો *let it go, never mind*

However, in the perfective tenses, દેવું agrees with:

(a) the person allowed to act in the case of an intransitive verb, for example:

માએ છોકરાને મારી સાથે આવવા દીધો *the mother let the boy come with me*

(b) with the object, if present with a transitive verb, for example:

માએ છોકરાને દૂધ પીવા દીધું *the mother let the boy drink the milk*

(c) with the person allowed to act (i.e., as a) if the object is not present, for example:

માએ છોકરાને પીવા દીધો *the mother let the boy drink*

અભ્યાસ

A Translate into Gujarati in as many ways as you can the following English sentences, including expressions of similarity, comparison or difference.

- ૧ આ છોકરો આળસુ છે *This boy is lazy.*
 - (a) A lazy boy like him fails his exams.
 - (b) He is not lazy like his brother.
 - (c) He is lazier than his brother.
 - (d) He is the laziest of all the boys.
- ૨ આ ચોપડી સારી છે *This book is good.*
 - (a) This book is better than that one.
 - (b) This book is worth reading.
 - (c) It is the best book I have read.
 - (d) This book is different from that one.
- ૩ આ સાડી મોંઘી છે. *This sari is expensive.*
 - (a) This sari is more expensive than that sari.
 - (b) I do not have such an expensive sari.
 - (c) This is the most expensive sari.
 - (d) I shall wear a sari like my mother.
- ૪ રાજકોટ મોટું શહેર છે. *Rajkot is a big town.*
 - (a) Rajkot is worth seeing.
 - (b) Rajkot is not a big city like Bombay.

- (c) *Bombay is bigger than Rajkot.*
- (d) *Is Bombay or Calcutta the biggest city in India?*

B Put the following sentences into the appropriate modal form to show continuous activity.

- ૧ યુ.કે.માં લોકો શાકાહારી થાય છે.
- ૨ એ પાંચ વરસથી ગુજરાતી ભણે છે.
- ૩ હું રોજ ગુજરાતી બોલીશ.
- ૪ યુ.કે.માં ઘણાં હિંદુ મંદિરો થાય છે.
- ૫ ગુજરાતીનો અભ્યાસ કરજો! હું પછી આવીશ.

C Read through the introduction to Gujarat (pages 1-6), decide whether the following sentences are true or false, and then write out your answer in full.

- ૧ ગુજરાતનું મોટામાં મોટું શહેર ગાંધીનગર હોય છે.
- ૨ ગુજરાત યુ.કે. જેટલો મોટો દેશ નથી.
- ૩ પોર્ટ્યુગીઝો સૌથી પહેલાં ગુજરાતમાં આવેલા યુરોપિયન હતા.
- ૪ ગુજરાતમાં વૈષ્ણવ કરતાં વધારે શૈવ હોય છે.
- ૫ વેપાર માટે અંગ્રેજોએ સૌથી પહેલું સુરત પસંદ કર્યું હતું.

D Fill in the appropriate form of the verb given in brackets in the text below.

મુનિવર્સિટીમાં દાખલ થવાના મારા પહેલા દિવસને હું ક્યારેય નહીં (બૂલવું). વરસનો એ સૌથી ગરમ દિવસ (હોવું). કોઈકે મને સીધી પ્રાધ્યાપકના ખંડમાં (જવું) (જણાવવું). હું અંદર (જવું) તો (હેબતાવું + જવું). એ ઓરડો મેં કદી (જોવું) ન હોય એટલો ગંદો (હોવું) અને નકામી વસ્તુઓથી ભરેલો (હોવું). હું બારણે થોડી વાર ઊભો (રહેવું) તો પણ એ ટેલિફોન પર મિત્ર સાથે વાત (કરવું). હું બહાર (જવું) બીજા વિદ્યાર્થીની (મળવું). તેણે (કહેવું) કે (જવું) (દેવું), અહીં તો બધું આમ જ (ચાલવું). એને પહેલાં પ્રાધ્યાપકની બીક (લાગવું) પણ હવે એ પ્રાધ્યાપક બધાંનાથી વધુ પસંદ (કરવું).

સમય (જવું), હું બીજા વિદ્યાર્થીઓને (મળવું). ફિરદોસ બધામાં સૌથી વધુ હોશિયાર (હોવું) પણ મને એ ખાસ (ન + ગમવું). સ્નાતક (થવું) પછી એ વકીલ (થવું) (ઈચ્છવું). અકબર એનાથી વધુ ભલો (હોવું) પણ એ એટલો હોશિયાર (ન + હોવું). એણે ડોક્ટર (થવું) પણ પરીક્ષામાં નાપાસ (થવું).

સમજ્યા/સમજ્યાં?

- ફરીદા તમે મુંબઈમાં કેટલા દિવસથી છો? કેવું ગમે છે?
- સંગીતા હું એક અઠવાડિયાથી અહીં છું. મને મુંબઈ બહુ જ ગમે છે.
- ફરીદા લંડન જેવા શહેરમાં રહ્યા પછી પણ મુંબઈ ગમે છે?
- સંગીતા હા, અહીંની ગરમી મને બહુ ફાવે છે અને મને લાગે છે કે અહીંનું જીવન વધારે સરળ છે. અહીં હું વહેલી સવારે ચોપાટી પર ફરવા નીકળું છું, પછી કશું ઘરનું કામ નહિ, પછી સાંજે રોજે પાર્ટી જામે છે.
- ફરીદા હા, પણ પાર્ટી તો ક્યારેય પણ જામી શકે છે. પણ અહીં ઉનાળામાં સહન ન થાય એવી ગરમી પડે છે.
- સંગીતા પણ અમારે ત્યાં એ.સી. છે.
- ફરીદા પણ મુંબઈમાં બધાને એ.સી. નથી. આમ જોવા જઈને તો અમને તમારી જેમ કપડાં ધોવાનું મશીન વગેરે નથી. તો અમારું જીવન સરળ કેવી રીતે થયું?
- સંગીતા આખી દુનિયામાં પૈસાવાળા લોકોનું જીવન સહેલું છે. એ જ તો હું કહું છું. લંડનમાં મારે બહુ કામ કરવું પડે છે. તમારા લોકોના કરતાં અમને લોકોને વધારે પૈસા મળે છે તો પણ બધું વધારે મોંઘું છે.
- ફરીદા મોંઘાવારી તો અહીં પણ ઓછી નથી. અમારે ઘરનું કામ કેટલું હોય છે. સાસુસસરાનું ધ્યાન, છોકરાનું ધ્યાન, ઘરની સાફસફાઈ. કામ તો ઘણું છે.
- સંગીતા પણ તમારે નોકરો હોય ને?
- ફરીદા આજકાલની દુનિયામાં સારા નોકર મળવા બહુ અઘરું છે. એટલે રોજરોજનું જીવન મુશ્કેલ થતું જાય છે.

સરળ *straightforward, simple*
 પાર્ટી જામે છે *parties take place*
 ક્યારેય પણ *anywhere at all*
 સહન (n.) *endurance*
 એ. સી. *air-conditioning*
 આમ જોવા જઈએ *if we examine things*
 કપડાં ધોવાનું મશીન (n.) *washing-machine*
 દુનિયા (f.) *world*
 મોંઘાવારી (f.) *expenses*
 ધ્યાન (n.) *looking after*
 નોકર (m.) *servant*

Answer the following questions.

- સંગીતાને કેમ મુંબઈ ગમે છે?
- ઉનાળામાં મુંબઈ કેવું છે?
- કોની પાસે એ.સી. છે? ગરીબ લોકોની?
- ફરીદાને શું શું કામ કરવું પડે છે?
- મુંબઈના જીવન કરતાં લંડનનું જીવન જુદું છે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

South Asian merchants have been active in East Africa for almost two thousand years, trading in spices, ivory, etc., but a major factor in large-scale Indian migration to the area was the building of the railway in the British East African Protectorate from Mombasa to Uganda from 1896. By 1901, 35,000 Indians were living in the East African Protectorate, of whom Gujaratis represented eighty percent or more. Of the Gujaratis, about seventy-five percent were Hindus, the rest being mostly Ismailis. The Gujaratis had not come to work on the railways but as skilled workers and civil servants as well as to develop trading possibilities. A tripartite social stratification was set up throughout East Africa, with the Europeans running the administration and agriculture, while the Indians ran the cotton, sugar and clove industries and most of the trade, and while the Africans provided the unskilled labour.

After the independence of the East African countries in the early 1960s and the introduction of policies of Africanisation, the citizenship of the Asians was unclear. Many had British passports and so came to settle in the UK, while others returned to India. In 1972, Amin decided to expel some 50,000 Asians from Uganda: more than half came to the UK while others went to India, Canada, the USA and Pakistan.

13

યુ.કે.માં રહેવાનું

Living in the UK

In this unit you will learn how to

- talk about your work
- conduct a telephone conversation
- revise certain verbal forms

વાતચીત ૧

તમારો ધંધો સફળ રહે છે? **Is your business going well?**

In Leicester, Rakesh and Anuj are talking to Prabodh Modi, a shopkeeper, about his business.

- રાકેશ પ્રબોધકાકા, તમારો ધંધો સફળ રહે છે?
- પ્રબોધ હા, ભગવાનની કૃપાથી.
- રાકેશ તમારું જીવન કેટલું સરસ છે! તમારી પાસે બધી એશઆરામ અને શોપની ચીજો છે ને?
- પ્રબોધ પહેલાં હું અહીં આવ્યો ત્યારે ઘણી તકલીફો હતી. બાપુજીએ મને કહ્યું કે તારે વહૂને અમારી સાથે મૂકવી પડશે કેમ કે લંડનમાં તારે બહુ જ કામ

કરવું પડશે. વહૂ નાની છે અને તે એકલી પડી જશે. પણ હું ભોળો હોવાથી મારા બાપુજીનું કહ્યું મેં સાંભળ્યું નહિ અને હું પત્નીની સાથે અહીં આવ્યો.

અનુજ હે રામ! પ્રબોધ, જુવાનો બાપાનું કહ્યું માનતા જ નથી. બાપુજીનું કહ્યું ખરું હોય એમ મને લાગતું નહોતું. આજે બાપુજીને ગુજરી ગયાને દસ વરસ થઈ ગયાં. હવે જ મને ખબર પડી કે એમની સલાહ કેટલી કામની હતી.

પ્રબોધ શરૂઆતમાં તો મારી પાસે મુશ્કેલીથી અઢી સો પાઉન્ડની પૂંજી રહેતી હતી. અને અમને અહીં આવ્યે એક જ વરસ થયું ન હતું કે મોટા દીકરાનો જન્મ થયો. હું પૈસાની ચિંતા કર્યા વગર રહેતો ન હતો. રોજ ઊઠ્યા પછી હું દુકાનનાં કામ શરૂ કરતો હતો. મહેનત કર્યા વગર કેમ ચાલે? પણ મેં કામ કર્યાં કર્યું અને પ્રભુની દયાથી અમારો વેપાર સારો ચાલ્યો અને હવે અમારી ઘણી દુકાનો છે.

અનુજ અને ભાભી કેટલી મદદ કરે છે! તે છોકરાનું લાલનપાલન કરે, અમારો હિસાબ રાખે અને અમારું જમવાનું તૈયાર કરે છે. રોજ તે ઊંની ઊંની રોટલી બનાવે છે. પરંપરાગત છોકરી આધુનિક છોકરી કરતાં કેટલી જુદી હોય છે!

રાકેશ જો તમે દેશમાં રહ્યા હોત તો તમે આવા પૈસાદાર થાત?

પ્રબોધ ભગવાન જાણે! પણ જો હું ભારતમાં રહ્યો હોત તો બીજા સફળ વેપારીઓ જેમ મારી પાસે બેત્રણ નોકરચાકર, ગાડી અને ડ્રાઈવર હોત!

ધંધો (m.) work

સફળ રહેવું to be successful

ભગવાનની કૃપાથી with God's kindness

એશઆરામ (f.) luxuries

શોપની ચીજો the latest things

વહૂ (f.) wife

એકલું પડી જવું to feel lonely

પણ હું ભોળો હોવાથી but because of my being naive

મારા બાપુજીનું કહ્યું what my father said

હે રામ! O God!

જુવાન (m.) young man

માનવું accept, regard, believe

ખરું true

એમની સલાહ કેટલી કામની હતી how useful his advice was

શરૂઆતમાં in the beginning

પૂંજી (f.) capital

મોટા દીકરાનો જન્મ થયો *our first child was born*
હું પૈસાની ચિંતા કર્યા વગર રહેતો ન હતો *I couldn't stop worrying about money*
મહેનત કર્યા વગર કેમ ચાલે? *how can one get on without making an effort?*
પણ મેં કામ કર્યા કર્યું *I kept on working*
પ્રભુની દયાથી *with God's help*
સારું ચાલવું *to go well*
ભાભી (f.) *your wife* (lit. *older brother's wife*. Used by men to avoid assuming intimacy with a friend's wife. Women would refer to men as their husband's friend (એમના મિત્ર) or just as *your he* (તમારા એ)
મદદ કરવી *to help*
છોકરાનું લાલનપાલન કરવું *to look after the children*
હિસાબ રાખવો *to keep accounts*
ગિની ગિની રોટલી *hot breads*
પરંપરાગત છોકરી આધુનિક છોકરી કરતાં કેટલી જુદી હોય છે! *what a difference there is between traditional girls and modern girls!*
ભગવાન જાણે! *God knows!*
બીજા સફળ વેપારીઓ જેમ *like other successful businessmen*
નોકરચાકર *servants*
ડ્રાઇવર *driver*

Answer the following questions.

- ૧ અહીં આવ્યા પછી પ્રબોધને કેવી જાતની તકલીફો હતી?
- ૨ જુવાનો કેમ બાપનું કહ્યું નથી માનતા?
- ૩ તકલીફો થતાં પ્રબોધે શું કર્યું?
- ૪ ભાભી એટલે કોણ? એ મદદ કરે છે?
- ૫ પ્રબોધ ભારતમાં રહ્યો હોત તો શું થાત?

વ્યાકરણ

1 Further uses of perfective forms

You first met perfective forms of the verb (i.e., forms with યું) in Unit 6 in connection with past tenses. You saw there that perfective forms give special emphasis to the completion of the action. It is this sense which is seen in other uses of these forms.

(a) Perfect tense and its variants (see Unit 6).

(i) Simple past, for example:

મારી બહેન ગઈ *my sister went*

(ii) perfect, for example:

મારી બહેન ગઈ છે *my sister has gone*

(iii) remote past, for example:

મારી બહેન ગઈ હતી *my sister went*

(b) A neuter form is used as a noun to describe the completed action, for example:

કહ્યું *speech, what was said* (from કહેવું *to say*)

જુવાનો બાપનું કહ્યું માનતા જ નથી *young men do not listen to what their fathers say*

A form with યા is used before clitics and clitic adverbials, for example:

હું કામ કર્યા પછી ઘેર ગઈ

I went home after doing my work

એમની વાટ જોયા કરતાં આપણે

instead of waiting for him, let's

એમને મળવા જઈએ

go to meet him

A form with યે or યાને is used to describe the time since an action occurred (see Unit 9, grammar point 2c), for example:

અમને અહીં આવ્યે (આવ્યાને) પૂરું એક વરસ થઈ ગયું *a full year has gone by since we came here* (lit. *one full year has gone by to us who have come here*)

(c) Modal use (see Unit 12, grammar point 3)

Perfect (યું) forms are used with કરવું to show continuity of the activity in spite of circumstances or wishes to the contrary, for example:

લોકો કંટાળ્યા હતા, છતાં એણે *the people were bored but he still*
ભાષણ કર્યા કર્યું *went on lecturing*
એ તો થયા કરે છે *that's the way things happen*

2 On account of being

The infinitive હોવું is used in its dependent form હોવા- with the clitic થી to mean *on account of being*, for example:

તે આળસુ હતી. હું ગુસ્સે થઈ ગઈ *she was lazy. I was very angry*
તે આળસુ હોવાથી હું ગુસ્સે થઈ ગઈ *I was angry on account of her*
being lazy

Similar forms are found with other verbs meaning *on account of x*, for example:

તમને મળવાથી મને આનંદ આવ્યો છે *I am pleased to have met you*
તમારો કાગળ વાંચવાથી હું આનંદિત *I was pleased on account of*
થઈ *your letter*

3 Use of repetition

A striking feature of Gujarati is the frequent repetition of words in a number of contexts. There are five main senses in which repetition is used:

Distribution

Where English would use *(one) each* Gujarati repeats the number, for example:

તમે એક એક ચોપડી લઈને *take one book each and go to your*
પોતપોતાને ઘેર જાઓ *own home*

અઢી અઢી લીટરની માટલી *pots holding two and a half*
litres each

In the sense of *(one) at a time*, Gujarati inserts પછી *after* between the repeated numbers, for example:

એક પછી એક આગળ જાઓ *go forward one at a time*

Variety

When the interrogative is repeated, it implies variety or multiplicity, for example:

શું શું જોઈએ છે? *what do you want?* (cf. Indian English *what all do you want?*)

Thoroughness

When referring to a singular noun or adverb, it is the degree of thoroughness, for example:

ગરમ ગરમ ચા *(very) hot tea*
ધીરે ધીરે બોલજો *please speak slowly*

When referring to a plural noun, it means that all the members of the group share the same quality thoroughly, for example:

ઊંની ઊંની રોટલીઓ *very hot breads*

Indefinite meaning

When relative-correlative forms are repeated they give an indefinite meaning, for example:

જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી ત્યાં ત્યાં સદાકાળ ગુજરાત *wherever one Gujarati*
lives, there it is always Gujarat (proverb)

Continuity

Repetition of verbs implies continued action, for example:

ચાલતાં ચાલતાં એને થાક લાગ્યો
મને કામ ન આવડે ત્યારે ઊભા
ઊભા જોયા જ કરવું પડે

walking along he became tired
when I can't do the work I just
have to stand by and watch

વાતચીત ૨

હલો? Hello?

Manisha is trying to call her friend Aanal to talk to her about her problems.

મનીષા હલો, આનલ છે?
શૈલેશ ના, એ બહાર ગઈ છે. તમે કોણ?
મનીષા હું મનીષા છું.
શૈલેશ હા, બોલ. તારે કંઈ સંદેશો આપવો છે?
મનીષા તે હમણાં પાછી આવવાની છે?
શૈલેશ મને નથી લાગતું કે તે આવે. તે એક કલાકમાં પાછી આવવી જોઈએ.
મનીષા વાંધો નહિ, હું તેને ફરીથી ફોન કરીશ.
શૈલેશ ભલે તો આનલને હું કહીશ કે તે ફોન કરેલો. ઊભી રહે, મને લાગે છે કે તે અત્યારે આવતી હશે. હું એને બોલાવું. તે હમણાં આવે છે.
આનલ હલો, કેમ છે? શું ખબર છે?
મનીષા ઘેર બધું ઠીક નથી.
આનલ શું થયું?
મનીષા તને ખબર છે કે મંદી હોવાથી એમની દુકાન બંધ થઈ ગઈ છે તો એમને કારખાનામાં નોકરી કરવી પડે છે. આજે એમણે સાંભળ્યું કે ત્યાં પણ હવે ઘણી તકલીફો છે. બેરોજગાર થવાની બહુ જ બીક લાગે છે.
આનલ એ તો સારું ન થયું. હવે તેઓ નવી નોકરી શોધે છે?
મનીષા હા, શોધવી જોઈએ, પણ એમની ઉંમર જોતાં હવે લાગે છે કે નવી શરૂઆત કરવી અઘરી પડશે.
આનલ મારે ખ્યાલ તો એ જ છે કે તાલીમી અભ્યાસક્રમ માટે અરજી કરવી પડે છે. દર અઠવાડિયે 'ગુજરાત સમાચાર'માં ઓછામાં ઓછી બેત્રણ જાહેરાત હોય છે.

મનીષા પણ એમને અંગ્રેજી સારી રીતે વાંચતાંલખતાં નથી આવડતું.
આનલ કંઈ વાંધો નહિ. અંગ્રેજી અભ્યાસક્રમ ઘણા હોય છે.
મનીષા તારો ઘણો આભાર. હું એમને કહીશ. તારી સલાહ હમેશાં યોગ્ય હોય છે.

હલો, આનલ છે? *hello, is Aanal there?*
તમે કોણ? *who is it?*
હું મનીષા છું *it's Manisha*
હા, બોલ *OK, go on*
સંદેશો આપવો *to leave a message*
હમણાં *now, about now*
ફોન કરવો *to phone*
ઊભું રહેવું *to stand, to wait*
મંદી (f.) *recession*
બંધ થવું *to close*
કારખાનું (n.) *factory*
બેરોજગાર થવાની બહુ જ બીક લાગે છે *he's afraid of being unemployed*
એ તો સારું ન થયું *that shouldn't have happened*
એમની ઉંમર જોતાં *considering his age*
શરૂઆત (f.) *beginning*
મારા ખ્યાલ તો એ જ છે કે *in my opinion*
તાલીમી *training*
અભ્યાસક્રમ (m.) *course*
માટે અરજી કરવી *to apply for*
'ગુજરાત સમાચાર' Gujarat Samachar (see ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ)
જાહેરાત (f.) *advertisement*
તારો ઘણો આભાર *I'm grateful to you*
સલાહ (f.) *advice*
યોગ્ય *useful, proper*

Answer the following questions.

- 1 મનીષા કેમ કહે છે કે એ ફરીથી ફોન કરશે?
- 2 મનીષાને ત્યાં શું થયું?
- 3 બેરોજગાર એટલે શું?
- 4 'ગુજરાત સમાચાર' શું છે?
- 5 મનીષાના પતિને કેવા અભ્યાસક્રમ માટે અરજી કરવી પડે છે?

4 Use of -v- forms of verbs

A wide variety of forms is built from stems with -વું-.

(a) The infinitive with વું (see Unit 2, grammar point 7) which is used as the dictionary form, for example:

આવવું *to come*

(b) The invariable infinitive with-વા.

(i) to express purpose, for example:

હું કામ કરવા જઈ છું *I am going to work* (see Unit 4, grammar point 2)

(ii) With the verb દેવું *to allow* (see Unit 12, grammar point 4), for example:

છોકરાને મારી સાથે આવવા દો *let the boy come with me*

(iii) With the verbs લાગવું, માંડવું *to begin* (see Unit 7, grammar point 5), for example:

પરીક્ષા પહેલાં તે અભ્યાસ કરવા લાગી *she began to work before the exams*

(c) The variable infinitive with verbs of need, necessity and wanting (see Unit 5, grammar point 6), for example:

તમારે ચા પીવી છે? *would you like (to drink) tea?*
મારે ઓરડો સાફ કરવો પડે છે *I have to clean the room*

(d) A variable verbal noun in the neuter singular, with uses similar to forms with વાનું (see Unit 8, grammar point 1e), for example:

એમ બોલવું સારું નથી *it's not good to speak like that*
અહીં આવવામાં કેટલી વાર લાગશે? *how long will it take to come here?*

ત્યાં જવામાં ઘણો ભય છે *it's dangerous to go there*
એને ન મળવાથી મને ઘણું દુઃખ થયું *I was very sorry not to meet him*
ગુજરાતી લખવા કરતાં વાંચવું સહેલું છે *it's easier to speak Gujarati than to write it*

(e) Extended forms with વાનું are given in detail in Unit 8, grammar point 1.

5 Further uses of એ forms

Forms with એ are used to show locations, for example:

— છોકરાં નિશાળે ભણે છે *the children study at school*

They are also used with expressions of time, to mean *time at which* (see Unit 9, grammar point 2a), for example:

બેસતે વરસે લોકો સાલમુબારક કહે છે *at New Year people say Salmubarak*
In addition, the meaning *although there is...* is found when a variable form છવું is used before a noun ending in એ, for example:

છતે પૈસાદાર પતિએ તે બહુ કંજૂસ છે *although she has a rich husband she is very mean*

છતી બેરીએ એને ઘણી બહેનપણીઓ છે *although he has a wife he has many girlfriends*

6 Uses of વધારે more, too, too much

Throughout the course you have come across the word વધારે, whose meanings include *more, too, too much*, for example:

મને વધારે ચા આપશો *please give me some more tea*
આ ચા વધારે ગરમ છે *this tea is too hot*

વધારે is used to form comparatives (see Unit 12, grammar point 1). An idiomatic use is seen in the expression વધારે પડવું *more than enough, more than is necessary, more than was proper*, for example:

તેણે મને વધારે પડતી ચા આપી *he gave me more tea than was necessary*

તેણે વધારે પડતું ખાધું *he ate more than enough; he ate more than he should have*

This idea of *more than enough* can also be expressed by the phrase જોઈએ તે કરતાં વધારે (see Unit 12, grammar point 1 for constructions with કરતાં), for example:

તેણે જોઈએ તે કરતાં વધારે ચા આપી *he gave me more tea than was necessary*

અભ્યાસ

A Fill in the missing parts of the following telephone conversation.

- જાવેદ હલો, ઈફ્તિકાર છે?
- You *Say no and identify yourself. Ask who he is.*
- જાવેદ હું જાવેદ છું. તમને યાદ હશે કે હું બે-ત્રણ મહિના પહેલાં તમારે ત્યાં આવી ગયો હતો.
- You *Say that you remember him - he's a doctor, isn't he? Ask him how he is and how his work is going.*
- જાવેદ ખરાબ તો નથી. હવે હું નવી ઈસ્પિતાલમાં કામ કરું છું. ઘણા દિવસથી હું તમારે ત્યાં નથી આવ્યો.
- You *Tell him he must come to see you when he's next in the area.*
- જાવેદ હા, હું જરૂર આવીશ. ઈફ્તિકારને કહેજો કે મને ફોન કરે. ચાલો, આવજો!

B પરંપરાગત છોકરી આધુનિક છોકરી કરતાં જુદી હોય છે! Write a few sentences to illustrate this claim. Here are some questions that will help you do this.

- એ ક્યાં રહે છે? કોની સાથે રહે છે?
- એ શું પહેરે છે?
- એ કામે જાય છે? એ ઘેર જ કામ કરે છે?
- એ ભણેલી છે?

C Answer the following questions about your job. As these are your own responses, there are no model answers in the key at the back of the book. If possible, ask a Gujarati speaker to check your answers with you.

- ૧ તમે કામે જાઓ છો? (તમે ન જાઓ તો તમે બેરોજગાર, વિદ્યાર્થી કે પૈસાદાર છો?)
- ૨ તમે આવ-જા કરો છો? કેવી રીતે?
- ૩ તમે કેટલા વાગ્યે ઘેરથી નીકળો છો અને કેટલા વાગ્યે કામે પહોંચો છો? તમે ક્યાં સુધી કામ કરો છો અને કેટલા વાગ્યે ઘેર પાછા આવો છો?
- ૪ તમને તમારું કામ ગમે છે? કેમ?

D Translate the following passage into Gujarati, using the words and phrases provided below.

Viren is a successful businessman. He came to England only twenty years ago, but in such a short time he has become rich. He lives in a big house in a good area. His children live like kings. His wife does not go to work but lives like a queen. I wish that I was like him! I earn very little money and although I try to save a little every month, there is nothing left at the end of the month after I have paid the rent and the household expenses. If I can't save, then how can I save enough capital to leave service and start to work for myself? I would be happy if I had even a small shop. I wish my wife did not have to work in a factory and that she could have some new clothes. My children are always asking for new things. If I tell them that an ordinary person like me cannot buy these things they get angry and say I am a miser. I try not to complain but life is difficult.

successful સફળ
businessman વેપારી (m.)
England ઈંગ્લેન્ડ
in a short time ઓછા સમયમાં
quite rich સારો એવો પૈસાદાર
area લત્તો (m.)
like kings રાજાશાહી ઠાઠથી
queen રાણી

live well (lit. move about in joy and luxury) મહાલવું
 (I wish that) I was use હોઉં
 save બચાવવું
 save બચત કરવી
 nothing left કશુંય ન બચતું
 household expenses ઘરખર્ચ (m), ઘરવખરીના ખર્ચ (m.pl.)
 save capital મૂકી ઊભી કરવી
 to work for oneself સ્વાવલંબી થવું
 even a small નાનુંસરખું
 ask for મંગાવવું
 ordinary સામાન્ય
 these things આવી આવી વસ્તુઓ
 miser કંજૂસ.
 complain ફરિયાદ કરવી

સમજ્યા/સમજ્યાં?

નિમેષ હલો અનુરાધા, નિમેષ બોલું છું. ઉદિતાએ મને કહ્યું કે તારે મારી સાથે કંઈ વાત કરવી હતી. કંઈ જરૂરી વાત છે?

અનુરાધા હલો, નિમેષ! મારે તને પૂછવું હતું કે આજકાલ દીપકનું કેમ ચાલે છે? અમે ઘણા વખતથી જોયો નથી તેથી લાગ્યું કે કદાચ એ માંદો હશે.

નિમેષ સાચી વાત છે. મેં પણ ગુજરાતીના છેલ્લા વર્ગ પછી જોયો નથી. તે એને ઘેર ફોન કરવાનો પ્રયત્ન કર્યા છે કે?

અનુરાધા મારી પાસે એનો નંબર નથી. તારી પાસે હોય તો એને ફોન કરવો જોઈએ. તું માને છે કે બધું બરાબર હશે?

નિમેષ ઠીક જ હશે. એ કહેતો હતો કે તે હવે યુનિવર્સિટીથી કંટાળ્યો છે અને કદાચ નોકરી શોધશે. મેં એને કહ્યું કે રિઝી વગર સારી નોકરી મળવી મુશ્કેલ છે. હું આશા રાખું છું કે એણે યુનિવર્સિટી મૂકી નથી દીધી. હું આજે સાંજે એને ફોન કરીને હાલચાલ પૂછી જોઈશ.

અનુરાધા તારો ઘણો આભાર. ચાલો, આવજો.

નિમેષ આવજો.

નિમેષ બોલું છું it's Nimesh
 જરૂરી urgent
 આજકાલ દીપકનું કેમ ચાલે છે? what's up with Deepak these days?
 નંબર (m.) number
 બધું બરાબર હશે? everything's OK?
 ઠીક જ હશે it should be fine
 રથી કંટાળ્યો છે he has become bored with x
 રિઝી (f.) degree
 મુશ્કેલ difficult
 આશા રાખવી to hope
 મૂકી દેવું to leave
 હાલચાલ પૂછી જોવા to enquire into someone's whereabouts

Answer the following questions.

- ૧ દીપકનું કેમ ચાલે છે?
- ૨ અનુરાધાએ દીપકને ફોન કરવાના પ્રયત્ન કર્યા છે?
- ૩ દીપક શાથી કંટાળ્યો છે?
- ૪ રિઝી વગર દીપકને કેવી નોકરી મળશે?
- ૫ હાલચાલ પૂછી જોવા એટલે શું?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

Self-employment is very highly regarded in most South Asian communities. It gives respect, independence and avoids the difficulties and discrimination that may be faced in other work situations. Many of the East African Gujaratis were *dukanwalas*, or shopkeepers, and this is the stereotype of the Gujarati within their own community and generally in the UK, where they have become the principal small traders due to their success in raising finance within the community, the availability of family members prepared to work long and irregular hours, along with their other business skills, such as thrift and sober living. Their success in this field has been such that the majority of Confec-

tioners-Newsagents-Tobacconists in Britain are owned by Gujaratis. The running of pharmacies has also been very popular, where the professional skills of one or two family members may be combined with the standard shopkeeping work of others. In North America, the Gujaratis are one of the wealthiest migrant groups, and although the stereotype of the Gujarati running a motel (a *Patel-motel*) is strong, many are professionals (as are the younger Gujaratis in the UK): a large proportion of Gujaratis are to be found in the law, in banking, working in major business organisations, and a considerable number work as doctors.

14

ગામડું

The village

In this unit you will learn how to

- talk about village life
- talk about possibilities
- form passive sentences
- talk about a visit to a Gujarati house

લેખ Essay

Divya from Vadodara writes an essay about her visit to a village.

ગામડાના જીવનમાં અને શહેરના જીવનમાં કેટલો ફરક છે! ગામડામાં ઘણી વસ્તુ મને નથી ફાવતી. મારા ખ્યાલમાં ગામડાંમાં બંધનો વધારે હોય છે : ગામના લોકો મને કહે કે આમ ન કરાય, એમ ન કરાય, એમ ન બોલાય, એવાં કપડાં ન પહેરાય વગેરે વગેરે. શહેરની વ્યવસ્થા પણ નથી : દાખલા તરીકે, નળમાં ગરમ પાણી તો ઠીક પણ ઠંડું પાણી પણ કોઈક જ વાર મળે અને અમારે કૂવામાંથી પાણી કાઢવું પડે છે.

તેમ છતાં, મને ગામડામાં રહેવાનું બહુ જ ગમે છે. ગામડામાં સૂર્યોદય બહુ જ સુંદર હોય છે. શાંતિ બધી બાજુએ ફેલાયેલી હોય છે અને મને હવા ખાવાનું ગમે છે. જેમ સૂરજ ઊગે તેમ લોકો પોતપોતાનું કામ શરૂ કરે છે. લોકો બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં ઊઠીને નાહીધોઈને તૈયાર

થાય છે. ખેડૂતો ગાયો અને બકરાં સાથે ખેતરમાં જાય છે, બ્રાહ્મણો બારણાં ઉઘાડીને મંદિરની સફાઈ શરૂ કરે છે, ઘરોમાં સ્ત્રીઓ ચૂલા સળગાવવા માંડે છે વાસણનો ખણખણાટ સાંભળવામાં આવે છે. છોકરાં નાસ્તો ખાઈને વહેલાં નિશાળે જાય છે.

બપોરે ગામડામાં શાંતિ ફેલાઈ જાય છે પણ સાંજના વાતાવરણ વળી પાછું જીવંત થઈ જાય છે. ગામડામાં સાંજનો સમય ઘણો જ મોહક હોય છે. સૂર્યાસ્તના સમયે આકાશ સોનેરી દેખાય છે અને હલકી હવા વાય છે. ઢોર ગામ ભણી પાછાં વળે છે અને ગાયોનો પગથી ધૂળ ઊડે છે તેથી આ સમય 'ગોરજવેળા' કહેવાય છે. ગામડાના વડીલો ચોકમાં ઝાડ નીચે બેસીને વાદવિવાદ કરે છે. લોકો મંદિરે આરતીની શરૂઆત કરે છે, ધૂપની સુગંધ પ્રસરે છે, લોકો ભજન ગાવા લાગે અને ઘંટડીઓનો અવાજ સંભળાય.

ઉનાળામાં અમે છત ઉપર ખાટલો ઢાળીને બેસીને વાતો કરીએ છીએ. બેસવાનો આનંદ સૌથી જુદો જ છે. ચાંદ અને તારાઓ દેખાય છે અને કંસારી જેવાં જંતુઓ અને દેડકાંના અવાજ સિવાય બીજો કોઈ શોર નથી. ચોમાસામાં કાળાં વાદળમાં વીજળી ચમકે છે, ગર્જના થાય છે અને કોયલ અને નાયતા મોરનો ઝીણો અવાજ સંભળાય છે. એટલું અદ્ભુત લાગે છે કે હું વર્ણન નથી કરી શકતી.

xમાં અને yમાં કેટલો ફરક છે! *what a difference there is between x and y!*

વસ્તુ (f.) *thing*

મારા ખ્યાલમાં *in my opinion*

બંધનો વધારે હોય છે *there are more restrictions*

આમ ન કરાય, એમ ન કરાય *you can't do this, you can't do that (lit. this can't be done, that can't be done)*

એમ ન બોલાય *you can't say this*

એવાં કપડાં ન પહેરાય *you can't wear this type of clothes*

વગેરે વગેરે *etc., etc.*

દાખલા તરીકે *for example*

નળમાં ગરમ પાણી તો ઠીક પણ ઠંડું પાણી પણ કોઈક જ વાર મળે *there's not always cold water, let alone hot, in the tap*

કૂવામાંથી પાણી કાઢવું *to get water from the well*

તેમ છતાં *however*

સૂર્યોદય *sunrise*

સુંદર *beautiful*

શાંતિ બધી બાજુએ ફેલાયેલી હોય છે *everywhere there's peace*

હવા ખાવાનું *getting some fresh air*

સૂરજ ઊગે છે *the sun rises*

બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં *at the Brahmamuhurt, the sacred time, just before dawn*

નાહવુંધોવું *to bathe*

ગાય (f.) *cow*

બકરું (n.) *goat*

બ્રાહ્મણ *Brahmin* (member of the priestly class)

ચૂલા સળગાવવા *to light the cooking fires*

વાસણનો ખણખણાટ સાંભળવામાં આવે છે *the clanking of the vessels can be heard*

વાતાવરણ વળી પાછું જીવંત થઈ જાય છે *the atmosphere becomes lively again*

મોહક *attractive*

સૂર્યાસ્તના સમયે *at sunset*

આકાશ સોનેરી દેખાય છે *the sky looks golden*

હલકી હવા વાય છે *a light breeze blows*

ઢોર (n.) *cattle*

ગામ ભણી પાછાં વળે છે *turn back to the village*

ગાયોનો પગથી ધૂળ ઊડે છે *the dust rises from the cows' hooves*

આ સમય 'ગોરજવેળા' કહેવાય છે *this time is called 'cow-dust-time'*

વડીલો (m.pl.) *elders*

ચોક (m.) *square*

ઝાડ (m.) *tree*

વાદવિવાદ કરે છે *hold discussions*

આરતીની શરૂઆત કરે છે *start 'arti'* (the evening worship of the deity with lights)

ધૂપ (m.) *incense*

સુગંધ (f.) *fragrance*

પ્રસરવું *to spread*

ભજન ગાવાં *to sing bhajans* (religious songs)

ઘંટડીઓનો અવાજ સંભળાય *the sound of handbells is heard*

છત (f.) *roof terrace*

ખાટલો ઢાળવો *arrange a charpoy, make a bed*

બેસવાનો આનંદ સૌથી જુદો જ છે *it's really fun to sit there*

ચાંદ અને તારાઓ દેખાય છે *the moon and the stars can be seen*

કંસારી જેવાં જંતુઓ *insects like crickets*

દેડકું (n.) *frog*

(એના) અવાજ સિવાય બીજો કોઈ શોર નથી *nothing may be heard apart from the noise of*

કાળું *black*
 વાદળ (n.) *cloud*
 વીજળી ચમકે છે *lightning flashes*
 ગર્જના થાય છે *thunder roars*
 કોયલ (f.) *koel* (a kind of cuckoo)
 નાચતો મોર (m.) *dancing peacock*
 ઝીણો અવાજ *shrill cry*
 એટલી અદ્ભુત લાગે છે કે હું વર્ણન નથી કરી શકતી *I can't describe how wonderful it is*

Answer the following questions.

- ૧ ગામડામાં કેવી જાતનાં બંધનો હોય છે?
- ૨ ગામડામાં કેવી વ્યવસ્થા નથી?
- ૩ લેખકને ગામડામાં રહેવાનું કેમ ગમે છે?
- ૪ બપોરે કેમ ગામડામાં શાંતિ ફેલાય છે?
- ૫ ચોમાસામાં ગામડું કેવું લાગે છે?

વ્યાકરણ

1 Passive, potentials

The active sentence *he gives her the book* has the passive forms *she is given the book, she is given the book by him, the book is given to her*, depending on the emphasis and meaning of the sentence.

The passive-potential

In Gujarati, the main way of expressing the passive is to add -આ- after the verbal root. If the root vowel is આ, it is replaced by અ; roots ending in the vowel or હ add વ before the આ of the passive. For example:

કરવું	to do, to make	કરાવું	to be done, made
આપવું	to give	અપાવું	to be given
જવું	to go	જવાવું	to be able to go (see below)
પીવું	to drink	પિવાવું	to be drunk

The various tenses of the verbs may be formed from this stem, for example, કરાવું, (present) કરાય, (perfect) કરાયું, (વાનું form) કરાવાનું, etc.

Uses of the passive-potential are as follows.

(a) In sentences where the subject of the active sentence is not expressed, the active verb is replaced by a passive and the subject is omitted, for example:

મને ચોપડી અપાઈ	<i>I was given the book</i>
ગુજરાતમાં ગુજરાતી બોલાય છે	<i>Gujarati is spoken in Gujarat</i>
ગુજરાતીમાં dictionaryને શું કહેવાય છે?	<i>what is a dictionary called in Gujarati?</i>

(b) In sentences which have an active correlative and it is necessary to show by whom the action was done, that person takes the clitic થી, ની વડે (this construction is used only in formal styles), for example:

એણે મને ચોપડી આપી	<i>he gave me the book</i>
એથી (એની વડે) મને ચોપડી અપાઈ	<i>the book was given to me by him</i>
ગુજરાતમાં અમે ગુજરાતી બોલીએ છીએ	<i>we speak Gujarati in Gujarat</i>
અમારાથી ગુજરાતમાં ગુજરાતી બોલાય છે	<i>Gujarati is spoken by us in Gujarat</i>

(c) One important use of the passive is in the range of meaning of permissibility, ability or willingness to do something. The person who did the action takes the clitics થી. The direct object of a transitive verb is marked by ને, and the verb agrees with this where necessary, for example:

મારાથી અવાય તો જરૂર આવીશ	<i>I'll certainly come if I can</i>
આ કામ કેવી રીતે કરી શકાય?	<i>in which way can this work be done?</i>

આ કામ કોઈથી કરાતું નથી
એ પકડાતો નથી

*no-one can do this work
he can't be caught*

The verbs સમજાવું *be understood*, સંભળાવું *be heard*, દેખાવું *be seen*, જોવાવું *be seen*, use either થી or ને to show the agent, for example:

અમને (અમારાથી) સંભળાતું નથી *we can't hear*

The simple passive

The passive can also be expressed by using the dependent form of the infinitive with વા (cf. Unit 13, grammar point 4) and then adding -માં આવવું, for example:

કહેવું *to say*
આજકાલ કહેવામાં આવે છે કે... *nowadays people say that...*

Whenever the verb has a variable ending, આવવું, although intransitive, agrees with the object of the verb, which has the ending ને if it is a person, for example:

આ ચોપડી લખવામાં આવે છે *this book is being written*
આ ચોપડી લખવામાં આવતી નથી *this book is not being written*
રસ્તા પર નીલાને જોવામાં આવી *Neela was seen on the road*

The agent of the verb is expressed by the ending થી, etc., for example:

આ ચોપડી મારાથી લખવામાં આવી *this book was written by me*
ઘણાં માણસોથી એ ફિલ્મ જોવામાં આવી *that film was seen by many people*

2 Indirect speech

One of the features of indirect speech in Gujarati is that it is usually given in the form of what was actually said (see Unit 11, grammar point 2a). Many of the forms given below will already have come up in previous units.

(a) કે is used when the verb of thinking, speaking, etc. occurs

before the thought, speech, etc., for example:

હું મનમાં બોલી કે ગામડાના જીવનમાં *I said to myself that there was a*
અને શહેરના જીવનમાં કેટલો *great difference between*
ફરક છે *village and town life*
મને ખાતરી છે કે તું પરીક્ષામાં પાસ *I am sure you will pass the*
થશે *exams*
મને ઘણું મન થાય છે કે તમે મારે *I would very much like you to*
ત્યાં આવો *come to my house*

Other ways of saying *I think that...* include: હું વિચાર કરું છું કે.../મને વિચાર થાય છે કે.../મારો વિચાર છે કે... મને થાય છે કે/મને એમ થાય છે કે...

(b) એ, for example:

કેટલું માનવું અને કેટલું નહિ એ તેને સમજાયું નહિ *he didn't know how*
much to believe and how much not to

(c) એમ, for example:

તું આજે કોલેજ જવાનો છે કે નહિ *he asked me whether or not I was*
એમ તેણે મને પૂછ્યું *going to college that day*
આજથી હું અભ્યાસ કરીશ એમ *you must resolve to start*
તમારે નિશ્ચય કરવો પડશે *studying from today*
મને એમ થયું કે હું પુસ્તકાલયમાં *I thought that I would go to the*
જઈશ *library*

(d) એવું, for example:

હું આવતા અઠવાડિયાથી અભ્યાસ *he went home thinking that he*
કરીશ એવો વિચાર કરતાં કરતાં *would start to study from the*
તે ઘેર ગયો *coming week*
એનો વિચાર એવો કે હું આવતા *he thought that he would start*
અઠવાડિયાથી અભ્યાસ કરીશ *to study from next week*

હું મારા ગામમાં પહેલી વાર આવી છું *This is the first time I have come to the village*

Sejal writes to her friend about her visit to her family's village.

ખાનપુર, ૧-૩-૮૫

પ્રિય ફરીદા,

હું મારા ગામમાં પહેલી વાર આવી છું. મારો જન્મ કેનિયામાં થયો પણ આખું જીવન મેં યુ.એસ.માં વિતાવ્યું છે. આત્યાર સુધી હું કામમાં અમેરિકાની રોકાયેલી હતી કે મારાથી અહીં આવવાનું નહોતું. આણંદથી દૂર નથી - આણંદ 'ફૂલગમ' કહેવાય છે.

દર ઘણાં વર્ષ પહેલાં બંધાયેલું પણ સુંદર દેખાય છે. અમેરિકા પર જૂલો છે જ્યાં દાદીમા બેસીને ટીચકો ખાય છે. એમની આંખોમાં મોનિયા લેવાથી સરખું નથી દેખાતું. દરરોજ સવારના પાંચે લોકો બાપાને મળવા ભંગા ધાય છે. એમનાથી ઘરની અંદર ન આવવા પણ જોડા કાઢીને અમેરિકા પર બેસીને એમની સાથે વાતો કરાય. મારાથી તેમની વાતો સ્પષ્ટ સંભાળતી નહિ પણ લોકો બાપાને બહુ માન આપે છે એમ મને જણાય છે.

મારા અોરડાની બારીઓમાંથી નહીં દેખાય છે. ચોમાસું બેઠું છે અમેરિકા પ્રવાહ છે પણ ઉનાળામાં સુકાઈ જાય છે. ઘરની આસપાસમાં મજૂરો તમાકુના પાક કાપે છે. તમાકુ અમારા ખેતરનો મુખ્ય પાક છે પણ અમારાથી તમાકુ ન પિવાય.

માલો, હું વિરમું, નહિ તો ટપાલી આવે તે પહેલાં મારાથી આ કાગળ પૂરો થશે નહિ.

લિ.

સેજલનાં લંદન

આખું જીવન મેં યુ. એસ.માં વિતાવ્યું છે *I have lived my whole life in the USA*

રોકાયેલું *busy*

બંધાયેલું *built*

ઓટલો (m.) *verandah*

ઝૂલો (m.) *swing*

દાદીમા (f.) *grandmother*

ટીચકો ખાવો *swing*

મોતિયો (m.) *cataract*

સરખું નથી દેખાતું *she can't see well*

પહોર (m.) *period of three hours*

ભેગા થવું *to gather together*

જોડા કાઢવા *to take off one's shoes*

સ્પષ્ટ *clear*

માન આપવું *to give respect*

બારીઓમાંથી *from (through) the window*

ચોમાસું બેઠું છે *the rainy season has set in*

પ્રવાહ (m.) *stream, flow*

સુકાઈ જવું *to become dry*

આસપાસ (f.) *vicinity*

મજૂર (m.) *labourer*

તમાકુના પાક કાપવા *to cut the crops of tobacco*

મુખ્ય *chief*

વિરમવું (intr.) *to stop*

ટપાલી (m.) *postman*

Answer the following questions.

- ૧ સેજલ કેમ પહેલાં ગામડામાં નહોતી?
- ૨ એનું ઘર કેવું છે?
- ૩ કોણ કોણ ઘરમાં રહે છે? એમના વિષે તમને શું ખબર છે?
- ૪ સેજલની બારીઓમાંથી શું દેખાય છે?
- ૫ તમને આણંદ વિષે શું ખબર છે?

3 Politeness

You saw in the first text that the speaker thought there were more restrictions on behaviour in the village. Here are some useful words and phrases describing some of these restrictions:

જોડા કાઢી નાખવા જોઈએ
સવારે વહેલું ઊઠવું જોઈએ

you should take off your shoes
you should get up early in the morning

જમણા હાથેથી પ્રસાદ સ્વીકારવો જોઈએ

you should take prasād with your right hand

મહિનો હોય ત્યારે મંદિર પાસે ન જવાય અને રસોડાથી દૂર રહેવું જોઈએ

you shouldn't go near the temple (worship room) and you should stay away from the kitchen when you've got your period

દર અઠવાડિયે માથામાં તેલ નાખવું જોઈએ

every week you should oil your hair

કુંવારી છોકરીએ ઘરનું કામ શીખવું જોઈએ

unmarried girls should learn to do housework

વડીલોને વંદન કરવું જોઈએ

you should give respectful greetings to elders

4 Idiomatic uses of જણવું

In addition to the previously met uses of જણવું *to know*, there are also the following idiomatic uses.

- ખાવાનું એટલું તીખું હતું કે જાણે મારા મોઢામાં આગ લાગી *the food was so hot it was as if my mouth was on fire*
- મેં જાણીજોઈને એ કાગળ ગુજરાતીમાં લખ્યો *I deliberately wrote the letter in Gujarati*
- જાણ્યેઅજાણ્યે તેણે ડાબા હાથેથી જમી લીધું *knowingly or unknowingly he ate with his left hand*
- ગાંધીજી ભારતના પિતા તરીકે જાણીતા છે *Gandhiji is known as the father of India*

A Make passive or potential sentences from the following active sentences using the example below as a guide.

સેજલે ફરીદાને કાગળ લખ્યો છે.
સેજલથી ફરીદાને કાગળ લખાયો છે.

- મારા ભાઈએ મને ચોપડી આપી હતી.
- જગદીશ મોરનો અવાજ સાંભળે છે.
- હું એવું કામ કરી નથી શકતી.
- અલી સુંદર નદી જુએ છે.
- લીલા ચા પીએ છે.

B Fill in your part of the dialogue below using passive or potential forms.

- સેજલ આજે તું મારે ત્યાં આવવાની છે?
You Say that you'll certainly come if you can (come).
સેજલ આપણે શું કરવાનું છે?
You Ask what you can do in the village.
સેજલ આપણે ફરીદાને ત્યાં છત ઉપર બેસીને વાત કરીશું.
You Say that people say that is really fun.
સેજલ હા, ખૂબ મજા આવશે.
You Say that you would very much like to come

C Translate the following into Gujarati. Pay attention to your choice of tenses (see also Unit 11, grammar point 2a).

- He said that he was coming next week
- He thought that she would come next week.
- She wondered if they were coming.
- He said to himself that she was coming.
- He didn't know whether to believe she was coming.
- He resolved that he would go.
- He would very much like to go.
- She is sure that he will come.
- He thought that he would go.
- He used to think that she would come.

D Write about your visit to a Gujarati village, either real or imaginary, using the passages given above to guide you. You could check your text by asking a Gujarati speaker to read it through with you.

સમજ્યા/સમજ્યાં?

ગયા અઠવાડિયે હું મારા ગુજરાતી મિત્રને ઘેર ગયો. બારણામાં પ્રવેશતાં જ મેં જોડા કાઢી નાખ્યા અને બેઉ હાથ જોડી એનાં માબાપને નમસ્તે કહ્યું. મેં એમની સાથે ગુજરાતીમાં વાત કરી પણ મને લાગે છે કે મને સમજવાનું એમના માટે સહેલું નહોતું, અને મને એમની બોલી બરાબર સમજાઈ નહીં. જોકે, મારા પ્રયત્નથી એમને આનંદ થયો.

જમતી વખતે જમણા હાથનો ઉપયોગ કરવાનું મને યાદ હતું. એક હાથે રોટલી તોડીને ખાવાનું સહેલું નથી તોપણ હું એ રીતે ખાઈ શકું છું. પણ હાથ વડે દાળ-ભાત ખાવાનું મને ફાવતું નથી. એની માએ મને નાની ચમચી આપી અને હસતાં હસતાં બોલ્યાં કે આનાથી ફાવશે. જમતી વખતે ડાબા હાથે વાસણોને અડકાય નહીં વગેરેની મને ખબર નહોતી પણ ફરીથી આવીશ ત્યારે એનો ખ્યાલ રાખીશ.

બારણામાં પ્રવેશતાં જ *as soon as I went in the door*

બેઉ હાથ જોડવા *to join both hands*

બોલી (f.) *dialect*

જોકે *nevertheless*

જમણા હાથનો ઉપયોગ કરવાનું મને યાદ હતું *I remembered that I had to use my right hand only*

રોટલી તોડવી *to tear bread*

ચમચી (f.) *spoon*

આનાથી ફાવશે *this will be useful*

અડકવું (tr.) *to touch*

એનો ખ્યાલ રાખવો *to remember about it*

Answer the following questions.

- ૧ લેખક ગુજરાતી છે?
- ૨ લેખકનું ગુજરાતી સારું છે?
- ૩ જમતી વખતે લેખકને શું યાદ હતું?
- ૪ લેખકને હાથે જમતાં આવડે છે?
- ૫ લેખકને શાની ખબર નહોતી?

તમને ગુજરાતી આવડે છે?

Do you understand Gujarati?

In this unit you will learn how to

- > shop for clothes
- > talk about colours
- > talk about languages, especially the use of languages in India
- > make transitive forms from intransitive verbs

વાતચીત ૧

સાડીની દુકાનમાં **In a sari shop**

In Vadodara. Ujari is about to be married, and she and her mother, Leela, are visiting Chimanlal's sari shop to choose saris for her trousseau.

ચીમનલાઈ : આવો, આવો! એ છોકરા, બારણું બંધ કર. આ લોકોને બેસાડીને એમને માટે બે ચા લાવ. બેસો, બેસો ને?

- લીલા પહેલાં અહીં જીવણ કામ કરતો તે ક્યાં ગયો?
- ચીમનભાઈ મેં એને છૂટો કર્યો. તે હમેશાં પાટિયા પર રાખવાનું મોઘું કાપડ જમીન પર રાખતો હતો અને જાણ્યેઅજાણ્યે એણે ઘણું કાપડ બગાડ્યું. તે ઉપરાંત લોકોને ખૂબ રાહ જોવડાવવાની એને ટેવ હતી. તમને ખબર છે કે હું બહુ લપ નથી કરતો પણ એવા માણસ સાથે જરાય ન બને. શું કરીએ? થયા કરે. ગઈ કાલે અમે બનારસી સાડીઓ લીધી. આજે અમને પાતળી રેશમી સાડીઓ દેખાડજો.
- ચીમનભાઈ જી, જરૂર. તમારી બહેને મને જણાવ્યું કે તમારી બેબીનાં લગ્ન છે.
- ઉજારી આ ખોલેલી સાડી બહુ સરસ છે. આ શેમાંથી બનાવેલી છે?
- ચીમનભાઈ સોએ સો ટકા રેશમ છે. હું તમને બાંધણી કે ભરતકામવાળી સાડીઓ બતાવું?
- લીલા હા, પણ આ બહુ ભારે છે. વજનમાં હલકી સાડીઓ જોઈએ. ઉજારી, આ સાડ જુઓ. આના રંગ તને જયે છે. આ ગુલાબી અને પોપટીનો મેળ કેટલો સરસ દેખાય છે અને મોરપીંછ અને નારંગી પણ સરસ છે. આ બન્ને રાખજો ભાઈ. તારી નારંગી ચોળી સાથે તેનો સરસ મેળ પડે છે.
- ઉજારી એ ચોળી બહુ તંગ હતી અને મેં એ ફાડી નાખી. હું દરજી પાસે નવી કરાવી આપીશ. મને ઘેરા રંગો વધારે પસંદ છે - કિરમજી અને કાળો, કથ્થાઈ.
- લીલા મેં તને સમજાવી હતી કે તારાં લગ્ન થવાનાં છે તો તારાથી આવા રંગ ન પહેરાય. મોટાં બેરાં માટે ઠીક છે પણ નાની છોકરીઓને રંગીન કપડાં વધારે જયે છે. તારે વધારે ખૂલતા રંગો પહેરવા જોઈએ. ઓ ચીમનભાઈ, આનો રંગ પાકો છે કે?
- ચીમનભાઈ હા, ચોક્કસ પણ ઘેર નહિ ધોવાય. પહેલી વાર લોન્ડ્રીમાં ધોવડાવવી પડશે. આ જુઓ ને? તમને ગમે તે બધી બતાવીશ.
- લીલા આ બધાં કપડાં બાંધીને ઘેર પહોંચાડી દેશો.
- ચીમનભાઈ જરૂર. આવજો!

આ છોકરા *boy!*
 બારણું બંધ કરવું *to close the door*
 બેસાડવું *to seat*
 જીવણ *Jeevan*
 છૂટું કરવું *to sack*
 હમેશાં પાટિયા પર રાખવાનું મોઘું કાપડ *expensive cloth which should always be kept on the shelf*
 જાણ્યેઅજાણ્યે *knowingly or unknowingly*
 બગાડવું *to spoil*

- ઉપરાંત *moreover*
 તે લોકોને ખૂબ રાહ જોવડાવવાની એને ટેવ હતી *he had the habit of keeping people waiting for a long time*
 લપ કરવી *to make a big fuss*
 એવા માણસ સાથે જરાય ન બને *I can't put up with these sort of people*
 થયા કરે *that's how it goes, that's what happens*
 બનારસી સાડી *Banarsi sari* (a silk-brocade sari with gold thread (zari), made in Varanasi and worn for formal occasions such as weddings)
 પાતળી રેશમી સાડી *thin silk saris*
 દેખાડવું *to show*
 જણાવવું *tell, inform*
 બેબી (f.) *female baby* (used for young family member or daughter) cf. બાબા (m)
 ખોલેલું *opened*
 આ શેમાંથી બનાવેલી છે? *what is it made of?*
 સોએ સો ટકા રેશમ છે *one hundred percent silk*
 બાંધણી *bandhani* (this style is found in Rajasthan and in Gujarat, in particular in the town of Jamnagar. The fabric has hundreds of tie-dye patterns in a variety of colours)
 ભરતકામ (n.) *embroidery*
 બતાવવું *to show*
 ભારે *thick, heavy*
 વજનમાં હલકું *lightweight*
 આનો રંગ તને જયે છે *this one's colour suits you*
 ગુલાબી *pink*
 પોપટી *green*
 સરસ મેળ પડવો *to look good together*
 મોરપીંછ *peacock blue*
 નારંગી *orange*
 બન્ને *both*
 રાખવું *keep (to one side)*
 તંગ *tight*
 ફાડી નાખવું *rip*
 હું દરજી પાસે નવી કરાવી આપીશ *I'll get the tailor to make a new one*
 ઘેરા રંગો *dark colours*

કિરમજી crimson

કાળું black

કચ્છાઈ maroon

સમજાવું to be informed

તારાથી આવા રંગ ન પહેરાય you shouldn't wear these colours

મોટાં બેરાં માટે ઠીક છે they're all right for old women

રંગીન કપડાં brightly coloured clothes

ખૂલતા રંગો light colours

આનો રંગ પાકો છે કે? is this colour fast?

લોન્ડ્રીમાં ધોવડાવવી પડશે you should give it to the laundry

કપડાં બાંધવાં to pack clothes

ઘેર પહોંચાડી દેવું send to our house

Answer the following questions.

- ૧ ચીમનભાઈએ કેમ જીવણને છૂટો કર્યો?
- ૨ લીલાએ કેમ બનારસી સાડીઓ લીધી?
- ૩ આજે લીલાને કેવી જાતની સાડીઓ જોવી છે?
- ૪ લીલાને કેવા રંગો ગમે છે?
- ૫ લીલાના ખ્યાલમાં ઉજારીએ કેવા રંગો પહેરવા જોઈએ? કેમ?

વ્યાકરણ

1 Causatives

Elsewhere in the book, you have seen verbs which have similar forms and related meanings (for example, શીખવું to learn and શીખવવું to teach), but you have not yet looked at the connection between them. If you look more closely, you will see that one form looks longer than the other, and that this longer form is always **transitive** and means to cause to (for example, શીખવું to learn and શીખવવું to cause to learn, i.e., to teach). Hence, these forms are called causatives.

Formation of the causative stem

Causatives are formed in two main ways.

(a) The root form is altered in the following ways.

- (i) The final vowel of the root is lengthened, (અ is replaced by આ), with shortening of a preceding vowel (ઊ is replaced by ઓ if it is the only vowel).
- (ii) Root final ઙ is replaced by ઙ.

For example:

ઊઘડવું	to become open	ઉઘાડવું	to open (tr.)
ઊતરવું	to descend	ઉતારવું	to bring down
ખૂલવું	to become open	ખોલવું	to open (tr.)
છૂટવું	to get loose, free	છોડવું	to release
તૂટવું	to get broken	તોડવું	to break
પડવું	to fall	પાડવું	to cause to fall, fell
ફાટવું	to get torn	ફાડવું	to tear
ફૂટવું	to get cracked	ફોડવું	to crack
બગડવું	to get spoilt	બગાડવું	to spoil
મરવું	to die	મારવું	to kill, beat
સુધરવું	to improve (intr.)	સુધારવું	to improve (tr.)

(b) The root may be altered (વ is added to roots which end in a final vowel or હ; આ, ઈ or ઊ are shortened to અ, ઈ or ઉ) and a causative suffix is added (આવ-, -આડ-, -વ-, -વડાવ- or -એડ-).

(i) આવ-

For example:

કરવું	to do, make	કરાવવું	to cause to do, have made
વાંચવું	to read	વાંચાવવું	to cause to read
સમજવું	to understand	સમજાવવું	to explain, convince
જાણવું	to know	જણાવવું	to inform
બોલવું	to speak	બોલાવવું	to call, invite
બનવું	to become	બનાવવું	to make
ચાલવું	to walk	ચલાવવું	to drive
કાપવું	to cut	કપાવવું	to have cut

(ii) આડ-

For example:

દેખવું	to see	દેખાડવું	to show
જમવું	to eat	જમાડવું	to feed
બેસવું	to sit	બેસાડવું	to seat
જાગવું	to awake	જગાડવું	to wake
સૂવું	to lie down	સુવાડવું	to lay down

(iii) -વ-

For example:

મળવું	to meet	મેળવવું	to mix
શીખવું	to study	શીખવવું	to teach
also:		શિખવાડવું	to have taught

(iv) -વડાવ-

For example:

પીવું	to drink	પિવડાવવું	to cause to drink
કહેવું	to say	કહેવડાવવું	to be called
ધોવું	to wash	ધોવડાવવું	to have washed
સૂવું	to sleep	સુવડાવવું	to put to sleep
જોવું	to see	જોવડાવવું	to show
નાહવું	to bathe	નવડાવવું	to bathe
ખાવું	to eat	ખવડાવવું	to feed

(v) -એડ-

For example:

ખસવું	to move aside	ખસેડવું	to remove
-------	---------------	---------	-----------

Some verbs add *anusvāra* (nasalisation) in the causative, for example:

માગવું/માંગવું	to ask for	મંગાવવું	to send for
નાખવું/નાંખવું	to throw away, leave	નંખાવવું	to vomit, become weak

Objects and secondary agents

The causative verb is transitive and takes a direct object as any other transitive verb, for example:

ગાડી ચાલે છે	the car goes
તે ગાડી ચલાવે છે	he drives the car
હજામે એના વાળ કાપ્યા	the barber cut his hair
તેણે વાળ કપાવ્યા	he had his hair cut

If the base verb is transitive and there is a secondary agent (i.e., the subject gets someone/something else to perform the verb), this form is followed by ની પાસે, for example:

તેણે હજામ પાસે વાળ કપાવ્યા he had the barber cut his hair

ચાલવું is intransitive and does not take this formation, but cf. grammar point 3 below.

(You will have another opportunity of looking at this point again later in this unit.)

2 Idiomatic uses of બનવું to become, happen

The verb બનવું usually means *to happen, become*, for example:

તે વાત આમ બની *this is how it happened*

However, it is also used in a number of idiomatic expressions, for example:

આવું કરવું હોય તો આપણે નહિ બને *if such things are done we can't get on together*

મને એની સાથે બનતું નથી *I don't get on with her*

આપણે બને ત્યાં સુધી સારી રીતે *we must study well as long as we can*

ભણવું જોઈએ

we can

વાતચીત ૨

તને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે? *How many languages do you know?*

In London. Dinesh Kalyani was educated in London so he has never studied Gujarati, whereas Ila Mehta came to London from Bombay after she was married, and although she has lived there for twenty years she still has problems with her English.

- ઈલા તને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે?
 દિનેશ મારા ખ્યાલ મુજબ બે. અંગ્રેજી અને ગુજરાતી. નિશાળમાં તો અમે અંગ્રેજીમાં ભણતાં હતાં એટલે હું એ ભાષા વધારે સરસ બોલી શકું છું. પણ અમે ઘેર હમેશાં ગુજરાતી જ બોલીએ છીએ. મારા વડીલોને સ્વાહીલી પણ બોલતાં આવડે છે પણ મને નથી આવડતું. જોકે હું થોડુઘણું સમજી લઉં છું.
- ઈલા પણ હિંદીનું શું? હિંદી તો તું જરૂર બોલી શકતો હશે ને?
 દિનેશ ના, થોડીઘણી સમજી જરૂર લઉં છું કારણ કે બધી બાજુ બોલાય છે. મારી બા બધી હિંદી ફિલ્મો જુએ છે અને સનરાઈઝ રેડિયો સાંભળે છે પણ જ્યારે પણ હું બોલવાની કોશિશ કરું છું તો હિંદી બોલવાવાળા કહે કે હું હિંદી ને ગુજરાતીની ખીચડી બોલું છું.
- ઈલા એ તો મારી અંગ્રેજીની જેમ. હું બધું સમજી જાઉં છું પણ બોલવા જાઉં તો સરસ રીતે અર્થ સ્પષ્ટ નથી કરી શકતી.
- દિનેશ નિશાળે તમે અંગ્રેજી નથી ભણ્યાં કે?
 ઈલા ના. મારા ભાઈઓ અંગ્રેજી માધ્યમની નિશાળે ગયા હતા પણ હું મુંબઈમાં હિંદી ભણી હતી. યાદ છે કે તે વખતે સ્વરાજ હજી નવું મળ્યું હતું અને ત્યારે ઘણા લોકો માનતા હતા કે હિંદી આપણી રાજભાષા હોવી જોઈએ અને આપણે સામ્રાજ્યવાદી વિદેશીની ભાષા શીખવી ન જોઈએ.
- દિનેશ તમે સંસ્કૃત પણ ભણ્યાં હતાં?
 ઈલા ના, નાનપણમાં દાદાએ માસ્તરજી પાસે મને સંસ્કૃત શીખવ્યું. એમાં મને ઘણો રસ હતો પણ અઘરું હોવાથી મેં જલદી મૂકી દીધું. મુંબઈમાં હિંદી, ગુજરાતી, મરાઠી, ઉર્દૂ અને અંગ્રેજી બોલાય છે અને રોજ સાંભળવાથી અમને આ ભાષા આવડી જાય છે. આ બધી ઉત્તર ભારતની ભાષાઓ હિંદીને કંઈક મળતી આવે છે. તને ખબર હશે કે હમણાં મુંબઈમાં ભાષાનું

લગતા સવાલો ઘણા હોય છે. મરાઠી પ્રદેશવાદીઓ માને છે કે મુંબઈ મહારાષ્ટ્રમાં હોવાથી મુંબઈમાં રહેતા લોકોએ મરાઠી બોલવી જોઈએ. જુદી જુદી કોમના રીતરિવાજો ભણી જવાથી મુંબઈની સંસ્કૃતિ વિકસી છે ને? મુંબઈ ફક્ત મરાઠી નથી.

- દિનેશ સાચી વાત. તો તમે અહીં અંગ્રેજી શીખી?
 ઈલા મને શરમ આવે છે કે હજી સુધી મને સરખી રીતે બોલતાં નથી આવડતી. અહીં આવ્યા પછી મેં અંગ્રેજી શીખવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો પણ મારી ઉંમરે કોઈ પણ ભાષા શીખવી સહેલી નથી.
- દિનેશ મજાની વાત તો એ છે કે અંગ્રેજ લોકો આપણી અંગ્રેજી ભૂલો પર હસી પડે છે જ્યારે એ લોકોને પોતાને એક જ ભાષા આવડતી હોય છે.
 ઈલા ભારતમાં તો આપણે બધાં એકથી વધારે ભાષાઓ બોલીએ છીએ - ઘણી વાર આપણે માતૃભાષા, આપણી પ્રાંતભાષા અને આપણી રાજભાષા બોલીએ છીએ એટલે હિંદી અને તે ઉપરાંત અંગ્રેજી આવડે છે.

મારા ખ્યાલ મુજબ *I suppose*
 સ્વાહીલી *Swahili* (the lingua franca of East Africa)
 જોકે હું થોડુંઘણું સમજી લઉં છું *however I can understand some*
 પણ હિંદીનું શું? *what about Hindi?*
 હિંદી તો તું જરૂર બોલી શકતો હશે ને? *surely you can speak Hindi?*
 સનરાઈઝ રેડિયો *Sunrise Radio* (a London-based radio station broadcasting to the South Asian community)
 હું બોલવાથી કોશિશ કરું છું *I try to speak it*
 હિંદી બોલવાવાળા *Hindi speakers*
 ખીચડી *khichari* (a porridge in which lentils and rice are mixed, hence hotch-potch)
 સમજી જવું *to understand*
 બોલવા જવું *to try to speak*
 સરસ રીતે અર્થ સ્પષ્ટ કરવો *to express oneself properly*
 અંગ્રેજી માધ્યમની નિશાળ *English medium school*
 યાદ છે *remember*
 તે વખતે સ્વરાજ હજી નવું મળ્યું હતું *we had just got independence*
 માનવું *to believe*
 રાજભાષા *national language*
 સામ્રાજ્યવાદી *colonial*
 વિદેશી *foreigner*

દાદાએ માસ્તરજી પાસે મને સંસ્કૃત શીખવ્યું *my grandfather sent me to be taught by a teacher*
 એમાં મને ઘણો રસ હતો *I enjoyed it*
 અઘરું હોવાથી *because it was so difficult*
 મૂકી દેવું *to give up, put aside*
 મરાઠી *Marathi, state language of Maharashtra*
 ઉર્દૂ *Urdu*
 આવડી જવું *to come to understand*
 ઉત્તર ભારત *North India*
 આ ભાષાઓ હિંદીને કંઈક મળતી આવે છે *these languages are a bit like Hindi*
 ભાષાને લગતા સવાલો *questions about language*
 મરાઠી પ્રદેશવાદીઓ *Marathi regionalists*
 મુંબઈ રહેતા લોકો *people living in Bombay*
 જુદી જુદી કોમના રીતરિવાજો ભળી જવાથી મુંબઈની સંસ્કૃતિ વિકસી છે *the culture of Bombay developed from the blend of the cultures of various communities*
 સાચી વાત *how true*
 મને શરમ આવે છે કે *I am embarrassed that*
 સરખી રીતે બોલવું *to speak properly*
 મજાની વાત તો એ છે કે *it's funny that*
 ભૂલ (f.) *mistake*
 પર હસી પડવું *to laugh at*
 માતૃભાષા *mother tongue*
 પ્રાંતભાષા *state language*

Answer the following questions.

- ૧ દિનેશને ત્યાં કેટલી ભાષાઓ બોલાય છે? એને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે? (નામો તો લખજો!)
- ૨ ઈલાને કેમ અંગ્રેજી બરાબર નથી આવડતી?
- ૩ ઈલાને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે?
- ૪ મુંબઈમાં કઈ કઈ ભાષાઓ બોલાય છે?
- ૫ ભારતમાં લોકોને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે?

3 More causatives

Examples were given above of causatives with secondary agents (grammar point 1b). Some verbs may form secondary causatives (causatives of causatives) where a tertiary agent is required, because a person (the primary agent) causes someone (the secondary agent) to cause someone else (the tertiary agent) to perform the action of the verb. For example:

મે એની પાસે ગાડી ચલાવડાવી *I (primary agent) had him (secondary agent) get the car driven (by a tertiary agent)*
 તેણે મને બેસાવડાવી *he (primary agent) had me (secondary agent) seated (by a tertiary agent)*

These causatives are also used where the base verb is intransitive (cf. grammar point 1b above), for example:

તે ડ્રાઈવર પાસે ગાડી ચલાવડાવે છે *she has the car driven by a driver*
 These causatives are formed in two main ways from the primary causatives.

(a) If the first causative is formed with આવ, the second causative adds ડાવ, for example:

ચાલવું *to go, walk* ચલાવવું *to drive* ચલાવડાવવું *to get driven*
 કરવું *to do, make* કરાવવું *to have* કરાવડાવવું *to get done*
 done

(b) If the first causative is formed in આડ or એડ the second causative is formed by adding આવ, for example:

બેસવું *to sit* બેસાડવું *to seat* બેસાડાવવું *to have seated*
 દેખવું *to see* દેખાડવું *to show* દેખાડાવવું *to have shown*

The other forms are irregular and must be learned one by one, for example:

cf. alternate form above	બેસાવડાવવું
cf. alternate form above	દેખાવડાવવું
શીખવું to study	શીખવવું to teach
	શીખવડાવવું to have taught

મળવું to meet	મેળવવું to mix	મેળાવડાવવું to cause to mix
છૂટવું to get loose	છોડવું to release	છોડાવવું to have released (છોડાવડાવવું)
મરવું to die	મારવું to kill, beat	મરાવવું to have killed, beaten

Causative forms may be made from passives and potentials:

ચાલવું to go, walk	ચલાવવું to drive	ચલાવાવું to be able to drive
જાગવું to awake	જગાડવું to wake	જગાડાવું to be woken

For example:

એનાથી હવે ગાડી ચલાવાતી નથી *he cannot drive the car further*
એને વહેલી સવારે જગાડાય નહિ *he is not to be wakened early in the morning*

4 Further numerical terms

(a) Groupings

In addition to the numerals given in Unit 7, grammar point 1, numbers form groupings such as બન્ને *both, the two*. બન્ને is irregular, but the others are formed by adding એ to the number. Hence, બન્ને, ત્રણે, ચારે, પાંચે, છએ, etc. For example:

અહીં અમારે અઠવાડિયાના સાતે દિવસ કામ કરવું પડે છે *we have to work seven days a week here*

હું ત્રણે સાડીઓ લઈ જઈશ *I'll take all three saris*

To give further emphasis to the grouping you can use a repetition of the type સોએ સો *all one hundred*. For example:

અહીં અમારે અઠવાડિયાના સાતેસાત દિવસ કામ કરવું પડે છે *we have to work all seven days a week here*

Expressions for *dozens of, hundreds of* use a similar construction with આ. For example:

શત્રુંજય પર હજારો દેરાસર છે *there are thousands of temples at Śatrumjaya*
ભારતમાં સેંકડો ભાષાઓ બોલાય છે *hundreds of languages are spoken in India*

(b) Expressions of multiples are as follows:

એકવડું	single, not doubled
બેવડું	double, folded double
બેગણું/બમણું	double
ત્રણગણું/ત્રેવડું	triple

Other numerals add ગણું : દસગણું *tenfold*, etc.

(c) Cardinal numbers may be doubled to give a sense of distribution or separation. You should note the irregular form બબ્બે from બે. For example:

દોર બબ્બે નીકળ્યાં *the animals came out two by two*
છોકરાંને એક એક રોટલી આપો *give the children one bread each*
અમારા નોકરોને સો સો રૂપિયા મહિને મળે છે *our servants get a hundred rupees each a month*

(d) Percentages are expressed as follows:

દસ ટકા	10%
સોએ સો ટકા	100%
આ કાપડ દસ ટકા સૂતર છે	<i>this material is 10% cotton</i>

A Each statement below in Gujarati is followed by an English sentence. Translate the English into Gujarati using a causative form of the verb.

- ૧ બારણું ઊઘડે છે. *He opened the door.*
- ૨ મને એની ખબર નથી. *He informed me of his news.* (Use the causative from જાણવું)
- ૩ એના પતિને ચાલવાનું ગમે છે. *However, she never drove the car.*
- ૪ મહેમાનો બેઠેલા છે. *Seat the latecomers at the back.*
- ૫ કોઈ વાર હું વહેલી સવારે જાગું. *Have me woken tomorrow at six o'clock.*

B You are at the house of your friend Javed and you are trying to be helpful. Translate your statements into Gujarati.

- જાવેદ કોઈ બારણા પાસે છે?
You Ask him if he has invited anyone.
- જાવેદ મને યાદ નથી.
You Ask him if you should open the door.
- જાવેદ પણ મને ખબર નથી કોણ હશે.
You Say you'll have a look out of the window and then you'll tell him. [Do so] Tell him it's Uncle Magan.
- જાવેદ જલદી એમને દાખલ કરજો.
You Ask Javed if he's going to give him something to eat. Say there's no food in the house.
- જાવેદ હું શું કરું?
You Tell him you'll send for some food from a restaurant.
- જાવેદ સારું ચાલો, નીચે જઈએ!

C Answer the following questions in Gujarati. You could check your answers by asking Gujarati speaker to read them through with you.

- ૧ તમને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે?
- ૨ તમારી મુખ્ય ભાષા શું છે?
- ૩ હવે તમને ગુજરાતી બરાબર લખતાંવાંચતાં આવડે છે? તમારી જોડણી સારી છે.

- અનુસ્વારનો ઉપયોગ તમને યાદ છે?
 ૪ આ ચોપડી ભણ્યા પછી તમે વધારે ભણશો?

D Translate the following passage into Gujarati using the words and phrases provided below.

Last year my father sent me (masculine) to India to learn Gujarati with his friend Maganbhai. Maganbhai was a teacher at the university and spoke very pure Gujarati. He said that when he was at school, the teacher would explain things once and if the boys did not understand he would beat them. He used to wake me up very early and would teach me before he went to college.

It is really by going to the place and by speaking the language that one can learn it properly and start to speak fluently. Even though I have spoken Gujarati all my life, I had never been made to learn it and I had never read any literature. I hope the next year I will have the chance to go back to learn some more from Maganbhai.

મગનભાઈ પાસે શીખવું *to learn with Maganbhai*
 શુદ્ધ *pure, chaste*
 કોઈ પણ વસ્તુ *things*
 મારવું *beat*
 કોલેજ જતાં પહેલાં *before going to college*
 સંબંધિત પ્રદેશ *the place* (lit. *the connected place*, i.e., where the language is spoken)
 યોગ્ય રીતે *properly*
 અસ્ખલિત રીતે *fluently*
 જોકે *even though*
 જીવનભર *all one's life*
 કરવાની ફરજ પડવી *to be made to do x*
 સાહિત્ય (n.) *literature*
 આશા રાખવી *to hope*
 મગનભાઈ પાસેથી કશુંક વધું શીખવું *to learn some more from Maganbhai*
 ઠની તક મળવી *to get the chance to do x*

સમજ્યા/સમજ્યાં?

ભારતમાં ખરીદી કરવા જવું એ મારું સૌથી ગમતું કામ છે. ઇંગ્લેન્ડ કરતાં ત્યાં ખરીદી કરવી એ જુદો અનુભવ છે. ઇંગ્લેન્ડમાં એક જ ભાવ હોય અને લોકોએ જાતે માલ લઈ લેવો પડે. મુંબઈમાં તો સેંકડો દુકાનો છે અને બહારથી ભલે એ નાની દેખાય પણ અંદર તો તે અલ્લાદીનની ગુફા કરતાંય ભરેલી હોય છે. કાપડ અને ચામડાની દુકાનો ગુજરાતીઓની હોય છે એટલે મને ત્યાં જઈને એ લોકો સાથે ભાવતાલ કરવો ખૂબ ગમે છે પણ એ લોકોને તરત જ ખ્યાલ આવી જાય કે અમે વિદેશી છીએ અને અમારી પાસેથી વધારે કિંમત માગવાનો પ્રયત્ન કરે છે. કાપડની દુકાનોમાં જમીન પર ગાદીતકિયા પાથરેલા હોય તેથી અંદર જતાં પહેલાં જોડા કાઢવા પડે. ઘણી વાર દુકાનદારો ચા કે ઠંડું મંગાવી આપે એટલે પીવાનું પૂરું કરતાં સુધી દુકાનમાં બેસવું પડે. પછી છોકરો આવીને કાપડની થાન કાઢીને દેખાડવા માંડે. અનેક રંગો અને ડિઝાઇનો જોવા મળે. છોકરા પાસે કાપડના ઢગલા કરાવીને એક જ વસ્તુ લેવી એ ખરાબ લાગે પણ એ લોકોને જાણે જરાય ખોટું નથી લાગ્યું. તમે ઈચ્છો ત્યાં સુધી બેસવા દેશે.

મને ત્યાં સેંડલ અને પર્સ લેવી પણ બહુ ગમે છે કારણ કે ઇંગ્લેન્ડ કરતાં ભારતમાં આ વસ્તુઓ ઘણી સસ્તી અને એટલી જુદી જુદી જાતની મળે છે કે તમે માનશો નહિ. તમારે જોઈતી વસ્તુ જો એમની પાસે ન હોય તો એ તમને તરત બનાવી પણ આપે. ઉપાધિ તો એ જ છે કે વિમાનમાં ફક્ત ત્રેવીસ કિલો વજન લઈ જવા મળે છે જેથી બધું સાથે લાવવું અશક્ય છે.

ખરીદી કરવા જવું *to go shopping*

અનુભવ (m.) *experience*

જાતે *themselves*

માલ (m.) *goods*

સેંકડો દુકાનો *hundreds of shops*

અલ્લાદીનની ગુફા (f.) *Aladdin's cave*

ચામડાની દુકાન (f.) *leather shop*

ભાવતાલ કરવો *bargain*

અમારી પાસેથી વધારે કિંમત માગવવી *to ask a higher price*

ગાદીતકિયો (m.) *cushion*

પાથરેલું *spread out*

દુકાનદાર (m.) *shopkeeper*

ઠંડું (n.) *cold drink*

મંગાવી આપવું *to send for*

પીવાનું પૂરું કરતાં સુધી *until one has drunk it all*

થાન (n.) *bale of cloth*

ડિઝાઇન *design*

ઢગલો (m.) *pile*

જાણે જરાય *at all*

સેંડલ (f.) *sandal*

પર્સ (f.) *handbag, purse*

બનાવી આપવો *to have made*

ઉપાધિ તો એ જ છે કે *the problem is that*

વિમાન (n.) *aircraft*

વજન (n.) *weight*

લઈ જવા મળે છે *be allowed to take*

અશક્ય *impossible*

Answer the following questions.

- ૧ લેખકને કેમ ઇંગ્લેન્ડ કરતાં ભારતમાં ખરીદી કરવાનું ગમે છે?
- ૨ અલ્લાદીનની ગુફાનો અર્થ શું છે?
- ૩ દુકાનદારો વિદેશીને જોઈને શું કરે છે?
- ૪ છોકરો શું કરે છે?
- ૫ ઉપાધિ શું છે?

ગુજરાત અને ગુજરાતીઓ

You will have gathered from the dialogue તને કેટલી ભાષાઓ આવડે છે? that the language situation in India is very complicated. It is said that there are over 400 languages in India, but it is unclear as to whether these are all separate languages or dialects. The states of India are mainly divided according to linguistic boundaries, so when Bombay State was split, it became Gujarat and Maharashtra. These divisions are not watertight; a large city like Bombay will have speakers of many different languages. The state language is Hindi, which is understood widely throughout North India. The southern states, however, have refused to use Hindi, preferring to use English as the *lingua franca*. English is spoken mainly by urban elites, and its future status in India is unclear.

સ + ળ + ય = સ્થ્ય	સ + મ = સ્મ	સ + સ = સ્સ	સ + ર = સ્
સ + ન = સ્ન	સ + ય = સ્ય	સ + ન = સ્ન	સ + લ = સ્લ
સ + ક = સ્ક	સ + ર = સ્	સ + મ = સ્મ	સ + વ = સ્વ
સ + ફ = સ્ફ	સ + વ = સ્વ	સ + ય = સ્ય	

Appendix 2 Adverbials

Adverbials when preceded by a form of **નું num** (e.g. છોકરાની પાસે **chokrānī pāse** with the child), are called complex adverbials, as opposed to simple adverbials which are used after stem forms of nouns and pronouns (e.g. મેજ પર **mej par** on the table). Some of these forms are preceded by **ની nī**, others by **ને ne** and others by **ના na**. There is no rule, but each form must be learnt. The most common adverbials are given here in alphabetical order. You may find it easier to learn them by writing them out in groups according to their form of **નું num**. These forms are not always used when preceded by a noun, but when preceded by a pronoun the correct form must be used:

e.g. છોકરાની પાસે **chokrānī pāse** with the child
or છોકરા પાસે **chokrā pāse** with the child
but એની પાસે **enī pāse** with him/her

ના અંગે	nā aṅge	with regard to, about
ની અંદર	nī aṅdar	inside
ની આગળ	nī āgaḷ	in front of, further on
ની/ના ઉપર	nī/nā upar	above
ને કારણે	ne kāraṇe	because of
ની તરફ	nī taraph	towards, in the direction of
ની તરીકે	nī tarīke	in the character of, as
ને દરમિયાન	ne darmiyān	in the course of, during
ની નજીક	nī najīk	near, close to (space, time)
ની નીચે	nī nice	below

ની પછી	nī pachī	after, subsequent to
ની/ના પહેલાં	nī/nā pahelām	before, sooner than
ની પાછળ	nī pāchaḷ	after, behind
ની પાસે	nī pāse	at the side of, near, by
ની પૂઠે	nī pūṭhe	behind
ના પ્રમાણે	nā pramāṇe	by the standard of, according to
ની બદલે	nī badle	in exchange for, instead of
ની બહાર	nī bahār	outside of
ને માટે	ne māṭe	for the sake of, in order to
ને લીધે	ne līdhe	because of, owing to, for the sake of
ના વગર	nā vagar	without, except
ની વચ્ચે	nī vacce	in the middle
ની વડે	nī vaḍe	by, with, by means of
ના વિના	nā vinā	without, except
ના વિષે	nā viṣe	in the matter of, about
ની સાથે	nī sāthe	with
ની સામે	nī sāme	opposite
ના સિવાય	nā sivāy	except, besides
ના સુધી	nā sudhī	until, as far as

The forms above describe a **preceding** word or phrase, unlike English prepositions which define a **following** word or phrase:

e.g. આને કારણે **āne karāṇe** because of this

Verbs with perfective forms other than યું yum

There are two other suffixes used for forming perfective endings, namely યું **dhum** and ઠું **thum**. The former is used more with vowels, and verbs ending in સ always take ઠું **thum**. The most common of these are:

યું dhum

કર્યું, કીધું	karyum, kīdhum	કરવું	karvum	do, make
કહ્યું, કીધું	kahyum, kīdhum	કહેવું	kahevum	say
ખાધું	khādhum	ખાવું	khāvum	eat
દીધું	dīdhum	દેવું	devum	give

બીધું	bīdhum	બીવું	bīvum	<i>fear</i>
પીધું	pīdhum	પીવું	pīvum	<i>drink</i>
લીધું	līdhum	લેવું	levum	<i>take</i>
ઠું	thum			
દીઠું	dīṭhum	દેખવું*	dekhvum	<i>see</i>
નાઠું	nāṭhum	નાસવું	nāsvum	<i>flee</i>
પેઠું	peṭhum	પેસવું	pesvum	<i>enter</i>
બેઠું	beṭhum	બેસવું	besvum	<i>sit</i>

Rarely used; જોવું **jovum** is more common.

Other

મૃઉ (મુઇ)	muum (muī)	મરવું	marvum	<i>die</i>
સુવું	sutum	સુવું	suvum	<i>sleep</i>
હવું	hatum	હોવું	hovum	<i>be</i>

Appendix 3 Dictionary order

The dictionary order for Gujarati is as shown below, working vertically down the columns. Syllables with *anusvāra* follow those without: e.g. ઠરવું **tharvum** precedes ઠંડી **ṭhamḍī**. Syllables with *visarga* follow these: e.g. ઠુંઠુંભિ **dumdubhi** precedes ઠુઃખ **dukḥ**. Conjunct forms of a consonant come after all non-conjunct forms: thus ત્રણ **traṇ** comes after તરફ **taraph**.

It is important to learn this order, otherwise you will not be able to use the glossary in this book, nor use a dictionary for more advanced work. However, you will find that you will come to learn it from experience as you go through the course and start to use the glossary.

અ	a	ક	ka	ઠ	ṭha	બ	ba
આ	ā	ખ	kha	ડ	ḍa	ભ	bha
ઇ	i	ગ	ga	ઢ	ḍha	મ	ma
ઈ	ī	ઘ	gha	ણ	ṇa	ય	ya
ઉ	u	ઙ	ṅ	ત	ta	ર	ra
ઊ	ū	ચ	ca	થ	tha	લ	la
ઋ	ṛ	છ	cha	દ	da	વ	va
એ	e	જ	ja	ધ	dha	શ	śa
ઐ	ai	ઝ	jha	ન	na	ષ	ṣa
ઑ	o	ઞ	ña	પ	pa	સ	sa
ઔ	au	ટ	ṭa	ફ	pha	હ	ha
						ળ	la

Appendix 4 Numerals

1	૧	એક	૩૫	૩૫	પાંચીસ	૬૯	૬૯	ઓગણોતેર
2	૨	બે	૩૬	૩૬	છનીસ	૭૦	૭૦	સિત્તેર
3	૩	ત્રણ	૩૭	૩૭	સાડનીસ	૭૧	૭૧	એકોતેર
4	૪	ચાર	૩૮	૩૮	આડનીસ	૭૨	૭૨	બોતેર
5	૫	પાંચ	૩૯	૩૯	ઓગણ્યાનીસ	૭૩	૭૩	તોતેર
6	૬	છ	૪૦	૪૦	ચાળીસ	૭૪	૭૪	ચુંબોતેર
7	૭	સાત	૪૧	૪૧	એકતાળીસ	૭૫	૭૫	પંચોતેર
8	૮	આઠ	૪૨	૪૨	બેતાળીસ	૭૬	૭૬	છોતેર
9	૯	નવ	૪૩	૪૩	તેતાળીસ	૭૭	૭૭	સીતોતેર
10	૧૦	દસ	૪૪	૪૪	ચુંબાળીસ	૭૮	૭૮	ઈકોતેર
11	૧૧	અગિયાર	૪૫	૪૫	પિસ્તાળીસ	૭૯	૭૯	ઓગણએસી
12	૧૨	બાર	૪૬	૪૬	ઈંતાળીસ	૮૦	૮૦	એસી
13	૧૩	તેર	૪૭	૪૭	સુકતાળીસ	૮૧	૮૧	એક્યાસી
14	૧૪	ચૌદ	૪૮	૪૮	અડતાળીસ	૮૨	૮૨	બ્યાસી
15	૧૫	પંદર	૪૯	૪૯	ઓગણપચાસ	૮૩	૮૩	ત્યાસી
16	૧૬	સોળ	૫૦	૫૦	પચાસ	૮૪	૮૪	ચોરાસી
17	૧૭	સત્તર	૫૧	૫૧	એકવન	૮૫	૮૫	પંચ્યાસી
18	૧૮	અઠ્ઠર	૫૨	૫૨	બાવન	૮૬	૮૬	છ્યાસી
19	૧૯	ઓગણીસ	૫૩	૫૩	ત્રેપન	૮૭	૮૭	સત્યાસી
20	૨૦	વીસ	૫૪	૫૪	ચોપન	૮૮	૮૮	સત્તાણ
21	૨૧	એકવીસ	૫૫	૫૫	પંચાવન	૮૯	૮૯	અઠ્યાસી
22	૨૨	બાવીસ	૫૬	૫૬	છપ્પન	૯૦	૯૦	નેવ્યાસી
23	૨૩	ત્રેવીસ	૫૭	૫૭	સત્તાવન	૯૧	૯૧	નેવું
24	૨૪	ચોવીસ	૫૮	૫૮	અઠ્ઠાવન	૯૨	૯૨	એકબું
25	૨૫	પચ્ચીસ	૫૯	૫૯	ઓગણસાઠ	૯૩	૯૩	બાણું
26	૨૬	છવીસ	૬૦	૬૦	સાઠ	૯૪	૯૪	ત્રાણું
27	૨૭	સત્તાવીસ	૬૧	૬૧	એકસઠ	૯૫	૯૫	ચોરાણું
28	૨૮	અઠ્ઠાવીસ	૬૨	૬૨	બાસઠ	૯૬	૯૬	પંચાણું
29	૨૯	ઓગણત્રીસ	૬૩	૬૩	ત્રેસઠ	૯૭	૯૭	છણું
30	૩૦	ત્રીસ	૬૪	૬૪	ચોસઠ	૯૮	૯૮	અઠાણું
31	૩૧	એકત્રીસ	૬૫	૬૫	પાંસઠ	૯૯	૯૯	નવાણ
32	૩૨	બેત્રીસ	૬૬	૬૬	છણસઠ	૧૦૦	૧૦૦	એકસો
33	૩૩	ત્રેત્રીસ	૬૭	૬૭	સણસઠ			
34	૩૪	ચોત્રીસ	૬૮	૬૮	અણસઠ			

KEY TO THE EXERCISES

Unit 1

How are you? ૧ હા, લીલાબેન ગુજરાતી છે./1 **hā, Lilāben gujarātī che.** ૨ ના, તેઓ ગુજરાતી છે./2 **nā, teo gujarātī che.** ૩ હા, દીપકભાઈ ગુજરાતી છે./3 **hā, Dīpakbhāī gujarātī che.** ૪ ના, નીલા અમેરિકન નથી./4 **nā, Nīlā amerikan nathī.**

This is my older brother ૧ હા, સેતુ હોશિયાર છે./1 **hā, Setu hošiyār che.** ૨ ના, સમીર અને સેતુ ભાઈઓ છે./2 **nā, Samīr ane Setu bhāīo che.** ૩ ના, મોટી બહેન શ્રુતિ છે./3 **nā, moṭī bahen Śruti che.** ૪ હા, શ્રુતિ લાંબી છે./4 **hā, Śruti lāmbī che.**

અભ્યાસ **abhyās** A ૧ હું મજામાં છું./1 **hum majāmām chum.** ૨ આવજો!/2 **āvjo!** ૩ હા, હું ગુજરાતી છું./3 **hā, hum gujarātī chum.** ૪ ના, એ ગુજરાતી છે./4 **nā, e gujarātī che.** ૫ હા, હું અંગ્રેજ છું./5 **hā, hum aṅgrej chum.** B ૧ છે/1 **che** ૨ છે, છે/2 **che, che** ૩ છે/3 **cho** ૪ છું/4

chum ૫ છે, છું/5 **cho, chum** C સોનલ મજામાં છે. તે ગુજરાતી છે. તે ભારતીય છે./**Sonal majāmām che. te gujarātī che. te bhāratīy che.** D ૧ તેઓ/1 **teo** ૨યે/2 **e** ૩ તેઓ/3 **teo** ૪યે/4 **e** ૫ તેઓ/5 **teo** E (a) મોટું, સારા, મોટા, સફેદ, લાલ, સાફ. **moṭum, sārā, moṭā, saphed, lāl, sāph** (b) ૧ ના, ચાર ખુરશી નથી, ત્રણ ખુરશી છે./1 **nā cār khurśī nathī, traṇ khurśī che.** ૨ ના, ખુરશીઓ સફેદ નથી, તે લાલ છે./2 **nā, khurśīo saphed nathī, te lāl che.** ૩ ના, મેજ ગંદુ નથી, તે સાફ છે./3 **nā, mej gaṃdum nathī, te sāph che.** ૪ હા, ખુરશીઓ સાફ છે./4 **hā, khurśīo sāph che.**

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** ૧ ના, તે લોકો ગુજરાતી છે./1 **nā, te loko gujarātī che.** ૨ ના, બે છોકરા છે./2 **nā, be chokrā che.** ૩ હા, ફિરોજ ડોક્ટર છે./3 **hā, Phiroj ḍokṭar che.** ૪ ના, મોટો છોકરો અદનાન છે./4 **nā, moṭo chokro Adnān che.**

Unit 2

Do you come here every day? ૧ ના, કાલે ભાવનાબેન અહીં જ હતી./1 **nā, kāle Bhāvnāben ahīm j hatām.** ૨ ના, સવારે ફિરદોસ ઘેર જ ન હતા. તેઓ બજારમાં હતા./2 **nā, savāre Phirdos gher j na hatā. teo bajārmām hatā.** ૩ ચોપડી નવી છે./3 **copḍī navī che.** ૪ કાલે ભાવનાબેન બજારમાં ન હતી. તેઓ અહીં જ હતી./4 **kāle Bhāvnāben bajārmām na hatām. teo ahīm j hatām.**

In the university ૧ ના, આજે ઘણા લોકો અહીં છે./1 **nā, āje ghaṇā loko ahīm che.** ૨ ના, શૈલેશ રોજ અહીં આવતો નથી. એ દર અઠવાડિયે બેત્રણ વાર આવે છે./2 **nā, Śaileś roj ahīm āvto nathī. e dar aṭhvāḍiye betraṇ vār āve che.** ૩ જૂઈ બજારે જાય છે./3 **Jūī bajāre jāy che.** ૪ બજાર સારી છે./4 **bajār sārī che.**

અભ્યાસ **abhyās** A ૧ આજે બહુ ગરમી છે ને?/1 **āje bahu garmī che ne?** ૨ ગઈ કાલે ઠંડી હતી ને?/2 **gaī kāle ṭhaṇḍī hatī, ne?** ૩ ફિરદોસ કોણ છે? ફિરદોસ વિદ્યાર્થી છે?/3 **Phirdos koṇ che? Phirdos vidyārthī che?** ૪ નીલા ક્યાં જાય છે? કોણ ગામ જાય છે?/4 **Nīlā kyām jāy che? koṇ gām jāy che?** ૫ તમે નથી આવતાં કે?/5 **tame nathī āvtām ke?** B શહીના: ચોપડી કેવી છે?/

Śahīnā: copḍī kevē che? શહીના: ગઈ કાલે તમે ક્યાં હતી?/Śahīnā: **gaī kāle tame kyām hatām?** શહીના: તમે ક્યારે દુકાને જાઓ છો?/Śahīnā: **tame kyāre dukāne jāo cho?** શહીના: મેં કોણ છે?/Śahīnā: **peluṇ koṇ che?** C નીના: ના, ગઈ કાલે તેઓ અહીં નહોતા./Nīnā: **nā, gaī kāle teo ahīm nahotā.** નીના: ના, એ સારી નથી./Nīnā: **nā, e sārī nathī.** નીના: ના, હું રોજ નથી આવતી./Nīnā: **nā, huṇ roj nathī āvtī.** નીના: ના, તેઓ મુંબઈમાં રહેતા નથી./Nīnā: **nā, teo Mumbāimām rehetā nathī.** D ૧ તે માંદો હતો./1 **te māṇdo hatō.** ૨ તે લોકો અહીં હતા./2 **te loko ahīm hatā.** ૩ અમે પુશ છીએ./3 **ame khuś chīe.** ૪ તમે મજામાં હતા?/4 **tame majāmām hatā?** E ૧ કેમ છે? બસ, સારું છે./1 **kem che? bas, sārūṇ che.** ૨ હું અભ્યાસ કરું છું./2 **huṇ abhyās karūṇ chuṇ.** ૩ ના, આજે બે ગુજરાતી વર્ગ છે./3 **nā, āje be gujarātī varḡ che.** ૪ આવજો!/4 **āvjo!** F ૧ ગરમી/ **garmī** ૨ આવતી/ **āvṭī** ૩ હતા/3 **hatā** ૪ રહેતી/ **rahetī** ૫ ભારત/5 **Bhārat** G ગમે અઠવાડિયે મારો મિત્ર અહીં હતો પણ તે આ ગામમાં નથી રહેતો અને હવે તે અહીં નથી. પણ હવે પેલા મોટા મકાનમાં એક નાનો છોકરો રહે છે. હું રોજ આ ઘેર

જાઉં છું અને અમે પુશ છીએ./**gaye aṭhvāḍiye māro mitra ahīm hatō. paṇ te ā gāmmām nathī raheto ane have te ahīm nathī. paṇ have pelā moṭā makānmām ek nāno chokro rahe che. huṇ roj e gher jāūṇ chuṇ ane ame khuś chīe.**

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** ૧ શૈલેશ લંડનમાં રહે છે./1 **Śaileś Lamḍanmām rahe che.** ૨ ના, શૈલેશ દુકાનમાં કામ નથી કરતો એ અભ્યાસ કરે છે./2 **Śaileś dukānmām kām nathī karto. e abhyās kare che.** ૩ એ સવારે યુનિવર્સિટીમાં જાય છે./3 **e savāre yunivarsiṭīmām jāy che.** ૪ બપોરે એ ઘેર જાય છે./4 **bapore e gher jāy che.** ૫ સાંજે એ અભ્યાસ કરે છે./5 **sāmje e abhyās kare che.**

Unit 3

Where do you live? ૧ જગદીશ ભારતમાં નથી રહેતો, એ વેંબલીમાં રહે છે./1 **Jagḍīś Bhāratmām nathī raheto, e Vemblīmām rahe che.** ૨ જગદીશને બહુ પૈસા નથી મળતા./2 **Jagḍīśne bahu paisā nathī maṭṭā.** ૩ મોહમ્મદને ત્યાં નવો સામાન છે./3 **Mohammadne tyām navo sāmān che.** ૪ મોહમ્મદનું ઘર નવું છે./4

Mohammadnuṇ ghar navuṇ che. ૫ વેંબલી સરસ છે. ઘણા ગુજરાતી લોકો ત્યાં રહે છે./5 **Vemblī saras che. ghaṇā gujarātī loko tyām rahe che.**

How many brothers and sisters do you have? ૧ નલિનીને બે ભાઈ છે./1 **Nalinīne be bhāī che.** ૨ ગોપી એકની એક દીકરી છે./2 **Gopī eknī ek dīkrī che.** ૩ ગોપીના કાકાના દીકરાનું નામ અનુજ છે./3 **Gopinā kākānā dīkrānuṇ nām Anuj che.** ૪ શૈલેશ અને કમલેશ નલિનીના ભાઈઓ છે./4 **Śaileś ane Kamalēś Nalinīnā bhāīo che.** ૫ અનુજ પાસે નવી ગાડી છે./5 **Anuj pāse navī gaḍī che.**

અભ્યાસ **abhyās** A ૧ મને સારું લાગે છે./1 **mane sārūṇ lage che.** ૨ હા, એ મોટું છે./2 **hā, e moṭūṇ che.** ૪ દમ ઓરડા છે/3 **10 orḍā che.** ૩ ઓરડાઓનાં નામો સૂવાનો ઓરડો, બેઠક કે રહેવાનો ઓરડો, સરોડું અને નાહવાનો ઓરડો છે./4 **orḍāonām nāmo sūvāno orḍo, beṭhak ke rahevāno orḍo, rasoḍūṇ ane nāhvāno orḍo che.** ૫ હા, મને આ ઘર ગમે છે./5 **hā, mane ā ghar game che.** B ૧ હું તારા ભાઈને સાંભળું છું./1 **huṇ tārā bhāīne sām̄bhaḷūṇ chuṇ.** ૨ એ મને સારું લાગે છે./2 **e mane sārūṇ lage che.** ૩ આ ઘર મારી પત્નીને

નથી ગમતું./3 **ā ghar māri patnīne nathī gamtum.** ૪ મને ઓછા પૈસા મળે છે./4 **mane ocha paisā maḷe che.** ૫ મારા ઘરમાં ચાર ઓરડા છે./5 **mārā gharmām cār orḍā che.** C શોભા: ક્યાં જાય છે અનાહિતા?/ **Śobhā: kyām jāy che Anāhitā?** અનાહિતા: હું બજારે જઈ છું/ **Anāhitā: huṃ bajāre jāuṃ chuṃ.** શોભા: શહેરના બજારમાં વેપારીઓ સારો પણ મોંઘો માલ રાખે છે./ **Śobhā: śahernā bajārmām vepārio sāro paṇ momgho māi rākhe che.** અનાહિતા: મને ખબર છે. મારી પાસે થોડા પૈસા છે. **Anāhitā: mane khabar che. māri pāse thoḍā paisā che.** શોભા: આજે મારે કંઈ કામ નથી. હું તારી સાથે આવું./ **Śobhā: āje māre kaṃī kām nathī. huṃ tāri sāthe āvūṃ?** અનાહિતા: કેમ નહીં? ચાલો જઈએ!/ **Anāhitā: kem nahīṃ? cālo jāie!** D ૧ કેમ છો, વીરેન?/1 **kem cho, Viren?** ૨ હા, હું ગુજરાતી શીખું છું. બહુ અઘરું છે ને?/2 **hā, huṃ gujarātī śikhuṃ chuṃ. bahu aghruṃ che ne?** ૨ શું કહો છો? મને નથી આવડતું. ધીમે બોલજો!/3 **śuṃ kaho cho? mane nathī āvaḍtuṃ. dhīme boljo!** ૪ હા, મને ગુજરાતી બહુ જ ગમે છે./4 **hā, mane gujarātī bahu j game che.** E ૧ દીપકલાઈ મારે ત્યાં આવશો!/1 **Dīpakbhāi māre**

tyām āvśo! ૨ શોભા કામ કર!/ **2 Śobhā kām kar!** ૩ આનંદ અને ઉદ્દિતા મારી વાત સાંભળો!/3 **Ānāne Uditā māri vāt sāmbhājo!** ૪ રચનાબેન, જરા સામાન આપશો!/4 **Racnāben, jarā sāmān āpśo!** ૫ નીલા ઘેર ન જા!/5 **Nīlā gher na jā!** F દુકાનમાં કંઈ મળતું નથી./ **1 dukānmām kaṃī maḷtuṃ nathī.** ૨ કંઈ કામ રહે છે?/ **2 kaṃī kām rahe che?** ૩ કેટલાકને શહેર ગમે છે./3 **keṭlākne śaher game che.** ૪ કંઈ દહાડે મારે ત્યાં આવજો!/4 **kaṃī dahāḍe mare tyām āvjo!** ૫ તે કશો અભ્યાસ કરતો નથી./5 **te kaśo abhyās karto nathī.**

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/ samjyām?** ૧ આ મકાનમાં ચાર માણસ રહે છે./1 **ā makānmām cār māṇas rahe che.** ૨ મહેર અને ફિસદોસ શિક્ષકો છે./2 **Maherane Phirdos śiksako che.** ૩ એમના દીકરાનું નામ રેશાદ છે./3 **emnā dīkrānuṃ nām Reśād che.** ૪ અનાહિતાને કોઈ બહેન નથી./4 **Anāhitāne koī bahen nathī.**

Unit 4

What shall we do? ૧ ના, લોકો ગાડીમાં અમદાવાદ નહિ જશે. તેઓ ટ્રેનમાં જશે./1 **nā, ā loko gāḍīmām Amdāvād nahi jāse. teo ṭrenmām jāse.** ૨ ના, અમદાવાદમાં તેઓ લીનાના કાકા

ત્યાં નહિ રહેશે. તેઓ શાંતામાસી અને વિનોદમામાને ત્યાં રહેશે./2 **nā, Amdāvādmām teo Linānā kākāne tyām nahi raheše. teo Śāmtāmāsī ane Vinodmāmāne tyām raheše.** ૩ ના, લીનાની મા અમદાવાદ થોડા દિવસો પછી આવશે./ **3 nā, Linānī mā Amdāvād thoḍā divaso pachī āvše.** ૪ લીના અમદાવાદમાં ગાંધીના આશ્રમમાં જશે./4 **Linā Amdāvādmām Gāndhīnā āśrammām jāse.** ૫ હા, પ્રબોધને લાગે છે કે લીનાને અમદાવાદ ગમશે./5 **hā, Prabodhne lāge che ke Lināne Amdāvād gamše.**

Do you like Gujarati food? ૧ ના, આશિષને ભૂખ લાગે છે./1 **nā, Āśiṣne bhūkh lāge che.** ૨ ના, સ્ટીવને ગુજરાતી ખોરાક બહુ જ ભાવે છે./2 **nā, Śṭivne gujarātī khorāk bahu j bhāve che.** ૩ ના, સ્ટીવને ખાંડ નથી ભાવતી./3 **nā, Śṭivne khāṃḍ nathī bhāvṭī.** ૪ આશિષ શાકાહારી (ગુજરાતી) ખાવાનું બનાવશે./4 **Āśiṣ śākāhārī (gujarātī) khāvānuṃ banāvše.** ૫ સ્ટીવને ખાંડ વગરની ચા ભાવે છે, પણ હવે એને તરસ નથી લાગતી./5 **Śṭivne khāṃḍ vagarnī cā bhāve che, paṇ have ene taras nathī lāgtī.**

અભ્યાસ **abhyās** A ૧ કાલે સવારે જાવેદ ઘેર જ રહેશે./1 **kāle**

savāre Jāved gher j raheše. ૨ કાલે સાંજે તે ઘેર જ નહિ રહેશે. તે અક્ષયને ત્યાં જશે./2 **kāle sāmje te gher j nahi raheše. te Akṣayne tyām jāse.** ૩ હા, તેને રજા મળશે./3 **hā, tene rajā maḷše.** ૪ તે સાંજે અક્ષયને ત્યાં વીરેન અને અક્ષયની સાથે શાકાહારી ખાવાનું ખાશે./4 **te sāmje Akṣayne tyām Viren ane Akṣaynī sāthe śākāhārī khāvānuṃ khāše.** ૫ હા, ખૂબ જ મજા આવશે./ **5 hā, khūb j majhā āvše.** B ૧ મને ખાંડ નથી ભાવતી./ **1 mane khāṃḍ nathī bhāvṭī.** ૨ આપણે ફરવા જઈશું./ **2 āṇṇe pharvā jāišuṃ.** ૩ તમને ખબર છે કે એ આવશે કે નહિ?/ **3 tamne khabar che ke e āvše ke nahi?** ૪ ગઈ કાલે તેઓ મારે ત્યાં હતાં./4 **gai kāle teo māre tyām hatām.** ૫ એ પોતે ચા બનાવશે./5 **e pote cā banāvše.** C ૧ સારું છે. કેમ છો?/1 **sāruṃ che. kem cho?** ૨ ના, મને ભૂખ નથી લાગતી./ **2 nā, mane bhūkh nathī lāgtī.** ૩ ના, મને તરસ નથી લાગતી./ **3 nā, mane taras nathī lāgtī.** ૪ ખાસ કંઈ નહિ. તમારો દીકરો આજે ક્યાં છે?/4 **khās kaṃī nahi. tamāro dikro āje kyām che?** ૫ ચાલો, આપણે સ્ટીવને મળવા જઈએ. સ્ટીવ અમેરિકન છે પણ એને ગુજરાતી બોલતાં આવડે છે./5 **cālo, āṇṇe Śṭivne maḷvā jāie. Śṭiv amerikan che paṇ ene**

gujrātī boltām āvḍe
che. D સ્ટીવ: કેમ છો
વીરેનભાઈ?/Sṭīv: kem cho
Vīrenbhāi? સ્ટીવ: મારી પત્ની
ગુજરાતી છે. એ હમેશાં ગુજરાતી જ બોલે છે.
/Sṭīv: mārī patnī gujarātī
che. e hameśām gujarātī j
bole che. સ્ટીવ: તમને ખબર છે કે
ગુજરાતી બહુ અઘરું નથી./
Sṭīv: tamne khabar che ke
gujarātī bahu aghruṃ
nathī. સ્ટીવ: અહીંથી બહુ દૂર નથી.
તમે મારી સાથે શીખવા આવશો!/
Sṭīv: ahīmṭhī bahu dūr
nathī. tame mārī sāthe
śikhvā āvsō! E સ્મિતા: હા,
હું જલદી આવું./Smitā: hā, huṃ
jaldī āvuṃ. સ્મિતા: હા, હું
જલદી કપડાં પહેરું./Smitā: hā,
huṃ jaldi kapḍām
paheruṃ. સ્મિતા: હા, હું જાઉં./
Smitā: hā, huṃ
jāuṃ. સ્મિતા: હું શહેર જઈશ./
Smitā: huṃ śaher
jaīś. સ્મિતા: હું અહીં આવીશ./
Smitā: huṃ ahīm āviś.

સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/
samjyām? ૧ આનલ આજે થોડાં
કપડાં ખરીદવા જાય છે. તે આવતે અઠવાડિયે
ભારત જશે./1 Ānal āje thoḍām
kapḍām kharīdvā jāy che.
te āvte aṭhvāḍiye Bhārat
jaśe. ૨ પ્રિયા કહે છે કે અહીં કપડાં
ખરીદતી નહિ કારણ કે અહીંનાં કપડાં મોંઘાં
છે અને ભારતનાં કપડાં સસ્તાં છે./2
Priyā kahe che ke ahīm
kapḍām kharīdtī nahi kāraṇ

ke ahīmṇām kapḍām
moṃghām che ane
Bhāratnām kapḍām sastām
che. ૩ ગુજરાતમાં સ્ત્રીઓ ઘાઘરા અને
ઓઢણી કે સાડીઓ પહેરે છે. પુરુષો ધોતિયું
પહેરે છે. શહેરોમાં લોકો બધી જાતનાં કપડાં
પહેરે છે./3 Gujarātmām strīo
ghāgharā and oḍhaṇī ke
sāḍīo pahere che. puruṣo
dhotiyuṃ pahere che.
śaheromām loko badhī
jātnām kapḍām pahere
che. ૪ પ્રિયા હમેશાં સાડી પહેરે છે.
એને ભારતીય કપડાં ગમે છે./4 Priyā
hameśām sāḍī pahere che.
ene bhāratīy kapḍām game
che. ૫ દરજી કપડાં સીવે છે./
5 darjī kapḍām sive che.

Unit 5

What do you need?

૧ મુંબઈમાં મોટી દુકાનો હોય છે. ૨
મીનાને મોંઘું કાપડ જોઈતું નથી. ૩ વીણા
પાસે રોકડા પૈસા નથી. ૪ મને લાગે છે કે
મીના પાસે બહુ પૈસા નથી. ૫ મીનાને
કાપડ જોઈએ છે. 1 Mumbāimām
moṭī dukāno hoy che. 2
Mīnāne moṃghuṃ kāpaḍ
joitūṃ nathī. 3 Vīṇā pāse
rokḍā paisā nathī. 4 mane
lāge che ke Mīnā pāse bahu
paisā nathī. 5 Mīnāne
kāpaḍ joie che.

I should go home now

૧ અક્ષયનાં માબાપ ઘેર નથી. તેઓ
ભારતમાં છે. ૨ કાલે અક્ષય ઘેર જ નહિ

રહેશે. એને વિમાનમથક જવું પડશે.
૩ અલી અક્ષયનાં માબાપને ઓળખે
છે. ૪ અક્ષયને ઘરના બધા ઓરડા સાફ
કરવા પડશે. ૫ અલીને અક્ષયની મદદની
જરૂર નથી. 1 Akṣaynām mābāp
gher j nathī. teo
bhāratmām che. 2 kale
Akṣay gher j nahi raheśe.
ene vimānmathamak javuṃ
paḍśe. 3 Alī Akṣaynām
mābāpne oḷakhe che.
4 Akṣayne gharnā badhā
oḍā saph karvā paḍśe.
5 Alīne Akṣaynī madadni
jarūr nathī.

અભ્યાસ abhyās A ૧ હા, મારે
વહેલા ઊઠવું છે. ૨ હા, મારે ખાવાનું
તૈયાર કરવું પડે છે. ૩ ના, મારે આવ-જા
કરવી પડતી નથી. ૪ ના, મારે ઘર સાફ
કરવું પડતું નથી. ૫ હા, મારે વહેલા સૂઈ
જવું છે. 1 hā, māre vahelā
ūṭhvuṃ che. 2 hā, māre
khāvānuṃ taiyār karvuṃ
paḍe che. 3 nā, māre āv-jā
karvī paḍtī nathī. 4 nā,
māre ghar sāph karvuṃ
paḍtuṃ nathī. 5 hā, māre
vahelā sūī javuṃ
che. B ૧ સુથાર વહેલું કામ શરૂ કરે
છે. ૨ મારે ઘણો અભ્યાસ કરવો પડે
છે. ૩ પ્રબોધ અને એની દીકરીને વહેલા
નીકળવું પડે છે. ૪ ચાલો, મારે જવું
જોઈએ. ૫ તમારે હાથ ધોવા જોઈએ, એમ
છોકરીઓને કહો! 1 suthār
vaheluṃ kām śarū kare
che. 2 māre ghaṇo abhyās
karvo paḍe che. 3

Prabodh ane enī dīkrīne
vahela nīkaḷvuṃ paḍe
che. 4 cālo, māre javuṃ
joīe. 5 tamāre hāth dhovā
joīe, em chokrīne
kaho! C અલી: તારું ગુજરાતી
હવે ઘણું સારું છે. તારે હવે થોડા વખતમાં
ગુજરાત જવું જોઈએ. હેલન: મારે જવું
છે. આવતા વરસે હું જવા ધારું છું. તું
ઉનાળામાં જાય છે ને? અલી: હા,
કારણ કે ઉનાળામાં મને રજા મળે છે. પણ
ત્યારે ત્યાં ભારે ગરમી હોય છે. તારે
શિયાળામાં જવું જોઈએ. હેલન: મારી
મા નાતાલમાં મારે ત્યાં આવે છે તેથી મારે
અહીં રહેવું પડશે. અલી: તારી સાથે
લાવજે ને! મજા આવશે! Alī:
tāruṃ gujarātī have
ghaṇuṃ sārūṃ che. tāre
have thoḍā vakhtmām
gujarāt javuṃ joīe.
Helen: māre javuṃ che.
āvtā varse huṃ javā
dhāruṃ chuṃ. tuṃ
unāḷāmām jāy che ne?
Alī: hā, kāraṇ ke
unāḷāmām mane rajā maḷe
che. paṇ tyāre tyām bhāre
garmī hoy che. tāre
śiyāḷāmām javuṃ joie.
Helen: mārī mā
Nātālmām māre tyām āve
che tethī māre ahīm
rahevūṃ paḍśe. Alī: tāri
sāthe lāvje ne! majhā
āvsē! D મીના: મારી, મારે નવાં
કપડાં ખરીદવાં છે. લીલા: તારે ભારતીય
કપડાં પહેરવાં જોઈએ. મીના: કાલે મારે

બજારે જવું છે. લીલા: તારે વહેલી સવારે નીકળવું જોઈએ. મીના: મારે નીલાને મળવું છે. લીલા: અત્યારે તે ઓફિસે જતી હોય છે. મીના: મારે અહીં થોડી વાર રહેવું છે. લીલા: તારે ઘેર પાછા જવું પડે છે. **Mīnā: māsi, māre navām kapḍām kharīdvām che. Līlā: tāre bhāratīy kapḍām pahervām joīe. Mīnā: kāfē māre bajāre javuṃ che. Līlā: tāre vahelī savāre nikaḷvuṃ joīe. Mīnā: māre Nilāne maḷvuṃ che. Līlā: atyāre te ophise jatī hoy che. Mīnā: māre ahīm thoḍī vār rahevūṃ che. Līlā: tāre gher pāchā javuṃ paḍe che.**

સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** ૧ આ સ્ત્રી ગામડામાં રહે છે. ૨ એનો પતિ ખેતરનું જોઈતું કામ કરે છે પણ એ ખેડૂત નથી, એ સુધાર છે. એ વાણિયો નથી. ૩ તે મંદિરમાં પૂજા કરે છે. ૪ ના, તે બપોરે ઘેર જમવા નથી આવતી. ૫ ના, બસમાં તે મજામાં નથી કારણ કે બસો ચિક્કાર હોય છે અને લોકો બહુ ગડબડ કરે છે. ૬ ના, તેને નોકરી નથી ગમતી. એણે નોકરી છોડવી છે. **1 ā strī gāṃḍāmāṃ rahe che. 2 eno pati khetaruṃ joītaṃ kāṃ kare che paṇ e kheḍūt nathī, e suthār che. e vāniyo nathī. 3 te maṃdirmām pūjā kare**

che. 4 nā, te bapore gher jamvā nathī avtī. 5 nā, basmām te majāmāṃ nathī kāraṇ ke baso cikār hoy che ane loko bahu gaḍbaḍ kare che. 6 nā, tene ā nokri nathī gamtī. eṇe nokri choḍvī che.

Unit 6

I went to India ૧ સમીર પહેલાં વાર ભારત ગયો. ૨ સમીર મુંબઈથી વડોદરા ગયો. ૩ ભારતમાં સમીરની તબિયત સારી ન હતી. ૪ સમીરને ભારત બહુ ગમ્યો. ૫ સમીર મજાક કરે છે કારણ કે એને લીલાને ત્યાં નાસ્તો કરવો છે.

1 Samīr pahelī vār Bhārat gayo. 2 Samīr Mumbāīthī Vaḍodarā gayo. 3 Bhāratmām Samīrni tabiyat sārī na hatī. 4 Samīrne Bhārat bahu gamyo. 5 Samīr majāk kare che kāraṇ ke ene Līlāne tyām nāsto karvo che.

What did you do today?

૧ આજે લીલાએ બહુ કામ કર્યું. ૨ લીલા ટ્રેનમાં આવ-જા કરે છે. ૩ કારકુને ચોરને પેસા ન આપ્યા. ૪ લીલાને બેન્કમાં જવું પડ્યું કારણ કે ગઈ કાલે એણે ઓછા પેસા લીધા. ૫ આજે પ્રબોધે એક બહુ સરસ ફિલ્મ જોઈ. **1 āje Līlāe bahu kām karyuṃ. 2 Līlā trenmām āv-jā kare che. 3 kārkuṇe corne**

paīsā na āpyā. 4 Līlāne beṃkmām javuṃ paḍyūṃ kāraṇ ke gāī kāle eṇe ochā paīsā lidhā. 5 āje Prabodhe ek bahu saras philm joī.

અભ્યાસ **abhyās** A ૧ ફાડક ગુજરાતમાં એક અઠવાડિયું રહ્યો. ૨ ફારુક રાજકોટ અને ભાવનગરમાં રહ્યો. આવતે અઠવાડિયે એ મુંબઈ જશે. ૩ હા, એને ભારત ગમ્યો. ૪ હા, એણે ગુજરાત ફરીથી જવું છે. ૫ હા/ના, હું ગુજરાત ગઈ/ગયો છું/નથી. **1 Phārūk Gujarātmām ek aṭhvādiyūṃ rahyo. 2 Phārūk Rājkoṭ ane Bhāvnagarmām rahyo. 3 hā, ene Bhārat gamyo. 4 hā, eṇe pharīthī javuṃ che. 5 hā/nā, huṃ Gujarāt gāī/gayo chuṃ/nathī.**

B ૧ લીલાએ પરમ દિવસે એના ભાઈને જોયો. ૨ કોણે તમને આ ખબર કહી? ૩ તમે આ ચોરીની બાબતમાં કંઈ વાંચ્યું? ૪ તે એની વાત સાંભળી? ૫ નીલા મારા ભાઈને નથી મળી. **1 Līlāe param divase enā bhāīne joyo. 2 koṇe tamne ā khabar kahī? 3 tame ā corīnī bābatmām kāṃī vāṃcyūṃ? 4 tem enī vāt sāṃbhālī? 5 Nilā mārā bhāīne nathī maḷī. C** તમે: તને મળીને મને ઘણો આનંદ આવ્યો. મેં તને ગયા વરસથી

જોયો જ નથી./**tame: tane maḷīne mane ghaṇo ānaṃḍ āvyo. mem tane gayā varasthī joyo j nathī.** તમે: હું ભારત ગયો હતો અને પરમ દિવસે જ પાછો આવ્યો છું./**tame: huṃ Bhārat gayo hato ane param divase j pācho āvyo chuṃ.** તમે: માફ કરો: મને ખબર છે કે હું બહુ આળસુ છું./**tame: māph karo. mane khabar che ke huṃ bahu āḷsu chuṃ.** તમે: આજે કંઈ ખાસ કામ નથી. કેમ?/**tame: āje kāṃī khās kāṃ nathī.** કેમ? તમે: હા, જરૂર!/**tame: hā, jarūr!** D શ્રીમતી પટેલ મોડાં જાગ્યાં અને ખુશ નહોતાં. બસ ભરચક હતી અને એક છોકરો એમની સાડી પર ઊભો રહ્યો અને એણે માફી ન માગી. એ શાકમારકેટ ગયાં, શાકભાજી વાસી હતી. એમનાં સેક્રેટરી ગુસ્સે હતાં કારણ કે કોમ્પ્યુટર બગડી ગયું. જોકે સાંજે એમના મિત્રે એક નવી ફિલ્મ જોવા એમને બોલાવ્યાં તેથી શ્રીમતી પટેલ આનંદમાં આવ્યાં./**Śrīmatī Paṭel moḍām jāgyām ane khuś nahotām. bas bharcak hatī ane ek chokro emni sāḍī par ūbho rahyo ane eṇe māphī na māgī. e śākmārkeṭ gayām, śākbhājī vāsī hatī. emnām sekreṭarī gusse hatām kāraṇ ke kampyūṭar baḡḍī gayuṃ. joke sāṃje emnā mitre ek navī philm jovā emne bolāvyām tethi**

Śrīmatī Paṭel ānaṃdmām āvyām. E માઈક: સાંભળો ભાઈ, હું હરે કૃષ્ણ હરે રામનું મંદિર શોધું છું. એ કઈ બાજુમાં છે? નટુભાઈ: જુઓ, જમણી બાજુમાં પોસ્ટ ઓફિસ છે. તમારી સામે જુલુ બજાર છે. સીધા જાઓ અને બજાર પહેલાં ડાબી બાજુ જાઓ. તમે હિંદુ ધર્મમાં વિશ્વાસ ધરાવો છો? માઈક: ના, ભાઈ, હું ખ્રિસ્તી છું પણ લોકો કહે છે કે ત્યાંનું ખાવાનું બહુ સરસ છે અને એ લોકો બહુ માયાળુ છે. **Māik: sām̐bhaḷo bhāi, huṃ Hare Kṛṣṇa Hare Rāmnum maṃdir śodhum chum. e kai bājumām che?** **Naṭubhāi: juo, jamṇi bājumām poṣṭ ophis che. tamarī sāme Juhu bajār che. sīdhā jāo ane bajār pehelām dābī bāju jāo. tame Hīndu ḡharmām viśvās dharāvo cho? Māik: nā, bhāi, huṃ Khristī chum paṇ loko kahe che ke tyāṃnum khāvānum bahu saras che ane e loko bahu māyāḷu che.** સમજ્યા/સમજ્યાં? **samjyā/samjyām?** ૧ તારીક અને કાસિમ ભાઈઓ નથી. તેઓ મિત્ર છે./1 **Tārik ane Kāsīm bhāio nathī. teo mitro che.** ૨ આ લોકો સાથે રહેતા નથી. તેઓ સામસામે રહે છે./2 **ā loko sāthe rahetā nathī. teo sāmsāme rahe che.** ૩ તારીકની પત્ની બહાર ગઈ ન હતી. એ અંદર છે./3 **Tāriknī patnī bahār**

gai na hatī. e aṃdar che. ૪ નસરીન અંદર જાય છે કારણ કે ખુરશીદા અંદર છે અને એણે ખુરશીદા સાથે વાત કરવી છે./4 **Nasrīn aṃdar jāy che kāraṇ ke Khursīdā aṃdar che ane eṇe Khursīdā sāthe vāt karvī che.** ૫ આ લોકોનો ધર્મ ઈસ્લામ છે. તેઓ મુસલમાન છે. તેઓ કૃષ્ણ ભગવાનમાં વિશ્વાસ નથી ધરાવતા. /5 **ā lokono dharm Islām che. teo musalmān che. teo Kṛṣṇa Bhagvānmām viśvās nathī dharāvtā.** નમસ્તે! namaste! instead of સલામ અલેકુમ! **salām alekum!** ભાઈ bhāi instead of મિયાં **miyām** પત્ની patnī instead of બેગમ **begum** આવજો or નમસ્તે **āvjo or namaste** instead of ખુદા હાકિજ **khudā hāphij.**

Unit 7

What's the time? ૧ આશિષ સવા નવની ટ્યૂબમાં આવે છે. ૨ સવારના વર્ગો દસ વાગ્યે શરૂ થાય છે. ૩ બપોરના વર્ગો અઢી વાગ્યે શરૂ થાય છે. ૪ આશિષ વિદ્યાર્થી છે. ૫ આશિષને લંડન ગમે છે પણ એની પાસે વખત નથી તેથી એ લંડન જોવા નથી ગયો. 1 **Āsiṣ savā navnī tyūbmām āve che.** 2 **savārnā vargo das vāgye śarū thāy che.** 3 **bapornā vargo aḡhī vāgye śarū thāy che.** 4 **Āsiṣ vidyārthī che.** 5 **Āsiṣne Lamḡan**

game che paṇ eni pāse vakht nathī tethjē Lamḡan jovā nathī gayo.

I've heard you're going to India ૧ નિશા ચાર દિવસ પહેલાં એનો સામાન તૈયાર કરવા માંડ્યો. ૨ લીલાનો ભાઈ બહારગામ ગયો હશે. ૩ લીલાએ કહ્યું કે પ્રબોધ બજારમાં ગયા હશે. ૪ પ્રબોધનું કામ પુરું થયું નથી કારણ કે એ નથી આવ્યો. ૫ લીલાને નથી લાગતું કે વરસાદ પડશે. 1 **Niśā cār divas pahlām eno sāmān taiyār karvā māṃḡyo.** 2 **Lilāno bhāi bahārgām gayā haśe.** 3 **Lilāe kahyūm ke Prabodh bajārmām gayā haśe.** 4 **Prabodhnum kām purum thayūm nathī kāraṇ ke e nathī āvyo.** 5 **Lilāne nathī lāgtūm ke varsād paḡśe.**

અભ્યાસ **abhyās** A ગામડામાં અમારે થોડી જમીન છે, પણ તેઓ ખેડૂત નથી. તેઓ સુથાર છે. તેઓ પોતે ખેતરનું જોઈતું કામ કરે છે. અમારા ખેતરમાં અમે મગફળીનો પાક લઈએ છીએ. ચાર વરસથી હું બેન્કમાં નોકરી કરું છું.

હું વહેલી સવારે ઊઠી દાતણ કરીને સ્નાન કરું છું. ઘરમાં અંબાજીનું મંદિર છે અને હું એની પૂજા કરું છું. પછી એમને માટે નાસ્તો તૈયાર કરીને હું ઓફિસ જવા નીકળું છું. હું બસમાં આવ-જા કરું છું અને રોજ બસો ચિત્કાર હોય છે અને લોકો બહુ ગૂઝડબ કરે છે. રાતે હું કંઈ ચોપડી વાંચીને સૂઈ જાઉં છું. મારે નોકરી છોડવી છે પણ ગામડામાં લોકોને

બહુ ઓછા પૈસા મળે છે અને મારે બેચાર વરસ સુધી નોકરી કરવી પડે એમ છે.

gāṃḡāmām amāre thoḡī jamīn che, paṇ teo khetūt nathī. teo suthār che. teo pote khetarnum joitūm kām kare che. amārā khetarmām ame magphaḷīno pāk laīe chīe. cār varasthī huṃ beṃkmām nokrī karum chum.

huṃ vahelī savāre ūṭhī dātaṇ karīne snān karum chum. gharmām Ambājīnum maṃdir che ane huṃ enī pūjā karum chum. pachī emne maṭe nāsto taiyār karīne ophis javā nīkaḷum chum. huṃ basmām āv-jā karum chum ane roj baso cikār hoy che ane loko bahu gaḡbaḡ kare che. rāte huṃ koi copḡī vāṃcīne sūī jāum chum.

māre nokrī choḡvī che paṇ gāṃḡāmām lokone bahu ochā paisā maḷe che ane māre becār varas sudhī nokrī karvī paḡe em che.

B ૧ ગુજરાતની વસતિ ચાર કરોડ અને વીસ લાખની છે. ૨ ગુજરાતનો કિનારો એક હજાર છસો કિલોમીટર લાંબો છે. ૩ ગુજરાતમાં એક વરસમાં વરસાદ એક હજાર પાંચસો મિલિમીટર પડે છે. ૪

ગુજરાતના પચાસ ટકાના લોકોને (એટલે લગભગ બે કરોડ) લખતાં વાંચતાં આવડે છે. ૫ ભારતની વસતિ લગભગ પચાસી કરોડની છે. 1 Gujarātnī vastī cār karod̄ ane vīs lākhnī che. 2 Gujarātno kināro ek hajār chaso kilomīṭar lāṃbo che. 3 Gujarātmām ek varasmām varsād ek hajār pāṃcso milimīṭar paḍe che. 4 Gujarātnā pacās ṭakānā lokone (eṭle lagbhag be karod̄) lakhtām vāmctām āvaḍe che. 5 Bhāratnī vastī lagbhag pacāsī karod̄ che. C 12.45 પોણો વાગ્યો છે poṇo vāgyo che; 2.30 અઢી વાગ્યા છે aḍhī vāgyā che; 7.45 પોણા આઠ વાગ્યા છે poṇā āṭh vāgyā che; 5.15 સવા પાંચ વાગ્યા છે savā pāṃc vāgyā che; 9.10 નવ ને દસ (મિનિટ) થઈ છે nav ne das (miniṭ) thāi che; 1.30 દોઢ વાગ્યો છે doḍh vāgyo che. D તમે: હું નવ વાગ્યે નીકળું છું. તમે: હું ટ્રેનમાં આવ-જા કરું છું. તમે: હું લગભગ સાડા દસ વાગ્યે ઓફિસ પહોંચું છું. તમે: હું રાતે છ વાગ્યા સુધી કામ કરું છું. tame: huṃ nav vāgye nikaḷuṃ chuṃ. tame: huṃ ṭrenmām āv-jā karuṃ chuṃ. tame: huṃ lagbhag sādā das vāgye ophis pahoc̄cuṃ euṃ. tame: huṃ rāte

cha vāgyā sudhī kām karuṃ chuṃ.

સમજ્યા/સમજ્યાં? samjyā/samjyām? ૧ અઠવાડિયાના આઠ દિવસ નથી. સાત દિવસ હોય છે. ૨ ગુજરાતમાં પાંચ ઋતુ નથી. ત્રણ ઋતુ હોય છે. ૩ ચોમાસાના છેલ્લા બે મહિનામાં વરસાદ નથી પડતો. વરસાદ પહેલા બે મહિનામાં પડે છે. ૪ ચોમાસું લગભગ જૂનમાં બેસે છે. ૫ ચોમાસું લગભગ ઓક્ટોબર સુધી ચાલે છે.

Unit 8

Letter : Wedding ૧ ગયે વરસે હસુફોઈ આવ્યાં ન હતી કારણ કે એમના બાપુજી સ્વર્ગવાસી થયા. ૨ ગોપી દાદીની સાથે ગુજરાતી બોલે છે. ૩ ગોપીની બહેનપણીનું લગ્ન થવાનું છે. ૪ એનું બી. એ. પૂરું થાય પછી ગોપીને લગ્ન કરવાનું છે. ૫ ગોપીની મા ગોપીના લગ્ન માટે ઘરેણાં વગેરે ખરીદે છે.

Thank you ૧ રમણલાલ શ્યામના ભાઈ હતા. ૨ રચના અમિતાબેનનાં માબાપને ઓળખે છે. ૩ અમિતાબેન લંડનમાં રહેતાં નથી. ૪ રચનાએ નલિનીબેનને કાગળ લખ્યો છે કારણ કે નટુભાઈ સ્વર્ગવાસી થઈ ગયા. ૫ રચનાએ અમિતાબેનને કાગળ લખ્યો છે કારણ કે એ અમિતાબેનને ત્યાં રહેવા ગઈ હતી.

અભ્યાસ abhyās A તમે આજે મને રજા છે અને હું બજારે જવાની છું. મારી બહેનપણી માટે સાડી લેવી છે કારણ કે એ લગ્ન કરવાની છે. તમે: હા તો. હું મારી બહેનપણી સાથે નાસ્તો કરવા

મળવાની છું. તને અમારી સાથે આવવું છે? B ૧ ગેરેશી, શ્રીનાથજી અને સ્વામિનારાયણના ફોટા છે. ૨ આ કુટુંબનો ધર્મ વૈષ્ણવ છે. ૩ આજ્ઞાંદ ગુજરાતમાં છે. ૪ આ લગ્નને એક દિવસ લાગશે. ૫ હસ્તમેળાપ સાંજના સાત વાગ્યે છે.

C હું નાતાલની રજાઓમાં દેશ જવાની છું. હું પહેલાં મુંબઈમાં અમિતામાસીને ત્યાં રહેવાની છું. પછી સવારે હું વડોદરા જવાની ગાડી લઈશ. હું તને સ્ટેશને મળીશ. મને ગાંધીનગરનું નવું સ્વામિનારાયણ મંદિર ખૂબ જ ગમ્યું છે. ચાલ, તને મળીને ખૂબ મઝા આવશે.

લિ.

D લંડન, ૨૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૯૫
પરમપૂજ્ય લીલા કાકી,

હું રિસેમ્બરમાં મુંબઈ આવવાનો હતો પણ મારે યુનિવર્સિટીમાં ઘણું કામ કરવાનું હતું. આજે પ્રજાસત્તાક દિવસ છે અને મને તમારા બધાની ખોટ સાલે છે. અહીં નાતાલમાં સખત ઠંડી હતી અને મને ઠંડું વાતાવરણ ગમતું નથી. મને ખબર છે કે અત્યારે ત્યાં વાતાવરણ ગરમ હશે. હું આવતા રિસેમ્બરમાં ભારત આવીશ.

તમને એ જોઈને નવાઈ લાગશે કે હું ગુજરાતીમાં લખું છું. હું ગયા ઓક્ટોબરથી યુનિવર્સિટીમાં ગુજરાતી શીખું છું. હું લખવા-વાંચવાનું અને બોલવાનું પણ શીખ્યો છું. મને લખવો એ સારું એવું અઘરું કામ છે, પણ હવે હું ધીમે ધીમે લખી શકું છું. હું આવતા વરસે સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવા ઇચ્છું છું.

આશા છે કે તમે સહુ કુશળ હશો. અહીં બધાં

મજામાં છે. જલદી લખજો.

તમારા.

અજયનાં પ્રણામ.

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ રીના આજે જ કાગળ લખે છે કારણ કે આજે પહેલી વાર કામમાંથી સમય મળ્યો. ૨ હા, રીના એમના બનેવીને ઓળખે છે. એના પિતાજી બાપુજીની સાથે વેપાર કરે છે. ૩ કંકોતરી એટલે લગ્નનું આમંત્રણ. ૪ લગ્ન પછી રીનાની બહેન સાસરે જઈને એના પતિની સાથે લંડન જશે. ૫ રીના મજામાં છે, પણ મોટી બહેન જશે ત્યારે રીનાને બહુ દુઃખ આવશે.

Unit 9

Bombay ૧ વીરેનને એ.સી.ની ટિકિટ જોઈએ છે. ૨ વીરેનને લાગે છે કે હમાલો હમેશાં તકલીફ આપે છે કારણ કે એને લાગે છે કે એ વધારે પડતા પૈસા માગે છે. ૩ વીરેન અને અનિલ રિક્ષામાં માશીને ત્યાં પહોંચશે. ૪ મુંબઈમાં આવ-જાની વ્યવસ્થા સારી છે. મુંબઈ સબર્બન ટ્રેન અને ટેક્સીની વ્યવસ્થા હોય છે. પરાંમાં પણ રિક્ષાની વ્યવસ્થા હોય છે. ૫ હા, લાગે છે કે આ લોકોને આ સફર ગમશે.

Do you like Hindi films?

૧ મનીષા સિનેમા જોવા જતાં નથી કારણ કે આજની સિનેમા ખરાબ હોય છે. ૨ મનીષાને જૂની ફિલ્મો ગમે છે. ૩ અમિતાબ જાણીતા અભિનેતા છે. ૪ આજની ફિલ્મોને સુખી અંત હોય છે. ૫ ના, આજની ફિલ્મોમાં સમાજિક પ્રશ્નો ઘણા ઓછા હોય છે.

અભ્યાસ A પ્રિયા: ચાલો, બધા થાકી

ગયા છે. છોકરાઓ, જલદી દૂધ પી લો અને સુઈ જાઓ! છોટાભાઈ, અહીં બેસી જાઓ. તમે જમી લીધું? છોટાભાઈ: હા, જમી લીધું. અત્યારે મારે ઘેર જવું જોઈએ છે. ગઈ કાલે મારી દીકરી આવી ગઈ છે. પ્રિયા: હું ભૂલી ગઈ છું. એને માટે થોડી કેરીઓ લઈ જાઓ. છોટાભાઈ: હું કાલે તારી થેલી પાછી મોકલી દઈશ. આવજો!

B તમે: હું એક અઠવાડિયાથી અહીં છું અને ગયા રવિવારે આવી હતી. તમે: હું ગાડીમાં આવી હતી. પાંચ કલાક લાગ્યા.

તમે: મને ખબર નથી પણ મને લાગે છે કે હું અહીં બેત્રણ અઠવાડિયાં

રહીશ. **C** ૧ ના, પહેલાં હું અમદાવાદમાં રહેતી (રહેતો) પણ હવે હું વડોદરા રહું છું. ૨ ના, પહેલાં મનીષા ટ્રેનમાં આવ-જા કરતી પણ હવે એ બસમાં આવ-જા કરે છે. ૩ ના, પહેલાં હું દર વરસે ભારત આવતી (આવતો) પણ હવે ટિકિટ બહુ મોંઘી હોય છે. ૪ ના, પહેલાં હું એકલો રહેતો (એકલી રહેતી) પણ હવે હું મારા ભાઈ સાથે રહું છું. ૫ ના, પહેલાં હું માંસાહારી હતી (હતો) પણ હવે હું શાકાહારી છું.

D 'તમે હવે મુંબઈ રહો છો?'

'હા, પહેલાં હું અમદાવાદમાં મારે સાસરે રહેતી હતી પણ હવે અમે મુંબઈ આવ્યાં છીએ. તમે કેમ છો? તમારી તબિયત તો બરાબર છે ને?'

'ખરાબ તો નથી, પણ હું ખૂબ થાકી ગઈ છું. મારી દીકરી બરાબર ઊંઘતી નથી. પહેલાં તો એ ચૂપચાપ ઊંઘી જતી પણ હમણાંથી રાત્રે રડવા લાગી છે. પથારીમાં સુવડાવતાં એકલું લાગતાં એ રડે છે. આમ તો બહુ મીઠી બાળકી છે પણ એને લીધે આ ઉપાધિ ઊભી

થઈ છે.'

'ચિંતા ન કરો, સમય જતાં બધું બરાબર થઈ જશે.'

'આ સાંભળતાં એ હસીને જ ચાલી ગઈ.'

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ ના, આ લોકો સાત વાગ્યાની ગાડી પકડી લીધી હતી. લેખકનું ખમીસ ફાટી ગયું. ૩ અહીં હું છે કારણ કે લેખકનું ખમીસ ફાટી ગયું. આ લોકો આ ડબ્બામાં બેસે છે કારણ કે અહીં બહુ ગિરદી નથી. ૫ આ લોકોએ ટિકિટ નથી લીધી કારણ કે સમય નહોતો.

Unit 10

Do you like Gujarati

food? ૧ કૃત્તિકાને વટાણા, બટાટા અને મેથી લેવી છે. ૨ વટાણા મોંઘા પર છે કારણ કે એની સીઝન ગઈ છે. ૩ વટાણા ચાર રૂં. કિલો, બટાટા બે રૂં. કિલો વગેરે. ૪ હા, બરાબર છે. ૫ સામેની દુકાનવાળા પાસે છૂટા પૈસા છે.

At meal time ૧ ના, સ્ટીવ ગુજરાતી નથી પણ એ ગુજરાતી બોલી શકે છે. ૨ વીરેનને ત્યાં એનાં સગાંવડાલાં છોકરી, કાકા અને એમની દીકરી, વીરેનની બહેન અને એની બા. ૩ નલિની એક બાધા રાખે છે. ૪ એકટાણું એટલે એક દિવસમાં એક વારનું જમવાનું. ૫ ગુજરાતમાં થોડાક લોકો છરીકાંટે જમે છે. લોકો હાથથી જમતો હોય છે.

અભ્યાસ A સુશીલા: કેમ છો કૃત્તિકાબેન? કૃત્તિકા: સારું છે. આ બજાર સારી તો નથી. બધું જ મોંઘું છે ને? સુશીલા: હા, છે. જ્યાં હું રહું છું ત્યાં બજાર સારી છે. ત્યાંનાં શાકભાજી

વેચનારા સરખો ભાવ માગે છે. ભાવ વાજબી છે. પણ જ્યાં તમે રહો છો ત્યાંથી બહુ દૂર છે. અહીંનો ભાવ તો બહુ વધારે છે. હું ઓછી વાર અહીં આવું છું. કૃત્તિકા: જ્યારે હું અમદાવાદમાં રહેતી હતી ત્યારે હું રોજ બજાર જતી હતી. પણ જ્યારથી હું મુંબઈ રહું છું ત્યારથી હું દર ત્રીજે દિવસે બજાર જાઉં છું. અહીં બધું જાડું છે. મુંબઈમાં રહેવાનું મને નથી ફાવતું. સુશીલા: હવે તમે ક્યાં સુધી મુંબઈમાં રહેશો? કૃત્તિકા: મારા દીકરાનો અભ્યાસ પૂરો થશે ત્યાં સુધી. **B** શાકવાળો: વીસ રૂપિયે (રૂપિયાનો) કિલો. શાકવાળો આ સારી કેરી છે. જુઓ, એ તાજ અને મીઠી છે. શાકવાળો પણ હું શું કરું? પહેલાં તો અમને મોટી કેરીઓ મળતી હતી પણ આજકાલ નાની જ મળે છે.

C અવની: શું કરે છે પ્રેરણા? પ્રેરણા: હું અભ્યાસ કરું છું. શિક્ષિકા કહે છે કે જે વિદ્યાર્થી મહેનત કરતા નથી તે પરીક્ષામાં નાપાસ થશે. અવની: સાચું તો છે. શિક્ષિકા કહે તે જ આપણે કરવું જોઈએ. પ્રેરણા: પણ જે અભ્યાસ આપણે કરીએ છીએ તે બહુ અઘરો છે. અવની: છે ને? તમે ક્યાં સુધી પુસ્તકાલયમાં રહેશો? પ્રેરણા: મારું કામ પૂરું ન થાય ત્યાં સુધી. **D** ૧ એની સાથે આવેલો માણસ મારાં ઘરેણાં ચોરી ગયો. **Or:** (જે) એની સાથે આવ્યા તે માણસે મારાં ઘરેણાં ચોરી. ૨ સફેદ સાડી પહેરીને ત્યાં બેઠેલી છે એ સ્ત્રી રેખા છે. **Or:** ત્યાં બેઠેલી બહેન જેણે સફેદ સાડી પહેરી છે તે રેખા છે. ૩ એણે બતાવી એ સાડીઓ મને ગમી નહીં. ૪ એ આવે છે એ વિસ્તારના લોકો સુશિક્ષિત છે. ૫ જેણે મહાભારતમાં કૃષ્ણની આદા ભજવી એ તે જ

અભિનેતા છે. ૬ તને જરૂર હતી તેટલા પૈસા તારી પાસ હતા?

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ ભારતમાં પુરુષો તથા સ્ત્રીઓ સિગારેટ પીએ છે. ૨ સિગારેટ તજી દેવાનું સહેલું કામ નથી. એ બહુ અઘરું છે. ૩ લોકો સિગારેટ શોખ માટે પીએ છે. ૪ ભારતમાં લોકો ઘણી રીતે તમાકુ લે છે. એ તમાકુ ચાવે છે, પાનમાં ખાય છે, બીડીમાં નાખીને ફૂંકે છે, કે છીંકણી બનાવીને સૂંઘે છે. ૫ ના, મને ધૂમ્રપાન જરાય ન ગમે.

Unit 11

Are you feeling better?

૧ પલ્લવીનું હાડકું ભાંગી ગયું. ૨ પલ્લવીનાં મા ઈસ્પિતાલે નથી કારણ કે તેઓ ત્યાંથી દૂર રહે છે. ૩ પલ્લવીને પગ પ્લાસ્ટરમાં રાખવો પડશે અને એક અઠવાડિયું શાંતિથી રહેવું પડશે. ૪ ઈસ્પિતાલ સારી છે. ૫ ઈસ્પિતાલ છોડીને પલ્લવી લીલાને ત્યાં રહેવા જશે.

Homework

૧ નરેશ પાઠ કરી લીધો નથી કારણ કે પાઠ બહુ જ કઠિન હતો. ૨ નીલાને આ પાઠ સહેલો લાગે છે કારણ કે એણે સંસ્કૃત ભણી લીધું છે. ૩ નરેશ સંસ્કૃત નથી ભણ્યો કારણ કે એ માનતો હતો કે સંસ્કૃત અઘરું છે અને કંટાળો આવશે. ૪ અધ્યાપિકા ગુસ્સે થાય છે કારણ કે વિદ્યાર્થીઓ આળસુ હોય છે. એ બોલે છે કે તેઓ અભ્યાસ ન કરે તો એ વિભાગના વડાને કરતૂકની જાણ કરશે. ૫ શહીના અને નરેશ નીલાનાં નામ મડમની દીકરી પાડે છે કારણ કે એ અભ્યાસ ન કરે તો એને જરાય ન ગમે.

અભ્યાસ A ૧ (જો) એ આવશે

(આવે) તો હું જઈશ (જાઉં). ૨ (જો) એ ન આવે તો હું નહિ જાઉં. ૩ (જો) એ આવ્યો હોત (આવત) તો હું ગઈ હોત (જાત). ૪ એ આવ્યો ન હોત તો હું ગઈ ન હોત. ૫ એણે કહ્યું કે એ આવશે તો હું જઈશ. ૬ એણે કહ્યું કે એ ન આવે તો હું ન જાઉં. ૭ એણે કહ્યું કે એ આવશે તો હું જઈશ. ૮ એણે કહ્યું કે એ આવ્યો હોત તો હું ગઈ હોત. ૯ તેઓએ કહ્યું કે એ આવ્યો ન હોત તો અમે ગયાં ન હોત. ૧૦ એણે કહ્યું કે એ આવ્યો હોત તો હું ગઈ હોત. **B** ગઈ કાલે મને મારા મુંબઈના મિત્રનો પત્ર મળ્યો. એણે લખ્યું છે કે થોડા વખત પહેલાં જ એ પૂને ગયા હતા અને જો હું આવી શક્યો હોત તો બહુ સારું થાત. એમને બધાને મારી ખોટ સાલી અને કહે છે કે જો આવતા વર્ષે હું નહીં આવું તો એ ખૂબ ગુસ્સે થશે. મેં એને લખીને જણાવ્યું કે કામના ભારે દબાણને લીધે હું આવી ન શક્યો. મેં એને કહ્યું નહીં કે રાજનીતિશાસ્ત્રની પરીક્ષામાં હું નાપાસ થયો તેથી મારે એ ફરી આપવી પડશે. મેં એને લેસ્ટર આવવા આમંત્રણ આપ્યું અને જણાવ્યું કે એ નહીં આવે તો હું ખૂબ ગુસ્સે થઈશ. **C** તમે: આવતા વર્ષે મને ભારત જવાની તક મળે તો હું જરૂર જઈશ. તમે: ચાર મહિનાથી હું ગુજરાતી (સીની રહ્યો) છું. તમે: હું ત્યાં જાઉં તો દર રોજ બોલવા પામીશ. તમે: હા, જૂનમાં. જો મારે પરીક્ષામાં પાસ થવું હોય તો આ વર્ષે મારે સખત અભ્યાસ કરવો પડશે. તમે: ભાડાં આટલાં ખર્ચાળ ન હોત તો હું દર વર્ષે જાત. તમે: હા, મારા મિત્રો જવાના છે તો પણ મને લાગે છે કે મારે લંડનમાં રોકાઈને કામ કરવું જોઈએ.

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ લેખક માર્ચમાં વડોદરામાં હોત તો એ કાકીની સાથે મુંબઈ જાત. ૨ કાકીને સાસરિયાં ન આવે ત્યાં સુધી વડોદરામાં રહેવું પડશે. ૩ કાકી વહેલી ખબર આપશે તો કાકીની બહેન સ્ટેશન આવશે. ૪ કાકીની બહેનની તબિયત સારી નથી. ગયે અઠવાડિયે તેણે ઈસ્પિતાલમાં જવું પડ્યું અને હજી બીમાર હશે. ૫ અક્ષય લેખકને સ્ટેશન લેવા આવશે તો જ એ મુંબઈ જશે.

Unit 12

Do you like living here?

૧ જૂહીને મુંબઈ બહુ જ ગમ્યું. ૨ મુંબઈમાં મરીન ડ્રાઇવ, ઊંચી ઈમારતો, ચોપાટી વગેરે વગેરે જોવા જેવા છે. ૩ ના, આણંદ મુંબઈ જેવું નથી. એ ઘણું નાનું શહેર છે. ૪ જૂહીને મુંબઈમાં નવાઈ લાગે છે કે કારણ કે છોકરીઓ વિચિત્ર કપડાં પહેરે છે. ૫ ના, ગામડાનું જીવન અને શહેરનું જીવન સરખાં નથી.

Do you come to Leicester from East Africa?

૧ નટુભાઈ લેસ્ટર આવ્યા હતા કારણ કે ૧૯૭૧માં ઈટી આમીને ભારતીય લોકોને યુગાંડામાંથી કાઢી મૂક્યા હતા. ૨ લેસ્ટર આવ્યા પહેલાં નટુભાઈ ભારતમાં રહેતા ન હતા. તેઓ યુગાંડામાં રહેતા હતા. ૩ હા, નટુભાઈ દુકાનવાળા છે. ૪ નટુભાઈનું કુટુંબ ખૂબ કામ કરતાં કરતાં સફળતાથી રહે છે. ૫ એમનો મોટો દીકરો નટુભાઈ સાથે રહે છે અને બીજા દીકરા યુ.એસ.માં રહે છે.

અભ્યાસ abhyās A ૧ (a) આાવો આજસુ છોકરો પરીક્ષામાં નાપાસ થાય. (b) એ એના ભાઈ જેવો આજસુ

નથી. (c) એ એના ભાઈ કરતાં આજસુ છે. (d) એ બધા છોકરામાંથી સૌથી આજસુ છે. ૨ (a) આ ચોપડી વેલી ચોપડી કરતાં સારી છે. (b) આ ચોપડી વાંચવા જેવી છે. (c) આ ચોપડી મેં વાંચેલી ચોપડીઓમાંથી સૌથી સારી છે. (d) આ ચોપડી કરતાં આ ચોપડી જુદી છે. ૩ (a) આ સાડી એ કરતાં વધારે મોંઘી છે. (b) મારી પાસે આવી મોંઘી સાડી નથી. (c) આ મોંઘામાં મોંઘી સાડી છે. (d) હું આની સાડી જેવી સાડી પહેરીશ. ૪ (a) રાજકોટ જોવા જેવું છે. (b) રાજકોટ મુંબઈ જેટલું મોટું શહેર નથી. (c) મુંબઈ રાજકોટ કરતાં મોટું છે. (d) ભારતમાં મુંબઈ કે કલકત્તા મોટામાં મોટું શહેર છે? **B** ૧ યુ.કે.માં લોકો શાકાહારી થતા જાય છે. ૨ એ પાંચ વરસથી ગુજરાતી ભણતો આવે છે. ૩ હું રોજ ગુજરાતી બોલતી જઈશ. ૪ યુ.કે.માં ઘણાં હિંદુ મંદિરો થતાં જાય છે. ૫ ગુજરાતીનો અભ્યાસ કરતા રહો! હું પાછી આવીશ. **C** ૧ ના, ગુજરાતનું મોટામાં મોટું શહેર અમદાવાદ છે. ૨, ના, ગુજરાત યુ.કે. જેટલો મોટો દેશ હોય છે. ૩ હા, પોર્ટ્યુગીઝો સૌથી પહેલાં ગુજરાતમાં આવેલા યુરોપિયન હતા. ૪ ના, ગુજરાતમાં શૈવ કરતાં વધારે વૈષ્ણવ હોય છે. ૫ હા, વેપાર માટે અંગ્રેજોએ સૌથી પહેલું સુરત પસંદ કર્યું હતું.

D યુનિવર્સિટીમાં દાખલ થવાના મારા પહેલા દિવસને હું ક્યારેય નહીં ભૂલું. વરસનો એ સૌથી ગરમ દિવસ હતો. કોઈકે મને સીધા પ્રાધ્યાપકના ખંડમાં જવા જણાવ્યું. હું અંદર ગયો તો હેબતાઈ ગયો. એ ઓરડો મેં કદી જોયો ન હોય એટલે ગંદો હતો અને નકામી વસ્તુઓથી ભરેલો હતો. હું બારણે

થોડી વાર ઊભો રહ્યો તો પણ એ ટેલિફોન પર મિત્ર સાથે વાત કરતા જ ગયા. હું બહાર જઈને બીજા વિદ્યાર્થીને મળ્યો. તેણે કહ્યું કે જવા દો, અહીં તો બધું આમ જ ચાલે છે. એને પહેલાં પ્રાધ્યાપકની બીક લાગી પણ હવે એ પ્રાધ્યાપક બધાંથી વધુ પસંદ કરે છે.

સમય જતાં, હું બીજા વિદ્યાર્થીઓને મળ્યો. ફિરદોસ બધામાં સૌથી વધુ હોશિયાર હતો પણ મને એ ખાસ ગમ્યો નહીં. સ્નાતક થયા પછી એ વકીલ થવા ઈચ્છતો હતો. અકબર એનાથી વધુ ભલો હતો પણ એ એટલો હોશિયાર નહોતો. એણે ડોક્ટર થવું હતું પણ પરીક્ષામાં નાપાસ થયો હતો.

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ સંગીતને મુંબઈ ગમે છે કારણ કે એને ગરમી ફાવે અને ત્યાંનું જીવન લંડનના કરતાં સહેલું લાગે છે. ૨ ઉનાળામાં મુંબઈ સહન ન થાય. ૩ પૈસાદાર લોકોની પાસે એ.સી. છે. ૪ ફરીદાને ઘરનું કામ અને કુટુંબનું ધ્યાન કરવું પડે છે. ૫ મુંબઈના જીવન કરતાં લંડનનું જીવન ઘણું જ જુદું છે.

Unit 13

Do you live in UK?

૧ અહીં આવ્યા પછી પ્રબોધને ઘણી તકલીફો હતી. એની પાસે ઓછા પૈસા હતા, એને બહુ જ કામ કરવું પડ્યું વગેરે વગેરે. ૨ જુવાનો બાપનું કહ્યું નથી માનતા કારણ કે તેઓ માને છે કે એની સલાહ કામની નથી. ૩ તકલીફો થતાં પ્રબોધે બહુ જ કામ કર્યું. ૪ ભાભી એટલે પ્રબોધની પત્ની. એ હમેશાં મદદ કરે છે. ૫ પ્રબોધ ભારતમાં રહ્યો હોત તો ભગવાન જાણે શું થાત!

Hello! ૧ મનીષા કહે કે એ ફરીથી ફોન કરશે કારણ કે આનલ ઘેર નથી.

ર મનીષાના પતિને બેરોજગાર થવાની બીક લાગે છે. ૩ બેરોજગાર એટલે કામ વિનાની સ્થિતિ. ૪ ગુજરાત સમાચાર એક છાપું છે. ૫ મનીષાના પતિને અંગ્રેજી તથા તાલીમી અભ્યાસક્રમ માટે અરજી કરવી પડે છે.

અભ્યાસ A તમે ના હું બોલું છું. તમે કોણ બોલો? તમે હા, મને ખબર પડી - તમે ડોક્ટર છો ને? તમને સારું છે? તમારું કામ કેવું ચાલે છે? તમે તમે આ બાજુમાં હો ત્યારે તમે મને જરૂર મળવા આવજો.

B લોકો કહે છે કે પરંપરાગત છોકરી ગામડામાં રહે છે, સંયુક્ત કુટુંબમાં. એ સાડી પહેરે છે, એ કામે નથી જતી, એ ઘેર જ કામ કરે છે અને એ બહુ ભણેલી નથી. એ ભગવાનની સેવા કરે છે. એ કહે કે આધુનિક છોકરી શહેરમાં એકલી રહે છે, એ પેટ પહેરે અને ઓફિસમાં કામ કરે. એ ભણેલી છે અને અંગ્રેજી બોલી શકે છે.

D વીરેન એક સફળ વેપારી છે. એ વીસ વર્ષ પહેલાં ઈંગ્લેન્ડ આવેલો પણ એટલા પણ ઓછા ગાળામાં એ સારો એવો પૈસાદાર થઈ ગયો છે. એ એક સારા લત્તાના મોટા મકાનમાં રહે છે. એનાં બાળકો રાજાશાહી ઠાકથી જીવે છે અને એની પત્ની કામે જતી નથી પણ રાણીની જેમ મહાલે છે. મને થાય કે હું એના જેવો હોઉં! હું બહુ ઓછું કમાઉં છું, જોકે હું કંઈક બચાવવા પ્રયત્ન કરું છું પણ મકાનમના ભાડા અને ઘરવાખરીના ખર્ચ પછી મહિનાને અંતે કશુંયે જ બચતું હોય છે. જો હું બચત કરી ન શકું તો સ્વ વલંબી થવા કેવી રીતે જરૂરી મૂડી ઊભી કરી શકું? મારે નાનીસરખી દુકાન હોય તો પણ હું રાજી થાઉં. હું ઈચ્છું છું કે મારી પત્નીએ કારખાનામાં કામે જવું ન પડે અને એની

પાસે થોડાંક નવાં કપડાં હોય. મારાં બાળકો દરરોજ નવી વસ્તુઓ લાવી આપવા કહે છે (મંગાવે છે). હું એમને કહું કે મારા જેવો સામાન્ય માણસ આવી આવી વસ્તુઓ ખરીદી ન શકે તો એ ગુસ્સે થઈ જાય છે અને કહે છે કે હું કંજૂસ છું. હું ફરિયાદ ન કરવા ઘણુંય કરું છું પણ જીવવું મુશ્કેલ છે. (ગુજરાતે કરવો સહેલો નથી).

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ કોઈને ખબર નથી. ૨ અનુરાધાએ દીપકને ફોન કરવાના પ્રયત્નો નથી કર્યા કારણ કે એની પાસે એનો નંબર નથી. ૩ દીપક યુનિવર્સિટીથી કંટાળ્યો છે. ૪ ડિગ્રી વગર દીપકને સરી નોકરી નહિ મળશે. ૫ હાલચાલ પૂછી જવા કોઈની ખબર પૂછવા

Unit 14

In the village ૧ ગામડામાં ઘણી જાતનાં બંધનો હોય છે : આમ ન કરાય એમ ન કરાય વગેરે વગેરે. ૨ ગામડામાં ઘણી વ્યવસ્થા નથી. દાખલા તરીકે, નળ પાણી નથી. ૩ લેખકને ગામડામાં રહેવાનું ગમે છે કારણ કે એ બહુ સુંદર છે. ૪ બપોરે ગામડામાં શાંતિ ફેલાય છે કારણ કે લોકો સૂઈ જાય છે. ૫ ચોમાસામાં ગામડાં અદ્ભુત લાગે છે.

This is the first time I have come to the village

૧ એક વ્યક્તિ પહેલાં ગામડામાં નહોતી કારણ કે એનો કેન્યામાં જન્મ થયો પછી એ યુ.એસ.માં ગઈ હતી. ૨ એનું ઘર સરસ છે. ગામડામાં એ નદી પાસે છે. ૩ સેજલની દાદી અને એના બાપુ ઘરમાં રહે છે. દાદી એટલામાં હીંચકો ખાય છે. ૪ સેજલની બારીઓમાંથી નદી દેખાય છે. ૫ મને ખબર છે કે આણંદ 'દૂધગામ' કહેવાય છે.

અભ્યાસ A ૧ ભાઈથી મને ચોપડી અપાઈ હતી. ૨ જગદીશથી મોરનો અવાજ સંભળાય છે. ૩ મારાથી એવું કામ કરી ન શકાય. ૪ અલીથી સુંદર નહીં જોવાય છે. ૫ લીલાથી ચા પિવાય છે. **B** તમે: મારાથી અવાય તો હું જરૂર આવીશ. તમે: આપણથી શું કરાય? તમે: કહેવાય કે ખૂબ મઝા આવશે. તમે: મને ખૂબ જ આવવું છે. **C** ૧ એણે કહ્યું કે હું આવતે અઠવારિયે આવીશ. ૨ એને થયું છે કે હું આવતે અઠવારિયે આવીશ. ૩ એને વિચાર આવ્યો હતો કે આવે કે નહિ. ૪ એણે જાતને કહ્યું કે એ આવશે. ૫ અને સમજાયું નહોતું કે એ આવશે કે નહિ. ૬ એણે નિશ્ચય કર્યો કે હું જઈશ. ૭ એને ઘણું મન થાય કે હું જઈશ. ૮ એને ખાતરી છે કે એ આવશે. ૯ એને લાગ્યું કે હું જઈશ. ૧૦ એ વિચાર કરતો હતો કે એ આવશે.

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ લેખક ગુજરાતી નથી. એ અંગ્રેજ હશે. ૨ લેખકનું ગુજરાતી બહુ સારું નથી. ૩ જમતી વખતે લેખકને જમણા હાથનો ઉપયોગ કરવાનું યાદ હતું. ૪ લેખકને હાથે જમતાં બરાબર નથી આવડતું. ૫ લેખકને ખબર નહોતી કે જમતી વખતે ડાબા હાથે વાસણને અડકાય નહિ.

Unit 15

Do you understand Gujarati?

૧ ચીમનભાઈએ જીવણને છૂટો કર્યો કારણ કે એ સારું કામ નહોતો કરતો. ૨ લીલાએ બનારસી સાડીઓ લીધી કારણ કે ઉજારીનાં લગ્ન થવાનાં છે. ૩ આજે લીલાને પાટલી

રેશમી સાડીઓ જોવી છે. ૪ લીલાને ગુલાબી, પોપટી, મોરપીંછ અને નારંગી ગમે છે. ૫ લીલાના પ્યાલમાં ઉજારીએ રંગીન કપડાં પહેરવાં જોઈએ કારણ કે એ નાની છે.

How many languages do you know?

૧ દિનેશને ત્યાં ચાર ભાષા બોલાય છે (અંગ્રેજી, ગુજરાતી હિંદી અને સ્વહીલી). એને બે ભાષા આવડે છે (અંગ્રેજી અને ગુજરાતી). ૨ ઈલાને અંગ્રેજી બરાબર નથી આવડતી કારણ કે નિશાળે એ હિંદી ભણી હતી. ૩ ઈલાને ચાર ભાષા આવડે છે (ગુજરાતી, હિંદી, મરાઠી અને ઉર્દૂ). એને થોડુંક અંગ્રેજી સમજાય. ૪ મુંબઈમાં એ ચાર ભાષા (ગુજરાતી, હિંદી, મરાઠી અને ઉર્દૂ) બોલાય છે. ૫ ભારતમાં ઘણું કરીને લોકોને ત્રણ ભાષા આવડે છે, એટલે માતૃભાષા, પ્રાંતભાષા અને રાષ્ટ્રભાષા. થોડાક લોકોને અંગ્રેજી આવડે છે.

અભ્યાસ A ૧ એણે બારણું ઉઘાડ્યું. ૨ એણે મને એની ખબર જણાવી. ૩ તથાપિ એણે કોઈ વાર ગાડી ન ચલાવી. ૪ મોડા આવેલા લોકોને પાછળ બેસાડો. ૫ કાલે મને છ વાગ્યે જગાડશો. **B** તમે: તે કોઈને બોલાવ્યું છે? તમે: હું બારણું ખોલું? તમે: હું બારીમાંથી જોઈને તને કહીશ. મગનકાકા છે. તમે: જાવેદ, તું એમને જમાડવાનો છે? ઘરમાં કંઈ ખાવાનું નથી. તમે: હું હોટેલથી ખાવાનું મંગાવીશ. **D** ગયા વર્ષે મારા પિતાજીએ એમના મિત્ર મગનભાઈ પાસે ગુજરાતી શીખવા મને ભારત મોકલ્યો. મગનભાઈ યુનિવર્સિટીમાં અધ્યાપક હતા અને બહુ શુદ્ધ (પ્રશિષ્ટ) ગુજરાતી બોલતા હતા. એમણે કહ્યું કે એ જ્યારે શાળામાં હતા ત્યારે શિક્ષક કોઈ પણ

વસ્તુ એક જ વખત સમજાવે અને જો વિદ્યાર્થીઓ ને એ સમજાઈ ન હોય તો એમને ફટકારે મારે. એમને સવારે વહેલા ઉઠવાની ટેવ હતી અને કોલેજ જતાં પહેલાં એ મને ભણાવતા.

સંબંધિત પ્રદેશમાં જઈને જ - ભાષા બોલતાં બોલતાં યોગ્ય રીતે શીખી શકાય અને અસ્ખલિત રીતે બોલવાનું શરૂ કરી શકાય, એ માટે જે તે ભાષાભાષી પ્રદેશમાં જવું જોઈએ.

જોકે હું જીવનભર ગુજરાતી બોલ્યો છું પણ એનો અભ્યાસ કરવાની મને ફરજ પડી નથી

અને મેં કશું સાહિત્ય વાંચ્યું નથી. આશા રાખું છું કે આવતા વર્ષે મગનભાઈ પાસેથી કશુંક વધુ શીખવા જવાની મને તક મળશે.

સમજ્યા/સમજ્યાં? ૧ લેખકને ઈંગ્લેન્ડ કરતાં ભારતમાં ખરીદી કરવાનું ગમે છે કારણ કે એ જુદો અનુભવ છે. ૨ અલ્લાદીનની ગુફાનો અર્થ એ છે કે દુકાનમાં ઘણી બધી સારી વસ્તુઓ હોય છે. ૩ દુકાનદારો વિદેશીને જોઈને વધારે પેસા માગે છે. ૪ છોકરો કાપડની થાન કાઢીને કાપડ દેખાડે છે. ૫ ઉપાધિ છે કે વિમાનમાં ફક્ત ત્રેવીસ કિલો વજન લઈ જવા મળે છે.

ગુજરાતી-અંગ્રેજી શબ્દાવલિ

(Gujarati-English vocabulary)

For English-Gujarati reference see useful sources on page 6.

અગરબત્તી (f.)	agarbattī	<i>incense-stick</i>	14
અઘરું	aghrum	<i>difficult</i>	3
અઠવાડિયું (n.)	aṭhvāḍiyuṃ	<i>week</i>	2
અઢી	aḍhī	<i>two and a half, two and a half times</i>	7
અત્યારે	atyāre	<i>now</i>	5
અદા (f.)	adā	<i>graceful movement, acting</i>	10
અદ્ભુત	adbhut	<i>wonderful</i>	14
અધ્યાપક (m.)	adhyāpak	<i>teacher, professor</i>	11
અધ્યાપિકા (f.)	adhyāpikā	<i>teacher, professor</i>	11
અને	ane	<i>and</i>	1
અનેક	anek	<i>several, many</i>	11
અભ્યાસ (m.)	abhyās	<i>study</i>	2
અભ્યાસક્રમ (m.)	abhyāskram	<i>curriculum, course</i>	13
અમે	ame	<i>we (exclusive)</i>	1
અમેરિકન (m.f./adj.)	amerikan	<i>American</i>	1
અરજી (f.)	arjī	<i>application, prayer, complaint</i>	13
અરજી નાખવી	arjī karvī	<i>apply</i>	13
અરબી (f.)	arbi	<i>Arabic</i>	11
અરે!	are!	<i>oh! etc.</i>	6
અર્થ (m.)	arth	<i>meaning etc.</i>	11
અર્ધું	ardhum	<i>half</i>	7
અવસાન (n.)	avsān	<i>end, death</i>	8
અવળુંસવળું	avaḷuṃ-savaḷuṃ	<i>topsy-turvy</i>	12
અવાજ (m.)	avāj	<i>sound, voice</i>	6
અશક્ય	aśakya	<i>impossible</i>	15
અહીં	aḥī	<i>here</i>	1

અંગ્રેજ (m./f.)	amgrej	English person	1
અંગ્રેજી	amgreji	English	4
અંગ્રેજી (f.)	amgreji	English language	4
અંત (m.)	amt	end, boundary	9
અંતે	amte	at last, in the end	11
અંદર	amdar	inside	3
આ	ā	this, these	1
આકાશ (n.)	ākāś	sky	11
આકાશવાણી (f.)	ākāśvāṇī	radio	6
આખરઘડી (f.)	akharghaḍī	last moment	12
આખું	akhum	whole, all	6
આગ (f.)	āg	fire	14
આગગાડી (f.)	āggāḍī	railway train	6
આગળ	āgaḷ	formerly, before	11
આગળ જવું	āgaḷ javum	be fast (of watch, etc.)	7
આજ	āj	today	2
આજુબાજુ	ājubāju	on all sides	12
આત્મા (m.)	ātmā	soul, life	8
આદત (f.)	ādat	habit, practice	10
આધુનિક	ādhunik	modern	6
આનંદ (m.)	ānaṃd	joy, delight	6
આનો (m.)	āno	anna, N of (disused) coin	9
આપણે	āpṇe	we (inclusive)	1
આપવું	āpvum	to give	3
આરતી (f.)	ārtī	arti, ceremony with lights	14
આરામ (m.)	ārām	rest	6
આરામ કરવો	ārām karvo	to take rest	6
આરોગ્ય (n.)	ārōgya	health	10
આવ-જા (f.)	āv-jā	coming and going	5
આવ-જા કરવી	āv-jā karvī	to commute	5
આવજો	āvjo	goodbye	1
આવડવું	āvadvum	to know, to know how to	4
આવતું	āvtum	coming	4
આવવું	āvum	to come	2
આશા (f.)	āsā	hope	8

આશીર્વાદ (f.)	āsīrvād	blessing; Yours... (Unit 8.5)	8
આશ્રમ (m.)	āsram	ashram	4
આસપાસ(મી)	āspās (mām)	near by, around, in the area	14
આસમાની	āsmānī	sky-blue, blue	15
આળસુ	āḷsu	lazy	1
ઈચ્છવું (t.)	icchvum	wish	8
ઈનામ (n.)	inām	reward, gift, prize	10
ઈમારત (f.)	imārat	building	12
ઈસ્પિતાલ (f.)	ispitāl	hospital	4
ઈસ્લામ (m.)	Islām	Islam	6
ઉઘાડું	ughāḍum	open	3
ઉતારુ (m.)	utāru	passenger	9
ઉત્તર (f.)	uttar	north; (adj.) northern	15
ઉધરસ (f.)	udhras	cough	11
ઉનાળો (m.)	unāḷo	summer	5
ઉનાળો બેસવો	unāḷo besvo	summer sets in	7
ઉપર	upar	above	6
ઉપરવાળો (m.)	uparvāḷo	God (colloq.)	10
ઉપરાંત	uparāṃt	moreover, in addition, besides	15
ઉમર (f.)	umar	age	8
ઉર્દૂ (f.)	urdū	Urdu	15
ઊગવું (i.)	ūgvum	come up, grow, rise (of sun, etc.)	14
ઊજવવું (t.)	ūjavvum	celebrate	12
ઊઠવું	ūṭhvum	to rise, get up	5
ઊતરવું (i.)	ūtarvum	descend, alight	9
ઊનું	ūnaṃ	warm, hot	13
ઊપડવું (i.)	ūpaḍvum	start, depart	9
ઊભા રહેવું (i.)	ūbhā rehevum	stop, wait	13
ઊભું	ūbhum	standing	6
ઊંચું	ūṃcum	high	6
ઋતુ (m.)	ṛtu	season	7
એ	e	this, those, he, she, it, they, etc.	1
એ.સી.	e.sī.	air-conditioned	9

એક	ek	one; a	1
એકટાણું (n.)	ekṭāṇuṃ	vow of eating only once a day	10
એકદમ	ekdam	at once, completely	6
એકલું	ekluṃ	alone, lonely	8
એક્સ રે (m.)	eks re	X-ray	11
એના એ જ	enā e j	the same old story	9
એમ	em	thus	4
એરપોર્ટ (n.)	erpoṛṭ	airport	5
એવું	evuṃ	of that sort, such	6
એશઆરામ (m.)	eśārām	comforts of life	13
ઓછામાં ઓછું	ochāmām ochuṃ	at least	13
ઓછું	ochuṃ	few, less, insufficient, incomplete	3
ઓટલો (m.)	oṭlo	verandah, porch	14
ઓઢણી (f.)	oḍhṇī	scarf, veil	4
ઓપરેશન (n.)	opareśan	operation	11
ઓફિસ (f.)	ophis	office	5
ઓરડો (m.)	orḍo	room	1
ઓશીકું (n.)	ośikuṃ	pillow, cushion	15
ઓહો!	oho!	oh! etc.	6
ઓળખવું (t.)	oḷakhvuṃ	know, recognise	12
ઓપનિવેશિક	aupaniveśik	colonial	15
કચરો (m.)	kacro	rubbish	10
કઠિન	kaṭhin	hard, strong, difficult	11
કડક	kaḍak	hard, harsh, cruel	11
કથા (f.)	kathā	story, tale	9
કથ્થાઈ	kaththāī	maroon	15
કદાચ	kadāc	perhaps	5
કપડાં (n. pl.)	kapḍām	clothes	4
કમ	kam	less, wanting, deficient	7
કમ્પ્યુટર (n.)	kampyuṭar	computer	6
કયું (f. કઈ)	kayuṃ (kaī)	which?	4
કરકસર (f.)	karaksar	thrift, frugality	12
કરતૂક (n.)	kartūk	misdeed, bad behaviour	11
કરવું	karvuṃ	to do, make	2
કરોડ (m.)	karod	crore, ten million	7

કલમ (f.)	kalam	pen	10
કલાક (m.)	kalāk	hour	7
કહેવું	kahevūṃ	to say, tell	2
કંઈ	kaṃī	some, something	3
કંઈ નહિ	kaṃī nahi	nothing	2
કંકોતરી (f.)	kaṃkotrī	invitation to wedding or similar	8
કંજૂસ	kaṃjūs	miserly, mean	13
કંટાળવું (i.)	kaṃṭālvuṃ	bored, weary	12
કંટાળો (m.)	kaṃṭālo	weariness, boredom, disgust	9
કંબલ (m.)	kaṃbal	blanket	3
કંસારી (f.)	kaṃsarī	cricket, type of insect	14
કાકા (m. pl.)	kaḱā	uncle, father's brother	3
કાગળ (m.)	kaḱaḱ	paper, letter	5
કાજુ (n.)	kaḱju	cashew nut	1
કાઢવું	kaḱhvuṃ	take, draw out	5
કાપડ (n.)	kaḱpaḍ	cloth	4
કાપવું (t.)	kaḱpvuṃ	cut	14
કામ (n.)	kaḱm	work, task, use, etc.	3
કામ (m.)	kaḱm	desire, sex	9
કામનું	kaḱmnuṃ	useful	13
કાયમ	kaḱyam	permanent	8
કારકુન (m.)	kaḱarkun	clerk	6
કારખાનું (n.)	kaḱarkhānuṃ	factory, business establishment	13
કારણ (n.)	kaḱaraṃ	cause, reason, etc.	11
કારણ કે	kaḱaraṃ ke	because	3
કાલ (f.)	kaḱāl	yesterday, tomorrow	2
કાળું	kaḱāluṃ	black	15
કાંટાળું	kaḱāṭāluṃ	thorny, full of difficulties	9
કાંટો (m.)	kaḱāṭo	fork	10
કિરમજી	kaḱiramjī	crimson	15
કિલો (m.)	kaḱilo	kilo	10
કિલોમીટર (n.)	kaḱilomītar	kilometre	11
કિંમત (f.)	kaḱimmat	price, value	10
કુટુંબ (n.)	kaḱuṭuṃb	family	3

કુતો (m.)	kutto	dog	10
કુશળ	kuśal	well, healthy	8
કુવારી	kumvārī	unmarried (f.)	14
કુવો (m.)	kūvo	well	5
કૃપા (f.)	kṛpā	kindness, favour, pity	6
કે	ke	either, that, or	3
કેટલાંક	keṭlāṅk	some, a few	3
કેટલું	keṭluṃ	how many?	2
કેમ?	kem?	how?	1
કેમકે	kem ke	because	11
કેવું?	kevum?	what sort of?	2
કેસરી	kesarī	saffron	15
કોઈ	koī	some, someone	3
કોણ?	koṇ?	who?	2
કોમ (f.)	kom	community	15
કોયલ (f.)	koyal	koel, cuckoo	14
કોલેજ (f.)	kolej	college	14
કોશિશ (f.)	kośiś	effort	15
ક્યારે	kyāre	when?	2
ક્યારેય	kyārey	ever	7
ક્યાં?	kyām?	where?	2
ખણખણાટ (m.)	khaṅkhaṅāṭ	clanking sound	14
ખબર (f.)	khabar	knowledge, news, information	2
ખમીસ (n.)	khamīs	shirt	9
ખરચાળ	kharcaḷ	costly, extravagant	10
ખરાબ	kharāb	bad	2
ખરીદવું (t.)	kharīdvum	buy	2
ખરીદી (f.)	kharīdī	buying, purchases	13
ખરું	kharum	true, real, genuine	13
ખરેખર	kharekhar	truly, indeed	6
ખાટલો (m.)	khāṭlo	bed, charpoy	3
ખાતરી (f.)	khātrī	trust, conviction, certainty	8
ખાલી	khālī	empty, vacant; (adv.) only, merely	9
ખાવું	khāvum	to eat	4
ખાવાનું (n.)	khāvānum	food	4

ખાસ	khās	particular, special	2
ખાંડ (f.)	khāṅḍ	sugar	4
ખાંસવું (i.)	khāṅsvum	cough	11
ખીચડી (f.)	khīcḍī	khicheree	15
ખીલો (m.)	khīlo	peg, post, nail	9
ખુરશી (f.)	khurśī	chair	1
ખુશ	khuš	happy	1
ખૂબ	khūb	very, much	2
ખૂલવું	khūltum	loose; light-coloured	15
ખેતર (n.)	khetar	field	5
ખેતીવાડી (f.)	khētīvaḍī	fields and gardens, agriculture	12
ખેડૂત (m.)	khedūt	farmer, peasant	5
ખોટ (f.)	khōṭ	deficit, loss, error	8
ખોટું	khōṭum	false, bad	15
ખોટું (n.)	khōṭum	loss, wrong	15
ખોરાક (m.)	khorāk	food	4
ખોલવું (t.)	kholvum	to open	3
ખ્યાલ (m.)	khyāl	guess, idea	13
ખ્રિસ્તી (m.f./adj.)	khristī	Christian	1
ગઈ	gaī	see ગયું	2
ગરબડ (f.)	garbaḍ	noise	5
ગણવું (t.)	gaṅvum	count, reckon, regard, value	9
ગમવું	gamvum	to be pleasing, to like	3
ગરમ	garam	hot	2
ગરમી (f.)	garmī	heat	2
ગરીબ	garīb	poor	5
ગર્જના (f.)	garjñā	thunder, roar	14
ગયું (f. ગઈ)	gayum (gaī)	past, gone, etc.	2
ગંદું	gaṅdum	dirty	1
ગાડી (f.)	gāḍī	car, vehicle	3
ગાદીતકિયો (m.)	gādītakiyo	cushion	15
ગામ (n.)	gām	village	2
ગામડું (n.)	gāmḍum	village	5
ગાય (f.)	gāy	cow	14
ગાયન (n.)	gāyan	singing, music, song	9
ગાવવું	gāvum	to sing	8

ગાળ (f.)	gāl	<i>abuse</i>	12
ગિરદી (f.)	girdī	<i>crowd, crowding</i>	9
ગીત (n.)	gīt	<i>song</i>	8
ગુજરવું (i.)	gujarvum	<i>pass away</i>	10
ગુજરી જવું	gujrī javum	<i>to die</i>	10
ગુજરાતી (m.f./adj.)	gujarātī	<i>Gujarati</i>	1
ગુજરાતી (f./n.)	gujarātī	<i>Gujarati language</i>	3
ગુફા (f.)	guphā	<i>cave</i>	15
ગુરુવાર (m.)	guruvār	<i>Thursday</i>	7
ગુલાબી	gulābī	<i>pink</i>	15
ગુસ્સે થવું	gusse thavum	<i>angry, to become</i>	6
ગોઠવવું (t.)	goṭhavvum	<i>arrange, settle</i>	9
ગોઠવેલું લગ્ન (n.)	goṭhvelum lagan	<i>arranged marriage</i>	8
ગોરજ (f.)	goraj	<i>evening twilight</i>	14
ગ્રહશાંતિ (f.)	grahaśānti	<i>N. of ceremony</i>	8
ગ્લાસ (m.)	glās	<i>glass</i>	10
ઘટના (f.)	ghaṭnā	<i>composition, incident</i>	9
ઘડિયાળ (f.)	ghaḍiyāl	<i>watch</i>	7
ઘડિયાળ (n.)	ghaḍiyāl	<i>clock</i>	7
ઘડી (f.)	ghaḍī	<i>moment, opportunity</i>	12
ઘણું	ghaṇum	<i>much, many, quite</i>	2
ઘણું બધું	ghaṇum badhum	<i>many, lots of</i>	3
ઘર (n.)	ghar	<i>house, home</i>	2
ઘરખર્ચ (m./n.)	gharkharc	<i>household expenses</i>	13
ઘરેણાં (n. pl.)	ghareṇām	<i>jewellery</i>	8
ઘંટડી (f.)	ghaṇṭaḍī	<i>little bell</i>	14
ઘાઘરો (m.)	ghāghro	<i>skirt</i>	4
ઘેરું	gherum	<i>deep (of colour)</i>	15
ઘોડો (m.)	ghoḍo	<i>horse</i>	6
ચડવું (t./i.)	caḍvum	<i>go up, get on</i>	9
ચડાવવું (t.)	caḍāvavum	<i>load, put on; flatter</i>	9
ચણિયો (m.)	caṇiyo	<i>petticoat, skirt</i>	5
ચમકવું (i.)	camakvum	<i>shine, twinkle</i>	14
ચમચો (m.)	camco	<i>spoon</i>	10
ચલણી	calṇī	<i>current</i>	12
ચા (f.)	cā	<i>tea</i>	2
ચાકર (m.)	cākar	<i>servant</i>	12
ચાખવું (t.)	cākhvum	<i>taste</i>	9

ચાદર (f.)	cādar	<i>sheet</i>	3
ચાપાણી (n. pl.)	cāpāṇī	<i>tea and refreshments</i>	10
ચામડું (n.)	cāmḍum	<i>leather</i>	15
ચારપાઈ (f.)	cārpāī	<i>charpoy, cot</i>	14
ચાલ (m.)	cāl	<i>custom</i>	10
ચાલતી પકડવી	cāltī pakaḍvī	<i>walk away, run away</i>	9
ચાલવું	cālvum	<i>to go, to walk</i>	2
ચાલુ	cālu	<i>present, continuing</i>	10
ચાલો	cālo	<i>let's go, well then, etc.</i>	2
ચાર	cār	<i>four</i>	1
ચાવવું (t.)	cāvavum	<i>chew</i>	10
ચાંદ (m.)	cāṃd	<i>moon</i>	11
ચિકાર	cikār	<i>crowded</i>	5
ચિરંજીવ	ciraṃjīv	<i>Dear.. (Unit 8.5)</i>	8
ચિંતા (f.)	ciṇṭā	<i>care, thought, anxiety</i>	7
ચીજ (f.)	cīj	<i>thing, substance</i>	3
ચીનો (m.)	cīno	<i>Chinese person</i>	11
ચીસ (f.)	cīs	<i>whistle, shriek, loud cry</i>	9
ચુંબન (n.)	cumban	<i>kiss</i>	9
ચૂકવું	cūkvum	<i>to miss (train, etc); err</i>	6
ચૂલો (m.)	cūlo	<i>fireplace, heath</i>	14
ચૂંદડી (f.)	cūṃḍḍī	<i>silk garment, scarf</i>	10
ચોક (m.)	cok	<i>square (town), open space</i>	14
ચોકસ	cokas	<i>certainly, sure</i>	7
ચોથું	cothum	<i>fourth</i>	7
ચોપડી (f.)	copḍī	<i>book</i>	2
ચોપડો (m.)	copḍo	<i>ledger</i>	6
ચોમાસું (n.)	comāsum	<i>rainy season</i>	7
ચોર (m.)	cor	<i>thief</i>	6
ચોરી (f.)	corī	<i>theft</i>	6
ચોળી (f.)	coḷī	<i>bodice</i>	5
છ	cha	<i>six</i>	3
છટું	chaṭṭhum	<i>sixth</i>	7
છત (f.)	chat	<i>ceiling, terrace</i>	14
છત્રી (f.)	chatrī	<i>umbrella</i>	4
છરી (f.)	charī	<i>knife</i>	10

છાપડું (n.)	chāpruṃ	roof	6
છાપું (n.)	chāpuṃ	newspaper	6
છીએ	chie	(we) are	1
છીંકણી (f.)	chīṃkṇī	snuff	10
છું	chum	am	1
છૂટાછેડા (m. pl.)	chūṭācheḍā	divorce	10
છૂટી (f.)	chūṭī	leave, remission	11
છૂટું (n.)	chūṭuṃ	small change	9
છૂટવું (i.)	chūṭvuṃ	leave, go out	9
છે	che	is; (you, familiar) are	1
છો	cho	(you polite and formal) are	1
છોકરી (f.)	chokrī	girl	1
છોકરું (n.)	chokruṃ	child	1
છોકરો (m.)	chokro	boy	1
છોડવું (t.)	choḍvuṃ	to leave, let loose, give up, dismiss	5
જ (enclitic)	j	only	1
જાગાવવું (t.)	jagāvvuṃ	wake someone up	11
જગ્યા (f.)	jagyā	place, room	6
જાવવું (i.)	javuṃ	suit, look nice	15
જણ (n., m.)	jaṇ	person	6
જણાવવું	jaṇāvvuṃ	inform, tell, report	6
જન્મ (m.)	janam	birth	12
જન્મવું (i.)	janamvuṃ	born, to be	12
જમણું	jamṇuṃ	right (not left)	6
જમવું	jamvuṃ	to eat, to dine	4
જમીન (f.)	jamīn	land, ground, floor	5
જય શ્રીકૃષ્ણ	jay Śrī Kṛṣṇa	Glory to Lord Krishna	8
જય સ્વામિનારાયણ	jay Śvāminārāyaṇ	Glory to Swami Narayan	8
જરા	jarā	just, a little	3
જરૂર (f.)	jarūr	necessity; certainly, yes please!	3
જરૂર પડવી	jarūr paḍvī	to be necessary	5
જલદી	jaldī	quickly	4
જવાબ (m.)	javāb	reply	4
જવું	javuṃ	to go	2

જાંબડું	jāmbuḍuṃ	purple	15
જાગવું	jāgvuṃ	wake up	6
જાડું	jāḍuṃ	fat	1
જાણવું	jāṇvuṃ	to know, understand, believe	4
જાણીજોઈને	jāṇī joīne	deliberately	7
જાત (f.)	jāt	kind, type; caste, person	4
જાતે	jāte	personally, of one's own accord	15
જામવું (i.)	jāmvuṃ	gather, be in full swing	12
જાતું (m./n.)	jāmtu	insect	14
જાંબલી	jāmbli	violet	15
જિલ્લો (m.)	jillo	district	12
જા હા	jī hā	yes (formal)	1
જીવતું જાગતું	jīvtuṃ jāgtuṃ	lively	14
જીવન (n.)	jīvan	life	8
જીવવું (i.)	jīvvuṃ	live	12
જુદું	juduṃ	different	6
જુવાન	juvān	young	10
જૂનું	jūnuṃ	old, ancient	3
જોવા જેવું	jovā jevuṃ	worth seeing	9
જોઈએ	joīe	need, etc.	5
જોકે	joke	although	6
જોખવું (t.)	jokhvum	weigh	10
જોડણી (f.)	joḍṇī	spelling	11
જોડો (m.)	joḍo	shoe	4
જોવું	jovum	to see	3
જન (m.f./adj.)	jain	Jain	1
જાટપટ	jhaṭpaṭ	quickly, without delay	12
જાડ (n.)	jhāḍ	tree	4
જીણું	jhīṇuṃ	small, pointed, sharp	14
જીંદી (f.)	jhūḍī	bundle	10
જીલો	jhūlo	swing	14
જીલો ખાવો	jhūlo khāvo	swing	14
જાકો (m.)	ṭako	percentage	15
જાકોરો (m.)	ṭakoro	knock, blow	6
જાલી (m.)	ṭapālī	postman	14

ટુંકું	tūmkum	<i>short</i>	1
ટેક્સી (f.)	teksī	<i>taxi</i>	9
ટેવ (f.)	ṭev	<i>habit, addiction</i>	10
ટોપી (f.)	ṭopī	<i>hat</i>	8
ટોળું (n.)	ṭoḷum	<i>crowd, multitude</i>	12
ટ્યૂબ (f.)	ṭyūb	<i>tube train</i>	7
ટ્રેન (f.)	ṭren	<i>train</i>	4
ઠરવું	ṭharvum	<i>be fixed, resolved</i>	8
ઠંડી (f.)	ṭhaṁḍī	<i>cold, coldness</i>	2
ઠંડું	ṭhaṁḍum	<i>cold</i>	2
ઠંડું (n.)	ṭhaṁḍum	<i>cold drink</i>	15
ઠીક	ṭhīk	<i>alright, good, OK</i>	3
ડબ્બો (m.)	ḍabbo	<i>box; train compartment, carriage</i>	9
ડરવું (i.)	ḍarvum	<i>fear, to be afraid of</i>	9
ડાબું	ḍābum	<i>left (not right)</i>	6
ડિગ્રી (f.)	ḍigrī	<i>degree</i>	13
ડિઝાઇન	ḍijhāin	<i>design</i>	15
ડોક્ટર (m.)	ḍokṭar	<i>doctor</i>	1
ડ્રાઇવર (m.)	ḍrāivar	<i>driver</i>	13
ઢગલો (m.)	ḍhaglo	<i>heap, pile</i>	15
ઢાળવું (t.)	ḍhālvum	<i>put down, spread cot (to, sit on), make bed</i>	14
ઢોર (n.)	ḍhor	<i>cattle</i>	14
તક (f.)	tak	<i>opportunity, chance</i>	12
તકલીફ (f.)	taklīph	<i>labour, exertion, trouble</i>	9
તજવું (t.)	tajvum	<i>leave, forsake</i>	10
તથાપિ	tathāpi	<i>nevertheless</i>	8
તપખીરી	tapkhīrī	<i>brown</i>	15
તપાસ (f.)	tapās	<i>inspection, inquiry</i>	9
તમાકુ (f.)	tamāku	<i>tabacco</i>	10
તમે	tame	<i>you (polite)</i>	1
તબિયત (f.)	tabiyat	<i>health</i>	6
તરત	tarat	<i>quickly</i>	5
તરસ (f.)	taras	<i>thirst</i>	4
તહેવાર (m.)	tahevār	<i>festival</i>	12
તળાવ (n.)	talāv	<i>tank, pond</i>	8

તંગ	tang	<i>tight</i>	15
તાજું	tajum	<i>fresh</i>	4
તારા (f.)	tāra	<i>star</i>	14
તારીખ (f.)	tārikh	<i>date, whole day</i>	9
તાલીમી	tālīmi	<i>educational</i>	13
તીખું	tīkhum	<i>pungent, fiery, hot (of chillies)</i>	14
તું	tum	<i>you (familiar)</i>	1
તે	te	<i>he, she, it</i>	1
તેઓ	teo	<i>they etc.</i>	1
તેથી	tethī	<i>therefore</i>	2
તેલ (n.)	tel	<i>oil</i>	14
તેયાર	taiyār	<i>ready, prepared</i>	4
તો	to	<i>then, etc.</i>	5
તોફાન (n.)	tophān	<i>mischief, disturbance, fight</i>	6
ત્યાં	tyām	<i>there</i>	1
ત્રણ	traṇ	<i>three</i>	1
ત્રીજું	trījum	<i>third</i>	7
થઈને	thāine	<i>via, having become</i>	7
થવું	thavum	<i>become, happen (irreg. as javum)</i>	4
થાક (m.)	thāk	<i>exhaustion, tiredness</i>	4
થાક લાગવો	thāk lāgvo	<i>be tired</i>	7
થાન (n.)	thān	<i>bale (of cloth)</i>	15
થાળી (f.)	thālī	<i>thali, plate</i>	5
થી	thī	<i>from</i>	2
થેલી (f.)	thelī	<i>beg</i>	9
થોડું	thoḍum	<i>little, few</i>	3
થોડુંથણું	thoḍumghanum	<i>little</i>	15
થોડાંક	thoḍāṅk	<i>some, a few</i>	3
દક્ષિણ (f.)	dakṣiṇ	<i>south; southern</i>	15
દયા (f.)	dayā	<i>pity, compassion, mercy</i>	13
દર	dar	<i>each, every</i>	2
દરજી (m.)	darjī	<i>tailor</i>	4
દરિયો (m.)	dariyo	<i>sea, ocean</i>	9
દવા (f.)	davā	<i>medicine</i>	6

દહાડો (m.)	dahāḍo	day	2
દાખલ તરીકે	dākhāl tarīke	e.g.	14
દાગીનો (m.)	dāgīno	thing, package, jewel	9
દાતાણ (n.)	dātaṇ	toothbrush, twig for cleaning teeth	5
દાતાણ કરવું	dātaṇ karvuṃ	to clean one's teeth	5
દાળ (f.)	dāl	lentils, pulse	4
દિવસ (m.)	divas	day	5
દિશા (f.)	diśā	side, direction	8
દીકરી (f.)	dīkri	daughter	3
દીકરો (m.)	dīkro	son	3
દુકાન (f.)	dukān	shop	2
દુકાનદાર (m.)	dukāndār	shopkeeper	3
દુખ, દુઃખ (n.)	dukh, duḥkh	pain, grief, sorrow	11
દુખવું (i.)	dukhvuṃ	ache, pain, feel pain	11
દુનિયા (f.)	duniyā	world	12
દુઃખ (n.)	duḥkh	pain, sorrow, grief	8
દુઃખદ	duḥkhad	giving pain	8
દુઃખી	duḥkhī	sad	1
દૂધ (n.)	dūdh	milk	4
દૂર	dūr	far, distant	3
દૃશ્ય (n.)	drśya	scene, sight	9
દેખાડવું (t.)	dekhāḍvuṃ	to show	9
દેખાડવું	dekhāḍvuṃ	beautiful, handsome	8
દેખાવું	dekhāvuṃ	be seen, appear, seem	6
દેડકું (n.)	deḍkuṃ	frog	14
દેશ (m.)	deś	country, native place India	6
દોઢ	doḍh	one and a half, half again	7
દોડવું	doḍvuṃ	to run	8
ધમાલ (f.)	dhamāl	bustle, activity	8
ધરમ (m.)	dharam	dharma, religion	12
ધરવું (t.)	dharvuṃ	catch, put on, take	11
ધરાવવું	dharāvvuṃ	hold	6
ધર્મ (m.)	dharma	dharma, religion	12
ધંધો (m.)	dhamḍho	business, profession	12
ધીમે	dhīme	slowly	3

ધીરે	dhīre	slowly, patiently	6
ધૂપ (m.)	dhūp	incense	14
ધૂમપાન (n.)	dhūmrapān	smoking	10
ધૂળ (f.)	dhūl	dust	14
ધોતિયું (n.)	dhotiyuṃ	dhoti	4
ધોબી (m.)	dhobī	dhobi, washerman	1
ધોળું	dhoḷuṃ	white	15
ધ્યાન (n.)	dhyān	meditation attention	8
ધ્યાન રાખવું	dhyān rākhvuṃ	to look after, attend to	11
ધ્યાનમંત્ર (m.)	dhyānamantra	motto	12
નજર (f.)	najar	seeing, sight; evil eye	9
નજરે પડવું	najare paḍvuṃ	seen, to be	9
નથી	nathī	is not	1
નદી (f.)	nadī	river	4
નમસ્તે	namaste	hello, goodbye (Hindu and Jain)	1
નમવું (t.)	namvuṃ	bend down	10
નર્સ (f.)	nars	nurse	11
નવાઈ (f.)	navāī	newness, wonder	8
નવાઈ લાગવી	navāī lāgvī	to feel surprised	8
નવું	navuṃ	new	2
નવેસર(થી)	navesar(thī)	over again anew	12
નાળ (m.)	naḷ	tap	14
નાખાવું (i.)	naṃkhāvuṃ	become pale, weak, vomit	11
નાંબર (m.)	naṃbar	number	6
ના	nā	no	1
ના જી	nā jī	no (formal)	1
ના પાડવી	nā paḍvī	refuse, deny	6
નાચવું (i.)	nācvuṃ	dance	9
નાટક (n.)	nāṭak	play, drama	7
નાતાલ (f.)	nātāl	Christmas	5
નાનપણ (n.)	nānpaṇ	childhood	10
નાનું	nānuṃ	small, little, young	1
નામ (n.)	nām	name	3
નાયક (m.)	nāyak	actor, hero	9
નાયિકા (f.)	nāyikā	actress, heroine	9
નારંગી	nāraṅgī	orange	15

નાસ્તો (m.)	nāsto	breakfast, snack	4
નાહવું (i.)	nāhvum	bathe	14
નિરાંત (f.)	nirānt	leisure, comfort, peace	10
નિશાળ (f.)	niśāl	school	2
નિશ્ચય (m.)	niścay	determination, resolve	14
નિષ્કાસન (n.)	niškāsan	expulsion	12
નીકળવું	nīkaḷvum	to set out, depart	5
નીવડવું	nīvaḍvum	turn out, prove to be	8
નુક્સાનકારક ને?	nuksānkārak ne	harmful isn't it?	10 2
નોકરી (f.)	nokrī	service, employment	5
નોટ (f.)	noṭ	note, currency note	10
પકડવું	pakaḍvum	to catch, arrest, hold	6
પગ (m.)	pag	foot, leg	11
પગપાળું	pagpālum	on foot, walking, pedestrian	9
પછાડવું	pachāḍvum	to knock to the ground defeat	6
(ની) પછી	(nī) pachi	after, afterwards	4
પડવું	padvum	to fall, to happen	3
પણ	paṇ	but, also	1
પતિ (m.)	pati	husband	3
પત્ની (f.)	patnī	wife	3
પત્ર (m./n.)	patra	letter	8
પધારવું	padhārvum	to come, give the pleasure of one's company	6
પર	par	on	2
પરણવું	paraṇvum	to marry, wed	8
પરમ દિવસ (m.)	param divas	the day before yesterday, the day after tomorrow	6
પરમપૂજ્ય	parampūjya	Dear.. (Unit 8.5)	8
પરસ (f.)	pars	handbag	15
પરંતુ	paraṃtu	but	6
પરંપરાગત	paraṃparaḡat	traditional	13
પરિચય (m.)	paricay	acquaintance, habu	8
પરિવાર (m.)	parivār	family	10

પરીક્ષા (f.)	parikṣā	exam	6
પરીક્ષા આપવી	parikṣā āpvī	to sit an exam	6
પરું (n.)	parum	suburb	9
પશ્ચિમ	paścim	western	9
પશ્ચિમ (f.)	paścim	west; N. of a train	9
પસરવું (i.)	pasarvum	spread, extend	14
પસંદ	pasamd	pleasing	15
પહેરવું	pahervum	put on, wear (clothes)	4
પહેરવેશ (m.)	paherveś	dress, costume	4
(ની) પહેલાં	(nī) pahalām	before	5
પહેલું	pahelum	first	5
પહોર (m.)	pahor	period of three hours	14
પહોળું	pahoḷum	broad	11
પહોંચવું	pahomcvum	to reach, to arrive	5
પંજાબી (m.f./adj.)	paṃjābī	panjabi	1
પંજાબી સૂટ (n.)	Paṃjābī sūṭ	Panjabi suit, salwar-kameez	5
પા	pā	quarter	7
પાઉભાજી (f.)	pāumbhājī	N. of a snack	9
પાક (m.)	pāk	crop	5
પાકિસ્તાની (m.f./adj.)	pākistānī	Pakistani	1
પાકું	pākum	ripe, mature, fast (of colour)	15
પાછળ જવું	pācāḷ javum	be slow (of watch etc.)	7
પાછું	pāchum	returned	5
પાટીદાર	pāṭīdār	Patidar (surname often Patel)	8
પટિયું (n.)	pāṭiyum	plank, shelf	15
પાઠ (m.)	pāṭh	recitation, lesson, homework	11
પાણી (n.)	pāṇī	water	2
પાતળું	pāṭḷum	thin	1
પાથરવું (t.)	pātharvum	spread on ground	15
પાન (n.)	pān	paan	6
પારસી	pārsī	Parsin	1
પાલન (n.)	pālan	protecting, supporting	12

(ની) પાસે	(nī) pāse	near, with, in the possession of	3
પાંચ	pānc	five	1
પાંચમું	pāncmum	fifth	7
પિતા (m.)	pitā	father	14
પીઠી (f.)	pīthī	N. of a ceremony in wedding	8
પીવું	pīvuṃ	to drink	4
પીળો	pīlo	yellow	15
પુરુષ (m.)	puruṣ	man	1
પુસ્તકાલય (n.)	pustakālaya	library	9
પૂછપરછ (f.)	pūchparach	inquiry	9
પૂછવું	pūchvuṃ	to ask	4
પૂજા (f.)	pūjā	worship	5
પૂરતું	pūrtuṃ	enough	8
પૂરી (f.)	pūri	poori	10
પૂરું કરવું	pūruṃ karvuṃ	finish (t.)	7
પૂરું થવું	pūruṃ thavuṃ	finish (i.)	7
પૂર્વ (f.)	pūrva	east, eastern	15
પૂર્વે	pūrve	formerly	7
પૂજી (f.)	pūmjī	capital, wealth	13
પૃથ્વી (f.)	pṛthvī	the earth	11
પેટી (f.)	peṭī	box	6
પેઢી (f.)	peḍhī	generation, house of business	12
પેલું	peluṃ	that	1
પૈસા (m. pl.)	paisā	money	3
પૈસા ભરવા	paisā bharvā	pay	15
પોણું	poṇuṃ	three-quarters, minus a quarter	7
પોતાનું	potānuṃ	one's own, own	4
પોતે	pote	oneself, self	4
પોપટી	popaṭī	green-yellow	15
પોલીસ (m.)	polīs	police	6
પોસાવું (i.)	posāvum	afford	10
પ્રકાશ (m.)	prakāś	light	3
પ્રજાસત્તાક દિવસ (m.)	prajāśattāk din	Republic Day	8
પ્રણામ (m. pl.)	praṇām	Yours... (Unit 8.5)	8

પ્રદેશ (m.)	pradeś	country, land, region, state in country), province	9
પ્રયત્ન (m.)	prayatna	effort	10
પ્રશ્ન (m./n.)	praśna	question	9
પ્રસાદ (m.)	prasād	food from deity etc.	14
પ્રસારવું (t.)	prasārvuṃ	spread	14
પ્રાર્થના (f.)	prārthnā	request, prayer	8
પ્રિય	priya	Dear... (Unit 8.5)	8
પ્રેમ (m.)	prem	love, affection, liking	9
પ્લાસ્ટર (n.)	plāstar	plaster	11
ફક્ત	phakat	only, merely, simply	9
ફરવું	pharvuṃ	to walk, to stroll, tour	4
પ્રમાણ (n.)	pramāṇ	evidence, proof, standard	13
પ્રભુ (m.)	praḥhu	God (usually Krishna)	13
ફરક (m.)	pharak	change, difference	14
ફરિયાદ (f.)	phariyād	complain	13
ફરિયાદ કરવી	phariyād karvī	complain	13
ફરીથી	pharīthī	again	3
ફળ (n.)	phaḷ	fruit	1
ફાઇન	phāin	fine, nice	3
ફાટવું (i.)	phāṭvuṃ	be torn, split, broken	9
ફાવવું	phāvvuṃ	to like; to be suitable	4
ફિલ્મ (f.)	philm	film	6
ફૂલ (n.)	phūl	flower	5
ફૂકવું (t.)	phūṃkvuṃ	blow, smoke	10
ફેલાવું (i.)	phelāvum	spread	14
ફોટો (m.)	photo	photograph, picture	8
ફોન (m.)	phon	telephone	7
ફોન કરવો	phon karvo	to telephone	7
ફ્લેટ (m.)	phleṭ	flat	6
બકરું (n.)	bakruṃ	goat	14
બગડવું (i.)	bagaḍvuṃ	to spoilt, out of order	15
બગડી ગયું	bagḍī gayuṃ	out of order	6
બચત (f.)	bacat	savings	13
બચાવવું (t.)	bacāvvuṃ	save, protect	13
બજર (m.)	bajar	snuff	10

બજાર (m., f., n.)	bajār	market, bazaar	2
બટાટો (m.)	baṭāṭo	potato	10
બતાવવું	batāvṃ	to show	4
બધું	badhū	all	3
બનારસી	banārsī	Banarsi sari	15
બનાવવું	banāvṃ	to make, do, form	4
બપોર (m.)	bapor	noon, afternoon	2
બમણું	bamṇū	double	12
બસ	bas	enough!	2
બસ (f.)	bas	bus	5
બસ કરો!	bas karo!	'stop it! pack it in!'	9
બહુ	bahu	very, much	2
બહેન (f.)	bahen	sister	1
બહેનપણી (f.)	bahenpaṇī	friend	8
બળદ (m.)	baḷad	bullock	6
બળાત્કાર (m.)	baḷātkār	force, violence, rape	9
બંગાળી (m.f./adj.)	baṅgālī	Bengali	1
બંધ	bandh	shut, closed	3
બંધન (n.)	bandhan	prohibition	14
બાઈ (f.)	bāī	woman, servant	6
બાકી (f.)	bākī	balance, remainder; deficient	5
બાજુ (f.)	bāju	side	6
બાધા (f.)	bādha	vow to abstain from certain foods	10
બાપ રે બાપ	bāp re bāp	goodness! etc.	6
બાપુજી (m.)	bāpujī	father	2
બાબત (f.)	bābat	subject, matter	6
(ની) બાબત	(nī) bābat	about, concerning	6
બારણું (n.)	bārṇū	door, gate, entrance	3
બારી (f.)	bārī	window	3
બાળક (m./n.)	bāḷak	child	8
બાંધણી (f.)	bāṃdhṇī	tie-dye	15
બાંધવું (t.)	bāṃdhvū	bind, build, etc.	14
બાંધવી દેવું (t.)	bāṃdhvī devū	wrap up (purchases)	15
બિચારું	bicārū	poor, helpless, miserable	11
બીક (f.)	bīk	fear	11

બીજું	bijū	second, other, next	6
બીડી (f.)	bidī	beedi	10
બુધવાર (m.)	budhvār	Wednesday	7
બે	be	two	1
બેટા	beṭā	my child (address)	4
બેઠક (f.)	beṭhak	living room	3
બેન (f.)	ben	sister, 'Ms.'	1
બેરોજગાર	berojgār	unemployed	13
બેન્ક (f.)	benk	bank	5
બોલવું	bolvū	to speak	3
બોલાવવું	bolāvṃ	call, invite, summon	5
બોલી (f.)	bolī	dialect etc.	14
ભગવાન	bhagvān	God, usually Krsna	6
ભણવું	bhaṇvū	to study	3
ભરચક	bharcak	full	6
ભરત (n.)	bharat	embroidery	15
ભરતકામ (n.)	bharatkām	embroidery work	15
ભરવું (t.)	bharvū	fill up etc.	10
ભલું	bhalū	good, kind, polite	6
ભલે!	bhale!	good! OK!	1
ભળવું (i.)	bhaḷvū	mix with, mingle	15
ભાઈ (m.)	bhāī	brother, 'Ms'	1
ભાગ (m.)	bhāg	part, portion, share	9
ભાડું (n.)	bhāḍū	rent	3
ભાત (f.)	bhāt	rice (cooked or as crop)	4
ભારત (m.)	bhārat	India	2
ભારતીય (m.f./adj.)	bhārtīy	Indian	1
ભારે	bhāre	very, heavy, etc.	5
ભાવ (m.)	bhāv	being, nature, feeling, price, etc.	9
ભાવવું	bhāvṃ	like, be fond of (of food)	4
ભાષણ (n.)	bhāṣaṇ	speech, lecture, discourse	12
ભાષા (f.)	bhāṣā	language	8
બીમાર	bīmār	ill, sick	11

ભજન (n.)	bhajan	<i>bhajan, song in praise of God</i>	14
ભાંગવું (i./t.)	bhāṅgvuṃ	<i>be broken into pieces, break.</i>	11
ભીનું	bhīnuṃ	<i>wet, moist</i>	9
ભૂખ (f.)	bhūkh	<i>hunger</i>	4
ભૂરું	bhūruṃ	<i>blue</i>	15
ભૂલ (f.)	bhūl	<i>mistake, error</i>	15
ભૂલવું (i.)	bhūlvuṃ	<i>err, forget, make mistake</i>	9
ભેગું	bheguṃ	<i>together, collected, mixed</i>	14
ભોળું	bhoḷuṃ	<i>simple, artless, credulous</i>	13
મ.પ.	ma. pa.	<i>p.m.</i>	7
મ.પૂ.	ma. pū.	<i>a.m.</i>	7
મકાન (n.)	makān	<i>house</i>	1
મગફળી (f.)	magphaḷī	<i>groundnut, peanut</i>	5
મજદૂર (m.)	majdūr	<i>labourer</i>	14
મજાક (f.)	majāk	<i>jest, joke</i>	6
મજામાં	majāmām	<i>well (only in reply to 'how ar you?')</i>	1
મજા (f.)	majhā	<i>pleasure</i>	4
મદદ (f.)	madad	<i>help, aid</i>	5
મધ્યાહ્ન (m.)	madhyāhn	<i>midday, noon</i>	7
મધરાત (f.)	madhrāt	<i>midnight</i>	7
મનાઈ (f.)	manāī	<i>prohibition</i>	10
મફત	maphat	<i>free of charge, gratis</i>	10
મરાઠી (f.)	marāṭhī	<i>Marathi language</i>	15
મશીન (n.)	maśīn	<i>machine, engine</i>	12
મહારાજ (m.)	mahārāj	<i>king, term of address for Brahmin, often Brahmin cook</i>	13
મહારાણી (f.)	mahārāṇī	<i>queen</i>	13
મહિનો (m.)	mahino	<i>month; menstrual period</i>	7
મહેનત (f.)	mahenat	<i>labour, exertion, effort</i>	12
મહેમાન (m.)	mahemān	<i>guest</i>	11

મહેરબાની (f.)	maherbānī	<i>kindness, favour</i>	7
મહેરબાની કરીને	maherbānī karīne	<i>please</i>	7
મળવું	maḷvuṃ	<i>to meet, to get</i>	3
મંગળવાર (m.)	maṅgaḷvār	<i>Tuesday</i>	7
મંદી (f.)	maṃdī	<i>recession (economic)</i>	13
મંદિર (n.)	maṃdir	<i>temple, area of worship in house</i>	5
મા	mā	<i>mother</i>	3
માગવું (t.)	māgvuṃ	<i>to ask for, demand</i>	6
માટલું (n.)	māṭluṃ	<i>earthen pot</i>	6
(ને) માટે	(ne) māṭe	<i>for, for the sake of</i>	4
શા(ને) માટે	śā(ne) māṭe	<i>why, for what reason?</i>	4
માણસ (m., n.)	māṇas	<i>man, person, human</i>	3
માતૃભાષા (f.)	māṭṛbhāṣā	<i>mother tongue</i>	15
માધ્યમ (n.)	mādhyam	<i>medium</i>	15
માનવું (t.)	mānvuṃ	<i>agree, accept, consider, believe</i>	11
માબાપ (n. pl.)	mābāp	<i>parents</i>	5
માફ કરો!	māph karo!	<i>Excuse me!</i>	8
માફી માગવી	māphī māgvī	<i>Forgive me!</i>	6
મામા (m.)	māmā	<i>to apologise</i>	6
માયાળુ	māyāḷu	<i>uncle, mother's brother</i>	6
માસી/માશી (f.)	māsī/māśī	<i>kind, affectionate</i>	6
માસ્તર (m.)	māstar	<i>aunt, mother's sister</i>	5
માં	mām	<i>teacher</i>	15
માંડવું	māṃḍvuṃ	<i>in</i>	2
માંદું	māṃḍuṃ	<i>start, begin, place, put</i>	7
માંસાહારી	māṃsāhārī	<i>ill</i>	1
મિત્ર (m.)	mitra	<i>non-vegetarian</i>	4
મિનિટ (f.)	miniṭ	<i>friend</i>	2
મિયાં (m.)	miyām	<i>minute</i>	7
મીટર (n.)	mīṭar	<i>Muslim gentleman, 'Mr'</i>	6
મીઠાઈ (f.)	mīṭhāī	<i>metre</i>	9
મુખ્ય	mukhya	<i>sweets</i>	4
		<i>chief, major</i>	14

મુજબ	mujab	like, according to	15
મુરબ્બી	murabbī	Dear... (Unit 8.5)	8
મુશ્કેલ	muškel	difficult	12
મુસલમાન (m.f./adj.)	musalmān	Muslim	1
મુકવું	mūkvuṃ	to place, put	5
મૂર્ખ	mūrkh	foolish, stupid	1
મૂર્ખાઈ (f.)	mūrkhāi	stupidity	11
મૃત્યુ (n.)	mṛtyu	death	12
મેજ (n.)	mej	table	1
મેતે	mete	by oneself	11
મેળ (m.)	meḷ	agreement, union	15
મેળ ખાવો	meḷ khāvo	suit, agree	15
મેળો (m.)	meḷo	meeting, fair	12
મોકલવું	mokalvuṃ	to send	5
મોકો (m.)	moko	occasion, chance	11
મોચી (m.)	moci	cobbler, shoemaker	4
મોટું	moṭuṃ	big, large, old, important	1
મોડું	moḍuṃ	late	4
મોઢું (n.)	moḍhuṃ	mouth, face	14
મોતિયો (m.)	motiyo	cataract of eye	14
મોદી (m.)	modi	grocer	6
મોર (m.)	mor	peacock	10
મોરપીંછ	morpīṃch	peacock blue	15
મોહક	mohak	fascinating, beautiful	9
મોંઘવારી (f.)	moṃghvāri	dearness, high prices	12
મોંઘું	moṃghuṃ	expensive	3
યંત્ર (n.)	yamtra	machine, engine	12
યાદ (f.)	yād	remembrance, memory	8
યાદ આવવું	yād āvvuṃ	to remember (NB યાદ is neuter here)	8
યુનિવર્સિટી (f.)	yunivarsitī	university	2
યોગ્ય	yogya	appropriate, suitable	13
રડવું (i.)	raḍvuṃ	cry, weep	9
રાજા (f.)	rajā	holiday, leave	4
રાવિવાર (m.)	ravivār	Sunday	7
રસ (m.)	ras	juice, sap, taste, liking, emotion	15

રસોડું (n.)	rasoḍuṃ	kitchen	4
રસ્તો (m.)	rasto	road	2
રહેવું	rehavuṃ	to remain, stay, live, etc.	2
રંગ (m.)	raṅg	colour	15
રંગીન	raṅgin	coloured, bright coloured	15
રાખવું	rākhvuṃ	put, keep	5
રાજનીતિ (f.)	rājnīti	politics	11
રાજી	rāji	pleased, willing	7
રાત (f.)	rāt	night	2
રાષ્ટ્રભાષા (f.)	rāṣṭrabhāṣā	national language	15
રાષ્ટ્રવાદી (m.)	rāṣṭravādī	nationalist	15
રાહ (m.)	rāh	road, way	3
રાહ (f.)	rāh	waiting	3
રાહ જોવી	rāh jovi	to wait for	3
રાંધવું (t.)	rāndhvuṃ	cooked	10
રિક્ષા (f.)	rikṣā	autorickshaw	9
રીત (f.)	rīt	way, manner	4
રીતરિવાજો (m. pl.)	rītrivājo	manners and customs	15
રૂપ (n.)	rūp	form, beauty	8
રૂપિયો (m.)	rūpiyo	rupee	6
રેડિયો (m.)	reḍiyo	radio	15
રેશમ (n.)	reśam	silk	15
રેશમી	reśmī	silken, of silk	15
રોકડા પૈસા (m. pl.)	rokḍā paisā	cash	5
રોકવું (t.)	rokvuṃ	stop, employ, occupy	14
રોકાયેલું	rokāyeluṃ	busy	14
રોકાવું	rokāvuṃ	to stay	7
રોજ	roj	everyday	2
રોજગાર (m.)	rojgār	employment	13
રોટલી	roṭlī	thin bread, chappatti	4
લઈ આવવું	lai āvvuṃ	to bring	4
લઈ જવું	lai javuṃ	to take	4
લાઈન (f.)	lāin	line, queue	9
લઈ લેવું	lei levuṃ	get, take	5
લખવું	lakhvuṃ	to write	3
લગ્ન (n.)	lagan	wedding, marriage	8

લગભગ	lagbhag	<i>approximately</i>	7
લત્તો (m.)	latto	<i>area of town</i>	13
લપ (f.)	lap	<i>trouble, bother, boring person</i>	15
લાગવું	lāgvum	<i>to strike, to seem</i>	3
લાકડી (f.)	lakḍī	<i>stick</i>	10
લાકડું (n.)	lakḍum	<i>wood</i>	6
લાખ (m.)	lakh	<i>lakh, 1,000,000</i>	7
લાવવું	lāvum	<i>to bring</i>	3
લાલ	lāl	<i>red</i>	1
લાલન (n.)	lālan	<i>caressing, cuddling</i>	12
લાંબું	lāmbum	<i>long, tall</i>	1
લીલું	lilum	<i>green</i>	15
લેવું	levum	<i>to take</i>	4
લોકપ્રિય	lokpriya	<i>popular</i>	9
લોકો (m. pl.)	loko	<i>people</i>	1
લોટ (m.)	loṭ	<i>floor</i>	10
લોન્ડ્રી	lomḍrī	<i>laundry</i>	15
વકીલ (m.)	vakīl	<i>lawyer</i>	12
(ન.) વગર	vagar	<i>without</i>	4
વગેરે	vagere	<i>etc.</i>	4
વખત (m.)	vakhat	<i>time, opportunity</i>	4
વખતસર	vakhatsar	<i>at the proper time</i>	11
વજન (n.)	vajan	<i>weight</i>	15
વટાણો (m.)	vaṭāṇo	<i>pea</i>	10
વડું	vaḍum	<i>big, great, chief</i>	11
વણવું (t.)	vaṇvum	<i>weave, roll dough</i>	10
વતન (n.)	vatan	<i>native place</i>	12
વરસ (m.)	varas	<i>year</i>	5
વરસાદ (m.)	varsād	<i>rain</i>	7
વરસાદ પડવો	varsād paḍvo	<i>to rain</i>	7
વર્ગ (m.)	varg	<i>class</i>	2
વર્ણન (n.)	varṇan	<i>description</i>	14
વર્તન (n.)	vartan	<i>behaviour</i>	11
વસાણું (n.)	vasāṇum	<i>article of grocery, goods</i>	10
વસાવવું (t.)	vasāvum	<i>settle</i>	12

વસંત (m./f.)	vasant	<i>spring (caitra and Vaisakh)</i>	11
વહેલું	vahelum	<i>early</i>	5
વળવું (i.)	vaḷvum	<i>bend, turn, return</i>	14
વંદન (n. pl.)	vandan	<i>Yours... (Unit 8.5)</i>	8
વાગવું	vāgvum	<i>to sound (cf. Unit 7 for time)</i>	7
વાજબી	vājbi	<i>reasonable</i>	9
વાણિયો (m.)	vāṇiyo	<i>merchant, bania</i>	5
વાત (f.)	vāt	<i>thing, speech, story, subject, etc.</i>	3
વાત કરવી	vāt karvī	<i>to chat</i>	5
વાતચીત (f.)	vātcīt	<i>conversation, chat</i>	14
વાતાનુકૂલિત	vātānukūlit	<i>air-conditioned</i>	9
વાતાવરણ (n.)	vātāvaran	<i>atmosphere, weather</i>	8
વાદવિવાદ (m.)	vādvivād	<i>debate, discussion</i>	14
વાદળ (n.)	vādaḷ	<i>cloud, rain</i>	14
વાપરવું	vāparvum	<i>to make use of, use, consume</i>	6
વાર (f.)	vār	<i>time, etc.</i>	7
વારુ	vāru	<i>well, alright, yes</i>	8
વાવું (i.)	vāvum	<i>blow</i>	14
વાહ!	vāh!	<i>bravo! good!</i>	6
વાંચવું	vāncvum	<i>to read</i>	3
વાંધો (m.)	vāndho	<i>objection, quarrel, problem</i>	3
વિચાર (m.)	vicār	<i>thinking, thought, opinion, anxiety</i>	9
વિચિત્ર	vicitra	<i>strange, wonderful</i>	8
વિડીઓ (f.)	viḍīo	<i>video</i>	9
વિકસવું (i.)	vikasvum	<i>open, bloom; develop</i>	15
વિદેશી	videśī	<i>foreign</i>	15
વિદ્યાર્થિની (f.)	vidyārthini	<i>student (female)</i>	2
વિદ્યાર્થી (m.)	vidyārthī	<i>studeme (male)</i>	2
વિધિ (m./f.)	vidhi	<i>rite</i>	8
વિભાગ (m.)	vibhāg	<i>part, section, department</i>	11
વિભાગના વડા (m.)	vibhāgnā vaḍā	<i>head of department</i>	11

विमान (n.)	vimān	<i>aircraft</i>	5
विमानमथक (n.)	vimānmathak	<i>airport</i>	5
विरमवुं (i.)	viramūṃ	<i>stop</i>	8
विश्वास (m.)	viśvās	<i>belief, faith, confidence</i>	6
विषय (m.)	viṣay	<i>subject, sense-object</i>	6
(ना) विषे	(nā) viṣe	<i>about</i>	5
वीजणी (f.)	vījñī	<i>lightning, electricity</i>	14
वीतवुं (i.)	vītūṃ	<i>pass away, occur, experience, etc.</i>	14
वेचवुं	vecvūṃ	<i>to sell</i>	3
वेपार (m.)	vepār	<i>trade, commerce, business</i>	8
वेपारी (m.)	vepārī	<i>trader, merchant</i>	13
वेलाણ (n.)	velaṇ	<i>rolling pin</i>	10
व्यवस्था (f.)	vyavasthā	<i>arrangement</i>	6
व्याधि (m./f.)	vyādhi	<i>disease; problem</i>	15
शक्ति (f.)	śakti	<i>strength, power, ability, etc.</i>	8
शनिवार (m.)	śanivār	<i>Saturday</i>	7
शरम (f.)	śaram	<i>shyness, modesty</i>	15
શરૂ કરવું	śarū karvūṃ	<i>to begin</i>	5
શરૂઆત (f.)	śarūāt	<i>beginning</i>	11
શહેર (n.)	śaher	<i>city</i>	3
શાક (n.)	śāk	<i>vegetable</i>	4
શાકભાજી (n. pl.)	śākabhājī	<i>vegetables</i>	6
શાકમારકેટ (f./n.)	śākmarket	<i>vegetable market</i>	6
શાકાહારી	śākāhārī	<i>vegetarian</i>	4
શાસક (m.)	śāsak	<i>ruler, governor</i>	15
શાસ્ત્રીયસંગીત (n.)	śāstrīyasamgīt	<i>classical music</i>	9
શાંતિ (f.)	śānti	<i>peace</i>	8
શિક્ષક (m.)	śikṣak	<i>teacher (male)</i>	2
શિક્ષિકા (f.)	śikṣika	<i>teacher (female)</i>	2
શિયાળો (m.)	śiyāḷo	<i>winter</i>	5
શીખવું	śikhvūṃ	<i>to learn, study</i>	3
શુક્રવાર (m.)	śukravār	<i>Friday</i>	7
શુભાશિષ (f.)	śubhāśiṣ	<i>blessing; Yours...</i>	8

(Unit 8.5)

શું?	śūṃ?	<i>what?</i>	2
શોધવું	śोधvūṃ	<i>to look for, examine</i>	6
શોખ (m.)	śokh	<i>liking, fondness, fashion</i>	9
શોર (m.)	śor	<i>noise</i>	14
સખત	sakhat	<i>hard, cruel, severe</i>	8
સગાંવહાલાં (n. pl.)	sagāmvaḥālām	<i>relations</i>	8
સગુંવહાલું (n.)	sagūṃvaḥālūṃ	<i>member of family</i>	11
સત્ર (n.)	satra	<i>session, term</i>	11
સદાકાળ	sadākāḷ	<i>always</i>	13
સફર (f.)	saphar	<i>travel, journey</i>	9
સફળ	saphaḷ	<i>fruitful, successful, accomplished</i>	12
સફળતા (f.)	saphaḷtā	<i>success</i>	12
સફાઈ (f.)	saphāī	<i>cleanliness</i>	12
સફેદ	saphed	<i>white</i>	1
સમજ (f.)	samaj	<i>understanding</i>	3
સમજ પડવી	samaj paḍvī	<i>to (be able to) understand</i>	3
સમજાવવું (t.)	samjāvūṃ	<i>explain</i>	11
સમય (m.)	samay	<i>time</i>	8
સમચાર (m. pl.)	samācār	<i>news</i>	7
સામાજિક	samājik	<i>social</i>	9
સમું કરવું	samūṃ karvūṃ	<i>to mend</i>	5
સમો (m.)	samo	<i>time, season</i>	14
સરખું	sarkhūṃ	<i>equal, like, even, fit, proper</i>	9
સરસ	saras	<i>interesting, excellent</i>	3
સરળ	saraḷ	<i>straightforward, simple</i>	12
સલાહ (f.)	salāh	<i>advice, opinion</i>	13
સવા	savā	<i>one and a quarter, plus a quarter</i>	7
સવાર (f., n.)	savār	<i>morning</i>	2
સવાલ (m.)	savāl	<i>questions</i>	4
સસ્તું	sastūṃ	<i>cheap</i>	3
સહન (n.)	sahan	<i>bearing, enduring, patience</i>	8

સહેલું	sahelum	<i>easy</i>	3
સહેવું (i.)	sahevum	<i>to suffer</i>	12
સળગાવવું (t.)	salgāvum	<i>light, set fire to</i>	14
સંદેશો (m.)	samdešo	<i>message, news</i>	13
સંભાળવું (t.)	sambhālvum	<i>take care of; take care of (i.)</i>	11
સંયુક્ત	samyukta	<i>joint</i>	3
સંવાદ (m.)	samvād	<i>conversation, dialogue</i>	9
સંશોધન (n.)	samsodhan	<i>research</i>	7
સંસ્કૃત (f./n.)	samskr̥t	<i>Sanskrit</i>	11
સંસ્કૃતિ (f.)	samskr̥ti	<i>culture</i>	15
સાચું	sācum	<i>true</i>	11
સાજું	sājum	<i>well; in good health</i>	1
સાજુંતાજું	sājumtājum	<i>hale and hearty</i>	9
સાડી (f.)	sāḍī	<i>saree</i>	4
સાત	sāt	<i>seven</i>	3
સાતમું	sātmum	<i>seventh</i>	7
સાદું	sādum	<i>plain, simple</i>	12
સાધારણ	sādhāraṇ	<i>ordinary, general</i>	13
સાફ	sāph	<i>clean</i>	1
સાફ કરવું	sāph karvum	<i>clean</i>	5
સામાન (m.)	sāmān	<i>luggage, furniture</i>	3
સામું	sāmum	<i>opposite</i>	6
સારું	sārum	<i>good, well</i>	1
સાહિત્ય (n.)	sāhitya	<i>(literature)</i>	8
સાહેબ (m.)	sāheb	<i>Sir, master</i>	9
સાલવું	sālvum	<i>pinch, feel pain</i>	8
સાંજ (f.)	sāmj	<i>evening</i>	2
સાંભળવું	sāmbhālvum	<i>to hear, listen to</i>	3
સિગારેટ (f.)	sigāreṭ	<i>cigarette</i>	6
સિગારેટ પીવી	sigāreṭ pīvi	<i>to smoke</i>	6
સીઝન (f.)	sījhan	<i>season</i>	10
સીધું	sīdhum	<i>straight ahead</i>	6
સીવવું	sīvvum	<i>to sew</i>	4
સુકાવું (i.)	sukāvum	<i>dry, become dry</i>	14
સુખી	sukhī	<i>happy</i>	8
સુગમ	sugam	<i>light, accessible</i>	9
સુગંધ (m./f.)	sugamdh	<i>fragrance, good smell</i>	14

સુથાર (m.)	suthār	<i>carpenter</i>	5
સુધી	sudhī	<i>until (time or place)</i>	2
સુંદર	sundar	<i>beautiful</i>	3
સુઈ જવું	sūi javum	<i>to go to bed</i>	5
સૂતર (n.)	sūtar	<i>thread, cotton</i>	15
સૂર્યાસ્ત (m.)	sūryāst	<i>sunset</i>	14
સૂર્યોદય (m.)	sūryoday	<i>sunrise</i>	14
સૂંઘવું (t.)	sūmghvum	<i>smell</i>	9
સેકન્ડ (f.)	sekaṇḍ	<i>second</i>	7
સેક્રેટરી (f./m.)	sekretarī	<i>secretary</i>	6
સેકડો (m.)	seṅkḍo	<i>hundred, century, hundreds (adj.)</i>	15
સેંડલ (.)	seṅḍal	<i>sandal (not. dict.)</i>	15
સો (m.)	so	<i>hundred</i>	7
સોનેરી	sonerī	<i>golden</i>	14
સોમવાર (m.)	somvār	<i>Monday</i>	7
સોસાયટી (f.)	sosāyaṭī	<i>society, housing association</i>	6
સો	sau	<i>all</i>	6
સ્રી (f.)	strī	<i>woman</i>	1
સ્થિતિ (f.)	sthitī	<i>state, condition, status</i>	13
સ્નાન (n.)	snān	<i>bath</i>	5
સ્નાન કરવું	snān karvum	<i>to take a bath, bathe</i>	5
સ્નેહી	snehī	<i>Dear... (Unit 8.5)</i>	8
સ્પષ્ટ	spaṣṭ	<i>clear, evident, plain</i>	11
સ્મરણ (n. pl.)	smaraṇ	<i>Yours... (Unit 8.5)</i>	8
સ્વભાવ (m.)	svabhāv	<i>character, nature</i>	8
સ્વરાજ (n.)	svarāj	<i>self-government</i>	15
સ્વર્ગવાસી	svargvāsī	<i>living in heaven, deceased, late</i>	8
સ્વીકારવું (t.)	svīkārvm	<i>accept, receive</i>	14
હકીકત (f.)	hakikat	<i>fact, news, detailed account</i>	6
હજાર (m.)	hajār	<i>thousand</i>	7
હજી (પણ)	haji (paṇ)	<i>still, yet, even now</i>	6
હજી સુધી	hajisudhī	<i>still, yet, up till now</i>	7
હતું	hatum	<i>was</i>	2
હમાલ (m.)	hamāl	<i>coolie, porter</i>	9

હામેશાં	hameśām	<i>always</i>	4
હવા (f.)	havā	<i>wind, breeze</i>	14
હવા ખાવી	havā khāvī	<i>get some fresh air</i>	14
હવે	have	<i>now</i>	2
હસ્તમેળાપ (m.)	hastmeļāp	<i>joining hands, N. of part of wedding</i>	8
હળવું (i.)	halvum	<i>be familiar, friendly</i>	12
હળવુંમળવું (t.)	halvummaļvum	<i>mix, meet</i>	12
હા	hā	<i>yes</i>	1
હા જી	hā jī	<i>yes (formal)</i>	1
હાડકું (n.)	hāḍkum	<i>bone</i>	11
હાથ (m.)	hāth	<i>hand, arm</i>	4
હાથ જોડવા	hāth joḍvā	<i>join hands in greeting, supplication</i>	14
હાફપેટ	hāhpemṭ	<i>shorts</i>	12
હાલચાલ (f.)	hālcāl	<i>movement, manners</i>	13
હાસવું	hāsvum	<i>to laugh</i>	9
હાસ્ય (n.)	hāsya	<i>laugh, laughing</i>	15
હિસાબ (m.)	hisāb	<i>calculation, account</i>	6
હિંદુ (m.f./adj.)	hindu	<i>Hindu</i>	1
હિંસા (f.)	himsā	<i>violence</i>	9
હીચકો (m.)	hīmcko	<i>swing</i>	14
હું	hum	<i>I</i>	1
હોટલ/હોટેલ (f.)	hoṭal/hoṭel	<i>hotel, cafe</i>	5
હોવું	hovum	<i>to be</i>	5
હોશિયાર	hośiyār	<i>clever</i>	1